

OBRAZLOŽENJE

0. UVOD

Ovaj elaborat izrađen je na osnovi ugovora sklopljenog između Grada Ploča i Urbanističkog zavoda grada Zagreba d.o.o. (ugovor br. 2/10-2003).

Metodologija izrade i sadržaj elaborata usklađeni su s Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (N.N. 106/98, 39/04, 45/04, 163/04).

Zakonom o prostornom uređenju je određena obveza donošenja Prostornog plana uređenja Grada.

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije donesen je 30. prosinca 2003. godine (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/2003), usklađen je s Uredbom o ZOP-u (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2005), te su izrađene Izmjene i dopune (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006).

Izrada Plana predviđena je u Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Ploča (Službeni glasnik Grada Ploča 5/02).

Tijekom izrade ovog plana vršeno je usklađivanje sa sljedećim dokumentima:

1. "Usklađenje PPDNŽ s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora"
Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije broj 3. od 2.4.2005. godine
2. Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora, NN 128/04
3. Uputa o postupanju, izdana od Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva od 30.7.2004., 2.8.2004., 27.9.2004., 20.10.2004. i 29.11.2004. godine.
4. Izmjene i dopune PPDNŽ (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006).

U radu su korišteni podaci iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Također su korišteni i svi do sada izrađeni planovi koji se odnose na Grad Ploče.

U toku izrade Plana izrađene su:

PRIRODOSLOVNA PODLOGA (Ministarstvo kulture, Zavod za zaštitu prirode) i
KONZERVATORSKA PODLOGA (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Splitu).

1. POLAZIŠTA

Cilj izrade plana je sagledavanje cjelovitog prostornog razvitka područja Grada Ploča, te valorizacija prostora uz omogućavanje daljnjeg razvoja u prostoru.

Ploče su Grad u sustavu Dubrovačko-neretvanske županije. Plan ima za cilj unapređenje stanja u prostoru kroz vrijeme, vodeći računa o gospodarskim i zakonskim okvirima u Županiji i Državi. Sve specifične elemente kvalitete prostora, a među najvažnijim su prirodni resursi: šume, poljoprivredna područja te morska obala i područje delte rijeke Neretve Planom će se očuvati, a istovremeno omogućiti racionalno širenje naselja te njihov razvitak.

Prostorni plan treba biti poticajan i usmjeravajući, te dovoljno fleksibilan da omogući raznovrsne scenarije prostornog razvitka.

Za područje Ploča do sada su bili izrađeni sljedeći planovi (oni su kod izrade ovog plana analizirani i valorizirani):

1. Prostorni plan (bivše) Općine Ploče (Kardeljevo), Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87
2. Generalni urbanistički plan Ploče (Kardeljevo), Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87
3. PUP "Stražnica-Mali Milosavac", Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87
4. Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru

5. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije, Sl. gl. Dubrovačko-neretvanske županije 6/2003 te Izmjene i dopune (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006)
6. PUP Peračko blato, izvan snage
7. PUP Prišnica, 1988., izvan snage
8. PUP Birina, Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87., izvan snage, jer je donesen prije 30. travnja 1986.

Izvjешće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru (Službeni glasnik Grada Ploča 5/02) su obradili problematiku stanja i poteškoća u razvoju Grada Ploča.

Područje obuhvata ovog prostornog plana uređenja obuhvaća čitavo područje Grada Ploča čija površina iznosi 128,94 km² (digitalni podatak). Prema Uredu za katastarsko-geodetske poslove površina Grada Ploča je 132,82 km².¹

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (N.N. R.H. br. 10/97) Grad Ploče, sa sjedištem u naselju Pločama je u okviru Dubrovačko-neretvanske županije.

Prema popisu stanovništva iz 1991. na području Grada Ploča živjelo je 11.220 stanovnika, a prema rezultatima popisa stanovništva iz 2001. godine 10.834 stanovnika.

Planom se želi svakom od 9 naselja (Baćina, Banja, Komin, Peračko Blato, Plina Jezero, Ploče, Rogotin, Staševica, Šarić Struga) omogućiti kvalitetan daljnji prostorni razvitak. Pri tom su korišteni podaci i iskustva u gradnji na dosadašnjim građevinskim područjima, a posebno u pogledu očuvanja načina života na građevnim česticama u postojećim naseljima.

Također su preispitane potrebne dubine građevinskih područja, ali i osiguranja novih građevnih čestica u svakom od naselja.

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Grada Ploča u odnosu na prostor i sustave Županije i Države

Položaj Grada Ploča u Dubrovačko-neretvanskoj županiji možemo karakterizirati kao vrlo povoljan. Blizina gradova Dubrovnika i Splita, kao i dobar prometni položaj u odnosu na susjednu Bosnu i Hercegovinu otvaraju dobre mogućnosti za prostorni i ekonomski razvoj.

Grad Ploče smješten je na kontaktnom području pobrda i neretvanske doline, gdje su uz glavne prometne pravce nastala brojna naselja. Područjem Grada Ploča prolaze trase državnih cesta D8, D413 i D513 od kojih se odvajaju županijske ceste Ž6208, Ž6209, Ž6216 i Ž6217 te lokalne ceste koje povezuju pojedina naselja. Tu je i magistralna pomoćna željeznička pruga Sarajevo-Ploče te luka "Ploče" kao najvažniji prometni i gospodarski sadržaj na području Grada.

Relativno ujednačena rasprostranjenost stanovništva te dobra međusobna povezanost naselja, kao i prirodno pogodan smještaj Grada Ploča, prostorno su vrlo značajni za uravnotežen razvoj i oživljavanje ovog prostora. Područje Grada Ploča graniči i dobro je povezano s Gradom Opuzenom te općinama Pojezerje i Kula Norinska na kopnu, kao i s općinama Trpanj i Orebić na moru. S općinama Slivno i Janjina ima samo dodirnu točku na moru. Područje Grada Ploča također graniči i dobro je povezano i s Gradom Vrgorcem te Općinom Gradac koji su u sastavu Splitsko-dalmatinske županije.

Značaj Grada Ploča daleko nadmašuje županijske granice svojim položajem i razvitkom južno-dalmatinske luke te poljoprivrednom proizvodnjom u dolini Neretve.

Posebnost Grada naglašava prirodni krajobraz Neretvanske doline, Baćinskih jezera i krškog zaleđa.

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

1.1.1.1. Površina, stanovnici, naselja

Donjo-neretvanski² kraj Dubrovačko-neretvanske županije ima 7 jedinica lokalne samouprave (čak tri grada i 4 općine). Svojom površinom je najveći Grad Ploče, a prema broju stanovnika je drugi po veličini.

¹ Oba podatka su iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

² Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Stalnom rastu broja stanovnika Grada Ploča u razdoblju 1948.-1991. najviše je pridonijelo stalno pozitivno kretanje broja stanovnika i relativno visoke prosječne godišnje stope rasta stanovništva u Gradu Ploče.

Uz zadovoljavajući prirodni priraštaj imaju najizrazitije useljavanje novog stanovništva iz drugih područja. Grad Ploče odlikuje se demografskom stabilnošću koja se očituje u podjednakom broju muških (49%) i ženskih (51%) stanovnika.

Područje Grada Ploča na cijelom svom području je uvijek imalo naglašeno hrvatsko narodnosno obilježje. Prema popisu 2001. godine Hrvati čine 95,12% ukupnog stanovništva.

Temeljno obilježje stanovništva na području Grada Ploča prema popisu iz 2001. je bilo u tome što je bilo više aktivnog (4.571 ili 42,19%) nego uzdržavanog stanovništva (3.569 ili 32,94%), ali i visok udio osoba s osobnim prihodima (2.694 ili 24,87%).

U međupopisnom razdoblju 1991.-2001. broj stanovnika se smanjio za 3,44%, što je sigurno i posljedica agresije i ratnih zbivanja.

U sastavu Grada Ploča su sljedećih 9 naselja: Bačina, Banja, Komin, Peračko Blato, Plina Jezero, Ploče, Rogotin, Staševica i Šarić Struga.

Grad Ploče ima površinu 128,94 km² odnosno 7,23% površine Županije. To je površina kopna, a površina mora Grada Ploča iznosi 57,20 km² (0,61% površine mora cijele Županije). Gradu Ploče pripada 1,67% ukupne površine Dubrovačko-neretvanske županije. Prema popisu 1991. godine na cijelom prostoru Grada Ploča bilo je 11.220 stanovnika, a u naselju Pločama 6.332 stanovnika. Prema rezultatima Popisa stanovništva 2001. u Gradu Pločama je živjelo 10.834 stanovnika (u naselju Pločama 6.537 st.). Broj kućanstava 2001. g. je bio 3.293. Gustoća naseljenosti je prema popisu 1991. g. iznosila 87,02 st/km², a prema rezultatima popisa 2001. g. 84,02 st/km².

Dnevnih migranata, odnosno onih koji s prostora Grada Ploča odlaze na rad izvan područja Grada Ploča bilo je 873, a tjednih migranata 62.

Tablica 1. daje prikaz osnovnih podataka o broju stanovnika u odnosu na Županiju.

TABLICA 1. PODACI O GRADU PLOČAMA U ODNOSU NA DUBROVAČKO-NERETVANSKU ŽUPANIJU

	Površina km ²	Stanovnici			Stanovi			Kućanstva			Gustoća st/km ² 2001.
		1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.	
		broj	broj	broj	broj	Broj	broj	broj	broj	broj	
Dubrovačko-neretvanska županija	1782,49	116.306	126.329	122.870		48.411	45.279		39.009	39.125	69
Grad Ploče	128,94	9.940	11.220	10.834	2.631	3.421	3.673	2.814	3.469	3.293	84
%	7,23	8,55	8,88	8,82		7,07	8,11		8,89	8,42	-

TABLICA 2. PODACI PO NASELJIMA U GRADU PLOČAMA

Naselje	Površina		Stanovnici			Stanovi za stalno stanovanje			Stanovi za povremeno stanovanje		Kućanstva			Gustoća naseljenosti		
	km ²	%	1981.	1991.	2001.	1981.	1991.	2001.	1991.	2001.	1981.	1991.		2001.	1991.	2001.
			broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	broj	uk.br.	ppg*	broj	st/km ²
1 Bačina	27,02	20,96	78	714	578	25	228	248	67	92	26	270	71	203	26,42	21,39
2 Banja	5,50	4,27	214	224	188	54	61	71	6	0	57	69	31	56	40,73	34,18
3 Komin	19,83	15,38	1432	1546	1303	378	472	552	79	39	421	485	264	401	77,96	65,71
4 Peračko Blato	6,90	5,35	⊗	255	280	⊗	100	114	22	1	⊗	81	26	91	36,96	40,58
5 Plina Jezero	22,32	17,31	⊗	51	35	⊗	23	28	33	25	⊗	23	14	19	2,28	1,57
6 Ploče	14,30	11,09	5643	6332	6537	1518	1928	2026	17	-	1627	1929	271	1975	442,80	457,13
7 Rogotin	3,12	2,42	742	727	747	212	223	260	14	-	205	220	102	229	233,01	239,42
8 Staševica	26,05	20,20	902	1112	918	192	285	288	13	18	217	306	169	244	42,69	35,24
9 Šarić Struga	3,90	3,02	⊗	259	248	⊗	101	86	10	5	⊗	86	46	75	66,41	63,59
UKUPNO GRAD	128,94	100	9940	11220	10834	2631	3421	3673	261	180	2814	3469	994	3293	87,02	84,02

* kućanstva koja posjeduju poljoprivredno gospodarstvo

⊗ Naselja Istočna Plina (545 stanovnika, 139 stanova, 149 kućanstava – 1981. g.) i Zapadna Plina (384 stanovnika, 113 stanova, 112 kućanstava – 1981. g.) su u međupopisnom razdoblju 1981.-1991. godina prestala postojati, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina Jezero i Šarić Struga.

TABLICA 3.

Područje Grada Ploča	Površina		Stanovnici				Gustoća naseljenosti	
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
	km ²	udio u površini Grada - %	broj	%	broj	%	broj stanovnika / km ²	broj stanovnika / km ²
čl. 45. Zakona o prostornom uređenju								
OBALNO:								
Baćina	27,02	20,96	714	6,4	578	5,3	26,4	21,4
Komin	19,83	15,38	1546	13,8	1303	12,0	78,0	65,7
Ploče	14,30	11,09	6332	56,4	6537	60,3	442,8	457,1
Rogotin	3,12	2,42	727	6,5	747	6,9	233,0	239,4
UKUPNO OBALNO:	64,27	49,84	9319	83,1	9165	84,6	145,0	142,6
KONTINENTALNO:								
Banja	5,50	4,27	224	2,0	188	1,7	40,7	34,2
Peračko Blato	6,90	5,35	255	2,3	280	2,6	37,0	40,6
Plina Jezero	22,32	17,31	51	0,5	35	0,3	2,3	1,6
Štaševica	26,05	20,20	1112	9,9	918	8,5	42,7	35,2
Šarić Struga	3,90	3,02	259	2,3	248	2,3	66,4	63,6
UKUPNO KONTINENTALNO:	64,67	50,16	1901	16,9	1669	15,4	29,4	25,8
GRAD UKUPNO	128,94	100,00	11220	100,0	10834	100,0	87,0	84,0

Središte³ Grada Ploča – naselje Ploče, već je kao bivše općinsko središte, imalo i razvijalo brojne središnje funkcije, koje su služile ne samo općinskom središtu, nego i drugim naseljima na području bivše općine. Stvaranjem novih manjih jedinica lokalne samouprave (sada) Grad Ploče nastavilo je razvijati svoje funkcije. Povoljan geografski položaj Ploča dodatno osnažuje razvitak njegovih središnjih funkcija. Bivše općinsko središte Ploče (bivše Kardeljevo) do donošenja Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN, 10/97) odlikovala je dobra zastupljenost sadržaja javnih funkcija. Ploče su središte koje danas predstavlja regionalno središte – podjela središnjih funkcija s Metkovićem – manje razvojno središte – srednji grad.

1.1.1.2. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse

a) Turizam

Na području Grada Ploča nije razvijen turizam s obzirom na smještaj lučkih kapaciteta i vojnih zona posebne namjene u samom gradu. Postojeći je jedan hotel u gradu Ploče te autokamp na ušću Neretve.

b) Gospodarenje šumskim fondom

Upravljanje i gospodarenje šumama u državnom vlasništvu je u nadležnosti Hrvatskih šuma preko Šumarije u Metkoviću, a prema šumsko-gospodarskim osnovama za gospodarske jedinice koje se donose za 10-godišnje razdoblje. Programima gospodarenja su obuhvaćeni radovi iz jednostavne biološke reprodukcije šuma što se odnosi na njegu podmlatka i mladika, čišćenje sastojina, izradu proreda, melioracije, motrenje i uređenje šuma, kao i provedbu uzgojnih mjera radi unapređenja šumskog fonda.

c) Vodni resursi

Vodotoci

Od svih domaćih rijeka jadranskog sliva vodotok Neretve je najdulji i s najvećom deltom. Korito je položeno kroz terene različitog petrografskog sastava. U gornjem toku je kanjonastog tipa, a nizvodno se smjenjuju proširenja i sutjeske tako da ima kompozitnu dolinu. Dolina je znatno proširena u južnom dijelu tvoreći deltu koju je prije melioracijskih zahvata presijecalo dvanaest rukavaca. Zahvatima na izgradnji luke Ploče i melioracijom neretvanskih blatija danas su ostala samo četiri rukavca. Vodotoci desnog zaobalja Neretve su Glibuša (neznatani protok), Norin (izvor je Prud), Matica (Vrioštica), Desanka i Crna rijeka. Desne su kotlina koja je izvorska zona gornjih horizonata (Vrgorskog polja i Rastoka). Čitav niz vrela smješten je u kontaktnom dijelu doline s krašom, a najznačajnije je Modro oko.

³ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

POGLED S POZLE GORE NA JEZERA

NERETVANSKA LAĐA UREĐENA ZA PRIJEVOZ TURISTA

VELIKA NERETVA U KOMINU

STARA NERETVANSKA LAĐA NA BACINSKIM JEZERIMA

Cijeli sliv sakuplja se u središnjem dijelu doline u Desanskom jezeru odakle otječe u Neretvu kroz rječicu Desanku i u luku Ploče (jezero Vranjak) kroz Crnu rijeku. Novi kanal luke Ploče smanjio je protok Crne rijeke koja sada još manje osvježava jezero Birinu pored kojeg se ulijeva u more.

Rijeka Matica Vrgorska vodotok je Vrgorskog polja. Vodotok prihvaća vodu iz trajnih i povremenih izvora što se nalaze na sjeveroistočnoj strani polja. Vodu odvodi tunelom do Baćinskih jezera i mora odnosno preko ponora Staševice i mnogih drugih nizvodno od Staševice (Krotuša, Crni vir, Krtinovac). U zimskom razdoblju, kada prorade brojni izvori, polje poplavljuje zbog malog kapaciteta tunela.

Jezer

Na području Grada Ploča posebnu pozornost privlače Baćinska jezera. Jezera su kriptodepresija (razina jezera niža od razine mora) ukupne površine oko 1,96 km², a sastoje se od pet međusobno povezanih jezera (Plitkog jezera, Podgore, Očuše, Sladinca, Crniševa) i jednog odvojenog (Vrbnika). Najprostranije jezero je Očuša (0,554 km²), a najveća dubina je jezera Crniševo (31 m). Usprkos blizini mora i propusnom kraškom terenu jezera su ispunjena slatkom vodom. Jezera vodu dobivaju od trajnih i povremenih izvora od kojih je najjači Klokun koji utječe u Plitko jezero. Velika količina vode dotječe u jezero Podgoru odvodnim tunelom i kanalom kojim se odvođe vode iz Vrgorskog jezera.

Podzemne vode

Podzemna vrela koja se koriste za opskrbu naselja pitkom vodom i na kojima se temelji sustav vodoopskrbe postojeće je vodocrpilište Klokun te Modro oko kao novi vodozahvat. Uvođenje vodocrpilišta Modro oko u eksploataciju ima znatno širi značaj budući će pitkom vodom opskrbljivati i kontakti prostor.

d) Eksploatacija mineralnih sirovina

Prostor Grada Ploča ne odlikuje bogatstvo mineralnim sirovinama. Jedine značajnije sirovine su građevni kamen i pijesak. Građevni kamen moguće je eksploatirati u velikim količinama iz postojećih ležišta u vapnenačkim i dolomitnim stijenama, a građevni pijesak iz vodotoka Neretve.

Provedeni regulacijski radovi na Neretvi (zatvaranje Male Neretve ustavom kod Opuzena i izgradnja hidroenergetskih objekata s akumulacijama) rezultirali su hidrološko-hidrauličkim promjenama, smanjenim pronosom i taloženjem nanosa.

e) Krajobraz

Krajobraznom regionalizacijom Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja, izdvojeno je na državnoj razini 16 osnovnih krajobraznih jedinica od kojih se "Obalno područje srednje i južne Dalmacije" i "Donja Neretva" nalaze na području Grada Ploča.

Prostor donje Neretve sasvim je osebujan, i jedini je takav u Hrvatskoj i zato ima razloga da se izdvoji u zasebnu pejzažnu jedinicu, iako je razmjerno mala.

Za razliku od ostalih dalmatinskih rijeka, Neretva je iz uzvodnog toka donosila znatno više materijala, i proces naplavlivanja tekao je brže od postglacijalnog dizanja morske razine. I dok ostale dalmatinske rijeke imaju potopljene posljednje kilometre svog toka, Neretva je stvorila jedini naplavljeni prostor na našoj obali, uključujući i deltasto ušće. Depresije su ispunjene i zaravnjene, ali viši dijelovi naslijeđenog reljefa - vapnenačke glavice - poput otoka "rastu" iz ravnice, što ukupnu pejzažnu sliku čini izuzetnom.

Toj slici na poseban način svoj prilog daje obilje vode (ne samo Neretve nego i okolnih vrela) koje se uz ostalo odražava i na način obrade tla (pristup česticama često se obavlja čamcem) te brojne biološki bogate fluvijalno-močvarne sredine. Dio tog akvatičkog bogatstva i osebujnog krajolika svakako su i obližnja Baćinska jezera, splet potopljenih kraških depresija.

f) Iskorištavanje i zaštita mora

U dosadašnjim prostornim planovima na području Dubrovačko-neretvanske županije more se nije obrađivalo posebno. Određene su bile namjene prostora samo na kopnu, bez posebnog razmatranja osobina i važnosti pripadajućeg mora i njegove namjene. More se iskorištava prema namjeni pripadajućeg kopna. Izuzetak je more u postojećim lukama, te u posebno zaštićenim područjima.

Općenito se može zaključiti da se more do sada koristi ne prema prostornim planovima koji tretiraju more kao kopnu ravnopravan dio prostora, već kao rezultat korištenja pripadajućega kopna.

Jezero Modrič u delti rijeke Neretve bilo je značajan lokalitet za mrijest i razvoj ranih faza cipla i lubina. Kad je za potrebe poljoprivrede isušeno, nastale su velike štete za ribarstvo, a u poljoprivredi još nisu postignuti očekivani rezultati.

g) Ratne štete u infrastrukturi

Luka Ploče je najviše štete imala zbog potpunog zamiranja prometa radi rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

1.1.1.3. Društvena infrastruktura

a) Predškolski odgoj

Na području Grada Ploča postoje dječja ustanova "Dječji vrtić Ploče". Ustanova djeluje na 4 lokacije: Ploče (200 djece), Staševica (25 djece), Komin (40 djece) i Rogotin (15 djece). Prostor je svugdje neadekvatan: u Pločama teren nije dovoljne čvrstoće, a ostali prostori su iznajmljeni ili u postojećim školskim objektima.

b) Osnovno školstvo

Na području Grada Ploča postoje tri osnovne škole:

1. u Kominu O.Š. Ivo Dugandžić sa 125 učenika
2. u Staševici O.Š. Fra Ante Grnječa sa 135 učenika
3. u gradu Ploče O.Š. Vladimir Nazor sa 740 učenika.

c) Srednje školstvo

Na području Grada Ploča postoji jedna srednja škola "Fra Andrije Kačića Miošića" u Pločama.

d) Zdravstvo

Na području Grada Ploča postoji jedan dom zdravlja sa zdravstvenom stanicom u Kominu.

e) Socijalna skrb

U gradu Ploče postoji Centar za socijalnu skrb.

f) Državna uprava i lokalna samouprava

Na području Grada Ploča djeluju sljedeće upravne institucije: Gradsko vijeće, Gradonačelnik i zamjenik gradonačelnika, Gradsko poglavarstvo, Upravni odjeli grada, Gradski uredi, zavodi, ispostave.

U Pločama su i ispostave županijskih ureda: Ureda za katastarsko-geodetske poslove, Ureda za imovinsko-pravne poslove, Ureda za opću upravu i Ureda za pomorstvo.

U Pločama su također:

- Matični ured
- Ured za obranu
- Organ državne uprave nadležan za prelazak državne granice - granična policija između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine
- Vatrogasna zajednica Grada Ploče
- Porezna uprava Županije - Područni ured Dubrovnik, ispostava Ploče
- Carinarnica Ploče s ispostavama
- Državni ured za reviziju Zagreb u ispostavi bivše Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske (poslovi ekonomsko-financijske revizije) - Ploče.
- Uredi državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, ispostave u Pločama, kao dio organizirane državne uprave
- Lučka uprava Ploče radi upravljanja, izgradnje i korištenja luke Ploče
- Lučka kapetanija Ploče
- Hrvatska izvještajna novinska agencija "HINA" - dopisništvo Ploče.

g) Pravosuđe

Od pravosudnih institucija na području Grada Ploča djeluju:

Općinski sud, Prekršajni sud, Općinsko državno odvjetništvo, Ispostava Državnog pravobraniteljstva Dubrovačko-neretvanske županije, odvjetnički uredi te javnobilježnička mjesta.

1.1.1.4. Postojeće stanje prometne infrastrukture

a) Prometni sustav

Grad Ploče unutar teritorija Republike ima dosta nepovoljan položaj budući se nalazi u jugoistočnom konfiguracijski neprikladnom dijelu stiješnjenom između Jadranskog mora i brdovitog dijela uz granicu prema Republici Bosni i Hercegovini.

Razmatrajući širi prostor ovog dijela Europe, položaj je vrlo dobar. To potvrđuje činjenica da su Ploče dio važnog C ogranka (Ploče - Sarajevo - Slavonski Šamac - Osijek - Budimpešta) petog paneuropskog prometnog koridora Venecija - Trst - Budimpešta - Uzgorod - Lvov⁴.

b) Cestovni prometni sustav

Prostorom grada Ploča, unutar sustava cestovnog prometa, položene su tri vrlo važne cestovne prometnice razvrstane⁵ u kategoriju državnih cesta. Njihova uloga je kvalitetno prometno povezati prostore Države te omogućiti priključak na mrežu europskih cesta.

Državne ceste su:

- D8: GP Pasjak (gr. R. Slov.) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - GP Klek (gr. R. BiH) - GP Zaton Doli (gr. R. BiH) - Dubrovnik - GP Karasovići (gr. SR. SiC),
 D 413: Ploče (D8) - luka Ploče i
 D 513: M. Prolog (D 62) - Ploče (D8).

Prema podacima o brojenju prometa vršenim 1996. g., državna cesta D8 ubraja se među 13 najopterećenijih cestovnih koridora u Državi s PGDP > 4000 vozila/dan. Ukupni tada zabilježeni prosječni godišnji dnevni promet iznosio je:

$$PGDP_{D8} = 5122 \text{ vozila/dan.}$$

Drugi cestovni koridori važni za prostor grada Ploča županijske su ceste čija je uloga kvalitetno povezati područje Županije i omogućiti priključak na mrežu državnih cesta:

Županijske ceste su:

- Ž 6208: Vrgorac (D 62) - Staševica — D 513,
 Ž 6216: D8 - Ž. Ploče (D 413) i
 Ž 6217: Rogotin (D8) - Komin - Krvavac - Kula (D 62) te

Uloga lokalnih cesta je u povezivanju područja Grada.

Lokalne ceste su:

- L 69003: Peračko Blato - D 513,
 L 69004: D8 - Šarić Struga,
 L 69005: D8 - želj. kolodvor Rogotin,
 L 69006: kamp Višnjica - L 69007,
 L 69007: D8 - Trn - L 69010 i
 L 69009: Banja (Ž 6217) - Desne - Kula Norinska (Ž 6217).

c) Pomorski prometni sustav

Luka Ploče nalazi se u južnom dijelu Jadranskog mora uz ušće rijeke Neretve, a omogućava kvalitetnu pomorsku vezu s gradovima uzduž jadranske obale i Hrvatske i Italije te s lukama svijeta. Vrlo dobar položaj u zaljevu koji s južne i jugozapadne strane zatvara poluotok Pelješac kao prirodni lukobran omogućuje pristup brodovima nosivosti do 65000 DWT, maksimalnog gaza 12,50 m (na jednom od vezova uz obalu 5 gaz povećan na 15,0 m), duljine do 230 m i širine do 32,25 m. Za rijeku Neretvu maksimalni gaz je 4,50 m, a duljina brodova do 80 m. Prednosti ovako prirodno zaštićene i dobro infrastrukturno opremljene luke za različite vrste tereta kao i dobre željezničke i cestovne veze sa zaledem rezultirale⁶ su predratnim prometom tereta od preko 4,5 mil. tona (1986.g.: 4,577 mil. t). Od toga gotovo ¾ prometa (72,89 %) odnosilo se na suhe rasute terete. Generalni tereti bili su zastupljeni s 19,25 %, a tekući 7,86 %.

⁴ Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske, "Narodne novine" br. 139/99

⁵ Odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, "Narodne novine" br. 79/99, 111/00, 98/01 i 143/02

⁶ www.ploce.hr, Službena stranica grada Ploča

Postojeća infrastruktura odnosno tehnološka opremljenost luke osposobljeni su za količine tereta do 7,0 mil tona.⁷ Uvođenjem Ro-Ro linije Rijeka - Ploče - Malta Gioia Tauro značajno raste broj TEU jedinica koje se transportira ovom tehnologijom.

Posljednjih petnaestak godina, uslijed ratnih okolnosti, pretovar robe doživio je drastičan pad (1997.g.: 0,268 mil. t). Današnje količine bilježe uzlazni trend (2002.g.: 1,063 mil. t) s naznakama daljnjeg rasta.

Luka Ploče je prema svojoj namjeni luka otvorena za međunarodni javni promet, a prema značenju i veličini određena je kao luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku⁸. Sastavljena je od:

- kopnenog dijela (cca 230 ha) – koji čine obale, skladišni i pretovarni kapaciteti za različite terete (generalni tereti, suhi rasuti tereti, glinica i petrokoksi, drvo, tekući tereti, hladnjača i dr.), putnički terminal, administrativne zgrade, servisi, garaže za mehanizaciju, cestovna i željeznička infrastruktura i dr. te
- morskog dijela – koji čine vanjska sidrišta, unutarnji akvatorij i kanal Vlaška - more.

Osim luke za međunarodni javni promet na prostoru Grada Ploča registrirana je i luka lokalnog značenja u Kominu na rijeci Neretvi.

d) Zračni prometni sustav

Zračna luka u gradu Ploče stavljena je u funkciju sredinom 1999. god. Prema kategoriji razvrstana je u tercijalne zračne luke "2C" kategorije. Veliki nedostatak je da su svi uređaji i postrojenja (uzletno-sletna staza duljine 1290 m, stajanke s manevarskim površinama i pristanišna zgrada) smješteni unutar kompleksa luke Ploče.

e) Željeznički prometni sustav

U sustavu željezničkog prometa postoji jednokolosiječna željeznička pruga od luke u Pločama do Metkovića odnosno graničnog prijelaza prema Republici Bosni i Hercegovini. Pruga je također dio istog V.c europskog prometnog koridora, a razvrstana je u kategoriju magistralnih pomoćnih željezničkih pruga⁹:

MP 13: Beli Manastir državna granica - Osijek - Đakovo - Strizivojna - Vrpolje (MG 2) - Slavonski Šamac državna granica te Metković državna granica - Ploče.

Izgradnja željezničke pruge, i to kao pruge uskotračnog kolosijeka, trajala je od 1937. do 1942.g. Pruga normalnog kolosijeka izgrađena je između 1958. i 1966.g. (opterećenje 22,5 t/osovini), a elektrifikacija je izvršena 1969.g. (izmjenični elektroenergetski sustav 25 kV i 50 Hz). U predratno vrijeme ukupni prijevozni kapacitet pruge za koji je bila osposobljena iznosio je više od 7,3 mil tona.

f) Granični prijelazi

U skladu s položajem na značajnom međunarodnom pomorskom putu, grad Ploče razvrstan je u kategoriju stalnih međunarodnih graničnih prijelaza I kategorije¹⁰.

Granični prijelaz¹¹ s morske strane zauzima obalni pojas od Putničke i Bosanske obale na sjeveru do ušća kanala Vlaška – more duljine 4070 m te sjevernu obalu samog kanala duljine 1840 m. S kopnene strane prostor je određen pristupnom cestom za luku, željezničkim kolosijecima I i II rajonske grupe te granicom od pružnog prijelaza na Vranjaku do kanala Vlaška - more.

Od lučkih infrastrukturnih postrojenja i objekata unutar prostora graničnog prijelaza nalaze se terminali za rasute terete, drvo i stoku, zgrade uprave, održavanja i terenskih službi, silosi za glinicu, skladišta, radionice i sl.

Unutar prostora međunarodnog pomorskog graničnog prijelaza u cijelosti se nalazi i prostor stalnog međunarodnog zračnog¹² graničnog prijelaza II kategorije. Ovaj granični prijelaz je ograđen i obuhvaća uzletno-sletnu stazu duljine 1290 m te stajanke s manevarskim površinama. Staza je fizički odvojena od pristanišne zgrade koja je također ograđena, a povezane su cestovnim koridorom duljine 150 m i širine 8 m položenim s jugoistočne strane uzletno-sletne staze.

⁷ Desetogodišnji plan razvoja Luke Ploče, Sažetak, Lučka uprava Ploče, Ploče studeni 2000.

⁸ Odluka o osnivanju Lučke uprave Ploče, "Narodne novine" br. 19/97

⁹ Odluka o razvrstavanju magistralnih željezničkih pruga, "Narodne novine" br. 64/93

¹⁰ Uredba o graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj, "Narodne novine" br. 97/96, 7/98, 81/99, 91/99, 110/99, 49/00 i 69/00

¹¹ Pravilnik o određivanju područja stalnog međunarodnog pomorskog graničnog prijelaza I. kategorije Ploče, NN br. 134/03

¹² Pravilnik o određivanju područja stalnog međunarodnog zračnog graničnog prijelaza II. kategorije Ploče, "Narodne novine" br. 134/03

g) Poštanski promet

U sustavu poštanskog prometa danas su u funkciji četiri jedinice odnosno poštanska ureda koja pripadaju centralnom poštanskom uredu u Dubrovniku. To su:

- 20340 Ploče,
- 20343 Rogotin,
- 20344 Komin i
- 20345 Staševica.

Granice dostavnih područja ovih jedinica poklapaju se s administrativnim granicama, a preko njih se obavlja i poštanski promet za naselja Grada koja urede nemaju. Tako poštanski ured u Pločama obavlja prijem i otpremu različitih vrsta poštanskih pošiljaka (paketi, pisma, telegrami, novčane uputnice i sl.) i za naselja Baćina, Peračko Blato i Plina Jezero, ured u Kominu i za naselje Banju, a ured u Rogotinu i za naselje Šarić Strugu.

h) Telekomunikacijski promet

Opremljenost prostora postrojenjima i uređajima podsustava fiksnih i pokretnih telekomunikacija je vrlo dobra.

Od postrojenja podsustava fiksnih telekomunikacija u funkciji je ukupno pet, jedna mjesna i četiri područne centrale. Mjesna centrala je AXE Ploče i predstavlja komutacijsko postrojenje koje omogućava pristup unutar sustava telekomunikacijskog prometa ne samo pripadajućim nego i korisnicima područnih centrala. Područne centrale izvedene su ili kao cjelovita postrojenja razmještenog dijela pretplatničkog stupnja pristupne centrale (UPS Komin i UPS Rogotin) ili kao njihovi segmenti (UPM Baćina i UPM Staševica).

Sveukupni kapacitet pristupne telekomunikacijske mreže je 7850 parica. Ukupni broj instaliranih telefonskih priključaka je 4510 od čega je zauzeto 3600 ili prosječno 79,82 % priključaka.

Postrojenje	Kapaciteti		
	instalirani	zauzeti	%
UPS Komin	512	426	83,20
UPS Rogotin	512	297	58,01
UPM Baćina	30	14	46,67
AXE Ploče (UPS1 i UPS2)	3072	2600	84,64
UPM Staševica	384	263	68,49
Ukupno	4510	3600	79,82

Podsustav pokretnih telekomunikacija u funkciji ima dvije bazne radijske stanice globalne digitalne (GSM) mreže. One su smještene u naseljima Baćina i Ploče, a koriste ih zajednički dva postojeća koncesionara. Preko ovih kao i postrojenja smještenih u kontaktnom prostoru osiguran je kvalitetan prijem signala u svim dijelovima Grada.

Na području grada Ploča podsustav televizijskih i radio veza dobro je razvijen. Izgrađen je jedan TV pretvarač južno od Baćinskih jezera (Jezero Sladinac). Kota na kojoj se TV pretvarač nalazi je 78,0 m n.m. Antenski stup je visine 24 m.

1.1.1.5. Postojeće stanje komunalne infrastrukture

a) Sustav vodoopskrbe

Sustav opskrbe vodom za piće dobro je razvijen. U skladu s reljefnim obilježjima sastavljen je iz tri dijela koji se vodom za piće opskrbljuju iz različitih vodocrpilišta (Klokun, Butina i Modro oko).

Najveći dio sustava izgrađen je u svim naseljima uzduž obalnog dijela, a vodom za piće opskrbljuje se iz vodozahvata Klokun. Vodozahvat Klokun je uzlazno vrelo koje se nalazi oko 220 m istočno od Baćinskih jezera. Voda izvire u malom jezercu na nadmorskoj visini 1,50 m n.m. odakle otječe u Plitko jezero (jezero Podkušinac). Postojeći kapacitet je $Q = 100+70$ l/s pitke vode koja nije na zadovoljavajućoj razini kakvoće.

Uz vodozahvat postoji precrpna stanica CS "Klokun" iz koje su položeni tlačni cjevovodi kojima se pune postojeće vodospreme unutar sustava. To su VS "Ploče" (više spremnika ukupnog kapaciteta $V = 2650$ m³, $KD = 74,0$ m n.m.) i VS "Žukova" ($V = 500$ m³, $KD = 142,0$ m n.m.).

Značajan problem u vodoopskrbnom sustavu predstavljaju izuzetno veliki gubici vode¹³. Prosječno oni dostižu oko 60% isporučenih litara u sekundi. Od toga na cjevovodima prema Pločama i Kominu iznose čak oko 73% dok su prema Gradcu oko 43%. Procjena je da se oko 80% ukupnih gubitaka odnosi na gubitke u cjevovodima, a ostatak od oko 20% na gubitke u vodospremnicima budući nemaju ugrađene regulatore dotoka i punjenja pa dolazi do prelijevanja vode.

Od vodosprema položeni su gravitacijski: od VS "Ploče" cjevovodi prema samom naselju Ploče, prema jugoistoku za naselja Šarić Struga, Rogotin, Banja i Komin te prema sjeverozapadu i sjeveru za naselja Baćina i Peračko Blato, a od VS "Žukova" prema Gradcu, Bristu i Podacama.

Prostor sjevernog dijela Grada (naselje Staševica) opskrbljen je pitkom vodom preko cjevovoda iz susjedne Splitsko-dalmatinske županije. Cjevovod je položen od izvorišta Butina preko Vine, Umčana i Draževitića do centralnog dijela naselja.

Jugoistočni dio Grada Ploča (Modro oko, Banja) te kontaktni prostor Grada Opuzena (Desne) snabdijeva se vodom za piće iz izvorišta Modro oko ($Q = 6 \text{ l/s}$).

Na prostoru Grada Ploča postoji još izvorište Žrnovica koje je stavljeno izvan funkcije polaganjem cjevovoda prema Gradcu u Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Cjevovodi su izrađeni iz različitih materijala, uglavnom najviše od čelika i lijevanog željeza. Manji dijelovi mreže izvedeni su od plastičnih (PVC i PHD) i betonskih (ACC) cijevi. Profili cijevi su također različiti i u rasponu su od $\phi 80 \text{ mm}$ do $\phi 300 \text{ mm}$.

b) Sustav odvodnje

Sustav javne odvodnje planski je predviđen kao sustav razdjelnog tipa. Kao takav sustav je izgrađen samo u nekim dijelovima prostora Grada (naselja Ploče i Rogotin). Sastoji se od više zasebnih sustava u naselju Ploče (predjeli Milosavac - Stražnica i Prišnica s neposrednim ispuštima u more) odnosno dva u naselju Rogotin (ispusti u dva recipijenta: Crna rijeka i jezero Vlaška, te u Kominu gdje je izgrađen sustav sakupljanja i odvodnje oborinske vode do tzv. Tumbina, na koji su priključene fekalne otpadne vode).

U svim ostalim naseljima kao i drugim dijelovima prostora Grada gdje kapaciteta sustava javne odvodnje nema, problem odvodnje rješava se putem individualnih sustava (sabirne jame). S obzirom na činjenicu da se radi o prostoru gdje su utvrđene preliminarne zone sanitarne zaštite izvorišta Klokun i Modro oko, vrlo nepovoljno je što zbog vodopropusnosti određeni broj sabirnih jama zagađuje podzemlje (naselja Staševica i Peračko Blato).

Posebno izražen problem u smislu zaštite voda od zagađivanja i onečišćavanja prisutan je i unutar kompleksa luke. Budući sustav odvodnje nije izgrađen, zajedno s oborinskim vodama u more dospijevaju različite vrste po okolinu štetnih tvari (glinica, umjetno gnojivo, ugljen i sl.).

c) Uređenje vodotoka, zaštita od poplava i melioracijska odvodnja Donjo-neretvanskog područja

U zimskom razdoblju donjo-neretvansko područje ugroženo je velikim vodama rijeke Neretve, izvorima smještenim uz rub doline te oborinskim vodama vlastitog sliva. Najveći dio otjecanja je posljedica kiša, a samo neznatne količine topljenja snijega. Vodnom režimu rijeke Neretve svojstveni su visok vodostaj u zimskom razdoblju od studenog do mjeseca travnja, a niski u ljetnom razdoblju. Izgradnjom hidroelektrana i većih hidrotehničkih građevina veliki vodni valovi ni trajanjem ni intenzitetom ne mogu više dostići veličine iz pedesetih godina prošlog stoljeća.

Vodostaj na ušću Neretve pod utjecajem je plime i oseke te djelovanja vjetra uz obalu. Najveća registrirana razlika između minimalne i maksimalne razine mora može biti 1,9 m, a najviša zabilježena razina mora je 1,20 m n.m.

Za obranu od vlastitih voda na kontaktu s kraškim okvirom uz rubove doline izgrađeni su obodni kanali i nasipi. Na taj način poplavne vode kontrolirano se uvode u Neretvu i Malu Neretvu. Plavljene površine ograničene su na područje Rogotin - Ploče.

¹³ Sanacija i dogradnja sustava vodoopskrbnog sustava grada Ploča, Gospodarsko-tehnička analiza Akvaproyekt d.o.o., Hidroekspert d.o.o., Split 1999.

Hidromelioracijskim zahvatima (zaštitni nasipi uz vodotoke, obodni kanali s nasipima, mreža kanala za odvodnju vlastitih voda, cijevne drenaže i crpne stanice), od ukupnih 12.500 ha Donje Neretve koje pripadaju Republici Hrvatskoj, obuhvaćeno je područje poldera Luke (274 ha).

S obzirom da je donji tok rijeke Neretve nekada bio izrazito močvarna delta s jako izraženim meandrima, plitkim jezerima i dubokim tresetištima, izvođenjem hidromelioracijskih zahvata započelo se prije više od stotinu godina. Krajem 19. stoljeća izvedeni su prvi veći regulacijski radovi. Tada je prokopavanjem novog riječnog korita (do dubine -5,00 m n.m.) od brežuljka Kozjak do mora (duljine oko 3.400 m) i usmjeravanjem toka u jedan od rukavaca stare delte (krak Velike Lisne) napušteno staro ušće u uvali Ploče. Osim plovidbe ovom regulacijom omogućena je i melioracija zaobalja procesom prirodne kolmacije (upuštanje mutnih velikih voda Neretve u bočne kanale kako bi se u njima sedimentirao suspendirani nanos koji je kasnije nađen i deponiran na obradivim površinama).

Na Donjoj Neretvi prvi melioracijski radovi izvedeni su 1953. g. na području Luke (desna obala) odnosno 1955. g. na području Koševo-Vrbovci-Boturica (lijeva obala). U ljeto 1963. g., a prema konceptu FAO stručnjaka, započela je melioracija područja Opuzen – ušće (oko 3.500 ha). Ovi radovi (izgradnja objekta obrane od poplava, odvodnjavanje i navodnjavanje) nisu dovršeni. Veći dio izgrađenog melioracijskog sustava je zapušten i djelomično oštećen. Izgradnjom uzvodnih akumulacija s hidroenergetskim postrojenjima (HE Jablanica, HE Rama, HE Grabovica, HE Salakovac i HE Mostar) te kompenzacijskih bazena HE Čapljinu u Popovom polju i područja Svitave hidrološki režim rijeke Neretve je ujednačen, a pronos i taloženje nanosa smanjeno.

d) Vrgorsko polje¹⁴

Vrgorsko polje najizraženija je morfološka pojava. Dinarskog je smjera pružanja, dugo 15,0 km i široko 0,8-3,0 km, a nalazi se na nadmorskoj visini između 24 i 26 m n. m. Ukupna površina polja je oko 3000 ha od čega čak 2800 ha obradivo (ukupno 2680 ha otpada na poljodjelske površine). Ovo zatvoreno kraško polje nagnuto je prema jugoistoku i okruženo brdima preko 700 m visine. Jugoistočna strana polja pripada Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Polje periodično plave velike količine izvorske i oborinske vode, a trajanje poplavnog razdoblja nerijetko se proteže i do kasnog proljeća. Ljeti se javlja oskudica vode. Glavni vodotok Matica odvodi vodu iz trajnih i povremenih izvora koji se nalaze u sjeveroistočnom dijelu polja. Najvažniji trajni izvori su Butina, Stinjevac i Lukavac. Polje se napaja podzemnim dotokom s uzvodnih horizonata Imotsko-Bekijskog polja i polja Rastok.

Svi dosadašnji hidrotehnički zahvati imali su za cilj skraćivanje vremena trajanja poplavnih voda te time bolje uvjete za poljodjelsku proizvodnju.

Godine 1914. izgrađen je tunel dužine 100 m između Baćinskih jezera i Bara s odvodnim kanalom kroz Bare u more. Godine 1938. prokopan je tunel dužine 2130 m između Vrgorskog polja i Baćinskih jezera (kapacitet 20 m³/s naknadno povećan na 44 m³/s). Tunel je spojen s rijekom Maticom uz prokopavanje kamenog sedla Prigon. Rijeka Matica je regulirana čitavim tokom u duljini 25 km.

e) Navodnjavanje Donjo-neretvanskog područja

Za navodnjavanje melioracijskih područja koristi se voda iz Neretve, budući da su u vegetacijskom razdoblju kapaciteti izvora nedovoljni, dok je podzemna voda boćata.

Područje Luke se navodnjavalo preko natapnog sustava vezanog za zahvat na izvoru Modro oko. Sustav je danas oštećen i napušten.

f) Sustav elektroopskrbe

Na prostoru grada Ploča danas su unutar sustava elektroopskrbe registrirana samo dva uređaja za prijenos električne energije. Prvi je visokonaponski dalekovod D 110 kV koji povezuje TS 110/35 kV Opuzen s TS 110/35 kV Makarska.

Drugi dalekovod je srednjenaponski D 35 kV i ključni je za cjelokupni prostor Grada kao i Općine Gradac u zapadnijoj Splitsko-dalmatinskoj županiji. Ovaj dalekovod kao izvor napajanja koristi spomenutu TS 110/35 kV Opuzen odakle električnom energijom opskrbljuje jedino srednjenaponsko transformatorsko postrojenje unutar granica Grada – TS 35/10 kV Vranjak te zapadniju TS 35/10 kV Brest.

¹⁴ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

U postrojenju TS 35/10 kV Vranjak ugrađena su dva energetska transformatora instalirane snage 8 MVA svaki.

Dostignuto vršno opterećenje trafostanice iznosi: $P_v = 8,3$ MW od čega je udio pretovarnih, skladišnih i drugih kapaciteta Luke Ploče¹⁵: $P_{v \text{ Luka}} = 2,0$ MW.

Ostala postrojenja su transformatorske stanice TS 10(20)/0,4 kV iz kojih se niskonaponskom razvodnom mrežom vrši napajanje konzuma. Ukupno je na području Grada 75 postrojenja različitih tipova (zidani, stupni, toranjski i dr.) i instaliranih snaga (30, 50, 100, 150, 250, 400, 500, 630, 2×630 i 2×1000 kVA). Sveukupna instalirana snaga je 27,56 MVA. To su:

R. br.	NAZIV TRAFOSTANICE	R. br.	NAZIV TRAFOSTANICE
1	TS AGROSIROVINA (OTPAD)	39	TS PLOČE-5 (DOM HV)
2	TS BAČINSKA JEZERA	40	TS PLOČE-6 (ŽELJ-PUTN.)
3	TS BANJA	41	TS PLOČE-7 (BANKA)
4	TS BARBIRI	42	TS PLOČE-8 (JAHORINA)
5	TS BRODOMETAL	43	TS PLOČE-9 (SO-2)
6	TS CRPALA	44	TS PLOČE-10 (PRIŠNICA-2)
7	TS ČEVELJUŠA	45	TS PLOČE-11 (ŠKOLA)
8	TS DRAČEVAC	46	TS PLOČE-12 (BIRINA-1)
9	TS ERAKOVA LUKA	47	TS PLOČE-13 (BIRINA-2)
10	TS ERACI – KARAMATIĆI	48	TS PLOČE-14 (LUČKE BARAKE)
11	TS GNJEČI	49	TS PLOČE-15 (POŠTA)
12	TS GRADCI	50	TS PLOČE-16 (PRIŠNICA-3)
13	TS KARTONPLAST	51	TS PLOČE-17 (CRKVA)
14	TS KATIĆI	52	TS PLOČE-18 (ROBNA KUĆA)
15	TS KLOKUN-1	53	TS PLOČE-19 (PRIŠNICA-4)
16	TS KLOKUN-2	54	TS PORTINA
17	TS KOMIN-1 (CRKVA)	55	TS PULJANI
18	TS KOMIN-2 (ŠKOLA)	56	TS RADALJCI
19	TS KOMIN-3 (GORNJI KOMIN)	57	TS RADOŠI
20	TS KOZJAK (UŠĆE)	58	TS RIBAR (DIMO)
21	TS KULA - ZMIJAREVIĆI	59	TS ROGOTINSKI MOST
22	TS LOGOR – VOJNA POŠTA	60	TS ROGOTIN-1
23	TS MALE BARE	61	TS ROGOTIN-2
24	TS MALE BARE – VOJNA POŠTA	62	TS SESTRUM-1
25	TS MAJTIĆI	63	TS SESTRUM-2
26	TS MODRO OKO (OŠAC)	64	TS SIDRIŠTE VOJNA POŠTA
27	TS MODRO OKO (PUMPA)	65	TS SPILICE
28	TS MOSTINE	66	TS SPUŽAREVICA
29	TS OČUŠA	67	TS STABLINA-1
30	TS PERAČKO BLATO	68	TS STABLINA-2
31	TS PERKA ČULUMI	69	TS STAŠEVICA
32	TS PLOBEST-1	70	TS ŠARIĆ-STRUGA
33	TS PLOBEST-2	71	TS ŠIPAK
34	TS PLOBEST-3	72	TS TATINJA VOJNA POŠTA
35	TS PLOČE-1 (PRIŠNICA-1)	73	TS ZGRADA POGONA PLOČE
36	TS PLOČE-2 (BLOK ZGRADA)	74	TS ŽELJEZNIČKA STANICA ROGOTIN
37	TS PLOČE-3 (PODZID)	75	TS ŽELJEZNIČKA TERETNA PLOČE
38	TS PLOČE-4 (PROGRES)		

Proizvodnih i rasklopnih elektroenergetskih postrojenja na prostoru Grada Ploča nema.

g) Sustav plinoopskrbe

Unutar sustava plinoopskrbe ne postoje danas bilo transportni bilo opskrbeni uređaji kao ni postrojenja za skladištenje odnosno za mjerenje i/ili redukciju tlaka plinovitog medija.

¹⁵ Idejni projekt cjelovitog rješenja napajanja električnom energijom Luke Ploče, Ravel d.o.o., Zagreb, ožujak 2003.

1.1.1.6. Zbrinjavanje otpada – postojeće stanje

Na području Grada Ploča otpad se odlaže na službenom odlagalištu "Lovornik". Odlagalište se nalazi 6 km zapadno od grada Ploča te 500 m od naselja Baćina i Baćinskih jezera neposredno uz državnu cestu D-8. Na odlagalište se odlaže komunalni, bolnički, vojni i industrijski otpad s područja Grada Ploča. U sklopu odlagališta nalazi se i stočno groblje.

Otpad se poravnava i prekriva inertnim građevnim materijalom. Odlagalište nije ograđeno, ali je organizirana stalna čuvarska služba. Izveden je priključak s javne vodovodne mreže.

1.1.1.7. Groblja – postojeće stanje

Na području Grada su postojeća groblja:

1. gradsko groblje na Lazinštini
2. Baćina (u Baćini kod Sv. Jure)
3. Banja (Mali Gaj)
4. Komin (Sv. Rok)
5. Peračko Blato
6. Plina Jezero (Velika Gospa i Marijinog uznesenja u Obličevcu)
7. Sv. Ivana u Zavali
8. Rogotin (Sv. Nikola)
9. Staševica (Međublance, Grebine, Blance na Spilicama)
10. Šarić Struga.

JEZERO MODRO OKO

BAĆINSKA JEZERA

JEZERO BIRINA

1.1.1.8. Postojeće stanje zaštićenih nepokretnih spomenika kulture

Postojeće stanje zaštićenih nepokretnih spomenika kulture

Za potrebe ovog plana je Konzervatorski odjel u Splitu Uprave za zaštitu kulturne baštine izradio Konzervatorski elaborat o područjima posebne vrijednosti te kulturnim dobrima na području Grada Ploče.

Grad Ploče koje je kao dio Dubrovačko-neretvanske županije pod jurisdikcijom Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Kako je međutim do 1997. za navedeno područje bio nadležan Konzervatorski odjel u Splitu dosadašnja građa o spomenicima Ploča i Neretve čuva se u Splitu. Najveći dio postojećih akata o zaštiti donio je tadašnji Regionalni zavod za zaštitu spomeniku kulture. Kako je prema odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br. 69/99, 151/03, 157/03) u tijeku proces registracije i preregistracije kulturnih dobara za koje je nadležan Konzervatorski odjel u Dubrovniku, ovaj elaborat sadrži popis dobara i kulturnih dobara uz navođenje starih akata o registraciji. Prema čl. 17. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ona kulturna dobra koja nisu upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske smatraju se dobrima od lokalnog značenja. Županije, gradovi i općine mogu ih uz suglasnost Konzervatorskih odjela proglasiti zaštićenim te osigurati uvjete i sredstva potrebna za provedbu odluke.

Područje Grada Ploče nalazi se na sjeverozapadnom dijelu Dubrovačko-neretvanske županije. Bogato je kulturno-povijesnim nasljeđem. Sastoji se od dijelova nekadašnje mletačke Dalmacije, Dubrovačke Republike te doline Neretve koja je jednim dijelom povijesti bila dio Turskog Carstva, a od 18. stoljeća je dio Mletačke Republike. To je granično područje koje se ističe bogatstvom različitih utjecaja s jedne strane, a s druge neprekinutim kontinuitetom življenja od prapovijesti i antike do danas.

Konzervatorskim elaboratom je utvrđena ugroženost kulturno povijesnog nasljeđa uz degradaciju njegove slike u okolnom prostoru. Ruralne povijesne cjeline zbog nepostojanja učinkovitih zaštitnih mehanizama, intenzivno gube svoja povijesna obilježja. U izuzetno teškom stanju su i brojne povijesne građevine svih grupa i vrsta te arheološki lokaliteti pojedinačno i u kompleksima, bez obzira na njihov značaj i smještaj. U najtežem je stanju krajolik koji je praktično nezaštićen i vrlo osjetljiv.

Potrebno je naglasiti da je sadašnje stanje očuvanosti, istraženosti i zaštite kulturno-povijesnog nasljeđa na ovom području neujednačeno i općenito nezadovoljavajuće. Istraživanja se ne provode sustavno (posebno istraživanja arhivske građe i arhitektonska snimanja povijesno-kulturnih cjelina), protok vremena za preventivnu zaštitu i trajnu zaštitu je predug, inspekcijsko postupanje je nedovoljno učinkovito. Situacija u kojoj se danas nalaze kulturna dobra duboko je povezana s razvojem i trenutkom suvremenog života, a vrlo jasno očitava i nedostajući stupanj identifikacije stanovništva s kulturnim prostorom.

Osnovno obilježje aktivne zaštite nasljeđa je provedba zaštite kroz prostorne planove i projektnu dokumentaciju, na temelju valorizacije zatečenih i prepoznatih povijesnih vrijednosti uz primjenu prihvatljivih metoda konzervacije, adaptacije, revitalizacije, restauracije, rekonstrukcije, tipološke rekonstrukcije i interpolacije.

U specifičnom položaju područja Grada Ploče, broj kulturnih dobara, njihov značaj i integriranost u cjelokupni krajolik, traže da prostorni dokumenti usvoje kao osnovni princip zaštitu kulturno-povijesnih i estetskih vrijednosti, te utvrde osnovne mjere koje se operativno provode na razini detaljnijih planova. Neposredna osnova za intervenciju na kulturnim dobrima mora **biti detaljni program revitalizacije**.

Prema Konzervatorskoj podlozi obrađeno je postojeće stanje kulturnih dobara na području Grada Ploča kako slijedi:

JEZERO SLADINAC

PERAČKO BLATO

PODRUČJA POSEBNE VRIJEDNOSTI, SLOJEVITOSTI I BROJNOSTI KULTURNIH DOBARA: ETNOZONE, POLUURBANE I RURALNE CJELINE

1. Šire područje naselja Plina kao slojevitog spomeničkog prostora s brojnim arheološkim lokalitetima od prapovijesti do srednjeg vijeka, sa sakralnim građevinama osamljenim u krajoliku, prapovijesnim lokalitetima - tumulima i gradinama, tradicijskim građevinama i utverdama. To je široka etnozona raštrkanih zaselaka ograničenog izvorno kultiviranog krajolika među kamenim obroncima, danas većim dijelom zaraslim u makiju i borovu šumu.

Naselje Plina je danas gotovo potpuno napušteno selo raštrkanog tipa sastavljeno od brojnih zaselaka na sjeveroistočnom dijelu brda uz polje. Njezini stanovnici su se spustili bliže cesti i rijeci i lakšem životu pa su tako nastajala novija naselja Banja, Stablina, Peračko Blato.

Upravo je Plina naselje s najdužim povijesnim kontinuitetom naseljavanja na cijelom području. Uz brojne prapovijesne grobne gomile i srednjovjekovne stećke sačuvane su i tri „kule“ - stambene katnice građene od grubog kamenja koje su prilagođene obrani. Nastajale su u burnim vremenima turske okupacije od 15. do 18. stoljeća. Jedna je pretvorena u župski stan uz kapelu sv. Paskala, neposredno uz cestu koja se od magistrale odvaja prema unutrašnjosti, druga je u zaselku Karamatića, a ruševni ostaci Grupkovića kule su iznad Obličevca. Župska crkva Pline posvećena je Uznesenju Bogorodice, a nalazi se na Obličevcu iznad sela Eraka i Karamatića koja su danas gotovo potpuno napuštena. Crkva se nalazi se na brijegu odakle okružena starim grobljem dominira Plinom. Najveće je zavjetno svetište ovog kraja. Današnja barokna građevina vjerojatno leži na starijoj, a posebno je zanimljiv trijumfalni kameni luk ukrašen turskom arabeskom kao i zavjetni drveni kip Bogorodice. I crkva Sv. Ivana na Zavali građena je u 18. stoljeću ali je kasnije obnovljena.

Zapadni dio uz polje zauzima novije naselje **Staševica** koja je ime najvjerojatnije dobila po kasnoantičkoj ili ranosrednjovjekovnoj crkvi solinskog mučenika sv. Anastazija (Staša) od koje su preostali samo zidovi. Sama Staševica novije je naselje u polju i uz cestu, okruženo poljima i vinogradima. Do 1938. godine ovaj rubni dio kraškog polja zvanog „Vrgoračko jezero“ bio je stalno poplavljen. Zaslugom franjevca fra Ante Gnječa probijen je tunel kojim je voda provedena do Baćinskih jezera pa je polje danas meliorirano i obrađeno te voćem i povrćem opskrbljuje cijelu obalu od Cetine do Neretve.

Stara i danas gotovo sasvim napuštena naselja **Brista, Pasika i Pasičina** visoko su među brdima, udaljena od polja. Po gotovo neprohodnim brdima s mrežom uskih popločanih putova rasuto je bezbroj prapovijesnih gomila kojih je 1855. godine pobrojano čak 48. Ovaj kraj ima nekoliko velikih nekropola stećaka na Grebinama u Črnači, Krvavcu, Bužića kućama. Stara župska crkva Svih Svetih na Bristoj ima odlike kasnog baroka, a u njoj se posebno štuje barokna slika Bogorodice. Druga je drevna crkva Sv. Ante na Pasiki dok je crkva sv. Jure u Pasičini sagrađena krajem prošlog stoljeća.

2. Prostor uz obale Baćinskih jezera bogat raznovrsnim arheološkim nalazima te ruralnim naseljima zanimljive etnografske baštine. Uzvisine oko jezera potencijalna su nalazišta prapovijesne arheologije. Baćina je tip razbacanog naselja. Sastoji se od zaselaka s obje strane Jadranske magistrale. Danas su uglavnom napuštena, a njihovi su se žitelji preselili u Ploče. Iako blizu Neretve, Baćina kroz povijest nikada nije pripadala Neretvanskom kraju. O tome posredno svjedoči i fra Andrija Kačić Miošić koji o junacima iz Baćine u borbi protiv Turaka pjeva kao o „Primorskim vitezovima“. I danas se jezero Sladinac smatra granicom između Donje Neretve i Makarskog primorja.

Brojni kulturno-povijesni spomenici dokazuju da je **Baćina** bila naseljena još od prapovijesti. Na dijelu zvanom Zavod, u Dubokom dolcu, sedam prapovijesnih gomila ukazuje na postojanje većeg ilirskog naselja. Baćina je i u rimsko doba bila relativno gusto naseljena. Oko današnjeg groblja utvrđeni su zidovi zgrade iz I i II stoljeća, jednako kao i na lokalitetu Zađe nedaleko sela Podmedine. No najznačajniji antički nalaz u Baćini svakako je Sladinac, smješten između istoimenog jezera i zaljeva Ploča.

Godine 1964. probijanjem jadranske magistrale, pronađeno je značajno antičko naselje s ranokršćanskom grobišnom bazilikom iz 6. stoljeća. Uređeni arheološki lokalitet nalazi se, na žalost, neposredno uz kolnik ceste te je zagašen novim naseljem. Kasnoantička crkva upućuje na postojanje većeg naselja pa arheolozi ovdje s priličnom vjerojatnošću ubiciraju antičku Pretoriju koju još u 10. stoljeću spominje bizantski car-pisac Konstantin Porfirogenet.

Na zapadnom dijelu Baćine na Glavici, neposredno iznad ceste i usred borovog šumarka, nazire se crkva Sv. Luke. Sagrađena je u 17. stoljeću, u tradiciji gotičkih crkava s preslicom. Da je oko nje bilo groblje sa stećcima svjedoči stećak ugrađen u temelje crkve. Nakon dugogodišnje desakralizacije prostora Sv. Luka je nedavno obnovljen, uz vraćanje davno skinutih zvona. Zapadnije, na predjelu Zavod nalazi se crkva Sv. Jure. Kasnobarokna crkva okružena je grobljem, a obnovljena je početkom ovog stoljeća. U velikoj i prostranoj unutrašnjosti ističe se monumentalni drveni oltar, rad tirolskih radionica, koji djelomično zaklanja sliku Sv. Jurja sa skupinom svetaca. Barokna je slika osebujne pučke šarolikosti resila unutrašnjost stare crkve.

Tradicijska arhitektura Baćine sačuvana je u dobroj mjeri upravo iz razloga što su naselja uglavnom napuštena. Stambeno-gospodarski nizovi vidljivi su s obje strane magistrale. Kuće su kamene katnice s karakterističnim lučnim vratima u prizemlju. Posebno je slikovit zaselak Tomaševići-Podmedine čije zgrade istaknutih stepeništa - solara zatvaraju unutrašnje dvorište.

Posebnu privlačnost i osebujnost Baćini daju njezina jezera. Skupina od šest međusobno povezanih kraških jezera: Crničevo, Vrvnik, Klek, Sladinac, Perast i Šipak pravi su dragulj prirode, modrozeleno oka obrasla bujnom vegetacijom. Oko njih rastu jablanovi, borovi, smreke i makija. Jezera puna slatkovodne ribe i cipala koji podzemnim kanalima dolaze iz mora, obrasla su barskim travama, lopočima i šašom u kojem se gnijezde mnoge ptice.

3. Delta rijeke Neretve od Metkovića do mora sa značajnim i još neistraženim lokalitetima antičke melioracije, lučkih postrojenja, villa suburbana i rustica, brojnih povijesnih naselja poluurbanih i ruralnih osobina, prapovijesnih nalazišta, srednjevjekovnih fortifikacija na uzvisinama.

Središte delte je naselje **Ploče** smješteno na obali Neretvanskog kanala sjevernije od ušća rijeke. Ploče su jedno od najmlađih gradova na jadranskoj obali. Osnovane su 1945. godine kao luka, iako se pod nazivom Ploča u jednom dubrovačkom dokumentu već 1387. godine spominje lokalitet na skrovitoj i prilično negostoljubivoj obali. Poznati neretvanski junak, fratar Luka Vladimirović opisuje godine 1774. luku Tolero kako se onda zvala, kao pogodno zaklonište za velike lađe te spominje mogućnost uređenja pristaništa i osnivanje skele za trgovinu s Bosnom i Hercegovinom. No tek će se godine 1922. uvala početi uređivati za luku za prihvat velikih brodova. Sve do II svjetskog rata u Pločama nije bilo stalnih stanovnika. Tamo su boravili samo radnici na izgradnji luke koji su stanovali u barakama. Godine 1941. za vrijeme talijanske okupacije, nastavljena je izgradnja luke, oko koje je bila stacionirana vojska. Nakon završetka II svjetskog rata u radničke nastambe uselili su se povratnici iz afričkih zbjegovana čiji su domovi u obližnjoj Baćini bili spaljeni te su postali prvi stalni stanovnici Ploča. Mjesto se dalje razvijalo uz izgradnju luke, otvarale se postepeno razne ustanove, izgrađivala naselja. Ploče su postepeno preuzele tradiciju tranzitnog i trgovačkog središta na ušću Neretve koju su u prošlosti imali Narona, Opuzen i Metković.

Današnji je grad potpuno suvremeno naselje organizirano oko luke i željezničke stanice koje se proširilo i prema jadranskoj magistrali novim naseljem **Stablina**. Tek je u zadnjih desetak godina u Pločama regulirana obala na način mediteranskih riva s palmama s recentnim zdanjem mjesne crkve. Tradicija spominje da je u Pločama u 18. stoljeću postojala crkva sv. Andrije, o kojoj nema detaljnijih podataka. No možda se radi o bazilici na Sladincu.

Naselje **Rogotin** je danas gotovo predgrađe Ploča. Smješteno uz rijeku i brojne slikovite kanale ovo značajno poljoprivredno mjesto naseljeno je uglavnom 1716. godine kada je zbog mletačkog i turskog razgraničenja na Gabeli stanovništvo Čitluka prebjeglo prema moru. Crkva Sv. Trojstva sagrađena je u prošlom stoljeću na mjestu starije. U 19. je stoljeću mjesto dobilo i groblje s kapelom sv. Nikole i mauzolejom obitelji Damić. Ova bogata obitelj sagrađila je u mjestu veći stambeno-gospodarski sklop. Posebno je zanimljiva rogotinska željeznička postaja smještena istočnije od naselja, tipski projekt austrougarskog graditeljstva.

Komin je smješten na desnoj obali Neretve uzvodno prema Opuzenu. Mjesto je karakteristično po strmom uzdizanju kuća u redovima po izohipsama od rijeke prema vrhu brijega na kojem dominira velika crkva sv. Ante do koje vodi široko monumentalno stubište. Velika građevina sagrađena je 1907. na mjestu stare barokne crkve koja se zbog trošnosti te iste godine srušila, a koja svojim istaknutim položajem, oblikom i veličinom dominira nad mjestom i rijekom.

Za razliku od drugih sela uz rijeku Komin ima pravu zidanu rivu primorskog tipa uz koju su privezane mnogobrojne brodice. Nastala je u 19. stoljeću regulacijom obale, a uz nju su sagrađene i brojne kuće gradskog tipa stilskih obilježja historicizma i secesije. Stanovnici Komina svoj život uglavnom provode uz rijeku, a glavno im je prijevozno sredstvo, kao i na cijelom donjem toku rijeke, izvorni neretvanski čamac zvan „trupica“. Iako naseljen od davnina Komin je postao naselje u 18. stoljeću, kada ga naseljava pučanstvo koje se po određivanju granica povlači iz turske Hercegovine. Istočnije od crkve je mjesno groblje ograđeno zidom s kapelom sv. Roka i Liberana.

Šarić Struga

Novije naselje smješteno nedaleko od rijeke. Na lokalitetu Vrilo pronađeni su ostaci rimskog gospodarskog imanja među čijim je zidovima rimski sarkofag.

ARHEOLOŠKE I HIDROARHEOLOŠKE ZONE

1. Širi prostor delte Neretve s visovima unaokolo
2. Podmorski prostor delte Neretve i obalnog dijela područja

POJEDINAČNI ARHEOLOŠKI LOKALITETI

Prapovijesni arheološki lokaliteti

Dok su se u znanosti već učvrstile spoznaje o paleolitskim i eneolitskim kulturama dolinom rijeke Neretve, desnoj obali i njezinom primorskom dijelu arheologija je dosad posvećivala mnogo manje pažnje. Niti jedan lokalitet nije sustavno istražen, a rekognosciranje terena je obavljeno tek parcijalno.

O životu u doba prapovijesti svjedoče ostaci brojnih gradina i gomila koje su nastajale na najvažnijim strateškim pozicijama, na prilazima k džepovima plodnih površina, na pristupima otvorenim morskim uvalama ili naseljima. Obrambena važnost nekih od tih položaja mogla je doći do izražaja i u vremenima kasne antike, srednjeg i novog vijeka, kao što su neki od njih u II svjetskom pa i Domovinskom ratu poslužili kao položaji za obranu. Gomile su različitih veličina i oblika s velikom količinom nabacanog kamenja na grobove.

O točnoj dataciji brojnih gomila nije moguće pouzdanije govoriti prije nego što istraživanja predoče arheološki materijal, ali su neke zacijelo iz brončanog i željeznog doba. Premda je karakteristično da su podizane u pravom mrežnom sistemu (najimpresivniji je svakako onaj skup od 20-tak prethistorijskih gomila zapadno od Baćine, uostalom kao i čitav sistem oko jezera), zasad nije bilo moguće utvrditi tragove istovremenog naselja, ali ne bi trebalo – prema analogijama za slične i nedaleke prostorne uvjete – isključiti mogućnost i nekog tipa sojeničnog naselja, barem u području Baćine.

S obzirom da je broj navedenih prapovijesnih gomila nestručno raskopan ili je nestao uslijed raznošenja kamena u vrijeme probijanja Jadranske magistrale njihovo arheološko istraživanje nameće se kao hitan imperativ. Njime bi se, nadalje, vjerojatno bolje utvrdio odnos autohtonog ilirskog stanovništva spram grčkih kolonista i rimskog razdoblja u vrijeme kad je ovaj prostor urastao u tokove antičke civilizacije na Jadranu. U to doba izrazitije urbanizacije izrasta u delti Neretve Naronu (Vid) – najprije kao helenizirana ilirska naseobina (V - IV st. p.n.e.), a potom kao središte iz doba kasne republike, koje je u Cezarovo doba podignuto u rang rimske kolonije. Naroni gravitira široki okolni prostor.

1. Gomile oko zaselka Eraci

Uokolo sela sa svih su strana postavljene gomile.

2. Gomile na vrhu Obličevca

Na samom vrhu Obličevca nalaze se velike gomile koje su nadzirale čitav kraj.

3. Gomile na lokalitetu Zavod u Baćini

Na južnom rubu polja prema moru postavljeno je 7 gomila različitih veličina postavljenih u pravilnije redove. Datirane su u halštatsko razdoblje.

4. Gomile na Vranini

Zapadno od Vidonji doca postavljeno je nekoliko gomila koje su nadzirale prijevoj na Zavali.

5. Gomile u Bristi

Uokolo crkve Svih Svetih u Bristi postoji čitava mreža kamenih prapovijesnih gomila.

Antički arheološki lokaliteti

Među pitanjima antičke topografije donje Neretve, posebno je važno ono koje se odnosi na ubikaciju naselja koja su ležala uz neretvanski dio carske ceste Akvileja - Salona - Naron - Dirahij - Solun, odnosno na mogućem pravcu rimske regionalne ceste Salona - Oeneum (Omiš) - Muccur (Makarska) - Naron, koji dokazuje glasovita Tabula Peutingeriana. U nauci se tako razvija diskusija o smještaju naselja Aronia i Pretoria koja se navode u Anonima, ravenatskog kozmografa 6. ili 7. stoljeća, i Quida iz 11. stoljeća. Jedno od ovih naselja treba tražiti na položaju Baćine koja je bila naseljena već u željezno doba, što dokazuju brojne gomile zapadno od nje. U tom prostoru već u prošlom stoljeću je pronađen niz tragova antičkih građevina (zidovi, mozaici, grnčarija, staklovina, itd.).

U ovom plodnom i prometnom prostoru blizu metropole kakva je bila Naron, očito je da su se razvijala i manja naselja, kao i ladanjsko-gospodarski sklopovi villa rustica kakvih je bilo mnogo duž jadranske obale i u njenoj unutrašnjosti.

1. Baćina Zađe

Na pristranu plodnog polja sjeverno od zaselka Tomaševići sačuvani su u radijusu od 300 m brojni ostaci zidova antičkog stambeno-gospodarskog sklopa razvedenog tlocrta.

Broj registra RST 469

2. Baćina Zavod

Tragovi antičkih zidova i ostaci mozaika uočeni su i na baćinskom groblju.

Broj registra RST 468

3. Ranokršćanska bazilika u Baćini na lokalitetu Sladinac

Osim toga, prolaskom Jadranske magistrale na ovom se lokalitetu utvrdilo postojanje višeslojne nekropole i kasnoantičke crkve složenog tlocrta sa srednjovjekovnim prigradnjama koja je prema tradiciji bila posvećena sv. Andriji. Iznosena je pretpostavka da je ta crkva bila župno i cemeterijalno središte antičke Pretorije. Pored bazilike (i kastruma) na Osinju ona predstavlja dosad jedinu poznatu kasnoantičku građevinu sakralnog karaktera u „naronitanskom primorju“.

Broj registra RST 413

4. Lokalitet „Arstina zidina“ na kraju Vrila

U dijelu plodne zemlje između Bile gradine i Petrovca, na starom putu iz Rogotina i Šarić Struge za Desne vidljivi su arheološki ostaci villae rusticae sa sarkofagom koji je još uvijek in situ, premda zatrpan nanosom kamenja i keramike.

5. Ostaci crkve u Staševici

Iza nove crkve u Staševici iskapanjem su utvrđeni ostaci apside kasnoantičke i(li) ranosrednjovjekovne crkve posvećene sv. Anastaziju (Stasu). Lokalitet nije istraživ.

Srednjovjekovni arheološki lokaliteti

Ranosrednjovjekovna Paganija i posebno područje oko Donje Neretve, poznata iz dvaju pasusa Konstantina Porfirogeneta koje naša historiografija odavno interpretira s nizom neriješenih pitanja, predstavlja pravi vakuum što se tiče sačuvanih spomenika. Ostavši bez čvršćeg gradskog središta i biskupskog središta, raskinuvši veze s antičkom tradicijom odlučnije od susjednih područja, ovo područje gotovo da ostaje bez ranosrednjovjekovnih spomenika graditeljstva, Nažalost, više srednjovjekovnih kamenih ploča na starom groblju tu je uništeno.

1. Nekropola stećaka na Sladincu u Baćini.

Veća srednjovjekovna nekropola uništena je probijanjem ceste.

2. Okolica crkve Sv.Luke u Baćini

Na pročelju crkve sv. Luke u Baćini uzidana je nadgrobna ploča s reljefnim motivom polumjeseca i rozete što upućuje da je oko crkve bilo srednjovjekovno groblje.

3. Nekropola Grebine

Nekropola s 36 nadgrobnih spomenika – stećaka i ploča od kojih neki imaju ukrasne motive smještena je uz put koji od Baćine vodi prema Vrgoračkom polju i zaseoku Crnoća.

4. Nekropole oko crkve sv. Ivana na Zavali

Neukrašeni stećak tipa sanduka smješten je zapadno od crkve sv. Ivana dok su uz cestu jugoistočno od crkve sv. Ivana prema Vidonji dolcu vidljivi ukrašeni sljemenjak s reljefnim polumjesecom i urezanim križem. Oko njega se naziru tragovi „branja“ kamena, pa je vjerojatno da su tu stećci bili obrađivani.

5. Srednjovjekovna nekropola u Eracima

Stotinjak metara sjeverozapadno od Eraka, uz puteljak koji vodi prema crkvi Uznesenja Marijina na Obličevcu, nalazi se mala nekropola s 4 stećka od kojih su dva ukrašena.

6. Srednjovjekovna nekropola na Ogradi u Eracima,

U gomili južno od zaseoka postavljeno je 7 monumentalnih stećaka - sanduka od kojih jedan ima motiv reljefnog križa. Južno od nje su dvije velike gomile od kojih je jedna na tjemenu preuređena u gumno.

7. Srednjovjekovna nekropola u istočnoj Plini između Šarić-Struge i Vrbiće

Srednjovjekovna nekropola s osam kamenih ploča od kojih su četiri ukrašene. U blizini su još dvije nekropole s po četiri ploče.

8. Nekropola uz crkvu Svih Svetih u Bristi

Manja nekropola stećaka i kamenih grobnih ploča. Neki su ukrašeni reljefnim polumjesecom, cvijećem i virovitim sunčevim rozetama.

ROGOTIN

CRKVA U MJESTU STABLINA

RURALNE CJELINE I SKLOPOVI TRADICIJSKE ARHITEKTURE

Tradicijsko graditeljstvo na području Grada Ploče pokazuje srodnost s graditeljstvom Makarskog primorja, čiji je prirodni nastavak. Takvo je graditeljstvo predstavljeno stambenim kućama na jedan ili dva kata u kojima je prizemni dio namijenjen gospodarstvu (konobe) koje najčešće imaju široka ulazna vrata s polukružnim lukom. Kuhinja (kužina) je odvojena i nalazi se u prizemnici do stambene kuće. Građene su od obrađenog kamena u kvadre koji je slegan u pravilnim vodoravnim redovima, a vezan pretežno crvenicom. Krov je dvostrešan, u starije vrijeme pokriven kamenom pločom, sada u većini crijepom. Krov je na pojatama u starini bio od slame, što se još sačuvalo tek u nekoliko primjeraka. Otvori su uvijek uokvirani kamenim okvirima, relativno manjih veličina, u starijim primjercima izrazito manjih otvora.

Česta je pojava otvorenih stepeništa - solara koji razigravaju pročelne strane građevina. Naselja su zbijena i podijeljena u komšiluke, udaljena od mora, smještena uz uzvisine na padini u prisoju, uvijek nad razinom obradiva zemljišta na padini ili u dolcima. Među kućama su bunari i guvna. Komin i Rogotin smjestili su se uz rijeku koja im je odredila izduljeni smještaj uz riječne obale. Kuće su bilo uz rijeku bilo u brdima organski srasle s krajolikom.

Smještaj izduljenog oblika kuća s dvostrešnim krovom proveden je u većini slučajeva paralelno s izohipsama, a rjeđe okomito na njih. Taj posljednji način usmjeravanja ne pokazuje odlike starije gradnje.

Kuće nemaju stilskih odlika, ali se najstarije mogu datirati u 18. stoljeće. Većina ih pripada 19. stoljeću, odnosno drugoj polovini tog stoljeća kada je bila posebno razvijena građevinska djelatnost. Datume gradnje potvrđuju i ponegdje uklesane godine. Takve su građevine veće i monumentalnije.

Napuštanje naselja u višim predjelima tog kraja i seoba stanovništva prema moru u priobalnom dijelu, odnosno naseljima uz desnu obalu Neretve, prema Staševici uz meliorirano polje Jezero te konačno prema novonastalim Pločama iza drugog svjetskog rata dovodi do potpune degradacije naselja udaljenih od suvremenih prometnica. Zajedno s njima nestaju i obradive površine oko njih, čime se postepeno mijenja i krajolik. To je napuštanje posebno intenzivno nakon potresa 1962. godine. Kuće su doduše ostale nepromijenjene, ali s očitim znakovima naglog propadanja. U naseljima pak u kojima je život nastavljen izražena je degradacija tradicionalnog graditeljstva pregradnjama i dogradnjama. U napuštenim naseljima Brista, Pasika i Pasičina nema izgleda za obnovu života i održavanje postojećih građevina. Povremeni povratak stanovništva vezan uz boravak u slobodno vrijeme i parcijalno korištenje obradive zemlje, odražava se degradacijom izvornih oblika kuća nezgrapnim betonskim adaptacijama i dogradnjama. Stoga ostaje samo mogućnost dokumentiranja postojećeg stanja arhitektonskim snimanjem i fotografijom. Nova izgradnja potpuno odudara od autohtonog graditeljstva tog kraja.

1. Sklop Tomašević u Podmedinama u Baćini

Sklop s kućama koje zatvaraju unutrašnje dvorište s nizom slikovitih stepeništa - solara.

Broj registra RST 469, 489.

2. Sklop Damić u Rogotinu

Stambeno-gospodarski sklop ove bogate rogotinske obitelji sastoji se od kamene katnice i niza manjih gospodarskih zgrada s pristupom s rijeke. Iako u oblicima tradicijske arhitekture nema odlike ruralnog sklopa već suburbanog odnosno varoškog graditeljstva.

KULTIVIRANI AGRARNI KRAJOLIK

Kultivirani agrarni krajolik na prostoru Pline, Staševice i Baćine, okružuje naselja. Posebno je naglašen na obroncima uz rubove polja i dolaca, sa suhozidnim terasama i ogradama koje ograđuju i rubove pašnjaka. Navedeni krajolik oblikovao se od prapovijesti i svjedočanstvo je najstarije civilizacije na ovim prostorima.

Kultivirani krajolik doline Neretve novijeg je datuma nastanka. Njegova obrada započinje polovinom 19. stoljeća kada se polje intenzivno meliorira uz sanaciju malarije, a naročito nakon II svjetskog rata. Tada se kopanjem ortogonalne mreže riječnih kanala stvaraju pravilni ulomci plodne zemlje.

MJESTO STABLINA

KANAL JEZERO SLADINAC - MORE

JEZERA

SAKRALNA KULTURNA DOBRA

Pregled sakralnih građevina na području Grada Ploče (a tokom reambulacije detaljno je evidentiran i njihov skromni inventar) jasno svjedoči o turskoj vladavini koja nije dopuštala gradnju novih, a često niti popravak starih crkava. Stoga srednjovjekovni sloj crkava nije preživio tursku okupaciju već su iz razdoblja srednjeg vijeka sačuvane samo nekropole. Sačuvane su crkve uglavnom građene tijekom prošla dva stoljeća, ali na mjestima ranijih građevina. U sporom izlasku iz razdoblja kulturne i ekonomske depresije, oblici ovih građevina su bez naglašenih stilskih odlika i izrazitijih umjetničkih kvaliteta. Ipak, smještene su na sjecištima starih putova uz milenijska grobišta, u drevnim naseljima, na mjestima kulturnog kontinuiteta. Usprkos njihove zapuštenosti u kraju koji je već gotovo prazan od ljudi imaju kulturni i povijesni značaj te ih treba zaštititi i održavati.

1. Crkva Jure u Baćini

Crkva sagrađena 1872. g. nalazi se na zapadnom dijelu Baćine okružena grobljem. Podignuta je vjerojatno nad zidovima starije crkve koja se spominje već u XVII st. i na ruševinama antičkog sklopa čija je struktura zidanja i danas prepoznatljiva u zidovima crkve. Crkva je jednostavna kamena, pravilno orijentirana građevina s trodijelnom preslicom na pročelju. Ima kvadratičnu apsidu, a na pročeljima su veliki lučni prozori.

2. Crkva sv. Luke u Baćini

Nalazi se na manjem uzvišenju jugoistočno od jezera, sagrađena u XVIII. stoljeću. Manja jednostavna kamena građevina na zapadnom pročelju ima preslicu i ugrađene konzole koje su nosile otvoreni trijem U unutrašnjosti je presvedena šiljastim svodom. U nju je ugrađen veliki ukrašeni stećak.
Broj registra RST 369

3. Crkva sv. Ante na Pasiki

Jednobrodna pravilno orijentirana crkve s tragovima nadograđivanja nad izvornim bačvastim svodom, s jednostavnim zvonikom na preslicu nad ulazom. Građena je od pravilno obrađenog kamenja. Oko nje smješteno je staro groblje.

4. Crkva sv. Jure u Pasićini

Crkva je neoromanička građevina s kraja 19. stoljeća, s dvodijelnom preslicom nad ulazom na zapadnom pročelju. Nad ulaznim je vratima izduženi lučni prozor dok na istočnoj strani završava pravokutnom apsidom. Oko crkve je staro groblje.

5. Crkva svih Svetih u Bristi

Crkva je smještena na starom groblju. Srednjovjekovna je, kasnije barokizirana pravilno orijentirana građevina. Na pročelju ima prislonjeni široki luk na čijem se zabatu diže zidana trodijelna preslica.

6. Crkva Uznesenja Marijina na Obličevcu u Plini

Crkva je jednobrodna pravilno orijentirana okružena grobljem. Smještena je na uzvisini iznad sela. Oko puta do crkve raspoređene su prapovijesne gomile i srednjovjekovne nekropole. Crkva ima zvonik na preslicu na zapadnom pročelju dok je na istočnoj strani presvedena pravokutna apsida. U unutrašnjosti je kameni trijumfalni luk i drveno pjevalište. Obnovljena je 1995. godine. Na blagdan Velike Gospe na Obličevac hodočasti cijela Plina i okolica.

7. Crkva sv. Ivana na Zavali

Crkva je sagrađena početkom 18. stoljeću na groblju i krajem istog stoljeća proširena i povišena. Na pročelju ima kamenu klesanu ukrašenu trodijelnu preslicu za zvona.

8. Kapela sv. Paskala

Manja je građevina sagrađena oko 1750. uz tadašnju župnu kuću, danas ruševnu na lokalitetu „Kula“. Pravilno je orijentirana s prozorčićima koji flankiraju ulazna vrata bez zvonika. Na sljemenu zabata je jednostavni kameni križ.

9. Župska crkva Presvetog Trojstva u Rogotinu

Crkva je iznad sela sagrađena 1870. g. visokog kamenog pročelja s okulusom iznad ulaznih vrata profiliranog nadvratnika. Glavno je pročelje građeno od glatkih klesanaca dok su bočni zidovi od grubog kamena vezanog s dosta žbuke. Uz crkvu je manja neobarokna kapelica iz druge polovine XIX st.

10. Kapela sv. Nikole na groblju u Rogotinu

Manja kapela ožbukanih pročelja sagrađena 1907. godine kao grobišna u dnu rogotinskog groblja. Na pročelju ima lučna vrata plitko profiliranog okvira.

11. Crkva sv. Ante Padovanskog u Kominu

Sagrađena je 1908. g. na mjestu porušene barokne građevine, na padini iznad naselja dominirajući u vizuri nad rijekom. Crkva je građena od kamena s visokim zvonikom koji raste iz pročelja. Apsida se slojevito diže u nekoliko prizmatičnih volumena. Crkva je najvjerojatnije građena je prema tipskom projektu bečkog Ministarstva bogoštovlja.

12. Grobišna kapelica i groblje sv. Roka i Liberana u Kominu

Manja pravilno orijentirana grobišna crkva okružena grobljem iz XIX. stoljeća sa zajedničkim ukopanim zidanim grobnicama.

FORTIFIKACIJE

1. Kula u Zavali

Srušena katnica iz 18. stoljeća obrambenih karakteristika s puškarnicama koja je dala naziv cijelom tom dijelu Pline. Služila je za stanovanje uz mogućnost aktivne obrane u vrijeme turskih i hajdučkih napada.

2. Utvrđeni sklop u komšiluku Eraci

Stambena katnica iz XVIII. st. tradicijskih odlika koja je utvrđena puškarnicama.

3. Ruševine „Grupkovića kule“ na Obličevcu.

Ruševine samostojeće utvrde na vrh brda čiju starost nije moguće pobliže odrediti, Spominje se od 16 do 18. stoljeća.

4. Kula u Karamatićima u Plini

Stambena katnica iz XVIII. st. tradicijskih odlika koja je utvrđena puškarnicama.

CIVILNA KULTURNA DOBRA

1. Škola u Baćini

Danas djelomično srušena građevina iz kraja 19. i početka 20. stoljeća s nizom velikih prozora, građena u stilu austrijskih administrativnih zgrada.

2. Željeznička stanica u Rogotinu

Kamena katnica s nizom lukova koji joj daju posebnu slikovitost. Građena je u vrijeme austrijske vladavine kao jedna od krajnjih stanica na željezničkoj pruzi prema Metkoviću.

3. Željeznička stanica u Kominu

Kamena katnica s trijemom koji joj daje posebnu slikovitost. Građena je u vrijeme austrijske vladavine kao jedna od stanica na željezničkoj pruzi prema Metkoviću. Rađena je kao i rogotinska kojoj je vrlo slična po tipskom projektu.

5. Ostaci stare župske kuće u „Kuli“ u Plini

Ruševna dvokatnica simetrične kompozicije s nizom prozora na katovima koji su uokvireni kamenim pragovima te većim prostorijama u prizemlju. Ima stilske odlike graditeljstva 19. stoljeća.

1.1.1.9. Zaštićeni dijelovi prirode

STANJE I VREDNOVANJE PRIRODE S OCJENOM UGROŽENOSTI

Područje Grada Ploča objedinjuje krajobraz karakterističan za južnodalmatinsko priobalje i zagoru s osebujnim i jedinstvenim prostorom delte Neretve. Upravo područje delte s gledišta zaštite prirode predstavlja najveću vrijednost kojoj je u Prostornom planu posvećena posebna pozornost i vrlo obazrivo je planiran svaki sadržaj u ovom izuzetno osjetljivom prostoru.

Delta Neretve sadrži najveće i najvrjednije ostatke sredozemnih močvara u Hrvatskoj i jedna je od malobrojnih preostalih u Europi. S gledišta biološke i krajobrazne raznolikosti, radi se ne samo o jednom od najvrjednijih područja u Hrvatskoj, nego o području od međunarodne važnosti. Nažalost, prirodne vrijednosti su ovdje izuzetno ugrožene i izložene mnogobrojnim pritiscima, a u velikoj mjeri i degradirane. No temeljne vrijednosti još uvijek su prisutne, a uz aktivne mjere zaštite i revitalizacije, stanje bi se moglo značajno popraviti.

Delta Neretve, uključujući i dio koji pripada području Grada Ploče, radi svojih prirodnih vrijednosti predložena je strateškim dokumentima (*Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti* i *Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske*) za zaštitu u kategoriji parka prirode. Također je uvrštena u *Ramsarski popis močvarnih područja od međunarodne važnosti* temeljem Ramsarske konvencije o močvarnim staništima te je obveza Republike Hrvatske osigurati odgovarajuću zaštitu i upravljanje ovim prostorom.

1. KRAJOBRAZ

Prema pregledu krajobraznih jedinica Hrvatske navedenom u *Nacionalnoj strategiji i akcijskom planu zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NN br.81/99)* i *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (1998.)* područje Grada Ploča gotovo u cjelini pripada **krajobraznoj jedinici Donja Neretva**, a rubno se dodiruje s jedinicama: Obalno područje srednje i južne Dalmacije te Dalmatinska zagora (obronci Rilića i dio Vrgoračkog polja).

Donja Neretva je u krajobraznom smislu sasvim jedinstvena te je usprkos maloj površini izdvojena u posebnu krajobraznu jedinicu, iako je male površine. Nizinski močvarni i kultivirani dijelovi uokvireni brdovitim kršem i spojeni s morskom obalom i morem, krajobrazna su posebnost u nacionalnim okvirima, koja predstavlja još nedovoljno iskorištenu osnovu za turističko korištenje i razvoj. Ovdje se razvila jedina delta na našoj obali. Dok većina jadranskih rijeka (npr. Zrmanja, Krka i Cetina) imaju potopljena riječna ušća, Neretva je nanosila znatno više materijala te se usprkos postglacijalnom uzdizanju morske razine ovdje razvilo naplavno područje. Iz naplavljene ravnice mjestimice poput otoka izniču vapnenačke glavice – vrhovi negdašnjih brda. Ovome prostoru glavni pečat daje obilje vode: Neretva i njezini rukavci, jezera ('oka'), niz izvora uz rub okolnih brda i prostrano ušće s lagunama i pličinama. Karakteristična je i slika poljoprivrednih površina nastalih 'jendečenjem' – tradicionalnim načinom stvaranja plodne zemlje (kopanje kanala i nasipanje izvađenog mulja na novonastalu parcelu).

Ovakav krajobraz je u velikoj mjeri narušen neprimjerenom i divljom gradnjom te sve brojnijim platenicima koji niču na državnom zemljištu na račun močvare, čak i u zaštićenim područjima prirode.

2. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST

Jednako kao krajobraz, tako se i biološka raznolikost na području Grada Ploča može vezati uz dvije glavne prirodne cjeline: deltu Neretve s pretežito vodenim i močvarnim staništima, te zapadnije brdsko krško područje s priobaljem. Vodena staništa, zajedno s prostranim tršćacima, vlažnim livadama, pješčanim obalama, sprudovima i slanušama, te okolnim krškim nadzemljem i podzemljem, predstavljaju veliku raznolikost staništa, koja je osnova za bogati biljni i životinjski svijet.

Prirodne vrijednosti koncentrirane su na prostoru delte, a obuhvaćaju niz ugroženih stanišnih tipova - ponajprije močvarnih, te raznoliku floru i faunu.

a) Staništa

Kroz projekt *Kartiranje staništa Hrvatske* (OIKON, 2004.) na području Grada Ploče kartirano je 26 tipova kopnenih i 3 tipa morskih staništa (vidi kartu i tablicu). Prema *Nacionalnoj klasifikaciji staništa* (Ministarstvo kulture, 2004.) moguće ih je svrstati u nekoliko skupina od kojih su, s gledišta zaštite prirode, najvažnija: **površinske kopnene vode i močvarna staništa te morska obala**. Ova se staništa međusobno isprepliću, a vezana su za prostor **delte Neretve**. Radi se o ugroženim staništima od kojih su neka zaštićena i na europskoj razini temeljem *EU Direktive o staništima* čije su odredbe ugrađene u novi Zakon o zaštiti prirode ("NN" br. 70/05): estuariji (NATURA: 1130), obalne lagune (1150), muljevite i pješčane pličine suhe za vrijeme oseke (1140), velike plitke uvale i zaljevi (1160), zajednice caklenjače (*Salicornia*) na mulju i pijesku (1310), sredozemne povremene bare (3170).

Ovakav kompleks staništa jedinstven je na našoj obali te jedan od rijetkih preostalih u Sredozemlju, radi čega je Delta Neretve uvrštena u Ramsarski popis močvarnih područja od međunarodne važnosti. To je jedina delta i najveće riječno ušće u Hrvatskoj.

Sagledavajući svaki stanišni tip zasebno, uočava se također veliki značaj delte. Ovdje se nalaze najreprezentativnije površine **močvara pod halofitima** (zajednice caklenjače). Najveće površine u Hrvatskoj **tršćaka** nalaze se u delti Neretve. **Lagune** Vlaška i Parila uz znatno manju lagunu Pantan kod Trogira jedini su očuvani lokaliteti ovoga stanišnog tipa na našoj obali. Prostrane **muljevite i pješčane pličine** na ušću Neretve također su najreprezentativniji predstavnici ovoga staništa koje je u značajnijoj mjeri razvijeno još samo na području nekoliko uvala u SZ dijelu Ravnih kotara (potez Privlaka – Nin – Ljubač).

Od **vodenih staništa** ističu se tekućice Neretva s rukavcima, Desanka i Crna rijeka te Matica u sjevernom dijelu Grada, zatim jezera: Bačinska, Birina, Vlaška, Desne te niz izvora (Modro oko, Klokun i brojni drugi). U delti je razvijeno **najveće područje brakičnih voda u Hrvatskoj**.

Od ostalih kategorija stanišnih tipova na ovome prostoru značajna su i **podzemna staništa** (špilje i jame) koja sadrže još nedovoljno istraženu podzemnu faunu.

Najveće površine zauzimaju staništa brdskog krškog područja. Ono je prekriveno pretežito mediteranskim **suhim travnjacima** koji se isprepliću s **bušicima, dračicama, makijom crnike i šikarama medunca**.

Od **morskih staništa** važni su infralitoralni pijesci s muljevima koji zauzimaju pličine laguna i ušća, te naselja posidonije koja su ugrožena i zaštićena na europskoj razini.

Močvarna i vodena staništa donjega toka Neretve posljednjih su desetljeća drastično smanjena, te su danas preostala kao rascjepkani izdvojeni otoci okruženi intenzivno obrađivanim i naseljenim prostorima. Nekadašnje prostrane močvare i lagune značajne za prehranu i mrijest riba, te za zimovanje i selidbu izuzetno raznolike ornitofaune, danas su svedene na ostatke ostataka. **I ovi ostaci bivaju stalno ugrožavani različitim ljudskim djelatnostima.**

Kartirani morski stanišni tipovi

MORSKI STANIŠNI TIP	POVRŠINA (ha)
Ćirkalitoralni muljevi	3668
Infralitoralna čvrsta dna i stijene	35
Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja	942
Naselja posidonije	1103
UKUPNO	5.748

Kartirani kopneni stanišni tipovi

KOPNENI STANIŠNI TIP	POVRŠINA (ha)
Stalne stajačice	264
Stalni vodotoci	81
Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi	128
Površine slanih, plitkih, muljevutih močvara pod halofitima	111
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci	78
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Dračici	5.240
Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci / Primorske, termofilne šume i šikare medunca	293
Bušici	80
Dračici	22
Mješovite, rjeđe čiste vazdazelene šume i makija crnike ili oštrike	79
Stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makija crnike	1.145
Primorske, termofilne šume i šikare medunca	2.435
Šume običnog i crnog bora na dolomitima	94
Nasadi četinjača	72
Vinogradi	29
Voćnjaci	769
Intenzivno obrađivane oranice na komasiranim površinama	10
Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	43
Mozaici kultiviranih površina	1.562
Mozaici kultiviranih površina / Aktivna seoska područja / Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	48
Aktivna seoska područja	71
Aktivna seoska područja / Urbanizirana seoska područja	14
Gradske jezgre	35
Gradske stambene površine	12
Industrijska i obrtnička područja	26
Infrastrukturne površine	161
UKUPNO	12.882

b) Flora

Na području Grada Ploča, uključujući širi prostor delte Neretve, zabilježeno je **36 vrsta ugroženih na nacionalnoj razini** (*Crveni popis ugroženih vrsta Hrvatske, DZZP, 2004.*) od kojih su **dvije ugrožene na europskoj razini** i zaštićene temeljem EU Direktive o staništima: raznorotka (*Marsilea quadrifolia*) i kranjska jezernica (*Eleocharis carniolica*). Veći dio ugroženih vrsta vezan je uz također ugrožena močvarna staništa i slanuše.

Caklenjača (*Salicornia fruticosa*) na ušću Neretve

c) Fauna

Rezultati novijih ekoloških istraživanja na području donjega toka Neretve ukazuju na veliku vrijednost područja s gledišta biološke raznolikosti. Naročito je izraženo **bogatstvo ptica i riba**, koje su u prošlosti predstavljale osnovu za preživljavanje ovdašnjega stanovništva. Tradicija lova i ribolova čvrsto je ukorijenjena među mjesnim stanovništvom što stvara velike probleme u današnjoj situaciji kad su ptičji i riblji svijet drastično osiromašeni, a novi zakonski propisi postavljaju nove odnose i nove pristupe u lovstvu, ribarstvu i zaštiti prirode.

c1) Ribe

Fauna riba jedinstvena je i vrlo raznolika, iako u odnosu na negdašnje bogatstvo vrlo osiromašena. Radi raznolikih staništa (bare, lagune, jezera, Neretva i njezini rukavci, more, područja miješanja slatke i slane vode), velika je i brojnost vrsta. Tu obitavaju i **prave slatkovodne i morske vrste**, kao i one koje mogu podnijeti veća variranja slanosti, što je ovdje uobičajeno.

U širem području delte Neretve zabilježeno je 35 vrsta slatkovodnih riba, a pretpostavlja se da je ukupni broj vrsta na prostoru delte, uključujući i morske ribe, oko 150. Šest vrsta nalazi se na Dodatku II. Direktive o staništima (vrste za koje je potrebno osigurati zaštitu staništa): primorska uklija (*Alburnus albidus*), čepa (*Alosa fallax*), vijun (*Cobitis taenia*), primorska paklara (*Lethenteron zanandreaei*), imotska gaovica (*Phoxinellus adspesius*) i glavočić crnotrus (*Pomatoschistus canestrinii*). Ukupno 16 vrsta je na Crvenom popisu ugroženih slatkovodnih riba Hrvatske. **Brojem endema i raznolikošću, ušće Neretve je jedno od najzanimljivijih područja Europe.** Jedino u Neretvi i njenim pritocima žive endemi: podustva (*Chondrostoma kneri*), neretvanska mekousna pastrva (*Salmothymus obtusirostris oxyrhynchus*) i vrgoračka gobica (*Knipowitschia croatica*).

Najvažnije je samo ušće Neretve s bočatom vodom, koje radi velike biološke produkcije predstavlja hranilište za brojne riblje vrste i mladičnjake za ribe i rakove koji provode ostatak životnog ciklusa u moru ili slatkoj vodi. U vrijeme prije isušivanja laguna, ušće je imalo daleko veći značaj za prehranu i mrijest riba (naročito jezero Modrić). Danas su preostale laguna Parila i Vlaška koje su još više dobile na značaju kao riblje mrjestilište i hranilište.

Ribarstvo je i danas važna djelatnost kojom se bavi većina ovdašnjih obitelji. U lagunama i delti riblje vrste variraju prostorno i vremenski. Javljaju se morske vrste (posjetitelji), eurihaline vrste (stanovnici), slatkovodne vrste (posljeditelji) i migratorne vrste (prolaznici). Većinu ulova čine cipli (nekoliko vrsta) i jegulje (oko 90%), a ostatak čine plosnatica, obični iverak, lubin, list, grdobina, komarča, trlje, glavoči te od slatkovodnih vrsta gavuni, linjaci, pastrve, masnice, drlje i babuške. Nažalost, ribolov se provodi bez nadzora i nesustavno, ugrožavajući tako još više već smanjeni riblji fond. Glavni ribolovni alati su stajaće lagunarne pregrade trate i vrše od mrežnog tega – tratuni. U svim vodama nalazi se veliki broj vrša i mreža poponica.

Glavni je problem zaprječavanje prolaza kanalima i rijekom učvršćenim ili pomičnim mrežama, naročito ako je to na ulaznim i izlaznim mjestima za hranjenje, migracije i razmnožavanje. Tijekom posljednjih 60 godina ulov (jegulje, cipli i dr.) je smanjen 26 puta.

c2) Ptice

Najveće bogatstvo i raznolikost ptica vezana je uz deltu Neretve. Ukupno je do sada u literaturi zabilježeno 310 vrsta ptica, od kojih je 115 gnjezdarica (35 vodarica). Ovo bogatstvo ornitofaune uvjetovano je geografskim smještajem (jedna od rijetkih preostalih mediteranskih močvara, nalazi se na selidbenom putu europskih ptica prema Africi) i raznolikošću staništa (miješanje eumediteranskog, submediteranskog i mediteransko-montanog pojasa)

Delta Neretve važna je prvenstveno kao **odmorište za selidbe** prema Africi i za **zimovanje** ptičjih populacija iz sjeveroistočne i srednje Europe. Oko trećina zabilježenih vrsta su zimovalice, kojima se zimi pridružuju i stanarice. Ušće Neretve s plićacima i sprudovima najznačajnije je za selidbu ćurlina, čigri i galebova, a močvarna područja (trščaci, vodene površine) za selidbu i zimovanje pataka i liski te trščaci, okolne livade i šikare za različite pjevice.

Značaj za **gniježđenje** ptica je manji. Ovdje su posljednja sredozezna gnjezdilišta bukavca (*Botaurus stellaris*) - gnjezdarica prostranih tršćaka, čapljice voljak (*Ixobrychus minutus*), eje močvarice (*Circus aeruginosus*) i patke nJORKE (*Aythya nyroca*). Morski kulik (*Charadrius alexandrinus*) gniježdi na pjeskovitim plažama na ušću Neretve. Za brkatu sjenicu (*Panurus biarmicus*) ovo je jedini lokalitet gniježđenja u primorskoj dijelu Hrvatske. Tršćaci su važni i za gniježđenje kokošice (*Rallus aquaticus*), štijoka (*Porzana sp.*), trstenjaka (*Acrocephalus sp.*) i drugih vrsta.

Analizom literaturnih podataka vidljivo je **veliko smanjenje brojnosti pataka, čaplji, ćurlina i drugih ptica** u delti u odnosu na 19. stoljeće. Nakon opsežnih melioracija 1960-tih godina uvjeti za močvarice su znatno pogoršani (nestanak staništa, poljoprivredne aktivnosti, intenzivan lov). Najvažniji uzrok je preintenzivan i neregularan lov (ne poštuje se lovostaja, lovi se u rezervatima, na nedozvoljene načine - noću iz čamaca, s reflektorima i vabilicama i drugo).

Najveći dio prostora Grada Ploča zauzima **brdsko krško područje** unutar kojega se kao zanimljiva staništa ističu **Baćinska jezera i Vrgoračko polje uz rijeku Maticu** s velikim poljoprivrednim površinama. Ovdje su rasprostranjene *zajednica ptica poljoprivrednih površina* i *zajednica mješovitih staništa (ekotona)* koja obuhvaća prostrane vinograde, voćnjake, oranice, travnjake, vrbike i razne druge šumarke, te živice, raznolike šikare i manja naselja.

Zajednice ptica gustih sklopova obalne vegetacije uz rijeku Maticu i kanale u Vrgoračkom polju je razvijena u malim tršćacima i rogozicima. Čini je tek nekoliko vrsta ptica vodarica koje su ovdje vrlo rijetke, a razlog je taj što je Matica u cijelosti regulirana a područje uz nju meliorirano. Uz Baćinska jezera ova zajednica ptica je znatno bolje razvijena i mjestimično zauzima znatne površine.

c3) Ostala fauna

Od ostale faune, za područje donje Neretve zabilježeno je 17 vrsta **gmazova**. Zanimljiv je literaturni podatak da je ugrožena vrsta riječna kornjača (*Mauremys rivulata*) koja je na Dodatku II Direktive o staništima, a u Hrvatskoj rasprostranjena samo na nekoliko lokaliteta (lokvi) na krajnjem jugu Hrvatske (Pelješac-Dubrovačko područje), u nedavnoj prošlosti bila zabilježena na Baćinskim jezerima, no u novije vrijeme nalazi više nisu potvrđeni. Na jezerima je obitavala i bogata populacija barske kornjače (*Emys orbicularis*) koja je, zajedno s ostalom vodenom faunom, posljednjih godina znatno osiromašena uslijed sve intenzivnijeg ljudskog utjecaja (gradnja, ribolov i dr.).

Od šest vrsta **vodozemaca** na području donje Neretve, važna je čovječja ribica (*Proteus anguinus*) koja živi u vodenim staništima podzemlja šireg područja, iako nije zabilježena na samom području Grada Ploče gdje je bilo vrlo malo biospeleoloških istraživanja.

U donjoneeretvanskim špiljama obitava **niz endemičnih svojti beskralježnjaka** od kojih su posebno važni troglobiontski puževi, rakušci i kornjaši, tercijarni reliktni školjkaš špiljska kongerija (*Congerius kusceri*) i endemični mnogočetinaš špiljski cjevaš (*Marifugia cavatica*).

Među **sisavcima** važni su šišmiši te vidra (*Lutra lutra*) koja je rijetkost u našem priobalnom području.

3. PODRUČJA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Krajobrazna i biološka raznolikost na prostoru Grada Ploča je velika, a posebnost i važnost prirodnih vrijednosti vezana je prvenstveno uz vodena i močvarna staništa. Ove vrijednosti su u znatnoj mjeri degradirane ljudskim utjecajem pa se neka područja više ne mogu smatrati važnim lokalitetima s gledišta zaštite prirode – to se u prvom redu odnosi na potpuno reguliranu rijeku Maticu i meliorirano Vrgoračko polje te jezero Birina koje je već zauzeto gradnjom, a tu je predviđeno i širenje građevinskog područja.

Izdvojeno je nekoliko lokaliteta koji su u većoj ili manjoj mjeri zadržali prirodne vrijednosti te im je u planiranju prostora i svih djelatnosti na području Grada Ploče potrebno posvetiti posebnu pozornost, spriječiti daljnje devastiranje i iskoristiti ih u razvoju turističke ponude ovoga prostora. Za svaki ugrožavajući zahvat potrebno je provesti ocjenu utjecaja na prirodne vrijednosti i ne dopustiti neprimjerene sadržaje u prostoru.

Ovdje se ponajprije ističe **ušće Neretve** kao najvrjedniji lokalitet zaštićen kao ihtiološko-ornitološki rezervat te uz njega područje zaštićenog krajobraza **Modro oko i jezero desne** koje samo rubno spada u teritorij Grada Ploče. Iako degradirana s gledišta biološke raznolikosti, **Baćinska jezera** su vrlo velike krajobrazne vrijednosti te je nužno zaustaviti daljnju gradnju uz obalu barem u još očuvanom sjevernom dijelu. Od prostranoga Vrgoračkog polja s rijekom Maticom ostao je još samo mali dio u koliko-toliko prirodnom stanju s nešto vlažnih staništa. To je područje **Krotuše** gdje se skupljaju poplavne vode i odatle tunelom otječu u Baćinska jezera.

a) Ušće Neretve

Ušće Neretve je jedno od nekoliko preostalih djelića negdašnje prostrane delte koja se u Hrvatskoj proteže na oko 12.000 ha. Od negdašnjih dvanaest rukavaca koji su se granali deltom, nakon opsežnih melioracija danas su preostala samo četiri. Nestali su i pripadajući močvarni prostori, te brojna jezera i lagune. Danas su na tom kultiviranome području očuvani tek rascjepkani ostaci nekoć jedinstvene sredozemne močvare. Pet lokaliteta, u ukupnoj površini od 1.620 ha, zaštićeno je u kategorijama ornitološkoga rezervata (Pod Gredom, Prud i Orepak), ihtiološko-ornitološkoga rezervata (Ušće Neretve), odnosno zaštićenoga krajobraza (Modro oko i jezero Desne). Na žalost, u praksi zaštita nije nikada zaživjela, budući da nije postojala županijska javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode. Usprkos alarmantnom stanju glede ugroženosti i zaštite prirode u delti Neretve, temeljne vrijednosti još uvijek su prisutne, a uz aktivne mjere zaštite i revitalizacije, stanje bi se moglo značajno popraviti.

Kao takvo uvršteno je u Ramsarski popis Konvencije o zaštiti močvara od međunarodne važnosti, kao i u projekt *Important Bird Areas (Područja važna za ptice u Europi)*, kojega provodi Međunarodni savez za

zaštitu ptica *BirdLife International*. Cijelo područje delte Neretve predviđeno je za zaštitu u kategoriji parka prirode.

Radi svoje važnosti za ptičji i riblji svijet, prostor samoga ušća Neretve bio je predložen za zaštitu od strane bivšeg Republičkog zavoda za zaštitu prirode i zaštićen u **kategoriji ihtiološko-ornitološkog rezervata** još 1974. godine. Iz formalno-administrativnih razloga, ovo cjelovito područje bilo je samo dijelom proglašeno zaštićenim od strane bivše Općine Metković (lijeva obala, uključujući tok Neretve) dok bivša Općina Kardeljevo nije nikad objavila odluku o zaštiti desne obale (Parila, Vlaška).

U današnjim granicama Grada Ploča nalazi se cijelo desno zaobalje te dio lijevog, dakle najveći dio ovoga rezervata. U prethodnom poglavlju o biološkoj raznolikosti opisana su važna staništa ovoga područja i pripadajući ptičji i riblji svijet. Najinteresantnije je samo ušće s obalom koje uključuje veliku površinu s **caklenjačom** (*Salicornia*) na samom trokutu kojega čini ulaz Neretve u more i morska obala (vidi kartu – zona stroge zaštite) te okolne pličine na kojima se za selidbe i zimovanja zadržava niz ptičjih vrsta. Negdašnja velika laguna jezero **Modrić** je danas meliorirana no postoji mogućnost njezine revitalizacije barem u manjem dijelu čime bi značajno porasla prirodna vrijednost ovoga prostora. Od preostalih laguna ističe se **Parila** gdje bočata voda predstavlja vrlo pogodan prostor za mrijest ribe te za ishranu i razvoj riblje mladi. Ovdje se razmnožava cijeli niz ribljih vrsta: nekoliko vrsta cipala, lubin, list, komarča i druge. Važno je stanište bogate populacije školjke kućice (vongole) (*Tapes decussatus*) koja se ovdje intenzivno sakuplja od strane lokalnog stanovništva. Područje je također od velike ornitološke važnosti za zimovanje i selidbu ptica močvarica – za čaplje, žličarke, različite vrste ćurlina, liske, galebove, čigre i druge.

Područje ušća vrlo je ugroženo i trpi veliki pritisak. Dijelom je devastirano divljom gradnjom, uništavanjem pojasa caklenjače, vađenjem pijeska, autokampom, nedopuštenim lovom i ribolovom. Naročito su opasni različiti planirani zahvati koji bi mogli do kraja degradirati ovo izuzetno osjetljivo područje (velika kupališna zona, ozakonjenje divlje gradnje, uzgajalište školjki u laguni Parila, širenje luke Ploče, produbljivanje kanala Vlaška i korita Neretve radi plovnosti i drugo).

Nužno je zaustaviti daljnju degradaciju ovoga prostora te ga namijeniti ponajprije ekološkom turizmu i promatranju ptica te osigurati jedinstvenu upravu za cijelo područje budućega parka prirode Delta Neretve i provedbu odgovarajućeg plana upravljanja sukladno Zakonu o zaštiti prirode.

b) Modro oko i jezero Desne

Područje je zaštićeno u kategoriji značajnog krajobraza no ima vrijednost s gledišta biološke raznolikosti. Radi se o udolini unutar okolnog brdskog prostora koja je ovisno o stanju voda više ili manje ujezerena. Povezana je s Neretvom preko rječice Desanke i Crne rijeke. Uz rub brdskog područja nalazi se više izvora vode koji su kroz krško podzemlje povezani sa sustavom rijeke Matice. Najveće je Modro oko u obliku lijepoga jezerca. Izvor je kaptiran te se koristi za vodoopskrbu naselja Desne.

Modro oko

Jezero Desne

c) Špilja Banja

Ova špilja u podnožju brda Banja jedina je istražena špilja na području Grada Ploče. Otkrivena je prilikom gradnje ceste, a tvori je jedna dvorana duljine oko 30 metara. Bogata je sigastim ukrasima. Tlo je od urušenog kamenja, gline i sigastih prevlaka. U špilji su zabilježeni šišmiši vrste veliki potkovnjak (*Rhynolophus ferrumequinum*).

d) Baćinska jezera

Jezera imaju veliku krajobraznu vrijednost dok su u ekološkom smislu dosta degradirana. Neprimjerena gradnja, intenzivan ribolov, promjena vodnog režima (u jezera se kroz tunel ulijevaju poplavne vode iz Vrgoračkog jezera; kanalom su jezera spojena s morem) i drugi utjecaji ugrožavaju živi svijet jezera. Obale južnog dijela jezera već su u velikoj mjeri izgrađene (uz magistralnu cestu kod mjesta Šipak i Pijavice), no preostali dio jezera je još krajobrazno očuvan te bi ga trebalo takvoga očuvati i barem u jednom dijelu ostaviti potpuno u prirodnom stanju (bez gradnje, kupališta i sličnih sadržaja).

e) Krotuša

Vrgoračko polje u cijelosti je kultivirano a rijeka Matica u cijeloj dužini regulirana. Na krajnjem jugu polja preostala je manja površina u relativno prirodnom stanju u koju se prikupljaju poplavne vode iz polja i dalje tunelom kroz brdo odvođe u Baćinska jezera. U prostornom planu područje je predviđeno za retenciju, dakle zadržat će sadašnju funkciju.

Problem je što je reguliranjem korita Matice te izgradnjom razdjelne građevine za razdvajanje voda Matice prema tunelu Krotuša

odnosno prema Crnom viru znatno smanjen dotok vode prirodnim ponorima u ekološki važna područja u dolini Neretve (močvare uz Norin te Desansko jezero i Modro oko). Prirodno otjecanje vode u podzemlje je spriječeno, izuzev u vrijeme vrlo visokih voda. Ovaj bi sustav trebalo ponovno razmotriti s gledišta zaštite prirode te izvršiti potrebne prilagodbe.

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

Područje Grada Ploča leži u najjužnijem dijelu Hrvatske tj. u sjeverozapadnom dijelu Dubrovačko-neretvanske županije. Prirodno geografski ovo područje je dijelom dio krajolika doline Neretve, a dijelom dio brežuljkastog pobrđa koje se uzdiže od mora prema sjeveru.

Prirodna obilježja su velika razvedenost reljefa u sjevernom dijelu područja Grada Ploča te nizinski reljef doline rijeke Neretve u južnom dijelu. Prostor obronaka je obrastao šumom i makijom, a nizinski dio je obrađen (oranice na visokokvalitetnom poljoprivrednom tlu) tako da prostor Grada Ploča po svojim prirodnim karakteristikama obiluje raznolikim resursima (mediteranske šume i makije te kvalitetno poljoprivredno tlo).

Na njegovom južnom dijelu, osim već izgrađenih aglomeracija izmjenjuju se poljoprivredna tla, šume, vodotoci, jezera.

Sjeverni dio prostora Grada Ploča čini brežuljkast krajolik u kojem se izmjenjuju šume i makija.

Ovakva raznolikost prirodnih elemenata što je dosta degradirano antropološkim faktorima, pokazuje važnost djelovanja u daljnjem razvoju tog prostora, kako ne bi došlo do još veće devastacije. Posebnu pažnju treba posvetiti onim prostorima gdje još nije došlo do devastacije. Gospodarski i kulturni razvitak ovog prostora treba imati ishodište upravo u vrijednim prirodnim resursima i kulturno-povijesnom nasljeđu koliko je to moguće prema zatečenom stanju.

U tom kontekstu treba istaknuti visoko valoriziran krajolik doline Neretve, te poljoprivredno tlo u južnom dijelu obuhvata. Kulturnim krajolikom nazivamo topografski definirana područja na kojima je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti njenog okruženja, a kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti.

Dodatne mogućnosti pružaju sačuvane graditeljske cjeline, odnosno dijelovi seoskih naselja čija bi obnova i revitalizacija te odgovarajuća prezentacija mogle pridonijeti edukativnoj, turističkoj i kulturnoj ponudi Grada Ploča.

Osim dijelova naselja moguće je uključiti i pojedinačna gospodarstva koja se uglavnom nalaze na krajevima naselja tako da zajedno s krajolikom iza njih ostavljaju trag kako je izgledalo cijelo naselje. Očuvanje preostale graditeljske baštine važno je i vezano za očuvanje krajolika posebno iz razloga što je dio prostora devastiran. Stoga je potrebno da se i ta devastacija zaustavi.

Relativno ujednačeni prostorni razmještaj stanovništva te dobra međusobna povezanost naselja značajne su pogodnosti za uravnoteženi razvoj i ugodan život.

Glavni dosadašnji razvojni ciljevi temelje se na postojećim prirodnim potencijalima, dobrom geoprometnom položaju te blizini gradova Splita i Dubrovnika.

Zahvaljujući kvaliteti poljoprivrednog zemljišta u svim naseljima nizinskog dijela područja Grada Ploča je moguća poljoprivreda kao dodatna aktivnost stanovništva.

Poljoprivredne površine kao razvojni resurs Grada Ploča planom su valorizirane i zaštićene u najvećoj mogućoj mjeri.

Šume kao preduvjet očuvanja ekološke stabilnosti, ali i kao privredni resurs, planom se također štite.

Prometno-geografski položaj te raznolikost i osobitost prostora daju mogućnosti razvoja veće od ostvarenih.

Dva specifična dijela prostora su:

- sjeverni brežuljkasti prostor na rubu šumske vegetacije,
- južni nizinski ravničarski prostor s naseljima uz glavne prometnice.

Očuvanje prirodne i graditeljske baštine kao sastavne komponente očuvanja ekološke ravnoteže, bitni su faktori valorizacije prostora Grada Ploča. Tu se posebno ističu specifičnosti nizinskih u odnosu na prostore na padinama. Taj sklad raznolikosti daje posebnu vrijednost cijelom području Grada Ploča.

1.1.2.1. Zemljopisna obilježja¹⁶

a) Geološka obilježja

U sastavu i građi stijena prevladavaju vapnenci i dolomiti, fliš i naplavni materijal. Od unutrašnjosti prema obali smjenjuju se gornjokredni vapnenci, jurski vapnenci, gornjotrijaski dolomit, eocenski fliš i vapnenci. Delta Neretve izgrađena je od aluvijalnih nanosa. To su fluvijalni pleistocensko-holocenski sedimenti sastavljeni od dosta poroznih pjeskovitih i glinovitih šljunaka, najčešće prekrivenih prašinastim glinama čiju podlogu tvore fluvio-glacijalne naslage. Zbog visoke razine podzemne vode velike površine još uvijek pokrivaju zamuljeni močvarni, povremeno plavljeni tereni.

Kraški kraj koji se pruža od uvale Žrnovnica na sjeverozapadu do uvale Ploče na jugoistoku, obuhvaćajući u unutrašnjosti prostore do kraškog polja Jezero i Baćinskih jezera, izgrađen je od gornjokrednih vapnenaca s razvijenim elementima kraške erozije (škrape, ponikve, jame). Zona Baćinskih jezera obrubljena je uzvišenjima izgrađenim od krednih i eocenskih vapnenaca. Zaravnjeni dijelovi nastali su u krednim dolomitima i flišu. Aluvijalnih naplavina ima neposredno uz obale Baćinskih jezera. Kraško polje Jezero nastalo je u mekšim stijenama (dolomiti, fliš) na uzdužnim tektonskim linijama.

¹⁶ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

b) Hidrogeološke osobitosti

Hidrogeološkim istraživanjima određen je sloj grupa izvora – slijev izvora uz rub doline na desnoj strani Neretve.

c) Geomorfološke značajke

Donjo-neretvansko područje nastalo je tektonskim spuštanjem. Veći dio prostora Donje Neretve nasut je u pleistocenu fluvio-glacijalnim materijalom preko kojeg se nalazi pijesak od aluvijalnog nanosa Neretve. Osim Neretve i njenih rukavaca veći je broj i prirodnih tokova, s brojnim kanalima direktno ili indirektno, povezanih u glavni tok Neretve. U rubnim područjima delte su brojna jezera i močvara, te 160 izvora koji primaju vodu iz obližnjih kraških polja. Osobit fenomen ovog područja su Baćinska jezera.

Akvatorij ušća Neretve je jedna od karakterističnih zona određena temeljem geomorfološke raščlambe kopnenog obalnog pojasa Dubrovačko-neretvanske županije, batimetrijskih, fizikalno-kemijskih i bioloških značajki te produktivnosti.

d) Valorizacija obale za rekreaciju i kupanje

Na neretvanskom području razlikujemo vapnenačke obale i obale delte Neretve.

Morska obala najsjevernijeg dijela od uvale Žrnovica do Ploča izgrađena je od vapnenca te je strma i nepristupačna. U delti Neretve, između ušća Neretve i Male Neretve, obala je niska i pješčana, a mjestimično i muljevita. Tu je i prirodna plaža velikog kupališnog kapaciteta.

e) Pedološke osobitosti

Na neretvanskom području susrećemo dva tipa reljefa i to zaravnjeni naplavni tereni delte Neretve i brdoviti kraški vapnenački reljef. Takav reljef rasprostire se na sjeverozapadnom, južnom, jugoistočnom i istočnom području na kojem su uvjetovali pedološku građu terena.

Zaravnjeni naplavni tereni delte Neretve od Metkovića do mora su aluvijalni nanosi rijeke Neretve i njenih pritoka, nataloženih na fluvio-glacijalnim šljuncima iz pleistocena.

Najveći dio naplavne zaravni je močvaran, a tamo gdje je izvršena melioracija, stvorene su plodne poljoprivredne površine s prilično poroznim tlom jer sadrže pijesak i šljunak.

Brdoviti vapnenački kraški prostori sjeverozapadno i jugoistočno od delte Neretve ističu se strmim formama reljefa s razvijenim elementima kraša koji su nastali kemijskim djelovanjem atmosferske vode na vapnenca (korozija).

Osnovna značajka pedosfere delte Neretve je velika pedogenetska raznovrsnost i prostorna varijabilnost tala. Na prostorima uz korita rijeka Neretve i Male Neretve su aluvijalna tla s grubljim pjeskovito ilovastim karbonatnim nanosom izrazite slojevitosti. Tla su antropogenizirana - pretežno kolmirana. Udaljavanjem od korita rijeka nailazimo na taloženi finiji praškasto-glinoviti materijal slabije izražene slojevitosti, na kojem su prije hidromelioracija formirana mineralno močvarna tla srednje zaslanjenosti (hidromelioracijsko područje Opuzen - Ušće između Neretve i Male Neretve).

f) Klimatska obilježja

Područje Grada Ploča ima značajke sredozemne klime. Ljeta su vruća s razdobljima suše, a ostala godišnja doba s obilnijim oborinama i umjerenim temperaturama. Najviše godišnje temperature su u srpnju ili kolovozu do 34⁰C.

g) Značajke faune

Područje Grada Ploča zbog povoljnih ekoloških uvjeta, vodenih područja i udaljenih pučinskih otoka jedan od najvažnijih putova za selidbu ptica iz srednje i sjeveroistočne Europe prema Africi. Neretvansko područje je stoga uvršteno u Ramsarski popis močvara međunarodne važnosti, te u projekt Bird Life International: Important Bird Areas in Europe.

h) Seizmičke osobitosti

Neretvansko područje se nalazi u zoni potresa VIII. stupnja MCS. Delta Neretve pripada velikom seizmičkom bloku koji obuhvaća područje donjeg toka Neretve, kanal između Neretve i poluotoka Pelješca i srednji dio poluotoka Pelješca gdje se potresi više ističu intenzitetom (VII-VIII⁰ MCS) nego učestalošću. U delti Neretve utvrđeni su i recentni epirogenetski pokreti tj. spuštanje kopna i pozitivno pomicanje obalne linije, na što ukazuje i produženje toka Neretve u podmorje Neretvanskog kanala.

Sjeverozapadno kraško područje od granice sa Splitsko-dalmatinskom županijom do Ploča pripada seizmičkom bloku Biokova, gdje je potresna aktivnost posljedica tektonskih pokreta prouzrokovanih starošću i tektonskom građom dinarida. Ovo područje kao i primorski pojas na potezu Blace-Neum također pripada zoni VIII. stupnja MCS.

U proteklih 50 godina na neretvanskom području u nekoliko su navrata zabilježeni potresi srednje jačine (VII-VIII⁰ MCS) koji su izazvali veće materijalne štete (1942. i 1961.).

i) Inženjersko-geološke osobitosti

Tereni u delti Neretve gdje su izdvojeni kvartarni organogeno-barski i aluvijalni sedimenti su uglavnom nestabilni, nepovoljnih građevinskih karakteristika, s visokom razinom podzemnih voda.

Najnepovoljnija je nosivost močvarnih, tresetnih i povremeno plavljenih terena (Koševo-Vrbovci, Kuti, područje uz Malu Neretvu, Rogotin-Desne i dr.) koja iznosi i manje od 0,5 kp/cm², što zahtijeva oprez pri temeljenju građevinskih objekata. Tereni izgrađeni od aluvijalnih nanosa s visokim nivoom podzemnih voda predstavljaju zonu povećanja stupnja seizmičkog intenziteta. Na ovim tlima potrebna je opreznost u odabiranju načina građenja.

Vapnenačko-dolomitski tereni neretvanskog područja uglavnom dobro podnose opterećenja gradnjom.

j) Definiranje zona mogućeg onečišćenja tla, zraka, vode, mora

Narušavanje čovjekova prirodnog okoliša u obalnom pojasu, poglavito prouzročeno pojačanom urbanizacijom većih naselja i disperzijom stambene izgradnje koju nije pratila izgradnja komunalne infrastrukture, te izgradnjom industrijskih pogona kod kojih se nisu poštivali zahtjevi zaštite okoliša, vezano je za lučki akvatorij grada Ploča i zatvorene uvale ugrožene komunalnim otpadnim vodama, izvorišta pitke vode i vodotoke. Posebice je konfliktno Donjo-neretvansko područje gdje se sukobljavaju planirane aktivnosti (dodatna melioracija, širenje luke Ploče na područje zaštićenog ornitološko-ihtiološkog rezervata "Parila" predviđeno Prostornim planom Općine Ploče, gradnja zračnih luka, vođenje trase Jadranske autoceste deltom Neretve) sa zaštitom prirodnih vrijednosti područja.

k) Ugroženost mora

Kakvoća mora za kupanje i rekreaciju

Povremeno zagađivanje mora u priobalju i na otocima javlja se u zatvorenijim uvalama poglavito zbog neriješene odvodnje otpadnih voda naselja, turističko-ugostiteljskih sadržaja ili industrijskih objekata. Takvo stanje se potvrđuje redovitom kontrolom kakvoće mora na plažama, a u skladu s Uredbom o standardima kakvoće mora na morskim plažama (NN, 33/96).

Zbog neizgrađene kanalizacijske mreže s uređajima za čišćenje i podmorskim ispuštima kojima bi se ispuštale pročišćene otpadne vode na dovoljnu udaljenost od obale pojave onečišćenja se javljaju na određenim kritičnim mjestima. Tako se pokazuje povremeno neispravno more na plažama u Pločama.

Intervencije prilikom iznenadnog onečišćenja mora

Opasnost od iznenadnih onečišćenja prijeto od brodova koji prevoze različite vrste mineralnih ulja i druge opasne i štetne tvari, industrije smještene na morskoj obali i lučkog prometa.

Prema domaćim i međunarodnim propisima, odnosno konvencijama koje je prihvatila Republika Hrvatska luke otvorene za međunarodni promet moraju biti opremljene uređajima za prihvat otpada i zauljenih voda s brodova. Luka Ploče opremljena je plovilima za prijenos opreme, vozilima, skimerima, crpkama, plivajućim zaštitnim branama, disperzantima.

l) Ugroženost zraka

Onečišćenje zraka emisijama iz prometa moguće je posebice u većim naseljima (Ploče) i uz Jadransku cestu u turističkoj sezoni.

Onečišćenje je moguće smanjiti u naseljima ubrzanjem protoka vozila unapređenjem gradske mreže prometnica, boljom regulacijom prometa i izgradnjom obilaznica naselja.

Onečišćenje zraka je prisutno kod pretovara i skladištenja rasutih tereta (glinica i ugljen) u Luci Ploče, te prometom istih tereta (cestovni i željeznički) iz Luke Ploče otvorenim vagonima.

m) Zone opterećene bukom

Ugroženost bukom najizraženija je u većim naseljima, te uz najopterećeniju Jadransku državnu cestu, državnu cestu Ploče-Opuzen-Metković. Najproblematičnije su dionice gdje je cesta u ravnini ili iznad okolnog terena u naseljenim područjima (Ploče-Rogotin).

Ugroženost bukom je prisutna u i iz gospodarske zone luke Ploče, te posebno u smjeru prema stambenom dijelu rezonancom preko uvale, te uz željezničku trasu, gdje nema nikakve zaštite od buke.

CRNA RIJEKA NA ULAZU U PLOČE

NOVA GRAĐEVINA POŠTE U PLOČAMA

VIŠESTAMBENA IZGRADNJA U PLOČAMA

NASELJE KOMIN

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Obveze iz Programa i Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske iz 1997. godine i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) predviđa za područje Dubrovačko-neretvanske županije prioritete mjere i aktivnosti na prostoru Županije:

1. *"Zbog svog posebnog i izdvojenog položaja na krajnjem jugoistoku zemlje, šire područje Dubrovnika (Dubrovačko priobalje) zahtijeva i zaslužuje posebnu i prioritetnu pažnju i tretman u prostornom povezivanju s drugim dijelovima Hrvatske, u međusobnom povezivanju dijelova Europe (iz pravca Italije u pravcu Crne Gore, Albanije i Grčke), ali i sa svijetom. Potrebno je uspostaviti brojne brze i kvalitetne brodske, trajektne i zračne veze, izgraditi suvremenu jadransku autocestu, moderan međunarodni aerodrom, te suvremeni i funkcionalni sustav telekomunikacijskih veza."*
2. *"Ploče, Opuzen, Korčula, Blato, Vela Luka, Cavtat razviti do 2005. kao mrežu manjih gradova tercijarnih županijskih središta".*
3. *"Luka Ploče se treba razvijati prvenstveno za potrebe susjedne Republike Bosne i Hercegovine, ali i za nešto šire nacionalno i međunarodno zaleđe."*
4. *rekonstrukciju zračne luke Ploče*
5. *autonomizaciju elektroenergetskog sustava (do 2010.).*

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske dana su neka načela relevantna za prostor Grada Ploča.

Ove prioritete mjere na području Grada Ploča ostvaruju se na način da:

- ad 1. Suvremena jadranska autocesta na području Grada Ploča je u fazi projektiranja;
- ad 2. Grad Ploče razvija se kao **regionalno središte – podjela središnjih funkcija s Metkovićem – manje razvojno središte – srednji grad**;
- ad 3. Luka Ploče razvija se kao luka međunarodnog značaja;
- ad 4. Postojeća zračna luka Ploče ukinuta je i nije predviđena za rekonstrukciju već za izmještanje iz područja "Luka Ploče".

Programom su pobliže određeni osnovni ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te prijedlozi prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja. Nadalje, Programom su određene i osnove za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, sustav središnjih naselja i sustav razvojne državne infrastrukture, te mjere i smjernice za zaštitu i unapređenje okoliša.

Organizacija prostora prema Programu temelji se na podjeli prostora na osnovne kategorije korištenja: poljoprivredne, šumske i vodne površine te površine naselja (za izgrađeni i neizgrađeni dio) na kojima se planovima uređenja prostora utvrđuju namjena i uvjeti uređenja i korištenja prostora, ovisno o prostornim i razvojnim značajkama prostora.

Osnove za racionalno korištenje i namjenu prostora odnose se prvenstveno na namjenu prostora za izgradnju kojeg treba određivati tako da se ne smanjuju šumske i kvalitetne poljoprivredne površine, da se omogući uređenje, korištenje i zaštita mora i voda (podzemnih i nadzemnih) te tako da se povećava zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenje resursima na održiv i štedljiv način. Formiranje ili proširenje građevinskih područja treba temeljiti na stručnim argumentima, uz iskaz gustoće naseljenosti te zauzetosti prostora po stanovniku koja orijentacijski treba biti 300 m²/st i manja za ukupnu uređenu površinu naselja. Obalno područje hrvatskog Jadrana s podsustavima i posebnim cjelinama pripada većoj prostorno-razvojnoj cjelini Države. Glavne planske sastavnice su uži obalni pojas, akvatorij, zaobalje i otoci. Njihovu izgradnju i uređenje treba planirati tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti zaobalnog krajobraza i provode mjere sanacije i revitalizacije ugroženih i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine, s naglaskom na uklanjanje štetnih posljedica bespravne gradnje uz najoštrije mjere sprečavanja takve izgradnje u budućnosti.

Infrastrukturni sustavi

Cestovni promet

Prioriteti do 2005. utvrđeni su s gledišta globalnih ciljeva i aktualnosti stanja i to su:

- poboljšanje postojeće mreže, osobito na kritičnim dionicama (uvođenje treće trake, poboljšanje tehničko-tehnoloških obilježja kolničke konstrukcije i drugo),
- rekonstrukcije i reorganizacije prometa prema sadašnjem rangu prometnice kao prijelazno razdoblje do puštanja u promet planiranih autocesta i brzih cesta, a pri tom koristiti postojeće koridore,
- izgradnja obilaznica svih većih mjesta na državnim cestama i povezivanje prometno izoliranih područja u Državi,
- izgradnja započetih i novih dionica autocesta i brzih cesta.

Željeznički promet

Prioriteti do 2005. odnose se na izvođenje generalnog remonta i rekonstrukciju postojeće magistralne pomoćne željezničke pruge.

Pomorski promet

U novim uvjetima u kojima se nalazi Hrvatska, razvoj pomorskog prometa treba se osloniti na prednosti koje Hrvatska ima, uz osobitu potrebu boljeg povezivanja otoka, a temeljeno na sustavnom pristupu u sljedećim segmentima:

- uređenje luka
- uređenje prostora pomorskog prometa
- izgradnja i rekonstrukcija postojećih pristana za brze brodske linije.

Prioriteti u izradi dokumenata su:

- strateški plan razvoja svih luka
- opći razvojni plan za sustav luke Ploče

Zaštita mora¹⁷

More kao najznačajniji obnovljivi prirodni resurs Hrvatske traži sustavnu skrb u planiranju korištenja i gospodarenja, a zaštita mora ima strateško značenje te kao velik, cjelovit eko-sustav osigurava uvjete kvalitetnog življenja.

Potrebno je izraditi planove zaštite mora radi očuvanja propisane kvalitete te planove sanacije pojedinih ugroženih dionica obalnog mora od zagađenja s kopna, a posebno ispred luke Ploče.

Zbrinjavanje otpada

Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- smanjenje nastanka otpada
- recikliranje otpada
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada

Prioritet predstavlja izgradnja sanitarnih odlagališta s primjenom propisanih mjera sigurnosti i zaštite od štetnog djelovanja na okoliš.

Gospodarske djelatnosti u prostoru

Poljodjelstvo

U svrhu zaštite i očuvanja poljodjelskog resursa treba poduzeti sljedeće:

- u dokumente prostornog uređenja uključiti racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta te smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta izvan poljodjelstva
- bolje iskorištavati postojeće te privoditi do sada neobrađene i zapuštene poljodjelske površine, što se posebno odnosi na područja od posebnog interesa za Državu (ratom razorena područja, obalno područje mora i otoci, pogranična područja).

Pomorsko gospodarstvo

Pomorsku orijentaciju zemlje treba posebno unapređivati s osloncem na:

- pomorski promet i brodarstvo
- lučko gospodarstvo uključivši prateće gospodarske djelatnosti i slobodne zone.

¹⁷ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Turizam

Hrvatska će svoj turistički ugled i razvoj usmjeravati i oblikovati na svim područjima:

- *Jadran kao najsnažnije turističko područje sa specifičnostima obalnog pojasa, otoka, akvatorija u cjelini oslonjen na ukupnu kvalitetu okoliša (osobito čisto more)*
- *kontinentalni turizam oslonjen na prirodne uvjete: šume, jezera, vodotoci, termalni izvori, graditeljska baština, lovna područja.*

Zaštita posebno vrijednih prostora i okoliša

Prirodna baština

S ciljem sustavne skrbi o zaštiti prirodnih vrijednosti, napose najznačajnijih prostornih objekata zaštite, smjernice i opredjeljenja su:

- *Uspostava cjelovite zaštite prirodnih vrijednosti koju treba provoditi kroz istraživanje i sustavno vrednovanje prostora, određivanje zaštićenih dijelova prirode, donošenje i provođenje odgovarajućih dokumenata prostornog uređenja i unapređenje pravne osnovice zaštite;*
- *Donošenje Zakona o proglašenju parka prirode "Donja Neretva";*
- *Proširenje zaštite na posebni rezervat Delta Neretve (Parila).*

U okviru zaštite prirode izvan zaštićenih područja i korištenja prirodnih dobara potrebno je: sprečavati degradaciju biljnog i životinjskog svijeta, sačuvati što gušću mrežu očuvanih biotopa, umanjiti štetne posljedice velikih graditeljskih zahvata, pri vodnogospodarskim zahvatima predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica.

Krajobraz

Za područje Županije koje pripada jadranskoj Hrvatskoj vrijede sljedeće smjernice:

- *prostorno-planskim mjerama strogo ograničiti i nadzirati daljnje građevinsko zauzimanje neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama (rtovi, slikovite uvale i sl.),*
- *očuvati mediteransku fizionomiju starih naselja, kako pažljivim smještajem novih naselja, pažljivim smještajem novih objekata tako i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture,*
- *poticati prirodnu regeneraciju šuma, a na pojedinim lokacijama obogatiti krajolik podizanjem novih šuma,*
- *odgovarajućim mjerama, u prvom redu prevencijom, sprečavati šumske požare,*
- *uskладiti i prostorno organizirati različite interese u krajobrazno i biološko jedinstvenom području donje Neretve.*

Planirani zahvati u prostor morali bi što manje mijenjati krajobraz, kako bi se očuvale lokalne posebnosti (pažljivo planirani i vrijednostima krajolika ograničeni hidroenergetski i agromelioracijski zahvati, izbjegavanje geometrijskih regulacija vodotoka, itd.); također je potrebno pri planiranju smještaja velikih gospodarskih i infrastrukturnih građevina (državnog značenja), te pri projektiranju trasa infrastrukturnih mreža voditi računa o njihovu uklapanju u krajobraz, i gdje god je to moguće, uspostavljati zajedničke koridore.

1.1.3.2. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije kao obvezatni plan šireg područja donesen je 2002. godine (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/2003), usklađen je s Uredbom o ZOP-u (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2005), te su izrađene Izmjene i dopune (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 3/2006).

OBAVEZE KOJE SE ODOSE NA GRAD PLOČE, A PROIZLAZE IZ PPDNŽ-a
(Izvornik iz 2002. godine, Usklađenje iz 2005. godine te Izmjene i dopune iz 2006. godine)

PROGNOZA BUDUĆE DEMOGRAFSKE SLIKE

Očekivane promjene domaćinstava su blago postupno povećanje ukupnog broja domaćinstava. Njihov prosječan broj članova mogao bi biti najviše 3,0-3,2.

2015. u Donjoneretvanskom kraju se očekuje 35.000 do 40.000 stanovnika.

OSNOVNE I POSEBNE FUNKCIJE SREDIŠNJIH NASELJA

Osnovne funkcije gradova uz stanovanje obuhvaćaju još i usluge, opskrbu, obrazovanje, socijalne i zdravstvene djelatnosti, komunalne i infrastrukturne uređaje i rekreacijske prostore.

Regionalno središte - Ploče

Razvoj gospodarstva Grada Ploča odvijat će se u pravcu intenzivnijeg razvitka poljoprivrede, razvitka manjih proizvodnih pogona, razvitka djelatnosti prometa i veza (lučka djelatnost). Poljodjelstvo kao jedan od temeljnih nositelja razvoja ovog područja ima iznimno velike mogućnosti daljnjeg razvoja (klimatske, pedagoške, tradicijske) i realno je predvidjeti njegov gubitak statusa dopunske djelatnosti i intenzivniju valorizaciju izuzetno vrijednih resursa i potencijala ovog područja, a time i značajnije mjesto u gospodarskoj strukturi. Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, mini-farmi predstavlja temeljni organizacijski oblik razvoja poljodjelstva na ovom području.

Lučka djelatnost - djelatnost prometa i veza razvijat će se dijelom u skladu s razvojem gospodarstva Bosne i Hercegovine, a dijelom i s novonastalim geopolitičkim i strateškim okolnostima na longitudinalnim pravcima - preko orijentacije na pojedine vrste tereta potrebne gospodarstvu Republike Hrvatske i susjedne zemlje koja gravitira luci Ploče.

Ugostiteljstvo i turizam imaju velike razvojne perspektive na lokalitetu Baćine gdje je realno očekivati izgradnju kapaciteta visokog nivoa usluge (objekt visokog turizma, lovno-rekreacijskog turizma).

CENTRALITET NASELJA

U sustavu naselja Ploče su **regionalno središte**. U sustavu republike Hrvatske Ploče dijele središnje funkcije s Metkovićem. One su **manje razvojno središte – srednji grad**.

PROCES URBANIZACIJE

U **Donjoneretvanskom kraju** i središnjem razvojnom području i okosnici razvitka očekuje se daljnje razvijanje procesa urbanizacije u kojem dominira važno gradsko (regionalno) središte Ploče, dok se unutar te okosnice ili izvan nje predviđa daljnje jačanje manjih lokalnih središta Staševice, Rogotina, Komina.

ORGANIZACIJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE PROSTORA

Dubrovačko-neretvanska županija sastoji se iz tri prostorno odvojena i po problematici različita područja. Ploče pripadaju priobalnom području.

Okosnice razvitka ovog područja su prostorni potezi Cavtat-Dubrovnik-Slano, te Ploče-Opuzen-Metković.

Gustoća naseljenosti priobalnog područja iznosi 1,07-1,12 st/ha.

Prema "Izvorniku PPDNŽ-a" iz 2003. godine "obalno područje je krajobrazna cjelina sa statusom područja s posebnim ograničenjima u korištenju, sukladno posebnom propisu, kojim će se odrediti uređenje i zaštita takvog područja.

Kopneni dio obalnog područja određuje prostor uključivo s pomorskim dobrom do 1000 m od obale ili 50 m n.m. (mjerodavna je bliža udaljenost od obale), u koji su uključena ukupna građevinska područja naselja s povijesnim središtem uz obalu i građevinska područja izdvojenih gospodarskih namjena, ako im je barem 2/3 površine u tom prostoru.

Morski dio obalnog područja uključuje prostor do 200 m od obale ili 10 m dubine (mjerodavna je dalja udaljenost), u koji su uključene ukupne površine za gospodarske i druge namjene (lučki akvatorij, nautički objekti, marikultura i dr.) u tom prostoru, kao i one koje se dijelom nalaze ili planiraju na udaljenosti većoj od 200 m od obale."

Prema "Usklađenju PPDNŽ" s "Uredbom" iz 2005. godine "zaštićeno obalno područje (u daljnjem tekstu ZOP) je krajobrazna cjelina sa statusom područja s posebnim ograničenjima u korištenju, sukladno Uredbi o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04), kojom se određuje uređenje i zaštita takvog područja.

ZOP obuhvaća sve otoke, pojas kopna u širini od 1.000 m od obalne crte, u koji su uključena ukupna građevinska područja naselja i građevinska područja izdvojenih gospodarskih namjena, ako im je barem 1/2 površine u tom prostoru, te pojas mora u širini od 300 m od obalne crte, u koji su uključene ukupne gospodarske i druge namjene (lučki akvatoriji, nautički objekti, marikultura i dr.) i ucrtava se na Hrvatskoj osnovnoj karti (zemljovidu) dopunjenoj ortofoto (aerofotogrametrijskim) prikazom. Obalna crta u smislu ove Uredbe je crta plimnog vala na obali."

Prema "Izvorniku PPDNŽ-a" iz 2003. godine **građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku** na prostoru Grada Ploča su sljedeće:

Prometne građevine

Cestovne građevine s pripadajućim objektima i uređajima:

- Jadransko-Jonska autocesta (Jadranska autocesta) i krak autoceste (alt. brza cesta) Dubrovnik-Čilipi-Debeli Brijeg (planirano),
- TEM II. autocesta Ploče-Metković-Sarajevo-Osijek-Republika Mađarska (planirano)
- Spojne prometnice između Jadransko-Jonske autoceste i prometne mreže nižeg reda sa čvorova (planirano)
- (Brza) cesta Ploče-Pelješac-Rudine (planirano)

Željezničke građevine s pripadajućim građevinama, postrojenjima i uređajima osim industrijskih kolosijeka:

- magistralna željeznička pruga II. reda Ploče-Metković
- brza duž jadranska željeznica (planirano)

Zrakoplovne građevine:

- tercijarna zračna luka Ploče - "2 C" kategorija (planirano)

Pomorske građevine:

- luka osobitog (međunarodnog) gospodarskog značaja Ploče

Energetske građevine

Građevine za transport plina s pripadajućim objektima, odnosno uređajima i postrojenjima:

- magistralni plinovod Gradac (granica sa Splitsko-dalmatinskom županijom)-Ploče-Opuzen

Vodne građevine

Zaštitne građevine:

- lijevi i desni obrambeni nasip Neretve s obrambenim zidom u Kominu, dionica "More-Opuzen"

Građevine posebne namjene:

- vojne građevine i građevine od posebnog značaja za obranu države, sukladno posebnim propisima (kartografski prikaz 1. Korištenje i namjena prostora).

Građevine od važnosti za Županiju na prostoru Grada Ploča su sljedeće:

Pomorske građevine:

- luke županijskog značaja

Energetske građevine

Elektroenergetske građevine:

- dalekovod 110 kV Makarska-Opuzen, dionica granica Županije - TS 110 kV "Opuzen",
- dalekovod 110 kV Ploče-Vrgorac (planirano),
- TS 110 kV "Ploče" (planirano)

Građevine eksploatacije mineralnih sirovina:

- eksploatacijsko polje i istražni prostor tehničkog građevnog kamena Obličevac

Vodne građevine

Zaštitne građevine:

- tunel "Baćina"

Građevine za melioracijsku odvodnju:

- melioracijski sustav donje Neretve

Građevine za korištenje voda:

- vodoopskrbni sustav "Ploče",
- sustavi za zahvat i dovod vode za navodnjavanje u donjem toku Neretve (melioracijsko područje Opuzen-ušće, melioracijsko područje Koševo-Vrbovci),
- sustav za zahvat i dovod vode za navodnjavanje Vrgorskog polja (planirano)

Građevine na zaštićenom području:

- građevine na području obuhvata predloženog parka prirode "Donja Neretva" za koje se izdaje građevna dozvola prema posebnom zakonu, osim obiteljske kuće.

Prema "Usklađenju PPDNŽ" s "Uredbom" iz 2005. godine "u ZOP-u se ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za istraživanje ili iskorištavanje mineralnih sirovina, osim morske soli".

Izgradnja u građevinskom području

Prostor visokog intenziteta korištenja je područje od Ploča uz rijeku Neretvu do Opuzena i Metkovića, koje obilježava koncentracija svih lučkih pretovarnih kapaciteta u Županiji i važnih prometnih središta uz prateće industrijsko-uslužne kapacitete.

Stambena izgradnja

Planirana građevinska područja sadrže površine za stanovanje koje možemo definirati kao

- zone za stambenu namjenu - za naselja u kojima su definirane ostale namjene (naselja za koja se rade UPU-ovi – Ploče)
- zone za mješovitu namjenu - u naseljima u kojima su ostale namjene interpolirane u funkciju stanovanja (sva ostala naselja).

Gospodarski sadržaji

Postojeći gospodarski sadržaji / lokaliteti prema namjeni su:

- Pretežito industrijska namjena - Ploče
- Pretežito prehrambeno-prerađivačka namjena - Rogotin/Komin, Staševica, Komin.

Planirani gospodarski sadržaji / lokaliteti:

- Pretežito trgovačka namjena - Rogotin/Komin, Rogotin
- Pretežito poslovna namjena - Rogotin (bivša posebna zona).

Eksploatacijska polja i istražni prostori

Eksploatacijska polja ne mogu se odobravati u zaštićenim dijelovima prirode, obalnom području, na prostoru šume i osobito vrijednog poljoprivrednog zemljišta, infrastrukturnih koridora i unutar građevinskih područja.

- U "Izvorniku PPDNŽ-a" iz 2003. godine planirano je:
 1. postojeće eksploatacijsko polje mineralnih sirovina – pijesak za održavanje plovnog puta (lokalitet ušće Neretve)
 2. potencijalni istražni prostor mineralnih sirovina – tehnički građevni kamen (Plina Jezero – lokalitet Obličevac).
- U "Uskladenju PPDNŽ" s "Uredbom" iz 2005. godine dodan je stavak: "Prostornim planovima uređenja općine ili grada ne mogu se planirati istražni prostori i eksploatacijska polja mineralnih sirovina u ZOP-u.
- Prema "Izmjenama i dopunama PPDNŽ-a" iz 2006. godine brisan je podnaslov "Eksploatacija pijeska u svrhu održavanja plovnog puta; Grad Ploče - Ploče (lokalitet ušće Neretve)".

Ugostiteljstvo i turizam

- U "Izvorniku PPDNŽ-a" iz 2003. godine navedeni su sljedeći lokaliteti na području Grada Ploča:
 1. postojeći sadržaji – autokamp Komin - lokalitet jezero Modrič
 2. planirani sadržaji – rezervna zona za turizam - Baćina-Dobrogošće
– luka posebne namjene - Ploče
- U "Uskladenju PPDNŽ" s "Uredbom" iz 2005. godine navedena su izdvojena građevinska područja turističko-ugostiteljske namjene (izvan naselja):
 1. postojeći autokamp (T3) Galičak u naselju Komin, kapaciteta 1.000 kreveta, površine 13,0 ha
 2. planirana luka posebne namjene – Ploče, kapaciteta 200 vezova.
- Prema "Izmjenama i dopunama PPDNŽ-a" iz 2006. godine briše se Komin (jezero Modrič) kao postojeći autokamp. Planiraju se sljedeći sadržaji:
 1. Baćina - Dobrogošće – turističko naselje (T2), površine 12 ha, kapaciteta 1.100 kreveta
 2. Pod cestom - ex vojna zona – turističko naselje
 3. lokalitet Baćina (Željograd) – autokamp
 4. lokalitet Pod cestom - ex vojna zona – hotel
 5. jezero Modrič - Galičak – zona koja će se definirati u postupku istraživanja; za ovaj lokalitet mijenja se oznaka zone: T3 prelazi u T – zona u istraživanju
 6. luka posebne namjene Ploče briše se i planira se luka nautičkog turizma "Ploče" kapaciteta 200 vezova. Prema "Uskladenju" u luci nautičkog turizma mogu se planirati sadržaji ugostiteljske, trgovačke, uslužne i sportsko-rekreacijske namjene.

Rekreacijske površine

Postojeći lokaliteti za sportsko-rekreacijske i kupališne zone su:

Sportska igrališta, tereni i bazeni - Baćina

Kupališne zone - Baćina (lokalitet Dobrogošće), Komin (lokalitet Ušće)

Planirani lokaliteti za sportsko-rekreacijske i kupališne zone su:

Sportska dvorana – Ploče

Postojeće plaže i potencijalni lokaliteti za rekreacijske namjene uz poštivanje ograničenja i prirodnih značajki pojedinih područja su: - Baćinska jezera, uvala Žrnovica, uvala Dobrogošće, kupališta Ploče, Sladinac, Neretva - ušće.

Prema "Usklađenju" iz 2005. godine u prostornim planovima užih područja obavezno je razvrstati plaže prema "Uredbi".

Groblja

Postojeći lokaliteti groblja uglavnom zadovoljavaju kapacitete ili imaju mogućnost proširenja terena.

Mjesna groblja su:

- gradsko groblje na Lazinštini, Baćina (u Baćini kod Sv. Jure), Banja (Mali Gaj), Komin (Sv. Rok), Peračko Blato, Plina Jezero (Velika Gospa i Marijino uznesenje u Obličevcu, Sv. Ivan u Zavali), Rogotin (Sv. Nikola), Staševica (Međublace, Grebine, Blace na Spilicama), Šarić Struga.

Izgradnja u izvangrađevinskom području

Pomorski promet

Luka od osobitog (međunarodnog) značaja je luka Ploče

Luka lokalnog značaja - Komin (na rijeci Neretvi)

Luka nautičkog turizma – marina Ploče

Luka posebne namjene – vojna luka Ploče.

Poljoprivredne, šumske i ostale površine

U PPDNŽ - izvorniku iz 2003. godine određena su vrijedna tla za poljoprivrednu proizvodnju na području lijevog toka rijeke Neretve, oko rukava oko Rogotina, Šarić Struge, uz cestu koja vodi do Komina, oko Staševice, u vrtačama oko Baćine i Pline.

Namjena ovog zemljišta može se promijeniti samo u slučaju:

- potreba oružanih snaga, odnosno obrane,
- osnivanja i proširivanja groblja,
- odlaganja otpada, ako za to ne postoje drugi pogodni prostori,
- izgradnje građevina za obranu od poplave, odvodnjavanje i navodnjavanje, uređivanje bujica i zaštitu voda od zagađivanja,
- uključivanja u šumsko-gospodarsko područje, ako se racionalnijim dokaže pošumljavanje,
- pošumljavanja marginalnog zemljišta brzorastućim vrstama drveća.

U "Izvorniku" je također navedeno da priobalno područje njeguje povrtlarsko-ratarski uzgoj kulturnih biljaka, jer se na tom području nalaze najveće ravničarske površine (dolina donjeg toka rijeke Neretve).

Uz uzgoj agruma postoje velike mogućnosti uzgoja i drugih u doba turističke sezone vrlo traženih vrsta voćaka, kao što su: breskve, kajsije, trešnje, jabuke i dr. Uzgoj maslina na padinama brežuljaka i brda može postati vrlo značajna djelatnost. Uzgoj vinove loze za proizvodnju vina uglavnom će se zadržati na postojećim površinama, jer se u ravničarskom dijelu tog područja ne može postići kakvoća vina koja bi se isticala svojim posebnim svojstvima. Proizvodnja stolnog grožđa kojeg nedostaje u obližnjem turističkom području, bila bi jedna od interesantnih grana poljoprivredne proizvodnje obiteljskih gospodarstava.

Proizvodnja vezana isključivo za dnevnu opskrbu tržišta, poljoprivrednim proizvođačima ne može pružiti sigurnost i visoke prihode. Zbog svega je toga potrebno na području Neretve izgraditi i organizirati suvremenu veletržnicu.

U "Usklađenju" iz 2005. godine određeno je da se u ZOP-u ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za vlastite gospodarske potrebe (spremište za alat, strojeve, poljoprivrednu opremu i sl.) izvan građevinskog područja, osim za prijavljeno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu s veličinom parcele najmanje 3 ha (kao prizemne građevine ukupne površine do 200 m² i udaljene najmanje 300 m od obalne crte. U ZOP-u se ne može planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za uzgoj plave ribe.

U "Izmjenama i dopunama" iz 2006. godine je određeno da se gradnja izvan građevinskog područja u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti može dozvoliti uz uvjet primjene propisanih mjera zaštite okoliša i očuvanja krajobraza:

- na posjedu primjerene veličine,
- za stočarsku i peradarsku proizvodnja iznad minimalnog broja uvjetnih grla.

Iznimno, ako nisu ispunjeni ovi uvjeti, izgradnja izvan građevinskog područja može se dozvoliti na temelju programa o namjeravanom ulaganju u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti kojim se dokazuje opravdanost izgradnje.

SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA

MALI I SREDNJI GRADOVI U SUSTAVU SREDIŠNJIH NASELJA

Na temelju analize stanja skupa malih i srednjih gradova kao i ostalih središnjih naselja dolazi se do ocjene i prijedloga sustava središnjih naselja.

Ploče su regionalno središte – podjela središnjih funkcija s Metkovićem – manje razvojno središte – srednji grad.

Optimalna veličina naselja (broj stanovnika) regionalnog središta Ploče 2015. g. bila bi 12.000.

Na temelju pokazatelja prostornog potencijala pojedinih naselja, te pokazatelja gustoće stanovništva i stanovanja u naseljima te kriterija i pokazatelja koji utječu na budući razvitak svakoga središnjeg naselja ciljana gustoća stanovništva u manjem regionalnom središtu Ploče 2015. bila bi 25-50 stanovnika /ha, a stanovanja 50-100 stanovnika.

GOSPODARSKE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI OD ZNAČAJA ZA ŽUPANIJU I DRŽAVU

GOSPODARSKE DJELATNOSTI

POŽELJAN RAZVITAK GOSPODARSTVA

Budući da je **infrastruktura** preduvjet kvalitetnog gospodarskog razvitka, neophodno je prevladavanje prometne izoliranosti. Neophodno je poticati izgradnju suvremene brze ceste od Dubrovnika prema Opuzenu do Ploča i dalje.

Brodarstvo, cestovni promet, lučki promet, luka Ploče ima dugoročnu perspektivu razvitka.

Razvitak **trgovine** vidi se u modernizaciji i specijalizaciji prodajne mreže, obogaćivanju ponude i povećanju kvalitete turističke usluge.

Program poticaja razvoja poljoprivrede kao nositelja gospodarskog razvitka

Grad Ploče - razvitak poljoprivrede moguć je putem proizvodnje raznovrsnog povrća uz rijeku Neretvu, a na zaštićenim površinama oko Rogotina, Šarić Struge moguć je uzgoj mandarina i voća. Na području Staševica vinova loza će i dalje biti glavna kultura, a uzgoj stoke i držanje pčela moguće je na velikim pašnjačkim površinama.

Poljoprivredna središta na području Županije

Budući da ni jedno poljoprivredno obiteljsko gospodarstvo nije samo sebi dostatno, upućena su na korištenje pojedinih zajedničkih servisa ili djelatnosti u svojoj najbližoj okolini. Iz toga razloga će se na svakom poljoprivrednom proizvodnom području pojaviti određena središta koja će za bližu i širu okolinu opsluživati poljoprivredna obiteljska gospodarstva.

Za Grad Ploče, naselje Komin i Staševica – poljoprivredno središte III ranga.

Program poticaja razvoja turizma kao nositelja gospodarskog razvitka

Lovna područja

Oblik turističke ponude predstavljaju i lovišta.

- Vlastito otvoreno lovište broj XIX/6 - "RILIĆ - BAĆINSKA JEZERA" - površine 11.851 ha lovište je brdskog tipa, a nalazi se najveći dijelom na Biokovu u Splitsko-dalmatinskoj županiji i ide do Baćinskih jezera u Dubrovačko-neretvanskoj županiji
- Vlastito otvoreno lovište broj XIX/9 - "STRIŽEVO" - površine 1.146 ha brdski masiv zapadno od luke Ploče.

Zajednička lovišta na području Dubrovačko-neretvanske županije ustanovljena su na 16. sjednici Županijske skupštine 27. lipnja 1996. i 3. sjednici od 30. listopada 1997.

Lovište broj 23 "PLOČE" - površine 5.048 ha

Park prirode Donja Neretva, poklapa se s područjima postojećih lovišta koja ne bi morala promijeniti način korištenja, osim ako to ne bude određeno posebnim aktom o proglašenju.

Lokaliteti pogodni za turizam i rekreaciju

Grad Ploče - izgradnja turističkih sadržaja ograničenih kapaciteta u okviru postojećih građevinskih područja

OCJENA STANJA ZASTUPLJENOSTI JAVNIH FUNKCIJA

U "Izborniku" PPDNŽ-a iz 2003. godine predlaže se uspostava konurbacijskih odnosa podjelom funkcija između naselja Metković i Ploče.

Temeljne djelatnosti koje moraju biti zastupljene na području Grada Ploča:

1. Uprava
2. Pravosuđe
3. Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
4. Vjerske zajednice
5. Prosvjeta (obrazovanje, školstvo)
6. Visoko školstvo i znanost
7. Kultura, umjetnost i tehnička kultura
8. Sport, rekreacija, zabava i odmor
9. Zdravstvo
10. Socijalna skrb
11. Financijske i druge slične uslužne djelatnosti
12. Prometne usluge
13. Trgovina i ugostiteljstvo
14. Obrt i druge usluge.

Središte Grada **Ploče**, kao međuopćinsko i nadlokalno središte, je već kao bivše općinsko središte imalo i razvijalo brojne središnje funkcije srednjeg reda, koje su služile ne samo tom naselju nego i drugim naseljima na području bivših općina. Stvaranjem novih manjih jedinica lokalne samouprave ovo je središte nastavilo razvijati svoje funkcije i tako dobilo međuopćinsko značenje.

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Granice građevinskih područja utvrđene su Prostornim planom DNŽ-a na temelju detaljne analize demografskog i gospodarskog potencijala, određenih prostornih pokazatelja i iskaza površine izgrađenog i neizgrađenog dijela, uz uvažavanje sljedećih smjernica (prema "Izborniku PPDNŽ-a" iz 2003. godine):

- ispitati mogućnost gradnje unutar postojećih granica građevinskog područja, a posebno unutar nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitet postojeće infrastrukture,
- povećati površinu građevinskog područja samo ako je iscrpljena mogućnost gradnje unutar postojećih granica tih područja i na temelju argumentiranih razvojnih potreba (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), koje prati program izgradnje i uređenja zemljišta, a prijedlozi za povećanje moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja, osobito kada je neizgrađena površina veća od 10% ukupne površine građevinskog područja,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja sukladno pripadnosti prostoru određenom u ovim Provedbenim odredbama,
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

U prostoru se zadržavaju svi objekti u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima izgrađeni do dana donošenja PPDNŽ, bez građevinske dozvole, osim onih koji su:

- izgrađeni na poljoprivrednom zemljištu najviše bonitetne klase za svoju kulturu u svojoj katastarskoj općini, a nisu u funkciji korištenja poljoprivrednog zemljišta,
- izgrađeni na pomorskom dobru, odnosno području koje prekriva plimni val ("crna zona"), a nisu u funkciji korištenja mora i pomorskog dobra radi obavljanja pomorske i ribarske djelatnosti,
- izgrađeni u koridorima prometne i ostale infrastrukture,
- u zoni stroge zaštite graditeljske baštine.

Zatečena izgradnja utvrđuje se preko satelitske fotodokumentacije koja ima datum dana stupanja na snagu PPDNŽ.

U ovom Prostornom planu su određena područja i uvjeti za sanaciju utvrđenih objekata izgrađenih bez građevinske dozvole, sukladno kriterijima iz PPDNŽ.

U PPDNŽ se zauzetost prostora preporuča najviše 300 m²/stanovniku pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.

Prostori visokog intenziteta korištenja su dijelovi naseljenih i izgrađenih područja s visokom koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih i to:

- područje od Ploča uz Neretvu do Opuzena i Metkovića, koje obilježava koncentracija svih lučkih pretovarnih kapaciteta u Županiji i važnih prometnih središta uz prateće industrijsko-servisne kapacitete

U ovom području područjima predviđa se nastavak koncentracije stanovništva i djelatnosti, nastavak gradnje i koncentracija svih namjena, s mogućnošću proširenja građevinskih područja, odnosno razrjeđivanja, ako su infra/suprastrukturno substandardna.

Za građevinska područja u obalnom području koja se nalaze unutar obuhvata predloženog parka prirode te posebnog rezervata vrijede kriteriji propisani prostornim planom posebnih obilježja.

Do donošenja prostornog plana posebnih obilježja za područje predloženog parka prirode Donja Neretva te postojećeg posebnog rezervata Jugoistočni dio delte Neretve s jezerom Parila i otočić Osinj primjenjuju se odredbe za gradnju za **Prostore niskog intenziteta korištenja**. Za ove prostore predviđa se nastavak gradnje i koncentracija planiranih namjena samo unutar označenih dijelova (na kartografskom prikazu 1: Korištenje i namjena prostora, "Raspored građevinskih područja naselja i koncentracije sekundarnog stanovanja" - iz PPDNŽ) za obale koje su trajno izmijenile osobine, a povećanje građevinskih područja se ne predviđa.

Uređenje obalnog područja temeljit će se na sljedećim osnovnim smjernicama:

- planirati i provoditi izgradnju i uređenje prostora tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te provoditi mjere za sanaciju ugroženih i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine,
- povećati, ako je nužno, građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području uz morsku obalu ili ušća vodotoka, u pravilu na prostorima udaljenim od obale, a samo iznimno uz obalu, da se izbjegne neprekinuta izgrađena dužobalna zona,
- osigurati dostupnost obali i javni interes za korištenje tog prostora za rekreaciju i pomorske djelatnosti te provoditi osobito mjere očuvanja prirodnih plaža,
- temeljiti na funkcionalnim kriterijima i prirodnim uvjetima cjelovito uređenje i zaštitu obalnog područja kao i pomorskog dobra na kopnu, tako da se osigura cjelovitost planskog obuhvata i korištenja prostora pojedinih morfoloških jedinica,
- očuvati značajke otoka, otočića i hridi s pretežito ili potpuno prirodnim ambijentom mora i namijeniti prvenstveno istraživanju i ograničenom, isključivo rekreativnom posjećivanju, bez mogućnosti formiranja građevinskih područja.

Prema "Uskladenju" iz 2005. godine "za planiranje građevinskih područja unutar ZOP-a određuju se sljedeći uvjeti:

- postojećim građevinskim područjima podrazumijevaju se građevinska područja naselja i izdvojena građevinska područja (izvan naselja), utvrđena odgovarajućim dokumentom prostornog uređenja, usklađena s namjenom površina i kriterijima određenim Prostornim planom županije,
- izgrađenim dijelom građevinskog područja smatraju se izgrađene građevne čestice i druge površine privedene različitoj namjeni, a neizgrađeni dio građevinskog područja je jedna ili više neposredno povezanih neuređenih i neizgrađenih građevnih čestica ukupne površine veće od 5.000 m² kao i sve rubne neizgrađene čestice,
- ako se građevinsko područje nalazi izvan granica ZOP-a s više od polovine površine, za planiranje i uređenje tog dijela primjenjuju se smjernice određene Prostornim planom županije,
- u ZOP-u se ne mogu povećavati niti osnivati nova građevinska područja, osim izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) za ugostiteljsko-turističku namjenu površine najviše 15 ha,
- iznimno, ako je izgrađeni dio građevinskog područja veći od 80% površine ukupnog građevinskog područja, u ZOP-u se građevinsko područje može povećati najviše do 20% površine izgrađenog dijela građevinskog područja,
- ako je izgrađeni dio građevinskog područja manji od 50% od ukupnog građevinskog područja, građevinsko područje mora se smanjiti na 70% postojeće površine,

- ograničiti gradnju u neizgrađenom dijelu postojećih građevinskih područja uz morsku obalu i ušća vodotoka osim za funkcije neposredno povezane uz more, morsku obalu i vodotoke,
- planirati građevine stambene, poslovne i druge namjene tako da namjenom, položajem, veličinom i oblikovanjem poštuju zatečene prostorne vrijednosti i obilježja,
- osigurati slobodan pristup obali i prolaz uz obalu, te javni interes u korištenju, osobito pomorskog dobra,
- u građevinskom području naselja, u pojasu do 70 m od obalne crte, ne može se planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za:
 - proizvodnju, koja nije funkcionalno povezana s morem i morskom obalom,
 - trgovinu neto trgovačke površine veće od 1.500 m², osim ako to zahtijevaju prirodni uvjeti i konfiguracija terena,
- u neizgrađenom dijelu građevinskog područja naselja u pojasu najmanje 70 m od obalne crte može se planirati samo izgradnja hotela, građevina javne namjene i uređenje javnih površina, infrastrukturnih građevina i drugih građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali (brodogradilišta, luke i sl.),
- prethodne dvije alineje ne odnose se na naselja u kojima više od 50% postojećih građevina koriste za stalno stanovanje osobe koje imaju prebivalište u tom naselju,
- u ZOP-u u smislu članka 45a. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine", 30/94, 6_/98, 61/2000, 32/2002 i 100/2004) ako nije donesen urbanistički plan uređenja, ne može se graditi nova, rekonstruirati, odnosno zamijeniti postojeća pojedinačna ili više građevina na građevnoj čestici ili prostornoj cjelini izgrađenog dijela građevinskog područja naselja površine veće od 5 000 m²,
- pod urbanističkim planom uređenja podrazumijeva se i GUP ako nije u protivnosti s odredbama Uredbe,
- u ZOP-u se može donijeti detaljni plan uređenja za obuhvat određen prostornim planom šireg područja (UPU, PPUG) ako je prethodno donesen prostorni plan iz prethodne dvije alineje,
- urbanistički plan uređenja u ZOP-u mora se izraditi najmanje u mjerilu 1:1.000 ili 1:2.000 na topografskom planu, a obuhvaća cijeli neizgrađeni dio građevinskog područja,
- u ZOP-u se građevina može graditi samo na uređenoj građevnoj čestici (pristup na građevnu česticu, odvodnja otpadnih voda i propisani broj parkirališnih mjesta) ili čije je uređenje započeto na temelju Programa izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture prema posebnom propisu, na način da su izvedeni barem zemljani radovi u skladu s urbanističkim planom uređenja za neizgrađeni dio građevinskog područja, odnosno s prostornim planom na temelju kojeg se provodi zahvat u prostoru za izgrađeni dio građevinskog područja,
- granice građevinskih područja naselja unutar ZOP-a detaljno će se utvrditi u PPUG,
- PPUG obvezno utvrđuju građevinsko područje naselja unutar ZOP-a u kojima se manje od 50% postojećih građevina koristi za stalno stanovanje osoba koje imaju prebivalište u tom naselju.

U ZOP-u u izdvojenom građevinskom području (izvan naselja) ne može se planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za:

- proizvodnju i trgovinu u pojasu najmanje 70 m od obalne crte,
- usluge ugostiteljskog smještaja u pojasu najmanje 70 m od obalne crte,
- stalno ili povremeno stanovanje (apartmanske građevine za tržište),
- odmor i rekreaciju (kuće za odmor),

U neizgrađenom dijelu izdvojenog od građevinskog područja (izvan naselja) u pojasu najmanje 70 m od obalne crte može se planirati samo izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali (brodogradilišta, luke i sl.).

Ova točka se ne odnosi na rekonstrukciju građevina izgrađenih na temelju građevne dozvole ili drugog odgovarajućeg akta nadležnog tijela državne vlasti.

Kriteriji za veličinu, prostorni razmještaj i oblik građevinskih područja za Grad Ploče temelje se na projekciji broja stanovnika 2015. godine od 8 - 10.000 stanovnika, a gustoća stanovnika je 25 - 50 st/ha. Specifičnost Grada Ploča je u velikom lučko-gospodarskom kompleksu unutar građevinskog područja naselja.

Postojeće lokacije od interesa za obranu

Razgraničenje prostora od interesa za obranu u prostornim planovima užih područja se određuje u suradnji s nadležnim tijelom obrane, granicama vojnog kompleksa sa zaštitnim i sigurnosnim pojasom ovisno o vrsti, namjeni i položaju u prostoru i drugim građevinama.

Osnovna usmjerenja prostornog razvitka i uređenja prostora od interesa za obranu su:

- usmjeriti prioritete prostornog razvoja na zaštitu interesa za obranu,

- uskladiti potrebe osiguranja prostora od interesa za obranu s drugim korisnicima prostora,
- odrediti prostorne elemente, smjernice i kriterije za utvrđivanje prostora i sustava od interesa za obranu.

Postojeće lokacije od interesa obrane

Grad	Kompleksi i građevine
PLOČE	vojna lokacija "Neretva" Ploče
	vojna lokacija "Male bare" Ploče
	vojna lokacija otok "Pločica" Ploče
	vojna lokacija "Neretva" Ploče
	vojna lokacija "Šipak" Ploče
	vojna lokacija "Dračevac" Ploče
	vojna lokacija "Tatinje" Ploče
	vojna lokacija "Bačine" Ploče
	vojna lokacija Dom HRM Ploče
	vojna lokacija objekt Zapovjedništva Ploče

UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

PRIRODNA BAŠTINA - ZAŠTIĆENA I OSTALA VRIJEDNA PODRUČJA

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske planira proglašenje donjeg toka rijeke Neretve parkom prirode.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode zaštićeni su sljedeći dijelovi prirode kao

- posebni rezervat šumske vegetacije ihtiološko-ornitološki jugoistočni dio delte Neretve i otočić Osinj
- značajni krajobraz **Modro oko i jezero Desne – Ploče**

Zaštićena područja

Posebni rezervat ihtiološko - ornitološki Jugoistočni dio delte Neretve i otočić Osinj;

Područje: Jugoistočni dio delte Neretve s otočićem Osinjem, jezero Parila

Ocjena postojećeg stanja: Neretva je 1) stanište gdje se mnoge ptičje vrste gnijezde, većina ih je u selidbi na preletu ili tamo zimuju; 2) važna je zbog raznolikosti biljnog pokrova 3) zbog prisutnosti velikog broja endemičnih svojti riba jadranskog sliva, 4) kulturnih, pejzažnih i drugih vrijednosti.

Ova zaštićena područja su gotovo bez kontrole prepuštena postupnoj devastaciji, krivolovu i drugim nedopuštenim radnjama. Tijekom melioracijskih radova isušena su i uništena neka vrlo važna staništa kao jezero Modrič. Za potrebe poljoprivrede koriste se znatne količine umjetnih gnojiva i bez kontrole vrlo štetna zaštitna sredstva.

Problem donjeg dijela rijeke Neretve nadilazi interes Županije, a od izuzetne je državne važnosti koji se mora rješavati i dogovorom sa susjednom državom, koja gospodari glavninom neretvanskog poriječja.

Konflikt: Mjesta uz Neretvu nemaju adekvatno riješenu odvodnju, a luka Ploče potrebnu opremu za zbrinjavanje brodskog krutog i tekućeg otpada, kao i prikladnih tehničkih sredstava za prikupljanje i uklanjanje ispuštene nafte. Nije poznata sudbina balastnih voda preko kojih je moguće unijeti egzotične organizme pogubne za autohtone populacije.

Mjere za zaštitu: Zbog velike vjerojatnosti od mogućeg zagađenja vodotoka i mora, potrebno je osigurati trajno praćenje relevantnih kemijskih parametara i indikatora fekalnog zagađenja. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza treba izraditi poseban pravilnik o prolazu brodova kroz Korčulanski i Neretvanski kanal, sidrenju i mjerama prilikom prekrcanja toksičnih tvari, nafte i njenih derivata te odlaganju krutog i tekućeg otpada te ispuštanju balastnih voda.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode predlaže se zaštititi dijelove prirode kao

- park prirode Donja Neretva,
- posebni rezervat šumske vegetacije – zoološki (ornitološki) Delta Neretve - (Ploče - Parila)

Posebni rezervat zoološki (ornitološki) Jezero Parila

Područje: Delta Neretve koja uz Parila i deltu, te Osinj uključuje šire područje donje Neretve i pripadajući akvatorij od 200 m od obalne linije. Prijedlog granica će se revidirati prilikom izrade konačnog prijedloga za zaštitu kroz stručnu podlogu Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, Uprave za zaštitu prirode.

Ocjena postojećeg stanja: Neretva je 1) stanište gdje se mnoge ptičje vrste gnijezde, većina ih je u selidbi na preletu ili tamo zimuju; 2) važna je zbog raznolikosti biljnog pokrova 3) zbog prisutnosti velikog broja endemičnih svojti riba jadranskog sliva, 4) kulturnih, pejzažnih i drugih vrijednosti.

Ova zaštićena područja su gotovo bez kontrole prepuštena postupnoj devastaciji, krivolovu i drugim nedopuštenim radnjama. Tijekom melioracijskih radova isušena su i uništena neka vrlo važna staništa kao jezero Modrič. Za potrebe poljoprivrede koriste se znatne količine umjetnih gnojiva i bez kontrole vrlo štetna zaštitna sredstva.

Problem donjeg dijela rijeke Neretve nadilazi interes Županije, a od izuzetne je državne važnosti koji se mora rješavati i dogovorom sa susjednom državom, koja gospodari glavninom neretvanskog poriječja.

Mjere za zaštitu: Delta Neretve je područje potencijalno vrijedno za zaštitu u kategoriji parka prirode. Uzimajući u obzir sadašnje stanje, treba izvršiti neke radnje kao npr. revitalizirati jezero Modrič, te spriječiti vađenje pijeska. Za eventualno iskorištavanje školjkaša u zaštićenom akvatoriju, na temelju znanstvenih analiza, potrebno je izraditi pravilnik kojim bi se točno utvrdile kvote za izlovljavanje.

Predlaže se nadležnoj službi zaštite prirode da prilikom izrade konačnog prijedloga za zaštitu Parka prirode Donja Neretva razmotri proširenje obuhvata parka prirode Donja Neretva na način kako je Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije ustanovio temeljem sektorske studije "Korištenje i zaštita mora" Oceanografskog instituta Split – Laboratorij Dubrovnik. Navedena studija je temeljito obradila čitavo obalno područje Županije, te je sukladno stručnoj podlozi pobliže opisala fenomen koji se štiti i područje na kojem se pojavljuje. Sukladno tome predlaže se da nadležna služba zaštite prirode razmotri mogućnost da granice parka prirode Donja Neretva proširi na akvatorij unutar spojnica 500 m južno od ulaza kanala jezera Vlaška na zapadu do rta Osik na istoku ispred uvale Blace.

OSOBITO VRIJEDNA PODRUČJA - PRIRODNI KRAJOBRAZI

- akvatorij delte Neretve
- jezero Vlaška kod Ploča
- Baćinska jezera
- područje Vrgorskog polja (jezera) kod Ploča
- Višnjica kod Ploča

KULTURNA DOBRA - GRADITELJSKA, ARHITEKTONSKA BAŠTINA I POVIJESNE GRADITELJSKE CJELINE

Registrirana kulturna dobra

VRSTA	NAZIV SPOMENIKA	NASELJE	VRSTA
12_2	Zaseok Tomaševići	Baćina	R
25	Starokršćanska bazilika Sv. Andrije	Baćina	R
25	Crkva Sv. Luke	Baćina	R
25	Crkva Sv. Jurja	Baćina	R
33	Vila rustika - položaj Zađe	Baćina	R
33	Arheološka zona Zavod	Baćina	R

Ukupan broj zaštićenih spomenika kulture

GRAD	Registrirani i preventivno zaštićeni	Evidentirani	Ukupno
Ploče	6	7	13

Prostornim planom PPDNŽ označene su tri zone sklopova ambijentalnih vrijednosti kao seoska naselja dio kojih se predlaže zaštititi kao cjelinu: dio naselja Komin, Banja (zaselak Batinović) i Baćina (zaselak Krilić).

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAV

CESTOVNI PROMETNI SUSTAV

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, a na osnovi Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, na području Grada Ploča planirana je izgradnja dvaju iznimno značajnih cestovnih prometnih koridora. To su dijelovi Jadransko-jonske autoceste (autocesta A1) i autoceste TEM II. (autocesta A10). Na prostoru Grada Ploča ove dvije autoceste formiraju interregionalni prometni čvor.

POMORSKI PROMETNI SUSTAV

Revitalizacijom skladišno-pretovarnih kapaciteta luke Ploče, u skladu s njezinim značenjem kao luke od osobitog (međunarodnog) gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku, kao i s očekivanom obnovom gospodarskih kapaciteta na području Bosne i Hercegovine, planirano je postupno vraćanje predratnih količina tereta. U okviru luke Ploče planira se izgradnja novog terminala za rasute terete, novog kontejnerskog terminala, novog terminala za tekuće terete te izdavanje koncesije za terminal za ukapljeni naftni plin. Svi ti planirani zahvati imaju za cilj znatno poboljšanje postojeće infrastrukture i suprastrukture luke koja bi morala postati glavna teretna luka za područje Bosne i Hercegovine i za sjeveroistočno područje Hrvatske te dijela srednje Europe.

ZRAČNI PROMETNI SUSTAV

Neodrživost položaja zračne luke unutar kompleksa skladišno-pretovarnih kapaciteta Luke Ploče nameće potrebu njenog planskog pozicioniranja na primjerenu lokaciju na području doline Neretve. Točna lokacija ove zračne luke bit će utvrđena tek kada se završi ukupan postupak, propisan za određivanje lokacija za ovakvu vrstu objekata, s tim da se zračna luka može naći na bilo kojoj primjerenoj lokaciji na području doline Neretve.

ŽELJEZNIČKI PROMETNI SUSTAV

U željezničkom prometu planirano je vraćanje predratnih i privlačenje novih količina tereta na postojeću željezničku prugu Ploče - Metković - Sarajevo - Republika Mađarska kao iznimno značajni prometni pravac između Srednje odnosno Istočne Europe i prekomorskih država.

Dugoročno, u skladu sa Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, planirana je izgradnja uzdužjadranske brze željezničke pruge. Na taj je način predviđeno povezivanje, željezničkim putem, naselja na području hrvatskog dijela Jadrana s drugim dijelovima Republike te Zapadnom Europom.

ENERGETSKI SUSTAV

ELEKTROENERGETSKA MREŽA

Dugoročna koncepcija razvoja distributivnog elektroenergetskog sustava temelji se na uvođenju izravne transformacije sa 110 kV na 20 kV.

PLINOFIKACIJA

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije predviđeno je polaganje magistralnog visokotlačnog (50 bara) plinoopskrbnog cjevovoda, čime će dugoročno biti riješeno pitanje opskrbe ovim energentom.

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

KORIŠTENJE VODA

a) Vodoopskrba

Vodoopskrbni sustav Ploče

Dugoročno, u funkciji opskrbe vodom za piće Grada Ploča, uz postojeće sustave koje opskrbljuju izvorišta Klokun i Butina (iz Splitsko-dalmatinske županije), bit će uključeno i izvorište Modro oko. S obzirom na ovu okolnost vodoopskrbni sustav bit će moguće povezati na regionalni vodovod Neretva - Pelješac - Korčula - Lastovo. Preko postojećeg ogranka cjevovoda prema Gradcu, moguć je priključak i na regionalni vodovod Makarska.

b) Navodnjavanje

Donjoneretvansko područje

Postojeći sustav za navodnjavanje u zapaštenom je stanju i ne omogućava navodnjavanje svih poljodjelskih površina. S obzirom na moguću pojavu zaslanjivanja tla i na taj način opasnosti od gubitaka poljodjelskih površina, planirano je provođenje analize postojećeg sustava. Na osnovi toga bit će određeni potrebni zahvati za unapređivanje sustava za navodnjavanje.

ODVODNJA OTPADNIH VODA

Na prostoru Grada Ploča predviđena je izgradnja razdjelnog sustava javne odvodnje oborinskih i otpadnih voda. Izgradnja ovog sustava jedan je od prioritetnih zahvata koji su u funkciji dugoročne zaštite zdravlja i života ljudi te okoliša. Sustav će biti sastavljen iz više međusobno odvojenih podsustava koje, zbog konfiguracijskih karakteristika područja i znatnih razdaljina, nije moguće povezati u cjelinu i priključiti na jedan uređaj za pročišćavanje.

Najveći dio otpadnih voda prikupljat će sustav za naselja Ploče, Baćina, Peračko Blato, Rogotin i Šarić Struga. Vode prikupljene mrežom sabirnih cjevovoda tlačnim putem, po morskome dnu, bit će transportirane na uređaj za pročišćavanje na rtu Višnjica. Pročišćene vode ispuštat će se podmorskim ispustom u more na udaljenosti min. 500 m i dubini min. 20 m.

Za naselje Komin planiran je manji sustav javne odvodnje s vlastitim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. Obalnim ispustom pročišćene vode bit će upuštene u Neretvu.

Naselje Staševica imat će također zasebni sustav s uređajem za pročišćavanje manjeg kapaciteta. S obzirom na položaj u prostoru i mogući utjecaj na postojeće vodocrpilište Klokun, ovaj sustav je jedan od prioritetnih zahvata. Pročišćene vode bit će upuštene u Maticu Vrgorsku.

Za uži dio grada planira se izgradnja razdjelnog sustava odvodnje. Otpadne vode prikupljene sabirnom mrežom će se tlačnim sifonom položenim ispod zaljeva luke Ploče prebacivati do uređaja za čišćenje na lokalitetu Višnjica i nakon čišćenja ispuštati u otvoreno more. Oborinske vode će se odvojeno prikupljati i pročišćavati prije ispuštanja u more.

Naselje Komin će imati zasebni sustav s uređajem za pročišćavanje i ispustom u Neretvu.

Za naselje Staševicu, kao i druga veća naselja u Vrgorskom polju (Otrić Seoci, Kobiljača) potrebno je započeti radove na odvodnji posebice stoga jer su smještene na slivnom području izvora Klokun i Modro oko.

UREĐENJE REŽIMA VODA

Vrgorsko polje

Planirano stanje odvodnje postići će se rekonstrukcijom i izgradnjom objekata za odvodnju na način kako je utvrđeno "Studijom odvodnje viška voda iz Vrgorskog polja", Hrvatske vode, 1999.

U cilju smanjenja poplavnih površina predviđa se:

- proširenje tunela Krotuša i tunela od Baćinskih jezera do mora,
- proširenje korita rijeke Matice od razdjelne građevine, kojom se dio voda Matice usmjerava prema Crnom viru, do izlaza iz kanjonskog dijela Prigona,
- izgradnja preljevnog praga ispred ulaza u tunel Krotušu,
- izgradnja obodnog kanala uz sjeverni rub polja, od izvora Butina do Matice nizvodno od razdjelne građevine prema Krotuši, kojim se prihvaćaju vode iz tunela Rastok, kao i poplavne vode Vrgorskog polja.

Pred tunelom Krotuša predviđa se manja retencija iz ekoloških razloga, poboljšanje režima podzemnih voda, zadržavanje sedimenata i zagađenja, smanjenje nutrijenata, te time i smanjenje negativnih utjecaja na Baćinska jezera i more.

Poplavljene površine s vremenom plavljenja dužim od 3 dana, koje za sadašnje stanje izgrađenosti odvodnog sustava iznose 2150 ha, smanjuju se na 565 ha. Usvojeno rješenje pruža najznačajnijim poljodjelskim površinama zaštitu od 100-godišnjih velikih voda.

Melioracijska odvodnja

Neretvansko područje

Elaboratom "Vodnogospodarsko rješenje i uređenje sliva Donje Neretve - I. faza", Građevinski fakultet Split, 1996., predloženo je melioracijsko uređenje doline Neretve koje se oslanja na dosadašnje projekte.

Dosadašnjim hidromelioracijskim radovima, nepristupačna i malarična dolina postala je velikim dijelom suvremeno poljoprivredno područje. Intenzivnom melioracijom uništava se prirodni krajobraz i ugrožava se prirodna ravnoteža. Donjoneretvansko područje je, zbog raznolikosti ornitofaune koja ovdje prezimljuje ili je na preletu prema Africi, uvršteno u Ramsarski popis močvara od međunarodne važnosti, te u projekt "Bird Life International: Important Bird Areas in Europe". Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske predlaže se zaštita cjelokupnog područja doline donje Neretve u rangu parka prirode.

POSTUPANJE S OTPADOM

U dolini Neretve utvrđene je kao makrolokacija za objekte u sustavu gospodarenja otpadom lokacija Lovornik kod Ploča (postojeće odlagalište). Treba razmotriti mogućnost ostanka na lokaciji Lovornik jer se za približno istu cijenu kao i izgradnja novog odlagališta obavlja sanacija lokacije Lovornik, te se na saniranom prostoru nastavlja raditi po principu sanitarnog odlagališta.

Zbog sprječavanja mogućih negativnih utjecaja odlagališta na okoliš (podzemne i površinske vode, tlo, zrak) potrebno je provesti mjere zaštite koje podrazumijevaju: izradu nepropusnog dna odlagališta, izradu obodnog kanala za oborinske vode, prikupljanje i obradu procjednih voda, kontrolirano otplinjavanje odlagališta, svakodnevno prekrivanje otpada inertnim materijalom, kontrolu odlaganja otpada, zaštitu od požara i dr.

SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNIH UTJECAJA NA OKOLIŠ

Donjoneretvansko područje je konfliktno jer se tu sukobljavaju planirane aktivnosti (daljnje melioracije, gradnja zračnih luka, vođenje trase Jadranske autoceste deltom Neretve) sa zaštitom prirodnih vrijednosti područja.

ZAŠTITA VODA

Vode Donje Neretve su zagađene i ne zadovoljavaju zakonski predviđene kategorije.

Najveći utjecaj na kakvoću voda rijeke Neretve, što utječe i na kakvoću priobalnog mora na neretvanskom području, imaju onečišćivači uzvodno od Metkovića, s teritorija Bosne i Hercegovine.

Ploče imaju izgrađen sustav odvodnje i to samo za uže gradsko područje, s ispuštanjem nepročišćenih otpadnih voda u Neretvu, odnosno u more. Ostala područja rješavaju odvodnju na neadekvatan način putem individualnih propusnih sabirnih jama ili direktnim ispustom u rijeku i kanale.

Intenzivno poljodjelstvo u području delte Neretve s neprimjerenom uporabom umjetnih gnojiva i zaštitnih sredstava dodatno opterećuje površinske vode. Stoga je potrebno kontrolom kakvoće voda obuhvatiti pesticide, herbicide kao i teške metale.

Vode izvora s lijevog i desnog ruba doline Neretve koje su bolje kakvoće povoljno utječu na kakvoću površinskih voda. Međutim, na svom toku prema Neretvi onečišćuju se od strane lokalnih onečišćivača i poljodjelskih aktivnosti.

Dodatno opterećenje za vode i općenito na okoliš na donjoneretvanskom području mogla bi predstavljati planirana Jadranska cesta na dionici kroz deltu (onečišćene oborinske vode, ispušni plinovi vozila).

Sanacija postojećeg stanja i zaštita voda će se postići izgradnjom zajedničkih sustava odvodnje naselja, gospodarskih objekata i hotela s uređajima za čišćenje i ispustima kojima će se ispuštati pročišćene otpadne vode u more odnosno rijeke i vodotoke, sanacijom postojećih odlagališta (odlagalište grada Ploče), uređenjem novih sanitarnih odlagališta na lokacijama koje bi se utvrdile na temelju detaljnih, poglavito hidrogeoloških istražnih radova, s primijenjenim sustavom zaštite okoliša.

ZAŠTITA MORA I PRIOBALJA

Značajne promjene u životnim zajednicama morskog dna te u slobodnoj vodi nastale su zbog utjecaja fekalnih otpadnih voda te drugih organskih i anorganskih zagađivala (Ploče) Zbog melioracijskih radova potpuno je uništen nekada iznimno vrijedan ekosustav jezera Modrič.

Grad Ploče

U području luke Ploče odvodnja otpadnih i oborinskih voda je loše riješena jer postoji samo jedna crpna stanica. Iz više ispusta, bez ikakvog pročišćavanja, otpadne vode ulijevaju se izravno u more. U samom gradu Ploče nalazi se silos glinice, te tvornica azbesta i staklene vune čije se otpadne vode izlijevaju u more. Postoje dva terminala za naftu; u Rogotinu se nafta i lužina istovaruju iz tankera, a u industrijskoj zoni postoji terminal za naftu i ukapljeni plin. Također, 25.000 m³ ukopanih rezervoara predstavlja potencijalnu bombu u slučaju incidenta. Deponij krutog otpada iznad Baćinskih jezera komunalni je problem, jer postoji opasnost onečišćenja samih jezera prilikom ispiranja oborinskim vodama.

Relativno veliko područje predviđeno je za sidrište brodova ispred Ploča. Tamo su degradirane životne zajednice pomičnog dna. Brodovi bez ikakve kontrole odlažu kruti otpad. Velika opasnost prijeti od balastnih voda jer se na taj način nekontrolirano mogu unijeti organizmi koji mogu potpuno promijeniti biološku raznolikost šireg područja Malostonskog zaljeva.

Prioriteti u zaštiti mora i obalnoga područja:

Uspostaviti katastar zagađivača mora i obalnog pojasa. Redovito pratiti opterećenje mora otpadnim tvarima koje u more dolaze iz različitih izvora, osobito tvarima koje su postojane, toksične i podložne bioakumuliranju.

Izgradnjom sustava odvodnje s odgovarajućim uređajima za pročišćavanje i dugačkim podmorskim ispuštima spriječiti nekontrolirano ispuštanje gradskih otpadnih voda u obalno more i poluzatvorene zaljeve (Ploče)

Razvoj luke treba biti usmjeren prvenstveno na dogradnju i proširenje postojećih kapaciteta, te na poboljšanje sigurnosti pristana i vezivanja brodova.

ZAŠTITA TLA

Osobito aktualan problem vezan za dolinu Neretve je pojava pretvaranja melioriranih obradivih površina u građevinsko zemljište.

U cilju utvrđivanja stanja onečišćenja tla i provođenja mjera zaštite potrebno je organizirati monitoring tla na poljodjelskim površinama doline Neretve.

Predlažu se sljedeće mjere zaštite i sanacije:

- izgradnja sustava odvodnje za komunalne i industrijske otpadne vode naselja Ploče,
- uređenje sanitarnih deponija
- ograničenje upotrebe umjetnih gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu bilja.

ZAŠTITA ZRAKA

Industrijski izvor onečišćenja je luka Ploče.

Onečišćenje zraka emisijama iz prometa prijete posebnice većim naseljima i uz Jadransku cestu u turističkoj sezoni.

Onečišćenje se može smanjiti u naseljima ubrzanjem protoka vozila koje zahtijeva unapređenje gradske mreže prometnica, bolju regulaciju prometa i izgradnju obilaznica naselja. Realizacijom Jadranske autoceste, čija bi trasa išla zaledem obalnog pojasa, tranzitni promet s glavnom onečišćenja odmaknuo bi se u slabije naseljena područja.

Onečišćenje česticama nastaje prilikom pretovara i transporta rastresitih i praškastih materijala u luci Ploče. Naročito je opasna azbestna prašina koja je nastajala u procesu proizvodnje pogona "Plobest" u Pločama dok je bio u funkciji.

ZAŠTITA OD BUKE

Ugroženost bukom najizraženija je u većim naseljima, te uz najopterećeniju Jadransku državnu cestu i državnu cestu Ploče-Opuzen-Metković Najproblematičnije su dionice gdje je cesta u ravnini ili iznad okolnog terena u naseljenim područjima (Ploče – Rogotin).

Utjecaj buke bi se smanjio poduzimanjem mjera koje su navedene kod zaštite zraka: unapređenjem gradske mreže prometnica, izgradnjom obilaznica naselja, te hortikulturnim mjerama.

Utjecaj zračnih luka - Zračna luka Ploče

Grad Ploče je izgradio zračnu luku na lokaciji nekadašnjeg privremenog uzletišta unutar manipulativnih površina pomorske luke Ploče, 1,5 km udaljenog od grada.

Utjecaj buke i vibracija koji izazivaju zrakoplovi u većem dijelu okruženja je u okviru dozvoljenih, budući je slijetanje i uzlijetanje dozvoljeno samo iz južnog smjera, što je iznad morske površine. Problem može predstavljati buka pri startanju zrakoplova na sjevernoj strani poletno-slijetne staze. Planirana zračna luka utjecat će također na buduće korištenje površina, jer će se svi sadržaji koji se planiraju graditi u njenom okruženju morati prilagoditi uvjetima zračne luke (visina i udaljenost građevina od poletno-slijetne staze i zračnih koridora).

Problem utjecaja na tlo i vode bi se zadovoljavajuće riješio priključenjem zračne luke na planirani gradski sustav odvodnje.

PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Prostornim planom Županije utvrđuju se građevine i zahvati u prostoru, za koje je potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš:

Vodne građevine

Građevine za korištenje voda:

- radovi na vodozahvatima za vodoopskrbu: Modro oko, Klokun,

Građevne cjeline

- groblje za potrebe grada Ploče

Građevine u obalnom području

- morska ribogojilišta, mrjestilišta i uzgajališta školjkaša i drugih morskih organizama.

1.1.3.3. Ocjena postojećih planova užeg područja

Prostorno planska dokumentacija koja pokriva prostor Grada Ploča izrađena je u razdoblju do 1990. god.

1) Prostor Dubrovačko-neretvanske županije bio je obuhvaćen Prostornim planom zajednice općina Split, kao osnovnim strateškim dokumentom uređenja razvitka. Ukidanjem Zajednice općina, Prostorni plan zajednice općina je prestao važiti, ali je ostao na snazi Prostorni plan Općine (bivše) Kardeljevo. Ovaj prostorni plan je do donošenja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije bio prostorno-planski dokument najvišeg reda i primjenjivao se kao osnovna dokumentacija za izradu planova užeg područja.

Planirana izgrađenost prostora prema Prostornom planu bivše Općine, strukturirana po namjenama, iskazana je u donjoj tablici:

OPĆINA	PLANIRANA GRAĐEVINSKA PODRUČJA PO PPO u ha					
	Naselja i turizam	Proizvodne i servisne zone	Posebne turist. zone	Ukupno	Površina općina	Planirana izgrađenost u %
Ploče	1.260,6	(395,2)	(43,6)	1.699,4	13.282	12,8% (9,5%)

Prosječna izgrađenost teritorija je za Grad Ploče bila planirana znatno veća (12,8%) od prosječne. Planovi za područje bivše Općine Kardeljevo zastarjeli su i ne odgovaraju novoj teritorijalnoj podjeli i novim društveno-ekonomskim i političkim odnosima.

2) Unutar granica Grada Ploča izrađeni su planovi:

- Prostorno-planska dokumentacija na snazi:

a) Prostorni planovi bivših općina

Naziv	Obuhvat	Površina	Izrađivač	Donošenje
Prostorni plan Općine Ploče (Kardeljevo)	Bivša Općina Ploče (Kardeljevo)	169 km ²	Urbanistički zavod Dalmacije, Split	Sl. glasnik Općine Ploče, 11/87

b) Generalni urbanistički planovi

Naziv	Obuhvat	Površina	Izrađivač	Donošenje
Generalni urbanistički plan Ploče (Kardeljevo)	grad Ploče	26,3 km ²	Urbanistički zavod Dalmacije, 1987.	Općinski glasnik Kardeljevo, 11/87

c) Provedbeni urbanistički planovi

Naziv	Donošenje	Objava provedbenih odredbi
PUP "Stražnica-Mali Milosavac", 1987.	Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87.	Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87

d) Provedbeni urbanistički planovi

Naziv	Donošenje	Status	Objava provedbenih odredbi
* PUP Peračko blato		izvan snage	nema objavljene provedbene odredbe
PUP Prišnica, 1988.		izvan snage	nema objavljene provedbene odredbe
PUP Birina, 1973.	Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87.	izvan snage jer je donesen prije 30. travnja 1986.	Sl. glasnik Općine Kardeljevo, 11/87.

* PUP Peračko Blato nije bio dostupan za analizu

ad. a) Izmjene i dopune PPO Kardeljevo do 2000. god.

Urbanistički zavod Dalmacije – Split
Split, srpanj 1987. god.

Sadržaj elaborata:

1. Tekstualni dio
2. Grafički prikazi u mjerilu 1:25.000
 - A) Plan namjene površina 2000. godine

- B) Planirani promet 2000. godine
 - C) Plan infrastrukture 2000. godine
 - D) Režimi uređivanja prostora
3. Grafički prikaz u mjerilu 1:2.880:
Granice građevinskih područja, granice grada i naselja gradskog karaktera i granica zaštitnog obalnog pojasa za:
- k.o. Komin
 - k.o. Bačina
 - k.o. Plima
 - k.o. Pasičina
4. Osnovna studija o potrebama općenarodne obrane
5. Konzervatorska studija "Povijesne karakteristike prostora, spomenici, spomeničke i ambijentalne cjeline i njihova zaštita na području Općine Kardeljevo".

2A) Plan namjene površina 2000. godine

Određene su površine za:

- naselja: Ploče, Komin, Rogotin i Staševica
- luka, industrija, servisi, željeznica – 4 industrijske zone - 2 u Rogotinu, 2 u Pločama sjeverno i južno od kanala Vlaška te proširenje kanala na jug
- turizam – velika zona u Dobrogošću i na ušću Neretve - Galičak
- posebna namjena – velika površina na zapadnom dijelu grada Ploča
- rekreacija i turizam oko Baćinskih jezera
- marikultura na ušću Neretve
- poljoprivredne površine (3.455 ha)
- šume (11.103 ha)
- degradirana makija, šikara, kamenjar.

Određena su područja goleti od 165 ha i vodene površine od 340 ha. Kao vodene površine označena su jezera (Baćinska, Modro oko, Birina, jezero kod Rogotina), rijeke (Neretva i Crna rijeka) i kanali.

2B) Planirani promet 2000. godine

a) Cestovni promet

- autocesta – sjevernije od Ploča u Općini Vrgorac bila je planirana "zagorska autocesta". Predviđen je spoj na autocestu – planiran od magistralne ceste kod Šušnjevice
- planirana je gradnja zaobilaznice Kardeljeva kao magistralna cesta sjeverno od Baćinskih jezera djelomično s tunelom i spojena na Jadransku magistralu u Rogotinu
- označeni su spojevi na magistralnu cestu
- označene su regionalne ceste za Mali Prolog, Vrgorac i Otrić
- lokalne ceste planirane su unutar grada Ploča.

b) Željeznički promet

- modernizacija i rekonstrukcija željezničke pruge uz izgradnju drugog kolosijeka
- željeznički kolodvor za putnički i teretni promet u Pločama
- željezničke stanice u Rogotinu i Kominu.

c) Predviđeno je širenje kanala Vlaška na jug u funkciji lučko-industrijske zone.

d) Pomorski promet

- "Luka Ploče" kao glavna pomorska luka određena za međunarodni i domaći promet
- trajektno pristanište - Ploče
- teretna luka - Ploče
- manja pristaništa - Rogotin, Ploče, Dobrogošće

e) PTT promet

- čvorna ATC - Ploče
- rajonske ATC - Rogotin, Dobrogošće, Komin, Staševica

2C) Plan infrastrukture 2000. godine

- a) Vodoopskrba – označene su površine za:
- kaptažu
 - crpnu stanicu (izvorište Modro oko, postojeća kaptaža Klokun i izvorište Butina)
 - vodospremu
 - gravitacijski cjevovod
 - tlačni cjevovod
 - trasu regionalnog vodovoda
 - podmorski cjevovod
- b) Odvodnja – označeno je kao područje obuhvata sustava odvodnje bez detaljnijeg prikaza samih sustava:
- Ploče-Rogotin-Bačinska jezera
 - Dobrogošće-Bačinska jezera
 - Komin
 - ušće Neretve
- c) Elektroopskrba – prikazani su postojeći i planirani vodovi 35 kV te planirani vodovi 110 kV te postojeće i planirane trafostanice.
Predviđena je izgradnja:
- TS 110/35 kV Ploče
 - TS 35/10 kV Ploče
 - 110 kV dalekovodi: Ploče-Opuzen, Ploče-Vrgorac, Ploče-Makarska
 - 35 kV dalekovod Ploče–Brist.
- d) Vatrogasna služba – prikazana su profesionalna i dobrovoljna vatrogasna društva.
- e) Groblja – prikazana su postojeća groblja te moguća proširenja groblja u Pločama, Šarić Strugi i Plini.

2D) Režimi uređivanja prostora

Određene su granice:

- Ornitološko-ihtiološkog rezervata oko jezera Parila na desnoj obali ušća Neretve (410 ha)
- Značajnog krajobraza
 - oko Bačinskih jezera (430 ha)
 - područje oko Modrog oka (145 ha)
- Osobito vrijednog područja
 - poluotok Višnjica (580 ha)
 - polje Jezero (625 ha)
 - jezero Vlačka (53 ha)
- Granice grada i naselja gradskog karaktera za koji je obavezan GUP ili PUP (središnji dio grada Ploča)
- Zaštitni obalni pojas – za koji je obavezan PUP. Dozvoljava se gradnja uz morsku obalu na temelju PUP-a – udaljenost građevne čestice od granice pomorskog dobra je samo 5 m. Osigurati pristup i prolaz uz obalu.
- Područje plavljenja – za koje su obavezne mjere zaštite.

Režimi uređivanja prostora određeni su za:

- Središnji dio grada Ploča – režim urbane afirmacije:
(izgrađenost većih gustoća, mješovita namjena – javni sadržaji, stanovanje, prateći sadržaji), regulacija i uređenje obale, zadržavanje različitosti namjene prostora.
- Uređenje i zaštita sela i zaselaka uz poštivanje vrijednosti naselja i okoliša:
 - uobičajeni način gradnje građevina
 - zaštita poljoprivrednog zemljišta
 - ograničavanje gradnje uz prometnice
- Turističko-rekreacijska zona Dobrogošće – obaveza izrade PUP-a
 - formiranje stambene zone u funkciji turističke djelatnosti

- Vodene površine Baćinskih jezera i Modrog oka – minimalni stupanj intervencije
- Uz ušće Neretve na obalnom moru – predviđen je bio uzgoj školjaka (marikultura)
- Osobito ugroženi dijelovi čovjekove okoline:
 - rijeka Neretva
 - obalno more od ušća Neretve do zaljeva Mala Pošta
 - industrijske i lučke operativne zone
 - prostor uz deponij otpada

3. Granice građevinskih područja prikazane su u mjerilu 1:2.880 i to za katastarske općine: Komin, Baćina, Plina, Pasičina.

Karakteristično je da dosta postojećih građevina bilo stambene, bilo gospodarske namjene nije bilo obuhvaćeno građevinskim područjem naselja. Granice građevinskih područja nisu slijedile granice katastarskih čestica te su mjestimično obuhvaćale i poljoprivredno i šumsko zemljište, a i zemljište prestrmog nagiba za gradnju.

Tim planom određene su veličine građevinskog područja za razvoj naselja od 661 ha. U toj površini uključena su naselja Gradac, Brist i Podaca (s površinom 123 ha) koja više nisu unutar obuhvata teritorija Grada Ploča, tako da je tim prostornim planom predviđeno građevinsko područje od 538 ha unutar obuhvata današnjeg teritorija Grada Ploča.

4) Odluka o izmjeni i dopuni Prostornog plana Općine Kardeljevo do 2000. godine donesena je u Službenom glasniku općine Kardeljevo 11/87 od 13.7.1987.

Sastavni dio Prostornog plana uz tekstualni i grafički dio je Osnovna studija o potrebama općenarodne obrane te Konzervatorska studija "Povijesne karakteristike prostora, spomenici, spomeničke i ambijentalne cjeline i njihova zaštita na području Općine Kardeljevo". Prostornim planom je bila predviđena potreba usklađenja GUP-a Ploče i PPPN Baćinska jezera, izrada planova PPN: ornitološko-ihitiološki rezervat Parila, područje Baćinskih jezera, područje Modrog oka, izrada planova za manja naselja: Kozjak-Galičak, PUP-a za dijelove grada Ploča, lučko-industrijski kompleks, i turističku zonu Dobrogošće. Sastavni dio Odluke su i smjernice za izradu UUP.

ad. b) Izmjene i dopune GUP-a Kardeljevo

Urbanistički zavod Dalmacije – Split
Split, srpanj 1987. g.

Sadržaj elaborata:

1. Tekstualni dio
2. Grafički prikazi u mjerilu 1:5.000
 - A) Plan namjene površina – detaljna namjena površina lučko-industrijske zone
 - B) Plan prometa
 - C) Plan infrastrukture
 - D) Režimi uređivanja prostora
3. Osnovna studija o potrebama općenarodne obrane.

Generalni plan zasnivao se na pretpostavci da će na obuhvaćenom području 2000. godine živjeti oko 17.500 stanovnika.

Organizacija prostora:

- a) centralno područje grada (uže gradsko područje)
- b) radne zone (izdvojene površine)
- c) neizgrađeni prostori (zelenilo i poljoprivreda)
- d) planirana cestovna mreža.

2A) Plan namjene površina

- Površine za gradnju označene su kao:
 - javni sadržaji
 - mješovita namjena
 - stanovanje niske gustoće
 - javni sadržaji u zonama stanovanja niske gustoće

- gradska industrija, servisi i skladišta
- lučko-industrijske zone
- ostala industrija
- poljoprivredno-industrijske zone
- objekti i koridori željeznice
- turizam i rekreacija
- komunalni objekti i uređaji
- posebna namjena.
- Ostale površine označene su kao:
 - poljoprivredne površine
 - šume, zaštitni zeleni pojas i rekreacijske površine
 - veće sportske površine
 - groblja
 - specijalni rezervat prirode
 - vodene površine.
- U GUP-u je određen robno-transportni centar terminal koji će se realizirati u lučkoj i industrijskim zonama.
 Određeni su prostori za lučko-industrijsku zonu koja se načelno namjenjuje za gradnju:
 - terminala za generalne terete, za prehrambene proizvode, za drvo, za rasute, tekuće i sipke terete, za stoku te za kontejnerski i RO-RO terminal,
 - zatvorenih skladišta,
 - sadržaja carinske zone,
 - poslovno-upravne zgrade s parking-prostorom,
 - hidro-meteorološke stanice,
 - glavnog ulaznog prostora s centralnim parking-prostorom,
 - prometnih i komunalnih objekata, zelenih tampona, gradnju operativnih obala i sl.
- U Generalnom planu utvrđeno je da će se buduće širenje lučko-industrijske zone odvijati na prostorima preko kanala Vlaška uz regulaciju kanala Vlaška i uređenje operativnih obala.
- U GUP-u su određene zone ostale industrije i to uz kanal Vlaška u funkciji lučko-industrijskog kompleksa i manje servisno-skladišne zone u Rogotinu. U zonama ostale industrije planira se gradnja industrijskih željezničkih kolosijeka, odgovarajuće prometno povezivanje te korištenje operativnih obala.
- U GUP-u je određena poljoprivredno-industrijska zona "Sestrum" koja se namjenjuje za gradnju:
 - proizvodnih i skladišnih objekata poljoprivrednih proizvoda,
 - vinarije i hladnjače,
 - ribogojilišta,
 - ostalih objekata za srodne aktivnosti.
- U GUP-u su utvrđene površine namijenjene za razvoj željezničke infrastrukture koje obuhvaćaju:
 - ranžirne kolodvore,
 - teretne i putničke stanice,
 - koridor željeznice u kojem se planira izgradnja drugog kolosijeka na dionici Kardeljevo-Metković,
 - skladišta i drugih objekata.
- U GUP-u je utvrđena zona za turizam i rekreaciju na lijevoj obali ušća Neretve i turističko-rekreacijska zona na Baćinskim jezerima.
- U GUP-u je određena gradnja komunalnih objekata i uređaja koji se grade na posebnim prostorima i građevnim česticama većim od 0,5 ha:
 - uređaj za pročišćavanje otpadnih voda,
 - vodospreme,
 - uređaji odvodnje,
 - TS 110/35/10 kV,
 - kaptaža "Klokun" i drugo.
- U GUP-u su određene zone posebne namjene za gradnju sadržaja vojske te vjerskih objekata.

2B) Plan prometa

- Ulaz u grad s magistralnih prometnica osigurati križanjima na području Baćine i Čeveljuše;
- Definirane su trase gradskih i lokalnih prometnica, ostalih prometnica te servisnih prometnica u lučko-industrijskoj zoni;
- Definiran je broj mjesta na parkiralištima i garažama na 1500 m² BRP;
- Utvrđena je mreža objekata cestovnog prometa;
- Utvrđena je mreža benzinskih crpki za cestovni i pomorski promet;
- Definirano je područje za gradnju autobusnog kolodvora i kamionskog terminala;
- Definiran je željeznički čvor;
- Predviđa se gradnja drugog željezničkog kolosijeka i niza industrijskih kolosijeka.

2C) Plan komunalne infrastrukture

- Potrebe za pitkom vodom osigurati iz izvora "Modro oko" i "Sutina" uz korištenje postojećeg izvora Klokun;
- Uz postojeće vodospreme planirana je gradnja novih vodosprema u Pločama, Šarić Strugi, Stablina, Banji, Kominu, Rogotinu i ušću Neretve;
- Gradnja centralnog uređaja za pročišćavanje "Travno";
- Gradnja:
 - TS 110/35/10 kV "Ploče"
 - TS 35/10 kV "Luka"
 - kabliranje 35 kV vodova;
- Predviđa se izrada studije za utvrđivanje nove lokacije deponija.

2D) Režimi uređivanja prostora

Osnove uređivanja prostora i ostvarenja plana

Određeno je da će se Generalni plan realizirati srednjoročnim planom uređenja prostora, provedbenim i drugim prostornim planovima.

Određeno je da će se izraditi planovi područja posebne namjene za područja koja zahtijevaju posebnu zaštitu:

1. specijalni rezervat prirode za jezero Parila
2. značajni krajobraz Baćinska jezera.

Provedbeni urbanistički planovi za:

1. lučko-industrijski kompleks
2. ostale industrijske zone
3. naselje Stablina
4. ostale stambene zone Ploča.

Plan uređenja manjeg naselja za područje na lijevoj obali ušća Neretve.

U Generalnom planu su određene smjernice za izradu uvjeta uređenja prostora za niske stambene građevine tj. interpolacije na građevnim česticama koje se nalaze na područjima u obuhvatu Generalnog plana koja su pretežno utvrđena odnosno kad su namjena i drugi uvjeti već određeni.

ad. c) PUP Stražnice - Mali Milosavac

Urbanistički zavod Dalmacije – Split

Split, srpanj 1987. g.

Sadržaj elaborata:

1. Tekstualni dio
 - Obrazloženje sa svim relevantnim urbanističkim pokazateljima
 - Zaštita čovjekove okoline – urbanističke mjere zaštite
2. Grafički prikazi:
 - Izvadak iz Generalnog urbanističkog plana 1:5000
 - Postojeće stanje 1:1000
 - Prostorno rješenje 1:1000
 - Prometno rješenje 1:1000
 - Idejno rješenje prometnica – građevinski dio 1:1000

- Idejno rješenje vodoopskrbe 1:1000
- Idejno rješenje kanalizacije oborinskih i otpadnih voda 1:1000
- Idejno rješenje tt mreže 1:1000
- Elektroenergetska razrada i idejno rješenje električne 10 i 0,4 kV mreže 1:1000
- Idejno rješenje pejzažno-vrtnog uređenja 1:1000

Obuhvat Plana je 32,68 ha. Prostor obuhvata je centralni dio grada Ploča sjeverno od kanala Birina tj. prostor uz uvalu Mala Pošta i istočnu obalu uvale Ploče. Ovaj je prostor predviđen za smještaj centralnih gradskih funkcija, kolektivnog stanovanja i pratećih sadržaja. Većina zgrada kolektivnog stanovanja uglavnom je već izvedena, a neke od njih su s lokalima u prizemlju. Od ostalih sadržaja unutar obuhvata su: škola, sportska dvorana, robna kuća, bivši dom JNA, hotel, ured za katastar, dječji vrtić i dr. Ocijenjeno je da su nedostaci prostora centra manjak sadržaja ugostiteljskog, zabavnog i sl. sadržaja, nedostatak oblikovno i sadržajno opremljenog gradskog trga, rive, odnosno otvorenih površina prikladnih za odvijanje javnog života te loša povezanost stambenih zona i zona javnih sadržaja centra u funkcionalnom pogledu.

Planirana je bila nova gradnja:

1. Na sjevernom dijelu – sadržaji centra, prateći sadržaji i kolektivno stanovanje – nerealizirano zbog blizine sadržaja posebne namjene – vojske;
2. Zapadno od škole i sportske dvorane predviđena je izgradnja sportskog bazena, otvorenih prostora pješačke namjene uz školu i parkirališta za potrebe dvorane, uređenje lukobrana obalne šetnice, trga i sl. – nije realizirano;
3. Poluotok Mali Milosavac
Predviđen je kao rekreacijsko područje s vidikovcem i bifeom na vrhu. Predviđeno je proširenje postojećeg hotela i izgradnja plažno-ugostiteljskog objekta na zapadnoj strani te uređenje obale, plaže i hortikulturno uređenje – nije realizirano;
4. Prostor južno od križanja ulica s dijelom dotrajalih građevina predviđenih za rušenje predviđen je za kolektivnu stambenu izgradnju – nije realizirano;
5. Lokacija sportskog centra u središnjem dijelu obuhvata iako je ocijenjena kao neadekvatna ovim PUP-om je zadržana te je i danas na tom mjestu planirana;
6. Planom je bila predložena izgradnja zgrade općine i doma kulture zapadno od robne kuće u uvali Mala pošta. na tom dijelu realizirani su crkva i župni dvor.

Opća ocjena je da je tim planom predviđeno uređenje sjevernog dijela središnjeg prostora grada Ploča, ali je vrlo malo od plana realizirano i te realizacije uglavnom nisu bile u skladu s predloženim rješenjem. Planom je detaljno analizirano postojeće stanje prostora obuhvata koje se nije bitno promijenilo unatoč vremenskom periodu od izrade plana, zbog stagnacije tijekom ratnog i poratnog razdoblja. Predložena rješenja odražavaju duh planiranja kolektivnog stanovanja (predimenzioniranih središnjih i javnih funkcija karakterističnih za to razdoblje ranih osamdesetih godina). S obzirom da je ovaj prostor presudan za budući organizacijski i vizualni identitet grada Ploča, urbanistička rješenja ovog prostora moraju biti i dovoljno fleksibilna da osiguraju dugoročiji kvalitetan razvoj u skladu s realnim mogućnostima i potrebama grada. Kvalitetna rješenja obalnog pojasa, uvale Mala Pošta, poluotoka Mali Milosavac koji je predviđen za uređenje parkovne površine, obale uvale Ploče, sportske lučice i lukobrana iza škole doprinos su razmišljanju o rješavanju obalnog pojasa i formiranja gradske obale – šetališta i maritimnog rješenja, uključujući i kupalište na zapadnom dijelu poluotoka. S obzirom da je ovo područje obuhvata prometno direktno vezano na zapadni ulaz u grad Ploče s Jadranske turističke ceste iz smjera Baćine, naročito je važno rješenje prometne mreže i pješačkog prometa, što je ovim planom bilo detaljno razrađeno i usklađeno s potrebama unutar obuhvata.

ad. d) PUP Prišnica - Kardeljevo

SOUR "Investprojekt" Sarajevo, R.O. "Projektant", Mostar, rujan 1988. g.

Sadržaj elaborata:

1. Tekstualni dio
2. Grafički prikazi

Obuhvat Plana odnosi se na lokalitet brijega Prišnice te okolnog prostora u samom centralnom dijelu grada Ploča, tj. uz jugozapadni dio uvale Mala Pošta. Brijeg Prišnica kao i ravan teren oko njega nalazi se u prometno specifičnom položaju: sjeverno i zapadno su lučka postrojenja, južno su željeznička i autobusna stanica, istočno i jugoistočno su industrijske zone, sjeveroistočno je planiran sportsko-rekreacijski centar.

Ovaj lokalitet, djelomično izgrađen, bio je predviđen za gradnju stambeno-poslovnih građevina, gradske kavane, zgrade ondašnjeg "SUP-a" i skladišta teritorijalne obrane, te formiranje gradskog trga u jugozapadnom dijelu obuhvata. Prema tom planu izvedene su neke od tada predviđenih građevina, a neke se i sada još izvode. Tim planom bio je rezerviran prostor za potrebe poslovne zone. Predviđena je bila gradnja vijadukta kome je bila definirana trasa i rezerviran koridor. Postojeća izgradnja dobre kvalitete bila je zadržana u planu. Dio prostora obrastao borovom šumom zadržan je kao prostor visokog zelenila. Obodno su bile planirane pristupne prometnice širokih profila (cca 20 m). Neke su djelomično i izvedene. Predviđene građevine bile su visine P+3 – P+4 sa stambenim prostorima na katovima, a lokalima i poslovnim prostorima u prizemlju s prolazima za pješake.

Provedbeni plan "Birina"

PIK "Neretva" – Opuzen, projektni biro, kolovoz 1983. g.

Obuhvat Plana je predio uz jezero Birina, na padinama brežuljaka koji su orijentirani prema jezeru. Predloženo je naselje individualne stambene izgradnje na strmom terenu. Površina obuhvata iznosi 11,42 ha. Naselje je prometno povezano cestom od naselja Peračko Blato do centra grada Ploča. predviđeno je stambeno naselje na 196 parcela, slobodnostojećih, poluugrađenih i građevina ugrađenih u nizu, mali opskrbeni centar u središtu naselja te dječji vrtić i jaslice. Izgradnja je planirana u etapama.

Urbanistički projekt predjela "Punta" - Baćina – Ploče

"Investprojekt" Zagreb, svibanj 1974. g.

Obuhvat projekta je istočna obala jezera Sladinac. Predložena je parcelacija te izgradnja cca 70 novih obiteljskih građevina – slobodnostojećih i poluugrađenih dio kojih neposredno uz obalu je izveden, a dio je samo parceliran.

Osim ovih prostornih planova bio je izrađen i Urbanistički projekt naselja "Punta" u Baćini.

c) Ocjena realizacije postojećih prostornih planova – izvod iz PPDNŽ

Prostornim¹⁸ planom bivše Općine Kardeljevo prognoziran je vrlo dinamičan demografski razvitak, koji se ne ostvaruje zbog brojnih migracija i poremećaja demografskih tokova prije, tijekom Domovinskog rata i poslije njega. Funkcionalnu organizaciju prostora te planirani centralitet naselja treba uskladiti s teritorijalnim ustrojem.

Utvrđena je potreba preispitivanja granica građevinskih područja i njihova usklađivanja sa stvarnim stanjem i stvarnim potrebama kako bi se promišljeno osigurao prostor za daljnju stambenu izgradnju, odgovarajuće prateće, gospodarske, proizvodne i ostale javne sadržaje. Procjena stvarnih potreba vrlo je bitna za očuvanje vrijednih i kvalitetnih poljodjelskih i ratarskih površina koje se nalaze u neposrednoj blizini današnjih naselja.

Analizirajući prostorni potencijal putem raščlambe postotka izgrađenosti utvrđenih građevinskih područja naselja, utvrđeno je da u većini naselja još i danas nije izgrađeno 30-40% dokumentima prostornog uređenja utvrđenih prostora koji su predviđeni za razvitak stambenih i drugih funkcija u naselju.

U središnjem dijelu grada Ploča, čiji je razvoj određen u Generalnom urbanističkom planu, također još uvijek postoji dostatna rezerva prostora za nesmetan razvitak.

Ograničavajući čimbenici prostornog razvoja pojedinog naselja očituju se u značajnim zonama očuvanja identiteta naselja, ali ujedno su to i razvojni potencijali pojedinog naselja koji posebno ukazuju na atraktivnost naselja za razvitak turizma i ostalih uslužnih djelatnosti.

Demografski razvitak i visoka zaposlenost, kao učinak planiranog razvitka gospodarstva, definitivno su precijenjeni i nerealni u svim dosadašnjim prostornim planovima. Planiran razvitak turizma i gospodarstva općenito se alimentira planiranim imigracijama u obalno područje, bez istraživanja demografskog okvira šireg područja iz kojega bi se stanovništvo doseljavalo.

Poticanje izgradnje turističkih kapaciteta u longitudinalnom obalnom pojasu, te pretovarnih i industrijsko-servisnih kapaciteta u delti Neretve (luka Ploče), otvorili su proces koncentracije stanovništva i gospodarskih aktivnosti u uskom obalnom pojasu, uz pad broja stanovnika i funkcionalno osiromašenje gotovo svih naselja izvan tih područja.

¹⁸ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Od donošenja zadnjih prostornih planova dogodile su se bitne promjene koje utječu na prostorni razvoj. U prvom redu su to političke promjene, koje omogućavaju novi način gospodarenja i zapošljavanja, a u urbanističkom smislu postavljaju nove zahtjeve. Političke promjene dovele su i do novog administrativno-teritorijalnog ustroja, neusklađenog s postojećom prostorno-planskom dokumentacijom, što stvara znatne poteškoće i otežava realizaciju nužnih prostornih, urbanističkih i graditeljskih zahvata.

Kriteriji zaštite okoliša, zaštite kulturne i prirodne baštine, te zaštite identiteta prostora znatno su pooštreni slijedom europskih i svjetskih trendova.

Pojedine konceptijske postavke postojećih planova i danas su aktualne i zadržat će se uz određene promjene. Neki planski elementi su precijenjeni (potencijal prostora, demografski razvitak i prikladan gospodarski razvitak itd.) ili podcijenjeni (vrijednosti šuma, poljoprivrednih površina, vodenih tokova, morske obale, otoka), što se sve ogleda u svrhovitom gospodarenju prostorom i zaštiti prostora i okoliša.

BAČINSKA JEZERA

ZAPUŠTENI KAMP NA BAČINSKIM JEZERIMA

OTOK U JEZERU OČUŠA

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

Srednji gradovi su se u svom dosadašnjem razvoju uglavnom funkcionalno specijalizirali.

Ploče su grad u kojem dominira djelatnost prometa i veza s 56%-nim udjelom zaposlenosti.

Analizom dosadašnjih prostornih planova uočeno je da su demografski razvitak i visoka zaposlenost, kao učinak planiranog razvitka gospodarstva definitivno precijenjeni i nerealni. Planirani razvitak turizma, i gospodarstva općenito, iz planiranih se imigracija alimentirao u obalno područje, bez istraživanja demografskog okvira šireg područja iz kojeg bi se stanovništvo doseljavalalo.

Poticanje izgradnje turističkih kapaciteta u longitudinalnom obalnom pojasu, te pretovarnih i industrijsko servisnih kapaciteta u delti Neretve (luka Ploče), otvorilo je proces koncentracije stanovništva i gospodarskih aktivnosti u uskom obalnom pojasu, uz pad broja stanovnika i funkcionalno osiromašenje gotovo svih ostalih naselja.

Stanje postojeće cestovne prometne mreže na području Grada Ploča je jako loše i trebalo bi se pristupiti njenoj što bržoj rekonstrukciji, modernizaciji i pojačanom održavanju.

Glede željezničkog prometa postoji samo jedna željeznička pruga i to ona koja dolazi u Ploče iz pravca Srednje Europe preko Slavonije i Bosne i Hercegovine.

Neriješena vodoopskrba može postati ograničavajući čimbenik razvitka naselja na području Grada Ploča. Opskrbljenost je vezana za grad Ploče i veća naselja te na taj način, iako opskrbljenost stanovništva dostiže 80-90%, velika područja nisu pokrivena vodoopskrbnom mrežom. More i vodotoci su na ovom području ugroženi zbog nepostojanja sustava odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda naselja, turističkih objekata i industrije, što se potvrđuje redovitom kontrolom mora na morskim plažama. Onečišćenja su posebice vezana za donjo-neretvansko područje s rijekom Neretvom i Malom Neretvom, kanalima i jezerima, te zatvorene morske uvale ugrožene otpadnim vodama naselja.

Smjernicama zaštite voda planira se izgradnja sustava odvodnje Ploče.

U donjo-neretvanskom kraju stvorila se uska i uzdužna okosnica urbanizacije i razvojno područje Ploče-Opuzen-Metković, spajajući u jednu razvojnu cjelinu jadranski i neretvanski razvojni pravac s ta tri istaknuta razvojna središta.

Ove uzdužne i uske okosnice urbanizacije i razvitka u Dubrovačko-neretvanskoj županiji spontano su nastale, za sada su još isprekidane, nejednako urbanizirane, nedovoljno razvijene i slabo međusobno povezane, ali u svakom slučaju to je pozitivna novija tendencija širenja procesa urbanizacije i društveno-gospodarskog razvitka u ovom najjužnijem hrvatskom prostoru.

Demografska kretanja kao bitna pretpostavka gospodarskog i prostornog razvitka trajno određuju opći društveni razvitak. Izrazita urbano-ruralna podvojenost u Hrvatskoj gdje gradovi populacijski jačaju, dok sela izumiru, negativni prirodni prirast, te negativna migracijska bilanca, kao i ratna zbivanja utjecala su na kretanje broja stanovnika.

Na području Grada Ploča bilježi se kontinuirani rast broja stanovnika od 1857. godine – 2.362 stanovnika (s izuzetkom II. desetljeća prošlog stoljeća) sve do popisa 1991. godine – 11.220. U zadnjem međupopisnom razdoblju došlo je do neznatnog smanjenja broja stanovnika za (3,4%). Ploče su jedino naselje sa stalnim trendom rasta broja stanovnika, s tim da se indeks rasta stalno smanjuje. U zadnjih deset godina sva naselja osim Peračkog Blata, Ploča i Rogotina bilježe pad broja stanovnika.

Poboljšanjem ekonomske situacije i otvaranjem novih radnih mjesta moguće je očekivati poboljšanje uvjeta života i još veći porast broja stanovnika.

Najveće dnevne migracije su u smjeru Ploča gdje je velik broj zaposlenih u nepoljoprivrednim djelatnostima (administracija, trgovina, ugostiteljstvo, zanati, luka Ploče).

Tablica 4. BROJ STANOVNIKA PO NASELJIMA U ODNOSU NA VELIČINU

	Naselja s više od 5000 stanovnika	Naselja s više od 1000 stanovnika	Naselja s 500-1000 stanovnika	Naselja sa 100-300 stanovnika	Naselja s manje od 100 stanovnika	Ukupno
Broj naselja	1	1	3	3	1	9
Broj stanovnika	6.537	1.303	2.243	716	35	10.834
%	60,3	12,0	20,7	6,6	0,3	100,0

Zanimljiv je podatak iz posljednja tri popisa koji se odnosi na odnos broja stanovnika i stanova. Vidljivo je da je porast broja stanova prisutan u zadnja tri desetljeća u svim naseljima, dok broj stanovnika raste samo u Pločama. Godine 1991. je prosječan broj članova kućanstva na području Grada Ploča bio 3,2, a 2001. godine 3,3. Godine 1991. je bio zabilježen manjak od 48 stanova u odnosu na broj kućanstava, a godine 2001. višak od 380 stanova. To ukazuje na povećanje standarda življenja na području Grada Ploča.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLOČA

Tablica 5. PREGLED KRETANJA BROJA STANOVNIKA GRADA PLOČA

Naselje	Broj stanovnika prema popisu														
	1857	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001
Baćina	451	502	381	463	491	499	708	747	290	247	205	115	78	714	578
Banja	158	-	228	243	297	308	-	276	268	276	257	215	214	224	188
Komin	405	751	635	762	921	994	985	1086	1292	1426	1577	1595	1432	1546	1.303
Peračko Blato	⊗													255	280
Plina Jezero	⊗													51	35
Ploče	-	-	201	228	223	262	-	-	852	1848	3267	4662	5643	6332	6.537
Rogotin	187	-	244	281	334	344	-	416	540	637	671	771	742	727	747
Štaševica	566	578	654	776	890	991	1009	1013	913	970	1013	999	902	1112	918
Šarić Struga	⊗													259	248
GRAD PLOČE	2362	2581	3156	3722	4325	4645	4087	4788	5133	6437	8016	9061	9940	11220	10834
Istočna Plina	595	750	668	740	876	952	1290	1250	513	573	605	500	545		
Zapadna Plina	-	-	145	229	293	295	95	-	465	460	421	204	384		

⊗ Naselja Istočna Plina (545 stanovnika, 139 stanova, 149 kućanstava – 1981. g.) i Zapadna Plina (384 stanovnika, 113 stanova, 112 kućanstava – 1981. g.) su u međupopisnom razdoblju 1981.-1991. godina prestala postojati, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina Jezero i Šarić Struga.

Tablica 6. STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI, PO NASELJIMA, POPIS 2001.

Naselje popisa	Ukupno	Starost							
		0-4	5-9	10-14	15-19	5-19	20-59	60 i više	Nepoznato
Dubrovačko-neretvanska županija	122.870	7.115	7.473	7.879	8.385	23.737	64.823	26.639	556
Grad Ploče	10.834	665	699	765	819	2.283	5.867	1.984	35
□□□□□□□□									
Baćina	578	33	29	39	40	108	296	141	-
Banja	188	9	10	8	18	36	102	41	-
Komin	1.303	67	81	83	93	257	656	320	3
Peračko Blato	280	14	15	21	19	55	148	63	-
Plina Jezero	35	-	-	-	2	2	10	23	-
Ploče	6.537	402	439	457	506	1.402	3.738	975	20
Rogotin	747	59	41	51	52	144	387	156	1
Štaševica	918	70	64	84	74	222	406	210	10
Šarić Struga	248	11	20	22	15	57	124	55	1

Gospodarstvo Grada Ploča bazira se na djelatnostima luke Ploče, intenzivnoj poljoprivredi te nepoljoprivrednim djelatnostima i administraciji.

Unapređenjem poljoprivredne proizvodnje trebalo bi kvalitetna poljoprivredna područja oživjeti intenzivnijom proizvodnjom i modernizacijom poljoprivrede.

Prema podacima iz 1991. g. 29% kućanstava (994 od ukupno 3469) je imalo u vlasništvu poljoprivredno zemljište, dok je prema podacima iz 2001. g. taj broj još manji – 21% kućanstava (701 od ukupno 3293).

Jedna od karakteristika grada Ploča predstavlja velika industrijska zona smještena centralno u odnosu na središte grada, koju djelomično koristi luka Ploče a djelomično je neizgrađena.

Prostorne mogućnosti i potencijali su povoljni za smještaj manjih pogona što ne zagađuju okoliš.

Namjenom površina je predviđen prostor za neophodne sadržaje potrebne za funkcioniranje svakodnevnog života, ali i onih koji će doprinijeti razvoju Grada Ploča u budućnosti. Osim na tradiciju, ovim planom stavljen je naglasak na razvoj turističke ponude za koju postoje prirodni i kulturno-povijesni potencijali. Planirane su zone za čistu industriju, malu privredu, sport, rekreaciju, turizam, ugostiteljstvo. Korištenjem navedenih resursa i komparativnih prednosti u Gradu Pločama bi se razina kvalitete života mogla podići.

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLOČA

Tablica 7. STANOVNI PREMA NAČINU KORIŠTENJA, PO NASELJIMA, POPIS 2001.

		Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost
			ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	stanovi za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	
Dubrovačko-neretvanska županija	broj m ²	52.048 3.844.405	45.279 3.391.424	37.346 2.886.769	6.226 410.006	1.707 94.649	5.559 381.551	243 10.789	967 60.641
Grad Ploče	broj m ²	3.765 249.543	3.673 243.845	3.077 208.030	499 30.971	97 4.844	56 3.514	15 692	21 1.492
Baćina	broj m ²	287 18.682	248 16.460	190 13.623	54 2.587	4 250	34 2.017	4 155	1 50
Banja	broj m ²	72 5.907	71 5.837	52 4.391	10 920	9 526	1 70	-	-
Komin	broj m ²	577 44.311	552 42.565	378 30.374	128 10.125	46 2.066	16 1.135	6 285	3 326
Peračko Blato	broj m ²	114 7.896	114 7.896	88 5.758	24 2.103	2 35	-	-	-
Plina Jezero	broj m ²	28 985	28 985	19 569	9 416	-	-	-	-
Ploče	broj m ²	2.044 123.822	2.026 122.671	1.823 112.003	199 10.437	4 231	1 35	-	17 1.116
Rogotin	broj m ²	265 19.948	260 19.651	220 17.284	26 1.651	14 716	4 257	1 40	-
Štaševica	broj m ²	292 21.447	288 21.235	232 18.188	39 2.062	17 985	-	4 212	-
Šarić Struga	broj m ²	86 6.545	86 6.545	75 5.840	10 670	1 35	-	-	-

Tablica 8. POLJOPRIVREDNO STANOVNIŠTVO PREMA AKTIVNOSTI, PO NASELJIMA POPIS 2001.

Naselje popisa	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo				Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo							
		svega	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i zapošljavaju radnike	pomažući članovi	svega	kućanice	djeca 0-6 godina	djeca od 7-14 godina koja se ne školuju	učenici		studenti	nesposobni za rad
										osnovnih škola	srednjih škola		
UKUPNO ŽUPANIJA	4.769	2.737	1.674	3	321	2.023	425	458	1	605	271	128	103
UKUPNO GRAD	222	127	67	-	25	93	14	28	-	34	6	6	4
Baćina	9	4	1	-	-	5	-	3	-	2	-	-	-
Banja	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Komin	142	77	51	-	20	65	12	14	-	26	4	6	3
Peračko Blato	3	1	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Plina Jezero	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ploče	17	9	2	-	1	8	1	4	-	2	1	-	-
Rogotin	18	11	2	-	-	5	-	4	-	1	-	-	-
Štaševica	32	24	11	-	4	8	1	2	-	3	1	-	1
Šarić Struga	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablica 9. DNEVNI I TJEDNI MIGRANTI, PO NASELJIMA

Naselje	Dnevni migranti										
	Ukupno ¹⁾	aktivni koji obavljaju zanimanje						učenici			
		svoga	rade u drugom naselju istog grada/općine	rade u drugom gradu/općini iste županije	rade u drugoj županiji	rade u inozemstvu	nepoznato mjesto rada	svoga	osnovnih škola	srednjih škola	studenti
UKUPNO	1.277	873	646	124	100	1	2	389	208	181	15
Baćina	188	113	101	6	6	-	-	71	54	17	4
Banja	62	41	35	4	2	-	-	19	12	7	2
Komin	246	181	149	26	6	-	-	63	12	51	2
Peračko Blato	88	50	48	1	1	-	-	38	29	9	-
Piina Jezero	2	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-
Ploče	189	142	20	55	65	1	1	41	14	27	6
Rogotin	230	157	135	16	5	-	-	73	54	19	-
Stiševica	188	134	108	13	13	-	-	54	11	43	-
Šarić Struga	84	54	49	3	2	-	-	29	22	7	1

Naselje	Tjedni migranti										
	ukupno ¹⁾	aktivni koji obavljaju zanimanje						učenici			
		svoga	rade u drugom naselju istog grada/općine	rade u drugom gradu/općini iste županije	rade u drugoj županiji	rade u inozemstvu	nepoznato mjesto rada	svoga	osnovnih škola	srednjih škola	studenti
UKUPNO	172	62	2	18	31	10	1	56	34	22	54
Baćina	10	5	-	1	3	1	-	1	-	1	4
Banja	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Komin	11	4	1	2	1	-	-	4	3	1	3
Peračko Blato	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-	3
Piina Jezero	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ploče	109	37	-	12	19	6	-	37	23	14	35
Rogotin	13	4	-	-	2	2	-	7	6	1	2
Stiševica	17	7	-	1	4	1	1	4	1	3	6
Šarić Struga	6	3	1	1	1	-	-	3	1	2	-

1) Razlika do 'ukupno' odnosi se na nepoznati stupanj pohađanja škole.

Područje Grada Ploča kao prostor visokog intenziteta korištenja je izgrađeno područje s koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih – od Ploča uz Neretvu i dalje preko Opuzena do Metkovića.

Po karakteru korištenja prostora ova je zona specifična, iako po intenzitetu iskorištavanja prostora spada u vrlo aktivne. Postojeća izgrađenost prostora je 15%, veća je od prosječne u obalnom području Dubrovačko-neretvanske županije, a zauzetost obalne crte je 19%. Više od 10% stanovnika obalnog područja nastanjuje ove prostore uz proporcionalno učešće aktivnog stanovništva (Popis 1991.) i broja zaposlenih 1995. U luci Ploče su koncentrirani svi lučki pretovarni kapaciteti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji i to je važno prometno središte uz prateće industrijsko-servisne kapacitete.

Generalno se može reći da će trebati osigurati prostor za veće površine za raznovrsne poslovne prostore i kvalitetne gospodarske sadržaje. Također treba, pri prostornom reguliranju naselja na području Grada Ploča, poticati očuvanje njihovog identiteta i individualnosti.

Neophodno je pri određivanju zona za razne namjene i oblike građenja, respektirati potrebu zaštite prostora s motrišta razvijanja drugih namjena. Pri tome se misli na visokovrijedno poljoprivredno zemljište te objekte prirodne i kulturne baštine.

Stanje bespravne gradnje na području Grada Ploča

Bespravnom gradnjom smatraju se građevine izgrađene izvan građevinskog područja naselja planiranog temeljem do sada važećeg dokumenta prostornog uređenja (PP bivše Općine Kardeljevo / Ploče), a koje nisu izgrađene prije 15.2.1968. i nisu građene kao građevine za potrebe poljoprivrede na temelju odobrenja za građenje.

Postojećom legalnom izgradnjom smatraju se građevine izgrađene temeljem odobrenja za gradnju ili građevine izgrađene prije 15. veljače 1968. godine. Te građevine mogu se zadržati u prostoru bez obzira da li su te građevne čestice proglašene građevinskim područjem. S obzirom da građevinska područja do sada važećeg Plana (Prostorni plan bivše Općine Kardeljevo / Ploče) nisu obuhvaćala velik dio izgrađenih građevina u naseljima i izvan naselja Grada Ploča stanje bespravne gradnje može se za pojedinu građevinu utvrditi temeljem ovog Plana.

Sva autohtona sela i zaseoci u zaleđu Grada Ploča koja su izgrađena prije 15. veljače 1968. godine, a nisu do sada imala definirana građevinska područja, smatraju se legalnom gradnjom.

Osim toga izgrađeno je dvadesetak građevina uz obalu Neretve koje su građene za potrebe poljoprivrede i vlastite potrebe stanovnika, za koje također nije bilo definirano građevinsko područje. S obzirom da je gradnja poljoprivrednih građevina dozvoljena izvan građevinskih područja naselja te građevine mogu se zadržati u prostoru.

Također ima veliki broj građevina koje su građene uz postojeće prometnice bilo državne, bilo županijske, ili lokalne, a naročito uz dužjadransku cestu, a s pristupom na nju, a građene su izvan do sada važećeg građevinskog područja. Te građevine, ako nisu građene prema odobrenju za gradnju u skladu s važećim propisima smatraju se bespravnom gradnjom. Širenje građevinskih područja uz državne i županijske ceste ovim Planom nije dozvoljeno.

Ovim se planom predlaže da autohtoni zaseoci u zaleđu (izvan ZOP-a) budu obuhvaćeni građevinskim područjem određenim kao neizgrađeno, s obzirom da do sada nisu imali definirano građevinsko područje. Na taj će se način omogućiti njihova rekonstrukcija i revitalizacija u svrhu zaštite etnološke baštine.

Unutar ZOP-a ne mogu se definirati nova građevinska područja izvan ovih koja su do sada bila važeća. Postojeće građevine uz dolinu Neretve smještene su izvan naselja, a u funkciji su poljoprivrede, a takve građevine mogu se graditi izvan građevinskih područja naselja. Uz obalu Neretve ne predviđa se nova gradnja koja nije u funkciji poljoprivrede.

Tablica 10. Podaci izvedeni iz Popisa 2001.

	broj stanovnika	broj kućanstava	Ukupno stanova		Stanovi za stalno stanovanje										Stanovi za odmor							
			broj	površina	ukupno					nastanjeni					nenastanjeni					broj	površina	prosječna površina
					broj	površina	broj	površina	prosječna površina	stanovnika / stan	kućanstava / stan	m ² / stanovnik	broj	površina	broj	površina	prosječna površina					
Dubrovačko-neretvanska županija	122.870	39.125	52048	3844405	45279	3391424	37346	2886769	77,30	3,29	1,05	23,49	7933	504655	5559	381551	68,64					
Grad Ploče	10834	3293	3765	249543	3673	243845	3077	208030	67,61	3,52	1,07	19,20	596	35815	56	3514	62,75					
1 Bačina	578	203	287	18682	248	16460	190	13623	71,70	3,04	1,07	23,57	58	2837	34	2017	59,32					
2 Banja	188	56	72	5907	71	5837	52	4391	84,44	3,62	1,08	23,36	19	1446	1	70	70,00					
3 Komin	1.303	401	577	44311	552	42565	378	30374	80,35	3,45	1,06	23,31	174	12191	16	1135	70,94					
4 Peračko Blato	280	91	114	7896	114	7896	88	5758	65,43	3,18	1,03	20,56	26	2138	-	-	-					
5 Plina Jezero	35	19	28	985	28	985	19	569	29,95	1,84	1,00	16,26	9	416	-	-	-					
6 Ploče	6.537	1.975	2044	123822	2026	122671	1823	112003	61,44	3,59	1,08	17,13	203	10668	1	35	35,00					
7 Rogotin	747	229	265	19948	260	19651	220	17284	78,56	3,40	1,04	23,14	40	2367	4	257	64,25					
8 Staševica	918	244	292	21447	288	21235	232	18188	78,40	3,96	1,05	19,81	56	3047	-	-	-					
9 Šarić Struga	248	75	86	6545	86	6545	75	5840	77,87	3,31	1,00	23,55	11	705	-	-	-					

Na području Grada Ploča ima 15 stanova koji se koriste u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi te 21 stan u kojemu se samo obavlja djelatnost.

PLOČE

PLOČE

VOJNA LUKA U PLOČAMA

LUKA PLOČE

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVITKA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Prema¹⁹ Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske prioritetne smjernice razvoja na razini Države, koje se odnose na prostor Dubrovačko-neretvanske županije su:

1. spriječiti daljnje neopravdano širenje građevinskih područja i stimulirati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja;
2. obnova i razvoj ruralnog prostora i sela;
3. policentričan razvitak tj. razvitak središnjih naselja poticati investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih struktura;
4. osigurati prostorne uvjete za ravnomjerniji i usklađeniji razvitak i razmještaj stanovništva;
5. utvrđivati realne troškove uređivanja građevinskog zemljišta;
6. usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u prostorne cjeline gradova i naselja koja su već opremljena infrastrukturom te u nedostatno ili neracionalno izgrađene dijelove gradova;
7. turističke zone u kojima su već djelomično ili u cjelini izgrađeni planirani smještajni i drugi kapaciteti kvalitativno prestrukturirati i dograđivati. Turističke zone bez izgrađenih objekata, gdje god je to moguće, ne graditi do vremena izrade nove generacije prostornih planova.

a) Razvoj gradova i naselja općenito

Model izdvajanja gradskih naselja ima četiri međuzavisne varijable. Jedna je broj stanovnika naselja (veličina - više od 2000 ljudi), a tri su socioekonomskog karaktera (postotak poljoprivrednog od ukupnog stanovništva, postotak radnika u mjestu stanovanja i postotak kućanstava bez poljodjelskog gospodarstva). Parametri njihove međuzavisnosti dobiveni su korelacijskom analizom.

Primjenom navedenog modela u Hrvatskoj je 1991. godine izdvojeno 117 gradskih naselja, kojima pripadaju Ploče.

Ploče spadaju u srednje gradove koji se u idućim razdobljima trebaju potvrditi u ulozi regionalnih središta i nositelja daljnje urbanizacije.

b) Razvoj infrastrukturnih sustava

Prometni sustavi

Prometni koridori državne i međudržavne razine, koji povezuju velika središta i područja Hrvatske te koji nadopunjuju ili su dio europske mreže, na području Dubrovačko-neretvanske županije su Jadranski (obalni i zaobalni) koridor te veza sjeverne i južne Hrvatske preko područja Federacije Bosne i Hercegovine.

Složeni prometno-gospodarski i infrastrukturni kompleksi s elementima funkcije koridora na području Županije pojavljuju se kroz kompleks luke Ploče kao poveznice s Federacijom Bosne i Hercegovine.

U pomorskom prometu nužno je poduzeti korake obnove postojeće infrastrukture i suprastrukture s naglaskom na uređenje luke državnog značaja - Ploče.

U željezničkom prometu potrebno je stvoriti uvjete za modernizaciju postojećih kapaciteta te ispitati opravdanost izgradnje uzduž jadranske željeznice.

Telekomunikacijski sustav veza

Program razvoja telekomunikacijske mreže temelji se na unapređenju već postignutog, relativno visokog stupnja razvijenosti i pratit će dostignuća razvijenih država Zapada. Na području Dubrovačko-neretvanske županije telekomunikacijski sustav veza je na visokoj razini s već položenim podzemnim i podmorskim svjetlovodnim kabelima (Adria I i Jadranko).

¹⁹ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Vodnogospodarski sustav

Korištenje voda

Strateški cilj razvoja vodoopskrbe je osigurati dovoljne količine vode za stanovništvo i razvitak gospodarstva.

Potrebno je uspostaviti učinkovitije korištenje izvorišta uključenih u vodoopskrbu, te punu pozornost dati sanitarnoj zaštiti izvorišta. Velike gubitke na loše izvedenim ili zastarjelim sustavima potrebno je smanjiti.

Uređenje režima voda

Prioritet predstavlja zaštita od poplavnih voda uz intenziviranje radova na zaštiti slijevnih površina od erozije i uređenje bujica.

Daljnji radovi na melioracijskoj odvodnji (dolina Neretve) moraju se uskladiti sa zahtjevima zaštite prirode. Zbog promjena u poljodjelstvu, nastalih transformacijom društvenog vlasništva, uređenje poljodjelskih površina utvrdit će se u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva.

Zaštita voda i mora od onečišćenja

Zaštita voda i mora kojom se osiguravaju uvjeti kvalitetnog življenja od strateške je važnosti i za održivi razvitak gospodarstva.

Glavni onečišćivači su otpadne vode naselja i industrije, promet, uporaba pesticida i herbicida u poljodjelstvu, te povremena i izvanredna onečišćenja.

Zaštita od onečišćenja podrazumijeva:

- *izgrađivati kanalizacijske sustave za prikupljanje gradskih (komunalnih) i industrijskih otpadnih voda s centralnim uređajem za zajedničko pročišćavanje*
- *utvrditi zone sanitarne zaštite izvorišta i uspostaviti mjere zaštite u odnosu na pojedine zone*
- *izraditi planove zaštite voda i mora od onečišćenja, planove za hitne intervencije kao i planove sanacije ugroženih područja (luka Ploče, rijeka Neretva).*

c) Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Narušavanje čovjekova prirodnog okoliša prouzročeno je pojačanom urbanizacijom većih naselja i disperzijom stambene izgradnje koju nije pratila izgradnja komunalne infrastrukture, te izgradnjom industrijskih pogona kod kojih nisu poštivani zahtjevi zaštite okoliša. To je vezano za lučke akvatorije (Ploče) i zatvorene uvale ugrožene komunalnim otpadnim vodama, izvorišta pitke vode i vodotoke. Posebice je konfliktno donjoneretvansko područje gdje se sukobljavaju planirane aktivnosti (daljnje melioracije, širenje luke Ploče na područje zaštićenog ornitološko-ihitiološkog rezervata "Parile" predviđeno Prostornim planom Općine Ploče, gradnja zračnih luka, vođenje trase Jadranske autoceste deltom Neretve) sa zaštitom prirodnih vrijednosti područja.

Ugroženost površinskih i podzemnih voda na području Dubrovačko-neretvanske županije posljedica je nekontroliranog ispuštanja fekalnih otpadnih voda u podzemlje i vodotoke, odlaganja otpada na nesanitarnim i divljim odlagalištima, te intenzivnog korištenja kemijskih sredstava u poljodjelstvu.

Onečišćena područja u ekosustavu mora nastala su kao posljedica utjecaja fekalnih otpadnih voda (naselje Ploče), zatrpavanja obale, izgradnje lučica i drugih objekata te melioracijskih radova (jezero Modrič).

U svrhu učinkovitog planiranja nužno je utvrditi polazne okolnosti:

- *opterećenost i dosadašnja ugroženost prostora, odnosno stupanj očuvane kvalitete te prihvatljivi (nosivi) kapaciteti,*
- *stanje, nedostaci i potreba opremljenosti tehničkom infrastrukturom,*
- *prirodne i stvorene vrijednosti koje treba zaštititi uvođenjem određene kategorije zaštite i planskim mjerama korištenja prostora.*

d) Konfliktni procesi

Konfliktni procesi na prostoru Grada Ploča su:

– *Prirodne datosti prostora*

- *ugroženost poljoprivrednog zemljišta gradnjom u dolini Neretve*
- *štetne emisije i vizualna devastacija prostora eksploatacijom mineralnih sirovina – šljunak u koritu Neretve*
- *hidromelioracijski zahvati i lučko-industrijska postrojenja koji ugrožavaju ornitološki i hidrološki rezervat u dolini Neretve*

- *kanalizacijski ispusti duž cijele obale bez predtretmana otpadnih voda, a naročito na ušću Neretve trajno narušavaju ekološku ravnotežu mora kao svog recipijenta.*
- *Geoprometni položaj Grada Ploča*
 - *slabe veze s kopnenim zaleđem*
- *Stanovništvo*
 - *zone odumiranja i depopulacije (naročito Plina jezero i ostala naselja u krškom zaleđu)*
- *Gospodarski i prirodni potencijali*
 - *neriješene servisne i proizvodne zone u odnosu na ostale namjene u gradu Ploče*
 - *neriješeni problemi odvodnje postojećih servisnih i industrijskih zona*
- *Naselja*
 - *neopremljenost infrastrukturom*
 - *neopremljenost suprastrukturom*
 - *nekvalitetno rješavanje deponiranja (komunalnog) otpada (sva registrirana smetlišta i deponiji)*
 - *nedefiniran status luke Ploče.*

Temeljni ciljevi daljnjeg prostornog razvitka proizlaze iz analize primjene dosadašnjeg Prostornog plana (bivše) Općine Kardeljevo u dijelu što se odnosi na područje Grada Ploča te iz globalnih uporišta i obveza što proizlaze iz Programa prostornog uređivanja Republike Hrvatske i Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Očuvanje prirodnih i povijesnih vrijednosti te zaštita okoliša, njihovo evidentiranje i sanacija ugroženih vrijednosti su temeljni ciljevi daljnjeg razvitka Grada Ploča.

Jedan od ciljeva očuvanja prostornog identiteta je da se prirodni predjeli sačuvaju u najvećoj mogućoj mjeri. S gledišta očuvanja prostornog identiteta opći cilj se može definirati kao nastojanje da se zadrži i unaprijedi fizička cjelovitost područja grada Ploča. U postupku planiranja se osim prirodnih značajki uvažavaju i strukturne značajke prostora. To znači da je potrebno poštivati i vrednovati unutrašnju raščlanjenost, raznolikost i komplementarnost prostora i nastojati očuvati krajobraznu fizionomiju i identitet područja.

U najvećoj mogućoj mjeri treba očuvati funkcionalnu i ukupnu ekološku cjelovitost i različitost područja Grada Ploča, a razvoj planirati po načelu pretežitosti i predodređenosti prostora za određene djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora. Stoga je potrebno nastojati da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura po kojima je Grad Ploče prepoznatljiv, te primjenjivati posebne (a ne univerzalne) modele razvoja koji će veće težište dati na značajke područja, a manje na glavne razvojne sustave.

e) Racionalno korištenje i zaštita prostora

Racionalno²⁰ korištenje i namjena prostora odnose se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju, kako bi se izbjeglo smanjivanje šumskih i vrijednih poljoprivrednih površina, i kako bi se omogućilo uređenje, korištenje i zaštita mora i voda (podzemnih i površinskih). Tako bi se povećala zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenje resursima na održiv - štedljiv način.

Uređenje prostora naselja mora se planirati i provoditi na temelju utvrđenih prostornih mogućnosti i optimalnog iskorištenja prostora uz osiguranje prostora javne namjene i opremanja infrastrukturom, a prostor za razvoj infrastrukture i uvjete realizacije treba planirati po najvišim standardima zaštite okoliša uz ugrađen interes lokalnog stanovništva.

Planiranje uređenja naselja mora se temeljiti na racionalnom planiranju prostornih obuhvata građevinskih područja svih tipova i veličina naselja, sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti.

f) Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture podrazumijeva za svaki tip grada i naselja odrediti primjeren pravac preobrazbe. Tom prilikom mora se voditi računa o općoj strukturnoj okolnosti. Opći cilj postupaka je poboljšavanje uvjeta života, učvršćivanje građanskog životnog stila te osposobljavanje tih naselja za ulogu regionalnih i lokalnih središta.

Osnovni ciljevi prostornog uređenja županijskog značaja definirani su u Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Ploča, te u Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije.

²⁰ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Osnovni ciljevi su:

- Zaštita okoliša u strategiji prostornog uređenja, te učinkovito očuvanje prostora i postignuće više razine kakvoće življenja. Neophodno je osigurati racionalno gospodarenje prostorom. Planiranje zaštite prostora kao ključni čimbenik preventivne zaštite okoliša mora omogućiti sve nove aktivnosti u prostoru usuglašavajući ih s naprednim europskim ekološkim kriterijima, a istovremeno omogućiti normalan razvitak Grada Ploča.
- Jedan od najvažnijih ciljeva je ostvarivanje trajnog razvitka naselja. Da bi se to ostvarilo potrebno je:
 - Unaprijediti kvalitetu osnovnih vrijednosti fizičkog, gospodarskog i socijalnog okruženja u kojem ljudi žive;
 - Prirodne krajolike sačuvati, zaštititi biotički potencijal, te osigurati da niti jedna djelatnost ne poremeti prirodne režime krajolika;
 - Odrediti mjere i režime zaštite za očuvanje prostornih kvaliteta, kao i unapređenje ugroženih dijelova prostora;
 - Utvrditi mjere zaštite naselja Ploča, te dijelova pojedinih ruralnih aglomeracija ili pojedinačnih građevina;
 - Utvrditi mjere zaštite za područja evidentirana kao potencijalne arheološke zone te mjere zaštite spomeničkih vrijednosti (npr. sakralne građevine);
 - Zaštititi prirodnu baštinu;
 - Zaštititi graditeljsku baštinu;
 - Opremiti prostor infrastrukturom;
 - Predložiti trase novih, kao i proširenja postojećih cesta;
 - Osigurati koridore za željeznicu i državnu cestu;
 - Uvoditi nove tehnologije opsluživanja roba i tereta, modernizirati kolodvore i terminale;
 - Učinkovito koristiti i zaštititi prostor kod izvođenja rekonstrukcija ili gradnje novih građevina pri čemu treba u najvećoj mjeri koristiti postojeće koridore i prostore;
 - Uvoditi nove tehnologije telekomunikacijskog prometa koje čuvaju prostor i štite okoliš;
 - Sačuvati vode koje su još čiste kao pričuva za opskrbu vodom, te sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do ugrožavanja vode za piće na postojećim ili planiranim izvorištima vode;
 - Očuvati kvalitetu voda tamo gdje ona zadovoljava propisane uvjete, te osigurati poboljšavanje ekoloških funkcija vode tamo gdje su narušene;
 - Zaustaviti postupke pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda i poboljšati je gradnjom potrebnih uređaja za prethodno pročišćavanje zagađenih voda i gradnjom barem mehaničkog dijela centralnih uređaja.

Uvjeti i smjernice za utvrđivanje lokacija odlagališta otpada odnose se na vrednovanje ukupnih prostornih značajki (geološka pogodnost terena i prirodna osnova, ekonomska osnova, društvene okolnosti), a ostvarenje treba provoditi uz najveće osiguranje ekološke sigurnosti, poštivanje propisa i provođenje javnog postupka procjene podobnosti lokacije i utjecaja na okoliš.

2.1.1. Razvoj gradova, naselja, posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

a) RAZVOJ GRADA PLOČA I NASELJA

Za²¹ optimalan razvoj naselja neophodno je odrediti optimalan stupanj urbanizacije primjeren društvenoj i gospodarskoj razvijenosti, te nov sustav središnjih naselja / razvojnih žarišta koji mora biti sukladan teritorijalnom ustrojstvu.

Prostori visokog intenziteta korištenja su zone naseljenih i izgrađenih područja s visokom koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih. Tu spada potez od Ploča uz Neretvu do Opuzena i Metkovića, koji karakterizira koncentracija svih lučkih pretovarnih kapaciteta u Dubrovačko-neretvanskoj županiji te važnih prometnih središta uz prateće industrijsko-servisne kapacitete. Na ovom potezu predviđa se nastavak koncentracije stanovništva i djelatnosti, nastavak gradnje i koncentracija svih namjena, s mogućnošću proširenja građevinskih područja, odnosno razrjeđivanja ako infra/suprastrukturno ne udovoljavaju standardima, odnosno ako su ispod standarda.

²¹ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Gradnja je osobito osjetljiva jer se nalazi u budućem Parku prirode Donja Neretva. Do donošenja Prostornog plana područja posebnih obilježja morat će se vrlo pomno primjenjivati odredbe Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije kao i ostale obvezne prostorno-planske dokumentacije.

Naselja Komin, Banja, Šarić Struga, Rogotin, Ploče i Bačina su pretežno stambenog obilježja urbanog tipa. Naselja Peračko Blato, Plina Jezero i Staševica su pretežno stambeno-poljoprivrednog karaktera ruralnog tipa.

S obzirom na veliku razliku u razvoju ova dva bitno različita tipa naselja te demografske pokazatelje ciljevi su:

- U naseljima poticati one mjere koje će ubrzati njihov razvoj, a naročito poboljšanje društvene infrastrukture (obrazovanje, zdravstvo, kultura, sport, opskrba i poboljšanje komunalnog standarda);
- Pri formiranju građevinskih područja naselja treba, uvažavajući povijesnu matricu naselja, voditi računa o osiguranju prostora za razvoj stanovanja ali i drugih sadržaja (gospodarske zone, rekreacija i sport, javna namjena i dr. Pritom treba sačuvati od gradnje sve šumske i najkvalitetnije poljoprivredne površine.

b) RAZVOJ PROMETNE I OSTALE INFRASTRUKTURE

Prometna infrastruktura

Osnovni ciljevi razvoja prometne infrastrukture usmjereni su na:

- postizanje maksimalne sigurnosti svih sudionika u prometu,
- poboljšanje prometne povezanosti Grada i Županije sa susjednim županijama,
- osiguranje najpovoljnijih koridora za prometnu infrastrukturu,
- izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih građevina u funkciji prometnog sustava.

Cestovni promet

U sustavu cestovnog prometa cilj je planiranim zahvatima izgradnje prometnica najviše razine usluge osigurati bitno bolju prometnu povezanost s ostalim područjima Države, s Bosnom i Hercegovinom te s prostorom Srednje Europe. Ostale javne ceste cilj je rekonstruirati i modernizirati tako da budu omogućeni što primjereniji uvjeti za sigurno i nesmetano odvijanje cestovnog prometa.

Željeznički promet

U razvoju željezničkog prometa cilj je prvenstveno obnoviti postojeću željezničku prugu kako bi mogla prevesti predratne količine tereta.

Dugoročno, cilj je izgradnja potpuno novog željezničkog koridora, tzv. uzdužjadranske željezničke pruge.

Pomorski promet

U skladu sa značenjem luke Ploče kao luke od osobitog međunarodnog gospodarskog značaja za Republiku Hrvatsku, primarni cilj je povratak tereta. S obzirom na postojeću razinu opremljenosti skladišnim i pretovarnim kapacitetima, bitne pretpostavke su ispunjene. Stoga daljnji razvoj treba biti usmjeren izgradnji novih gospodarski interesantnih sadržaja (terminali za rasute terete i kontejnere s Ro-Ro rampom, skladišta za klasične i rashladivane kontejnere) te dogradnji i proširenju postojećih kapaciteta. Jednako tako treba nastaviti ulaganja u poboljšanje tehnološke opremljenosti lučkih postrojenja kao i u podizanje plovidbenih karakteristika lučkog akvatorija.

Pošta i telekomunikacije

Razvoj poštanskog i telekomunikacijskog prometa prvenstveno je cilj ulaganje i opremanje novim tehnološkim rješenjima unutar svakog od sustava. U tom smislu posebno je interesantan pokretni podsustav telekomunikacija s obzirom na vrlo brzi tehnološki razvoj i uvođenje u promet najnovijih generacija telekomunikacijskih uređenja i postrojenja.

Vodnogospodarski sustav

Zaštita postojećih i planiranih izvorišta pitke vode odnosno zaštita površinskih i podzemnih slojeva prvi je prioritet u zaštiti prostora. U tom cilju za cijeli prostor Grada predviđeno je iznaći optimalno rješenje za prihvat i zbrinjavanje otpadnih voda i različitog otpada. Cilj je da sve prikupljene otpadne vode nakon adekvatnog tretmana na uređajima za pročišćavanje budu upuštene u recipijente, a prikupljeni otpad zbrinut na sanitarnim odlagalištima.

Navodnjavanje

S obzirom na loše stanje i zapuštenost kanala čije posljedice su mogućnost navodnjavanja samo jednog dijela poljodjelskih površina te opasnost od zaslanjenja, prvenstveno je cilj u cijelosti rekonstruirati magistralni kanal s vodozahvatom na Neretvi uzvodno od Metkovića te saniranje svih ostalih kanala za navodnjavanje.

Cilj je daljnji razvoj sustava za navodnjavanje dogradnjom i širenjem mreže kanala kao i iznalaženje tehničkog rješenja za sprečavanje uzvodnog prodiranja morske vode.

Zaštita voda i mora

U funkciji zaštite voda i mora od onečišćavanja i zagađivanja razvojni zahvati imaju za cilj izgradnju sustava odvodnje.

Cilj je što prije za sva naselja izvesti sustave javne odvodnje otpadne i oborinske vode s pročištačima. Također, posebno je važan cilj riješiti i odvodnju unutar kompleksa luke budući da danas različiti materijali s oborinskom vodom dospijevaju u more.

Uređenje režima voda

U oblasti uređenja režima voda cilj je nastaviti radove na regulaciji vodotoka Male Neretve, Crne rijeke i kanala Vlaška - more.

Energetski sustav

U plinoopskrbnom sustavu cilj je izgradnja i uređaja i postrojenja budući da danas postojećih kapaciteta nema. S obzirom da izgradnja magistralnog cjevovoda za opskrbu prirodnim plinom uzduž obale pripada jako dalekom dugoročnom planskom razdoblju, cilj je plinifikacija samo većih konzumnih područja korištenjem ukapljenog naftnog plina.

U elektroenergetskom sustavu cilj je izgradnja novih visokonaponskih postrojenja i uređaja čime će biti osigurana stalna i stabilna opskrba konzuma.

Zbrinjavanje otpada

U skladu sa zahtjevima u pogledu zaštite okoliša te s tim u vezi zaštite podzemlja i površina u osnovnoj razini od zagađivanja i onečišćavanja, razvijanju sustava odlaganja i zbrinjavanja otpada obavezno treba obratiti znatno veću pozornost. U tom smislu cilj je valorizirati isplativost korištenja i obavezne sanacije postojećeg nesanitarnog odlagališta Lovornik u odnosu na ulaganja u novoplanirano odlagalište Dančanje u Općini Slivno.

Također, u svim fazama postupka zbrinjavanja otpada (prikupljanje, odlaganje) obavezno je vršiti selekciju i razdvajanje po vrstama (biorazgradivi otpad, opasni otpad, reciklažni otpad, otpad za termičko uništavanje i sl.).

POGLED IZ MJESTA ČEVELJUSA PREMA STABLINI I PLOČAMA

POGLED S GROBLJA MALI GAJ U MJESTU BANJA

POGLED S POZLE GORE NA JEZERA

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Na području Grada Ploča znatne površine pokrivaju prirodni resursi - šume i visokokvalitetno poljoprivredno tlo.

Jedan od najvažnijih ciljeva plana - očuvanje i zaštita prirodnih resursa - provodi se na način da se najkvalitetniji neizgrađen prostor čuva od izgradnje.

Racionalno korištenje prirodnih resursa postiže se:

- skladnim odnosom površina šuma i poljoprivrednog zemljišta te građevinskih područja i njihove najracionalnije mjere,
- optimalnim određivanjem namjene neizgrađenih površina na osnovi temeljnog resursa,
- detaljnim definiranjem sadržaja i građevina koje se mogu graditi izvan građevinskih područja,
- na prostorima namijenjenima gradnji treba polaziti od postojećih prirodnih i kulturno-povijesnih krajobraznih vrijednosti, te načina života stanovništva,
- racionalnog definiranja prostora za prometne i infrastrukturne sustave.

Suvremeni odnos prema resursima temelji se na principima održivog razvitka koji racionalizira njihovu razinu korištenja. Svrha racionalnog korištenja je u njihovu očuvanju, korištenju i prilagodbi sadašnjim, ali i budućim potrebama. Stoga je potrebno težiti ostvarenju sljedećih ciljeva za pojedine resurse:

Šume:

Cilj zaštite šuma kao nositelja identiteta područja je da se šume, kao sastavna i nezaobilazna slika krajolika, u najvećoj mogućoj mjeri očuvaju na području cijelog Grada Ploča.

Posebno se naglašava cilj da se Prostornim planom uređenja sačuvaju šumske površine, šumarci i živice koji se sporadično prepliću s površinama druge namjene.

- Upravljanjem i uređivanjem te trajnim gospodarenjem treba očuvati sve funkcije šuma;
- Infrastrukturne i prometne sustave treba planirati tako da ne ugrožavaju cjelovitost postojećih šuma;
- U šumama treba omogućiti rekreaciju i edukaciju. U tu svrhu treba predvidjeti opremu prikladnu karakteru šume i krajobraza. To se naročito odnosi na šumske površine oko Baćinskih jezera koje su najvredniji prirodni elementi krajobraza. Očuvanje vrijednosti uz istovremeno omogućavanje njihova korištenja stanovnicima Grada Ploča u slobodno vrijeme, može ih učiniti svojevrsnim parkovno-rekreacijskim gradskim prostorima.
- U privatnim šumama treba osigurati bolje gospodarenje.

Tlo:

Visoka doživljajna vrijednost i bogatstvo prostora mora se sačuvati njegovanjem značajki tradicionalne obrade tla (nizinski dio, briježni dio), zadržavanjem izmjeničnih kultura (njive, travnjaci, voćnjaci, vinogradi, šume), zadržavanjem livada i pašnjaka.

Treba:

- Čuvati i vrednovati kvalitetna tla kao osnovni prirodni i gospodarski resurs, te ih koristiti u poljodjelstvu kao trajnoj namjeni;
- Ne povećavati građevinska područja na prostorima najkvalitetnijih tala;
- Sprečavati gradnju koja nije u funkciji racionalnog korištenja tala;
- Omogućiti gradnju građevina u funkciji gospodarenja poljodjelskim površinama;

- Posebno treba težiti povećanju kvantitete i kvalitete obrade poljoprivrednih površina, vodeći istovremeno računa o zaštiti podzemlja od zagađenja. Razvojna orijentacija treba biti na proizvodnju zdrave hrane.

Vode:

Cilj je izvršiti sveobuhvatnu i višenamjensku valorizaciju svih prostora uz vodotoke prije značajnih vodoprivrednih zahvata. Takvim zahvatima obvezno bi trebale prethoditi studije ukupne gospodarske opravdanosti i procjene utjecaja na okoliš s predviđenim mjerama ublažavanja negativnih posljedica, jer i manji regulacijski zahvati mogu degradirati slikovit ili značajni krajobraz.

Za područje Grada Ploča od velikog je značaja zadržavanje prirodnog stanja i očuvanje svih vodotoka. Cilj je očuvati ne samo vodotok već i širi prostor uz njega što uključuje vegetacijski pojas i prirodnu inundaciju odnosno dolinu.

Treba:

- Štititi podzemne i nadzemne vodne resurse od onečišćavanja,
- Osigurati uređivanje i zaštitu jezera,
- Osigurati uređivanje kao i zaštitu potoka i kanala te njihovih obala zadržavanjem prirodnih tokova,
- Tehnička rješenja obrane od poplava i visokih voda vodotoka prilagoditi prirodnim obilježjima.

Mineralne sirovine:

- Čuvati i vrednovati ležišta mineralnih sirovina povoljnog potencijala za racionalno korištenje.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Inventarizacijom prirodnih resursa i prosudbom mogućnosti njihova opterećenja, te potreba i načina njihove zaštite. Cilj je doprinijeti očuvanju ekološke stabilnosti. To je osobito važno kod zaštite i korištenja podzemnih voda i mineralnih sirovina.

Ciljevi su naročito:

- Konkurentne zahtjeve za korištenjem prostora i okoliša (naselja, poljoprivreda, šumarstvo, gospodarstvo, rekreacija, prometni, energetski i vodnogospodarski sustavi, te postupanje s otpadom) uskladiti međusobno kao i s interesima zaštite prirode i krajobraza, očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i kakvoće zraka, zaštite voda, tala, klime, biljnog i životinjskog svijeta i zaštite od buke.
- Zaštita prirodnih resursa: tla, vode, mineralnih sirovina, zraka, klime, biljnog i životinjskog svijeta, odnosno, uz određivanje mogućnosti njihovog korištenja a da to ne dovodi do njihove degradacije i nestanka, te racionalno korištenje i zaštita na način da se ne prelazi nosivi kapacitet resursne osnove je globalni cilj za postizanje ekološke stabilnosti.
- Davanje prednosti komplementarnim umjesto konkurentnim aktivnostima u korištenju prostora.
- Osigurati zaštitu tla:
 - 1) racionalnim popunjavanjem građevinskih područja, te osiguranjem primjerenih standarda kvalitete života u njima.
 - 2) recikliranjem, uporabom i suvremenim metodama zbrinjavanja otpada.

Zbog toga treba postojeće nekontrolirane deponije zatvoriti i sanirati.
- Sačuvati sve vrijedne poljoprivredne površine te tako osigurati ekološke i krajobrazne vrijednosti prostora.
- Površine šuma se neće smanjivati, a potrebno je osigurati postojanost ekosustava.
- Kakvoću zraka održavati prostornim razmještajem kvalitetnih tehnologija i kontinuiranom kontrolom gospodarskih djelatnosti, orijentacijom transportnog prometa na željeznicu, štednjom i racionalizacijom energije, razvojem dopunskih alternativnih energija.
- Sačuvati kvalitetu vode zaštitom podzemnih voda, otvorenih vodotoka te razvojem komunalne infrastrukture (vodovod, odvodnja).

Glede zaštite najvrednijih prostornih prirodnih cjelina ciljevi prostornog uređivanja su:

- očuvanje reljefnih karakteristika prostora, naročito doline Neretve i kraškog zaleđa te istaknutih reljefnih točaka i vizura uz obalu mora,
 - očuvanje neizgrađenih prostora te strukture i odgovarajućeg mjerila izgrađenog ruralnog krajobraza.
 - skladan razvoj turizma i rekreacije.
- za dolinu Neretve ciljevi su:
- daljnje korištenje najkvalitetnijeg zemljišta za poljoprivredu uz očuvanje temeljnih krajobraznih obilježja, a posebno svih pojavnih oblika vode kao mikroreljefnih oblika i prostora što podržavaju biološku raznolikost,
 - očuvanje širokih neizgrađenih prostora između izgrađenih struktura naselja, a osobito tamo gdje se njima čuva kvaliteta podzemnih voda ili najvrednijeg zemljišta,
 - racionalno vođenje prometnih i komunalnih infrastrukturnih sustava kako bi se sačuvalo što više vrijednog tla od izgradnje,
 - radi zaštite najvrednijih dijelova prirode provesti postupke zaštite prostora donjeg toka Neretve.

2.2. Ciljevi prostornog razvitka gradskog značaja

Cilj je temeljiti cjelokupni razvitak Grada Ploča na očuvanju prirodnih razvojnih dobara, na sanaciji onih ugroženih i degradiranih uz istovremeno omogućavanje daljnjeg prostornog razvitka svakog od 9 naselja. Da bi se to postiglo potrebno je:

- Racionalno definiranje građevinskih područja naselja u funkciji razvoja svakog naselja bez neracionalnog širenja:
 - Građevinska područja treba definirati uvažavajući povijesne matrice naselja, postojeću prometnu i komunalnu infrastrukturu te način života. Potrebno je utvrditi granice radnih sadržaja sa stanovanjem, te odrediti uvjete i granice u kojima se za takve sadržaje formiraju zone privrednih aktivnosti. Potrebno je precizno utvrditi mogućnosti, vrste i uvjete prostornog uređivanja za sadržaje izvan građevinskih područja.
- Prostori koji se koriste kao poljoprivredni dijelovi čestica, a bili su unutar građevinskih područja iz do sada važećeg plana, predvidjet će se kao poljoprivredna područja, a za daljnji razvoj će se građevinska područja predvidjeti tamo gdje imaju osiguran pristup s javnog puta. Građevni dijelovi čestica predviđaju se dubine do max. 50 m uz uvjet da je moguća i gradnja komunalne infrastrukture. Nove ulice će se planirati slijedeći tradicijski oblik naselja.
- Definiranje sustava društvene infrastrukture naselja i mjera za njihov razvitak:
 - Poboljšanjem društvene infrastrukture, posebno obnovom postojećih osnovnih škola i prostora za rekreaciju i okupljanje stanovništva, kvalitetnom opskrbom, poboljšanjem komunalnog standarda doprinijet će se poboljšanju kvalitete života unutar svakog naselja.
- Osiguranje prostora i koridora za prometnice, energetske i komunalnu infrastrukturu:
 - Cilj je Planom osigurati koridor i prostor za lokalne sustave prometnica i komunalne infrastrukture.
- Kao specifičnost prostora doline Neretve ističu se brojne postojeće stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe u svrhu obavljanja poljoprivrednih djelatnosti izgrađene uz samu obalu rijeke Neretve, izvan građevinskih područja naselja.
 - Cilj je Planom definirati rješenja kojima će se spriječiti devastacija tog prostora, bez predviđanja nove izgradnje koja nije u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti.
- Detaljniji ciljevi prostornog razvitka naselja Ploče će se odrediti UPU-om za naselje Ploče.

2.2.1. Demografski razvitak

Polaznu osnovicu za planiranje predstavljaju rezultati popisa stanovništva iz 2001. godine, ocjena kretanja i struktura obilježja stanovništva u ranijem razdoblju, te Nacionalni program demografskog razvitka s mjerama demografske obnove (1996.) vodeći računa o projekcijama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Treba imati u vidu posljedice rata koje su veoma značajne u demografskoj strukturi čitave Hrvatske, pa i na području Grada Ploča gdje se očituje blagi pad broja stanovnika.

Dugoročne prognoze kretanja broja stanovnika treba uzeti kao aproksimativne tendencije, jer one ovise ne samo o ograničenjima u planiranju već i o mnoštvu društvenih i ekonomskih činitelja, kako za područje na koje se projiciraju tako i za njegovo šire okruženje.

U Gradu Pločama je trend rasta broja stanovnika od 1857. g. do 1991. g. konstantan. U periodu 1991. – 2001. g. bilježi se neznatan pad broja stanovnika osim u naseljima Peračko Blato, Ploče i Rogotin.

Plan je rađen uz pretpostavku povećanja broja stanovnika sa sadašnjih 10.834 na 11.000 - 12.000 stanovnika do 2015. g.

Veći porast broja stanovnika bit će moguć i nakon poboljšanja ukupne ekonomske situacije, te nakon otvaranja novih radnih mjesta, što je najvažniji cilj, pogotovo zadržavanje mladih stručnjaka.

Na demografskom planu treba težiti ravnomjernijem demografskom razvitku na cijelom prostoru Grada Ploča daljnjim ravnomjernim rastom stanovništva, povoljnijim prirodnim prirastom te pomlađivanjem stanovništva – nosilaca i čimbenika ukupnog razvoja, te većim ulaganjima u ovaj prostor.

Prognoza broja stanovnika zasniva se na pretpostavci da će se nastaviti rast broja stanovnika u konurbacijskom području Ploče - Rogotin - Šarić Struga - Banja - Komin, a stagnacija broja stanovnika ili eventualni blaži rast očekuje se u naseljima Bačina, Peračko Blato, Plina Jezero, i Staševica. Temeljeno na pretpostavci od ukupno 12.000 stanovnika do 2.015 godine na području grada Ploča prognoza broja stanovnika po naseljima prikazana je u tablici:

R. br.	Naselje	Dosadašnja kretanja broja stanovnika				Pretpostavka za 2015.
		1971.	1981.	1991.	2001.	
1.	Bačina	115	78	714	578	690
2.	Banja	215	214	224	188	200
3.	Komin	1.595	1.432	1.546	1.303	1.500
4.	Peračko Blato	⊗	⊗	255	280	300
5.	Plina Jezero	⊗	⊗	51	35	50
6.	Ploče	4.662	5.643	6332	6.537	7.100
7.	Rogotin	771	742	727	747	800
8.	Štaševica	999	902	1.112	918	1.100
9.	Šarić Struga	⊗	⊗	259	248	260
UKUPNO		9.061	9.940	11.220	10.834	12.000

⊗ Istočna Plina	500	545
⊗ Zapadna Plina	204	384

⊗ Naselja Istočna Plina (545 stanovnika, 139 stanova, 149 kućanstava – 1981. g.) i Zapadna Plina (384 stanovnika, 113 stanova, 112 kućanstava – 1981. g.) su u međupopisnom razdoblju 1981.-1991. godina prestala postojati, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina Jezero i Šarić Struga.

2.2.2. Odabir prostorno-razvojne strukture

Dugoročna orijentacija gospodarskog razvitka Grada Ploča bit će, uz postojeće lučke kapacitete koji imaju svoje razvojne planove, unapređenje djelatnosti kao što su: malo poduzetništvo, poljodjelstvo i njemu komplementarna proizvodnja, a djelomično i turizam kao ključnih pravaca razvoja na čemu je koncipiran i prostorni plan.

S obzirom na postojeće prirodne potencijale i dobar geoprometni položaj, a posebno blizinu Dubrovnika i Splita, odlučivanjem o korištenju pojedinih prostora utjecat će se na racionalniji, svrsishodniji i ujednačeniji prostorni razmještaj pojedinih aktivnosti, vodeći pri tom računa o karakteristikama i dostignutom razvitku prostora Grada Ploča, ali i susjednih općina.

U izboru osnovnih pravaca razvitka prednost treba dati onim djelatnostima kod kojih raspoloživi resursi, tržišni uvjeti i tehnički napredak omogućuju brži razvitak.

Prostornim planom se određuju prostorni okviri, uvjeti i mogućnosti za smještaj djelatnosti koje racionalno koriste zemljište, koje nisu energetske zahtjevne i prometno su primjerene. Djelatnosti ne smiju biti u suprotnosti sa zaštitom okoliša, a jedan od kriterija odabira je da materijalno mogu poboljšati funkcioniranje pojedinih naselja ili Grada Ploča u cjelini.

Uspostavljanje ravnoteže u prostoru postiže se disperznim rasporedom gospodarskih sadržaja koji zahtijevaju manje lokacije kako bi bili primjereni prostornoj strukturi postojećeg prostora.

Razvitak Grada Ploča temeljit će se prvenstveno na daljnjem razvitku luke Ploče kao luke osobitog međunarodnog gospodarskog značaja i najvećeg proizvodnog objekta te na sljedećim djelatnostima: kapaciteti za preradu voća, povrća, ribarstvo, proizvodno i uslužno zanatstvo, ugostiteljstvo, turistička ponuda, s ciljem njihovog razvoja kao važnih privrednih djelatnosti temeljenih na prirodnim datostima.

Posebnu pažnju trebalo bi posvetiti razvitku malog gospodarstva i obrtništva. Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva u Dubrovačko-neretvanskoj županiji donesen je u cilju pokretanja gospodarstva, a namjena mu je dugoročna.

a) radne djelatnosti

Predviđen je razvoj radnih djelatnosti u zonama za industriju i lučka postrojenja.

b) obrtničke djelatnosti

Cilj je obrtničke djelatnosti smjestiti unutar građevinskog područja naselja.

c) površinska eksploatacija mineralnih sirovina

Površinsku eksploataciju mineralnih sirovina redovito prate dvojadi štetni utjecaji na okoliš:

1. tehnološki proces sa svojim posljedicama,
2. izmjena prirodne forme.

Obavezno je eksploataciju kamena vršiti izvan zaštićenog obalnog pojasa i izvan područja koje se predviđa obuhvatiti zaštitom u kategoriji parka prirode.

d) turizam

Jedan od važnijih ciljeva na području Grada Ploča je razvoj turizma, s obzirom da u gradu Ploče postoji samo jedan hotel i jedan napušteni kamp na Baćinskim jezerima te divlja kampirališta na ušću Neretve i na Baćinskim jezerima. Intenzivniji razvoj turizma moguće je očekivati tek nakon radikalnih promjena koje su preduvjet za njegov intenzivniji razvoj.

Potencijalno će razvoj turizma biti moguće intenzivirati nakon eventualnog prestrukturiranja Hrvatske vojske te privođenja planiranoj namjeni sadašnjih kapaciteta, građevina i zona koje su u njihovom vlasništvu, a nalaze se na najatraktivnijim položajima uz morsku obalu u gradu Ploče.

Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije (izmjene i dopune) za razvoj turizma uz postojeći hotel u gradu Ploče označen je i postojeći kamp (T3) u naselju Baćina na lokalitetu "Željugar" – Baćinska jezera površine 0,5 ha, kapaciteta 100 smještajnih jedinica.

Osim toga cilj je da se na prostoru sadašnje zone posebne namjene predviđene za prenamjenu na lokalitetu "Pod cestom" (tehnička radionica) ostvari turistička zona, namjene hotel i hotelsko naselje na površini 6,6 ha, kapaciteta 80 smještajnih jedinica za hotel i 1.200 smještajnih jedinica za hotelsko naselje.

Također je cilj da se na lokalitetu Dobrogošće - Baćina realizira hotelsko naselje (površine 12,0 ha, kapaciteta 1.100 kreveta).

Za turističku zonu u istraživanju na ušću Neretve - jezero Modrič - Galičak namjena i kapacitet odredit će se nakon provedenih istraživanja.

Potencijalni razvoj turizma moguće je očekivati i u ruralnim dijelovima na području Grada Ploča nakon uređenja napuštenih kamenih građevina, a i čitavih napuštenih sela krškog zaleđa.

Potencijalni razvoj turizma u naseljima bazirat će se na seoskom turizmu u Kominu, na Baćinskim jezerima, u Peračkom Blatu te foto-safariju na Neretvi i pritocima, kao i na tradicionalnoj utrci lađa i trupa.

Opći ciljevi izgradnje novih turističkih kapaciteta su:

- Treba težiti višim kategorijama objekata i sadržaja po europskim standardima za turističke i ugostiteljske objekte.
- Za gradnju novih objekata treba izbjegavati prirodno vrijedne lokacije – šume i poljoprivredna zemljišta na vrijednim lokacijama uz morsku obalu.
- Treba poticati oblike turističke ponude integrirane u ukupnu strukturu prostora, a samo iznimno formirati izdvojene komplekse.
- Razvoj turizma uvjetovan je razvojem kvalitetnije prometne i komunalne infrastrukture, te stalnom brigom oko zaštite kulturnih dobara i okoliša.

e) šumarstvo

Zbog toga je cilj, uz namjensko korištenje mineralnih sirovina, otkopane prostore prikladno oblikovati te koristiti na način da se unaprijed vodi računa da će biti moguća sanacija nakon završetka eksploatacije.

Upravljanje šumama i njihovo korištenje tako da se održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalitet i produktivnost, također je dio gospodarske strukture Grada Ploča.

Da bi se postigla odgovarajuća zaštita šuma prvenstveno treba spriječiti daljnje krčenje šuma i provoditi pošumljavanje ogoljenih površina, što se ostvaruje i kroz prostorno planiranje. Negativni učinci nestajanja i degradacija šuma očituju se u vidu erozije tla, gubitka biološke raznolikosti, nanošenja štete staništima šumskih životinja i smanjenja mogućnosti razvoja. Da bi se postigla uspješna obnovljivost i održanje šumskih zajednica (flore i faune), ne treba nadalje usitnjavati šumske površine, a prema građevinskim zonama treba ostaviti prijelazne pojaseve. Isto tako, između izdvojenih šumskih površina treba ostaviti komunikacijske koridore za nesmetano kretanje šumske faune.

Postojeće šume treba održati pravilnim gospodarenjem (naročito u privatnim šumama) i povećavati pošumljavanjem. Treba očuvati šume u reprezentativnim autohtonim ekološkim sustavima i krajolicima. Na suhim zemljištima i zemljištima izloženim eroziji treba provoditi obnavljanje i očuvanje vegetacije.

Poboljšano gospodarenje šumama može povećati proizvodnju dobara i usluga, odnosno prihoda od šuma. Šumskim dobrima, kao obnovljivim resursima, treba gospodariti na održiv način, u skladu s načelima očuvanja okoliša.

f) poljoprivreda

Prigodom određivanja specifičnih ciljeva dugoročnog razvitka poljoprivrede važno je hidro i agro melioracijom, racionalizacijom tehnologije i potrošnje mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja rekonceptualizirati gospodarsko korištenje poljodjelskih površina u skladu sa smjernicama ekološke proizvodnje hrane, poticati agro-turističku ponudu i čuvati izvorna obilježja krajolika.

Sažeto se može kazati kako u ravničastim predjelima daljnji razvoj naselja treba slijediti tipologiju dosadašnjih oblika.

Općenito, ostvarenje postavljenih ciljeva i zadaća Grad Ploče će postići provedbom sljedećih projekata:

A. Projekti stvaranja općih uvjeta za razvitak održivih i gospodarski učinkovitijih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivrede:

- Agro baza podataka;
- Stanje onečišćenja tala i trajno motrenje;
- Geografski i zemljišni informacijski sustav (GIS) Dubrovačko-neretvanske županije;
- Gospodarenje državnim poljoprivrednim zemljištem;
- Poljoprivredne zadruge i udruge;
- Zaštita ugroženih izvornih biljnih i životinjskih vrsta;
- Obnova i razvitak sela;
- Suradnja s Hrvatskim zavodom za poljoprivrednu savjetodavnu službu, Hrvatskim stočarsko-selekcijским centrom i Hrvatskom gospodarskom komorom;
- Suradnja s naseljima u drugim hrvatskim županijama, te sa sličnim teritorijalnim jedinicama iz Austrije, Bavarske, Italije i Slovenije.

B. Projekti stvaranja prepoznatljivih tržišno visokovrijednih županijskih proizvoda.

C. Poticajna sredstva za razvitak obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

a) Razvoj naselja

Unutar Grada Ploča nalazi se devet naselja. To su:

Baćina, Banja, Komin, Peračko Blato, Plina Jezero, Ploče, Rogotin, Staševica, Šarić Struga.

Ciljevi budućeg razvoja naselja su:

- * stimulirati optimalno korištenje, prostornu organizaciju i oblikovanje planiranih građevinskih područja,
- * povećati broj i veličinu stambenih, javnih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija u Gradu Pločama te njegovom opremljenošću komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda uticati na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak cijelog područja,

- * za građevine u funkciji stanovanja, tercijarnih i kvartarnih usluga – turizma i kulture koristiti dijelove građevinskih područja koja su već opremljena infrastrukturom,
- * za izgradnju na dosad neizgrađenim prostorima unutar građevinskog područja obavezno izraditi detaljni plan ili lokacijske dozvole za otvaranje nove prometnice – stambene ulice.
- * za novu stambenu i drugu gradnju prvenstveno koristiti dijelove građevinskih područja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom,
- * ulaganjima u poboljšanje životnog standarda (gradnjom kvalitetnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava) poticati ostanak stanovništva u svim naseljima,
- * posvetiti pozornost usklađivanju stambene i proizvodne funkcije unutar naselja,
- * održavati i graditi građevine središnjih društvenih funkcija u naseljima tj. poticati razvitak društvene infrastrukture.

b) Razvoj društvene infrastrukture

Društvene djelatnosti pripadaju skupini središnjih funkcija, a usmjerene su prema podizanju standarda i kvalitete života stanovništva. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu.

Razvitak društvenih djelatnosti u skladu je s postavljenim ciljevima u prostoru te regionalnim i policentričnim razvitkom. Unutar planiranih građevinskih područja cilj je osigurati lokacije za plansku gradnju predškolske ustanove, osnovne škole, zdravstvene ustanove te vjerske građevine, koje se mogu graditi u skladu s potrebama i mogućnostima Grada Ploča. Društvene funkcije mogu se graditi unutar stambenih građevina kao njen dio (npr. područni odjel dječjeg vrtića, privatna ambulanta i sl.).

Vjerske zajednice su u skladu s ustavnim pravom slobodne javno obavljati vjerske obrede, osnivati škole, socijalne i dobrotvorne ustanove. Vjerska i narodna tradicija ovog područja upućuje da je aktivnost župe kao nositelja društvenog i socijalnog života u granicama Grada Ploča značajna, te je omogućavanje njenog širenja i njenog utjecaja od interesa za poboljšanje društvenog života stanovništva.

Opći ciljevi u razvoju društvenih djelatnosti su sljedeći:

Uprava i sudstvo

- Ustroj jedinica i središta lokalne samouprave treba biti usklađen s potrebama, vodeći računa da njihova mreža bude racionalna, ekonomična i funkcionalna te da zadovoljava stručno postavljene kriterije. To isto vrijedi i za institucije sudstva, kako bi bile što više u funkciji stanovništva Grada Ploča.

Udruge građana

- Mreža udruga građana na području Grada Ploča treba odražavati potrebe stanovnika ovog područja.

Vjerske zajednice

- Ustroj djelovanja vjerskih zajednica također treba odražavati potrebe stanovnika Grada Ploča. Vjerske su zajednice značajni korisnici prostora, te je na nivou prostornog plana cilj detaljno sagledati mogućnosti gradnje novih vjerskih objekata.

Predškolski odgoj

- Cilj je povećati obuhvat djece i smještajne kapacitete (adaptacija postojećih), proširiti mrežu institucija predškolskog odgoja i naobrazbe u većini važnijih i većih, pa i manjih lokalnih središta, te funkcionalnost predškolskog odgoja u općem poboljšanju života (socijalizacija, proizvodnost rada, lakši nastavak školovanja).

Osnovno obrazovanje

- Uspostaviti najbolji mogući koncept osnovnoškolskih ustanova na području Grada Ploča rukovodeći se odlukama ustanova lokalne uprave i samouprave, odnosno Ministarstva prosvjete i sporta (demografska utemeljenost, broj škola, statutarna utemeljenost, funkcioniranje školskih odbora).

Srednje i visoko obrazovanje

- Formirati mrežu škola srednjeg obrazovanja utemeljenu na razvoju gospodarstva, s mogućnošću izbora općih i specijalističkih usmjerenja, odnosno kraćeg školovanja za obrtnička, trgovačka, ugostiteljska i neka druga zanimanja.
- Koristiti mogućnosti osnivanja viših i visokih obrazovnih institucija te zasnivanja mogućnosti znanstveno-istraživačkog rada.

Kultura

- Tendencija ravnomjernog razvoja kulture na području Grada Ploča, suradnja s jedinicama lokalne samouprave te briga za prostor i zaštitu kulturne i prirodne baštine.
- Očuvanje i njegovanje tradicijske kulture koja odražava prepoznatljivost okolnih brdskih naselja u kontekstu hrvatskog nacionalnog identiteta.

Sport i rekreacija

- Socijalizirani pristup problemu korištenja slobodnog vremena (prije svega zbog povećanja raznih oblika ovisnosti), uz poticanje i ubrzavanje izgradnje sportskih igrališta, dvorana, bazena i drugih sportskih objekata i sadržaja - s ciljem širenja sportskih aktivnosti i rekreacije među svim stanovnicima.

Zdravstvo i socijalna skrb

- Razvoj ovih djelatnosti i njihov prostorni razmještaj moraju biti u skladu s prihvaćenim standardima, ali i u skladu s potrebama pojedinih područja u prostoru Grada Ploča.

c) Razvoj prometa

Razvoj prometnog sustava na prostoru grada Ploča utemeljen je na osnovi dugoročne koncepcije razvoja Županije odnosno Republike. Njome su, uvažavajući zatečene i novouspostavljene geoprometne odnose, određeni prioriteti realizacije kao i etapnost izgradnje i dopunjavanja sustava prometne infrastrukture.

S obzirom na činjenicu da su sve prometne grane u odnosu na europske norme i stvarne potrebe na nezadovoljavajućoj razini, razvojne potrebe su znatne i zahtijevaju velika financijska ulaganja i krupne graditeljske zahvate.

Cestovni promet

Unutar sustava cestovnog prometa planirani su iznimno važni i vrlo složeni zahvati izgradnje dijelova dvije²² autoceste. Jedna je nastavak izgradnje autoceste A1 (Zagreb - Bosiljevo - Split - Dubrovnik) čija je uloga ostvariti bolju povezanost unutar Republike. Uloga druge autoceste A10 (Metković – Opuzen) je osigurati vrlo dobru vezu sa susjednim državama i Srednjom Europom (dio V.c paneuroskog cestovnog koridora od Baltika do Jadrana).

Osim navedenih autocesta planirana je i izgradnja brze državne ceste između Ploča i deniveliranog prometnog čvora koji će formirati dvije autoceste. Sva tri novoplanirana cestovna prometna koridora razvrstana su u prvu skupinu cestovnih prioriteta.

Postojeću cestovnu infrastrukturu predviđeno je ubrzanim tempom dovesti na razinu primjerenu suvremenim zahtjevima cestovnog prometa posebno u pogledu sigurnosti. U tom smislu obavezno treba rekonstruirati sve kritične poteze i izvršiti odgovarajuća proširenja poprečnih presjeka kolnika.

Na potezima duljih uspona treba izgraditi prometne trakove za spora vozila, a korekcijom poprečnih nagiba u krivinama svakako zapriječiti prelijevanje oborinske vode preko kolnika.

U naseljenim mjestima uz kolnike je potrebno izvesti obostrane pješačke hodnike, u koliko je moguće, situativno odvojene od kolnika razdjelnim pojaskama zelenila. Uz pješačke hodnike poželjno je izvesti biciklističke staze.

Na svim cestovnim prometnicama po kojima je organiziran javni gradski, prigradski i/ili međugradski prijevoz putnika, potrebno je urediti stajališta i ugibališta javnog prometa.

Željeznički promet

U skladu s novim teritorijalnim ustrojem kao posljedicom formiranja samostalne Države te temeljnim određenjima da je potrebno izvršiti njezino što bolje povezivanje prometnom i komunalnom infrastrukturom, sustav željezničkog prometa tek treba u tom smislu razvijati. Tako je planskim²³ rješenjima predviđena izgradnja željezničke pruge prema Dubrovniku i dalje. Ova pruga planirana je kao dio generalne mreže brzih željezničkih pruga.

²² Pravilnik o označavanju autocesta, njihove stacionaže, brojeva izlaza i prometnih čvorišta te naziva izlaza, prometnih čvorišta i odmorišta, "Narodne novine" br. 73/03

²³ Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske
Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, srpnja 1997.

Na postojećoj magistralnoj pomoćnoj željezničkoj pruzi MP 13 potrebno je vršiti redovita godišnja održavanja kako bi pruga mogla u svakom trenutku ispuniti zahtjeve prijevoznih potreba stalno rastućih količina različitih tereta.

Pomorski promet

S obzirom na vrlo dobru opremljenost i izgrađenost lučke infrastrukture pretovarnim, skladišnim i drugim kapacitetima, postoje sve pretpostavke barem za povratak na predratne količine tereta (više od 4,5 mil. t). Stoga je najveće napore za daljnji razvoj pomorskog prometa potrebno usmjeriti osiguranju uvjeta da željeznički i cestovni vidovi prometa mogu u što kraćem vremenu preuzeti i proslijediti veći dio tereta. U tom smislu treba dovršiti zahvate na rekonstrukciji postojeće željezničke pruge do granice s Republikom Bosnom i Hercegovinom kao i riješiti pitanje trase cestovnog koridora V.c i njegove izgradnje. Budući ovi zahvati bez sveobuhvatnog rješenja nisu dostatni, potrebno je i susjednoj Državi pomoći u obnovi, rekonstrukciji i izgradnji svog dijela koridora te cjelokupnog gospodarstva.

Zračni promet

U postojećim uvjetima nije racionalno razvijati postojeće kapacitete u funkciji zračnog prometa (pista, stajanke, pristanišna zgrada) budući su smješteni unutar kompleksa morske luke i pomorskog graničnog prijelaza. S obzirom da nema mogućnosti za objedinjavanje zračne luke u jednu cjelinu (pista i pristanišna zgrada), pa tako ni za razvoj, trebalo bi valorizirati opravdanost zadržavanja takvog infrastrukturnog objekta odnosno njegovog izmještanja na neku drugu povoljniju lokaciju u širem okolnom prostoru.

Telekomunikacijski promet

Razvoj telekomunikacijskog prometa planiran je u skladu s potrebama cjelokupnog sustava te mogućnostima i pogodnostima koje svaki od podsustava osigurava. U tom smislu širenje građevnih područja pretpostavlja i osiguranje novih priključaka unutar nepokretne telefonske mreže kao i pružanje drugih vrsta telekomunikacijskih usluga (kabelska televizija i sl.). Unutar pokretne mreže razvoj znači, uz dvije postojeće tehnološke generacije (analogna i digitalna), uvođenje i treće (opći pokretni telekomunikacijski sustav) od kojeg se očekuju brojne usluge (govorna, multimedij u stvarnom vremenu, udaljeni i bežični pristup Internetu/Intranetu, pretraživanje www, isporuka informacija, unificirano rukovanje porukama, pokretna trgovina, ured i sl.).

Za polaganje novoplaniranih kabela sustava telekomunikacija treba prvenstveno koristiti koridore javnih cestovnih prometnica. Od površina u osnovnoj razini svakako treba izbjegavati kolne površine, a mrežu obavezno polagati kao distributivnu kanalizaciju u prvom podzemnom sloju.

d) Razvoj komunalne infrastrukture

Vodoopskrba

Prioritetni cilj dugoročnog programa razvoja sustava vodoopskrbe na prostoru Grada osiguranje je dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za potrebe stanovništva i gospodarstva. U tom smislu treba nadograđivati postojeće opskrbe cjevovode prema konzumu do kojeg priključci nisu osigurani, a sve kritične poteze u mreži gdje su registrirani određeni nedostaci (nezadovoljavajući pritisak, nedostatni profili cijevi i sl.) potrebno je rekonstruirati.

S obzirom da trenutno na prostoru Grada postoji samo jedan vodozahvat, potrebno je obaviti sve predradnje za uključivanje alternativnog izvora vode za piće. Novi vodozahvat imat će znatno širi značaj budući da će biti uključen i u opskrbu drugih dijelova Županije.

Posebno važno je konačno uspostavljanje zona zaštite izvorišta vode za piće i ubrzani zahvati na izgradnji javnih sustava odvodnje otpadne vode.

Odvodnja

Prioritet u zaštiti prostora zaštita je podzemnih slojeva od onečišćavanja i zagađivanja, a sve s ciljem zaštite vode te na taj način života i zdravlja ljudi. Stoga je, a s obzirom na činjenicu da javni sustav odvodnje postoji samo na užem prostoru naselja Ploče, potrebno uložiti sve napore za izgradnju nekoliko odvojenih sustava (cjevovodi mješovitog i/ili razdjelnog sustava, prepumpne stanice, uređaji za pročišćavanje, preljevne građevine, ispusti).

Plinoopskrba

U skladu sa strateškim određenjima²⁴ na prostoru Republike potrebno je omogućiti priključak i korištenje prirodnog plina kao ekološki i ekonomski najoptimalnijeg energenta. U tom smislu predviđen je razvoj ovog sustava i izgradnja potpuno nove plinoopskrbne mreže s pratećim postrojenjima za snižavanje radnog tlaka. Kao energent, barem u prvoj fazi, trebalo bi iskoristiti ukapljeni naftni plin.

Energetika

Razvoj i izgradnja kapaciteta za skladištenje nafte i naftnih derivata predviđeni su u skladu s razvojnim planovima kompleksa luke Ploče. S obzirom da veći dio kapaciteta postoji, razvoj treba biti, u najvećoj mjeri, usmjeren provođenju sigurnosnih mjera zaštite i otklanjanja eventualnih akcidentnih situacija.

U elektroenergetskom sustavu planirano je po jedno visokonaponsko i srednjenaponsko postrojenje te veći broj niskonaponskih. Od ciljeva koji su od značenja za prostor Grada Ploča predviđena je i zamjena zastarjelih preopterećenih postrojenja.

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

2.2.4.1. Krajobrazne i prirodne vrijednosti i posebnosti

Osnovni²⁵ cilj zaštite krajobraznih vrijednosti je osigurati vitalni kvalitetni krajolik sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja. Neophodno je:

- *prostorno-planskim mjerama strogo ograničiti i nadzirati daljnje građevinsko zauzimanje neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama*
- *očuvati mediteransku fizionomiju starih naselja, kako pažljivim smještanjem novih objekata, tako i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture,*
- *poticati regeneraciju šuma, a na pojedinim lokacijama obogatiti krajolik podizanjem novih šuma, u skladu s prirodnim uvjetima i osobitostima,*
- *odgovarajućim mjerama, u prvom redu prevencijom sprečavati šumske požare, uskladiti i prostorno organizirati različite interese u krajobrazno i biološki jedinstvenom području donje Neretve.*

Zaštita prirodne baštine

Prema odrednicama Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, u perspektivi bi se zaštićena površina temeljem Zakona o zaštiti prirode morala udvostručiti. Parkovi prirode zauzimaju bitno mjesto u međunarodnoj promidžbi Hrvatske i oni predstavljaju područja vrhunskih vrijednosti i potencijala unutar Države, pa ih ne treba tretirati kao poluge lokalnog razvitka. U središtu pažnje jest održivost njihova korištenja. Strategija planira proglašenje donjeg toka Neretve Parkom prirode.

Prirodne, krajobrazne i graditeljske vrijednosti međusobno se isprepliću, a često i uvjetuju.

Osnovni cilj očuvanja atraktivnih i vrijednih dijelova prirodne i graditeljske baštine, te urbane, ruralne i krajobrazne strukture cijelog područja Grada Ploča jest taj da se njezinom zaštitom očuva identitet, ali da ista, kao resurs, postane osnova za gospodarski razvitak (posebice u turizmu).

Stoga je jedan od ciljeva Prostornog plana uređenja Grada Ploča da definiraju krajolik prema njegovim značajkama (prirodni, kultivirani, izgrađeni krajolik). Za svaku kategoriju krajolika su određeni ciljevi i smjernice u svrhu zaštite i pravilnog gospodarenja, kako bi se sačuvala krajobrazna fizionimija pojedinog užeg predjela. Cjelokupni prostor vrednovan je kao antropogeni – ljudskom rukom oblikovani krajolik.

Detaljna inventarizacija i obrada prirodne baštine je izrađena prilikom izrade ovog plana kao Prirodoslovna podloga.

²⁴ Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske
Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, srpnja 1997.

²⁵ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

EKOLOŠKA MREŽA

Ekološka mreža je sustav funkcionalno povezanih **područja važnih za ugrožene vrste i staništa**. Funkcionalnost ekološke mreže osigurana je zastupljenošću njezinih sastavnica: *središnje jezgre* –sadrže najvrjednija područja za ugrožene vrste i stanišne tipove u Hrvatskoj i one koji su zaštićeni EU Direktivom o pticama i Direktivom o staništima; *koridori* poput mostova povezuju središnje jezgre tako da vrste mogu između njih komunicirati i migrirati; *prijelazne zone* – štite ekološku mrežu od mogućih negativnih vanjskih utjecaja (onečišćenje, isušivanje i drugo); *područja obnove* planiraju se u slučajevima kad je potrebno obnoviti ili ponovno uspostaviti degradirana staništa kao dijelove ekološke mreže kako bi se osigurala njezina funkcionalnost.

U Hrvatskoj je Nacionalna ekološka mreža propisana **Zakonom o zaštiti prirode**, a obuhvaća tzv. **ekološki važna područja** od međunarodne i nacionalne važnosti koja su međusobno povezana koridorima. Sukladno mehanizmu EU Direktive o staništima, Zakon propisuje da se dijelovi ekološke mreže mogu štiti kao posebno zaštićena područja ili provedbom planova upravljanja, kao i kroz postupak **ocjene prihvatljivosti** za prirodu svakog ugrožavajućeg zahvata. Negativno ocijenjen zahvat se može odobriti samo u slučajevima prevladavajućeg javnog interesa i uz Zakonom utvrđene kompenzacijske uvjete. Važan mehanizam je i mogućnost sklapanja ugovora s vlasnicima i ovlaštenicima prava na područjima ekološke mreže, uz osiguranje poticaja za one djelatnosti koje doprinose očuvanju biološke raznolikosti.

Državni zavod za zaštitu prirode priredio je **nacrt Nacionalne ekološke mreže** koji će se nakon konzultacijskog procesa u jesen 2005.godine uputiti Vladi RH na usvajanje. U nacrtu je obuhvaćeno i područje Grada Ploče koje obuhvaća nekoliko dijelova ekološke mreže (vidi priloženu kartu):

- **središnju jezgru od međunarodne važnosti** u granicama predloženoga parka prirode Delta Neretve u kojoj se primjenjuju posebne mjere zaštite
- **prijelazno područje** koje pokriva brdski krški prostor kao zaštitna zona središnje jezgre
- **morski koridor** za morske životinje (morske kornjače i dr.) čiju funkcionalnost je potrebno održati
- **područje obnove dijela bivše lagune Modrić** radi revitalizacije ugroženog staništa i povećavanja ornitološke i ihtiološke važnosti ušća Neretve.

CILJEVI - smjernice s gledišta zaštite prirode

Prirodne i krajobrazne vrijednosti, u kombinaciji s vrijednom kulturno-povijesnom baštinom, trebale bi biti jedan od temelja razvoja cijeloga prostora donjeg toka Neretve, pa tako i Grada Ploča. **Ovakav razvoj nužno je planirati cjelovito za šire područje**. Izolirana djelomična planiranja pojedinih teritorijalnih jedinica ne mogu biti učinkovita ako ih ne povezuje zajednička okosnica.

Razvojni koncept Grada Ploča trebao bi potpuno uvažiti prirodne vrijednosti ovoga kraja i sva ona ograničenja koja proizlaze iz potrebe njihove zaštite.

Iako je evidentno da će razvoj naselja, poljoprivrede, turizma, a naročito prometa ovdje trajno ugrožavati prirodu, ipak je nužno pokušati u najvećoj mogućoj mjeri uskladiti sve ove djelatnosti i postaviti ih na načelima održivoga razvitka, odnosno nužnosti trajnoga očuvanja svih potencijala.

U svim relevantnim strateškim i prostorno-planskim dokumentima, **delta Neretve predviđena je za zaštitu u kategoriji parka prirode**. Ovakva zaštita, uz puno uvažavanje razvojnih nužnosti, pokušava očuvati prostor od pretjerane gospodarske eksploatacije i izgradnje. Ljudske djelatnosti postavljaju se u okvire određenih općih uvjeta i smjernica, u svrhu očuvanja temeljnih prirodnih vrijednosti koje predstavljaju osnovu za razvoj područja.

Zaštita se zasniva na zoniranju, tj. utvrđivanju najočuvanijih i najvrjednijih dijelova prirode koji zahtijevaju strogi režim zaštite, te okolnih prostora s izraženijim ljudskim utjecajem. U slučaju Grada Ploča, najvrjednije i najvažnije područje je **ušće Neretve** koje zahtijeva provedbu stroge zaštite i zabranu bilo kakve gradnje unutar granica ihtiološko-ornitološkog rezervata. Osim ušća, potrebno je posebnu pozornost obratiti u planiranju sadržaja i za ostala područja prirodnih vrijednosti: **Modro oko i jezero Desne, Baćinska jezera, Krotuša i špilja Banja**.

Najvažnije je zaustaviti uništavanje preostalih močvarnih područja, a neke uništene moguće je i revitalizirati, primjerice dio nekadašnje lagune Modrić. Nužno je obustaviti gradnju. Građevinska područja se ne planiraju na najosjetljivijim područjima, naročito na ušću. Vezano uz to, ne predviđa se ni popratne infrastrukturne sadržaje na tom prostoru (električni vodovi i sl.).

Iako zaštita prirode znači izvjesna razvojna ograničenja, ona je i osnova za razvoj, posebice **odgovarajućih oblika turizma ili primjerice ekološke poljoprivrede.** Još nije načinjen turistički koncept za ovo područje.

Međutim, u svrhu očuvanja prirodnih vrijednosti kao razvojne osnove, očito je da turizam na tim prostorima ne bi smio ići u pravcu masovnog turizma uz gradnju hotela, turističkih kompleksa, autokampova i uređenih kupališta. Nasuprot tome, ovdje postoje izuzetne pogodnosti za ekurzijски turizam koji bi se zasnivao na obilasku područja prirodnih vrijednosti, naročito uz promatranje ptica (*bird watching*) i fotografiranje, u kombinaciji s obilaskom arheoloških lokaliteta i kulturno-povijesnih znamenitosti.

Za područja prirodnih vrijednosti potrebno je **razraditi mjere očuvanja i upravljanja** te formalno provesti postupak za proglašavanje Baćinskih jezera značajnim krajobrazom i dijela ušća ihtiološko-ornitološkim rezervatom. Za zaštićena područja nužno je osigurati nadležnu službu za **upravljanje** (županijska javna ustanova za zaštićena područja, javna ustanova za Park prirode Delta Neretve, eventualno može postojati i javna ustanova za zaštitu prirode Grada Ploče). Neophodno je jačanje i veća djelatnost inspeksijskih službi u cilju suzbijanja divlje gradnje te ilegalnog lova i ribolova.

Divlja gradnja na području Parila

Osim dijelova prirode obrađenih u Prirodoslovnoj podlozi osobito vrijedni resursi su i:**a) Vodene površine, vodotoci i podzemne vode**

Podzemna pitka voda najvažnije je prirodno dobro, te je taj resurs nužno zaštititi kao osobito vrijedan. Kako su ti prostori istovremeno naročito privlačni i pogodni za urbanizaciju i poljoprivrednu proizvodnju, pitanju njihove zaštite od zagađivanja treba posvetiti posebnu pažnju.

Potoke, rijeke i jezera treba čuvati i ne težiti maksimalnom iskorištavanju izvorišta.

Potrebno je nastaviti otkrivati nalazišta i utvrđivati zalihe pitke podzemne i izvorske vode kako za postojeće, tako i za buduće potrebe.

Problem odvodnje otpadnih voda potrebno je rješavati s ciljem da se uklopi u sustav odvodnje za cijelu Županiju koji nudi cjelovita rješenja s mogućnošću postupne izgradnje.

Područje i krajolike uz potoke, rijeke i jezera potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati u prirodnom stanju.

Konačni cilj hidrotehničkih zahvata mora biti nastojanje da se gospodarski i razvojni interesi usklade s vrijednostima prirodne sredine.

Vodne resurse potrebno je, prije svega, promatrati s gledišta iskorištavanja za potrebe vodoopskrbe i osiguravanja kvalitetne vode za piće, a moguće ih je iskorištavati i kao gospodarske potencijale (energetsko iskorištavanje, navodnjavanje, uzgoj riba), kao izrazite ekološke vrijednosti i kao turistički potencijal (rekreacijske mogućnosti).

Izvorišta / crpilišta koja se koriste za potrebe javne vodoopskrbe stanovništva i gospodarskih subjekata moraju biti zaštićena od namjernih ili nenamjernih utjecaja koji mogu nepovoljno djelovati na njihovu uporabivost (u smislu narušavanja kakvoće ili redukcije izdašnosti). Ova odrednica Zakona o vodama, odnosi se i na resurse voda koji se još ne koriste, ali su namijenjeni za daljnji razvitak vodoopskrbe, odnosno za podmirenje potreba u budućnosti.

Određivanje zaštitnih zona crpilišta temelji se na propisima o zaštitnim mjerama i uvjetima za određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće.

U skladu s važećim zakonskim aktima, jedinice lokalne samouprave utvrđuju zone sanitarne zaštite izvorišta, koje obuhvaćaju mjesta zahvaćanja voda i ležišta zaliha voda s pojasom zemljišta za koje se propisuju posebne obveze i ograničenja što se odnose na uvjete života i rada, promet, građenje, odlaganje otpada i dr.

Zaštita izvorišta provodi se u skladu s odlukama o zaštiti izvorišta, koje donose jedinice lokalne samouprave, a čime se, na temelju prethodnih vodoistražnih radova, određuju veličina i granice zona sanitarne zaštite, sanitarni i drugi uvjeti održavanja i druge zaštitne mjere, izvori i način financiranja, te kazne za povredu odredaba odluka.

Zone sanitarne zaštite utvrđene Odlukom o zaštiti izvorišta, kao i prostor rezerviran za zone sanitarne zaštite za koje nije donesena Odluka, moraju se uvrstiti u dokumente prostornog uređenja područja na kojima se te zone prostiru.

b) Šume

Osnovni je cilj očuvanje, zaštita i unapređenje šumskog fonda.

Ne smije se dozvoliti širenje poljoprivrednih površina na štetu šumskih.

Šume brežuljkastog i nizinskog dijela treba čuvati, spriječiti neracionalno korištenje, gospodariti prema stručnim kriterijima i principima šumarske struke i unaprijediti radi postizanja najvećih koristi koje šume pružaju svojim posrednim i neposrednim utjecajima, odnosno održavanjem ekološke ravnoteže u prostoru.

Potrebno je očuvati sve postojeće šumske površine.

U skladu sa Strategijom prostornog uređenja i s posebnim značajkama županijskog prostora naglasak se stavlja na funkciju uspostavljanja ekološke ravnoteže i turističko-rekreacijskog razvoja, a ne na proizvodno-sirovinsko iskorištavanje. Osim gospodarskog potencijala šume imaju važnu ekološku funkciju u pročišćavanju atmosfere i stvaranju kisika, imaju utjecaj kao stanište šumske faune, na vodni režim, plodnost tla i poljodjelstvo i imaju druge korisne funkcije (lovne, rekreacijske, turističke i druge). Opstojnost šuma uvjet je ravnoteže ekološkog sustava u prostoru.

Šume zauzimaju znatne površine Grada Ploča i stoga čine važan dio krajobraza i njegovih prirodnih osobitosti. Šume daju pečat prepoznatljivosti krajobraznog identiteta prostora i nositelji su biološke raznolikosti i ekološke stabilnosti, pa stoga i nezamjenjiv turistički i prirodni resurs.

U gospodarenju šumama, bez obzira na formalnu zaštitu prirodnih cjelina, svi elementi gospodarenja i korištenja šuma moraju biti podređeni kriteriju njihove ekološke funkcije i samoobnovljivosti.

Mjere zaštite šuma najefikasnije se provode:

- pravilnim gospodarenjem na principima trajnosti i obnovljivosti,
- povećavanjem šumskih površina,
- pravilnim planiranjem i korištenjem kontaktnih zona uz rubove šuma,
- očuvanjem šuma u reprezentativnim autohtonim ekološkim sustavima i krajolicima,
- izbjegavanjem prenamjene šuma u korist drugih namjena,
- rekultivacijom eksploatacijskih polja na šumskim površinama,
- sprečavanjem aktivnosti štetnih za šumske zajednice u šumama ili u njihovoj neposrednoj blizini.

č) Tla

Treba spriječiti neracionalno ili neodgovarajuće korištenje najvrednijeg poljoprivrednog tla u druge svrhe. Kvalitetnim plodnim tlom treba gospodariti racionalno, a neobrađeno plodno zemljište potrebno je privesti svrsi i namijeniti ga za proizvodnju hrane.

"Tlo treba koristiti razumno i očuvati njegovu produktivnost, a nepovoljne učinke na tlo izbjegavati u najvećoj mogućoj mjeri" (članak 12. Zakona o zaštiti okoliša, NN 22/94 i 128/99).

S obzirom na velike poljoprivredne površine u dolini Neretve, može se reći da je tlo jedno od osnovnih prirodnih dobara i preduvjet razvoja.

Ciljevi i preporuke:

- smanjiti građevinska područja na kvalitetnim poljoprivrednim tlima,
- odgovarajućim mjerama u poljoprivredi svesti upotrebu kemijskih sredstava na neophodni minimum, a posebnim mjerama stimulirati ekološku obradu zemlje,
- osigurati financijske i organizacijske uvjete za čišćenja svih divljih deponija, efikasno sprečavati njihovo obnavljanje, te sanirati postojeće deponije otpada,
- provoditi racionalnu postupnu izgradnju sustava javne odvodnje s pročišćivačima otpadnih voda (uključivo biljne uređaje),
- eksploataciju mineralnih sirovina provoditi na temelju posebnih studija, koja će uz druge kriterije valorizirati kvalitetna poljoprivredna tla, te ih zaštititi,
- posebnim mjerama smanjivati negativne učinke prometa i havarija u eksploataciji i prijevozu nafte sadnjom zaštitnih šuma smanjiti utjecaje erozije,
- organizirati mrežu trajnog motrenja za kontinuirano praćenje kvalitete poljoprivrednih tala, intenzitet imisije onečišćenja na ugroženim lokacijama, te ponašanje, biopristupačnost i prostorna i sezonska variranja metala u tlu. Time bi se omogućila procjena njihove toksičnosti za pojedine od uzgajanih kultura i preporučio način korištenja zemljišta, s ciljem smanjenja rizika od degradacije tala i onečišćenja drugih medija okoliša (zraka, podzemne vode, vegetacije) i proizvodnje zdravstveno ispravne hrane.

d) Mineralne sirovine

Treba ispitati gospodarsku i ekološku opravdanost istražnog prostora za nalazište kamena na području Grada Ploča.

Ciljevi i preporuke:

- eksploataciju mineralnih sirovina treba svesti u okvire održivog razvoja vodeći prije svega računa o zaštiti okoliša, sprečavanju devastacije krajolika i prirodnih vrijednosti, kao i zaštitu tla i podzemnih voda,
- racionalno korištenje mineralnih sirovina, kao ograničenog i neobnovljivog dobra treba biti osnovni kriterij kod određivanja lokacija za njihovu eksploataciju,
- nužno je potrebno da svaki razvojni program koji značajnije zahvaća prostor i utječe na okoliš sadržava projekt za izvođenje odgovarajućih sanacijskih radova,
- potrebno je već tijekom eksploatacije mineralne sirovine provoditi postupnu sanaciju terena i biološkom rekultivacijom vizualno prilagođavati okolišu,
- eksploataciju kamena treba vršiti izvan zaštićenog obalnog pojasa i izvan područja koje se predviđa obuhvatiti zaštitom u kategoriji parka prirode.

e) Bioraznolikost

Raznolikost se smanjuje porastom djelovanja čovjeka kroz sve oblike ugrožavanja okoliša. Zbog toga se stupanj biološke raznolikosti može smatrati objektivnim pokazateljem (sinteznim indikatorom) očuvanosti okoliša.

Očuvanost ekosustava i biološke raznolikosti od velikog je značaja za budućnost Grada Ploča, ukoliko ona svoj razvoj želi bazirati na turizmu i ekološkoj poljoprivredi. Lovni, ribolovni, seoski, ekološko-edukativni, pa donekle i izletnički turizam mogu egzistirati samo tamo gdje postoje očuvani prirodni sustavi. Također i proizvodnja zdrave hrane (bez upotrebe kemijskih sredstava) ima budućnost na području Grada Ploča.

Ciljevi i preporuke:

- zaštitom (u smislu Zakona o zaštiti prirode) većih prostornih cjelina visokog stupnja biološke raznolikosti spriječiti degradaciju ekosustava,
- izgradnjom regulirane odvodnje i pročišćivača otpadnih voda, te provedbom cjelovitog sustava gospodarenja otpadom vratiti čistoću vodotokova na onaj stupanj koji će omogućiti regeneraciju vodnih ekosustava (rakovi, ribe ...),
- kod novih hidrotehničkih projekata respektirati uz hidrotehničke i šire ekološke kriterije,
- u planovima razvoja poljoprivrede favorizirati ekološki zdrave oblike proizvodnje, te kreditima i drugim mjerama stimulirati ekološki zdravu poljoprivredu.

f) Zrak

Opća procjena je da je kvaliteta zraka na području Grada Ploča još relativno dobra, zbog niske gustoće stanovanja i relativno malo industrijske proizvodnje.

Značajni izvori zagađenja zraka na području Grada Ploča su:

- odlagališta otpada i otpadne vode industrije i naselja (neugodan miris),
- promet
- Luka Ploče - pretovar i skladištenje rasutih tereta na otvorenom (glinica, ugljen).

Ciljevi i preporuke

- uspostavljanje područne mreže za praćenje kakvoće zraka,
- smanjenje emisije zagađenja iz postojećih i novih izvora primjenom ekološki prihvatljivijih tehnologija u industrijskim pogonima, s primjenom zaštitnih mjera protiv zagađenja,
- izgradnja sustava odvodnje i pročišćivača otpadnih voda naselja prije upuštanja u vodotoke i otpadnih tehnoloških voda iz industrijskih pogona prije upuštanja u kolektore odvodnje naselja,
- sanacija postojećih i izgradnja novih odlagališta otpada, primjenjujući suvremena tehnička rješenja i tehnologije prikupljanja, sortiranja, obrade i odlaganja otpada, a također i recikliranja iskoristivih vrsta otpada (kao papir, metali, staklo, plastika, i dr.),
- zaštita naselja od buke i prašine s jakih prometnica postavljanjem prirodnih barijera (drvoreda ili šuma),
- povećanje udjela ekološki čistijih energenata, naročito plina, u širokoj potrošnji i u proizvodnim pogonima,
- trajno gospodarenje, te održavanje i uvećavanje površina šuma kao pluća Grada Ploča i šire regije
- kvalitetnija tehnologija skladištenja, pretovara i transporta za potrebe Luke Ploče zatvorenim sistemima.

g) Krajobraz

Krajobrazna raznolikost kao jedan od temeljnih razvojnih resursa štiti se očuvanjem različitosti krajobraznih mikroprostora uvjetovanih prirodnim obilježjima, tipovima naseljenosti, kulturno-povijesnim nasljeđem i gospodarskom orijentiranošću.

S obzirom na veliku vrijednost čitavog područja, posebno izletničkog dijela potrebno je regulirati vikend izgradnju te kontrolirati izgled i veličinu građevine.

Motivi zaštite ovdje su pretežno pejzažnog karaktera, jer je prostor, premda je pejzažna vrijednost, gradnjom najviše narušen.

Osim posebnih mjera zaštite treba nastojati zadržati prirodne kvalitete prostora, odnosno posvetiti pažnju očuvanju cjelokupnog prirodnog pejzaža atraktivnog prirodnog okruženja oko ruralnih struktura Grada Ploča.

Poljoprivredni pejzaž nizinskog dijela Grada Ploča predstavlja također specifičnu kvalitetu, te ga treba štititi od neplanske izgradnje radi očuvanja vrijednosti poljoprivrednog zemljišta kao i specifičnosti nizinskog krajolika.

U tom krajoliku posebnu vrijednost imaju dolina Neretve, vodotoci i Baćinska jezera, koji formiraju posebne vegetacijske cjeline. Zaštita vodotoka kao i kvalitete voda jedan je od prioritetnih vidova zaštite u ovom prostoru.

2.2.4.2. Kulturno-povijesne cjeline

Graditeljska baština – polazišta, načela i ciljevi zaštite kulturnih dobara

Suvremeni principi vrednovanja i zaštite kulturne baštine počivaju na činjenici da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, a samim tim i širim prostorom. Takav pristup podrazumijeva integralnu zaštitu kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti u svim bitnim elementima koji prostor čine prepoznatljivim i kao takvi su nositelji identiteta svakog prostora pa i prostora Grada Ploča. Integralna zaštita je pojam koji se pojavljuje 1977. (Granada – ICOMOS) a označuje u prvom redu obaveznu suradnju vlasnika sa službom zaštite. Pojam se kasnije proširuje na uključivanje cijele zajednice u obnovu i očuvanje spomenika, tj. kulturnog dobra. Edukacija stanovništva u smislu održavanja, obnove i očuvanja kulturnih dobara i kulturne i prirodne baštine i to počevši od vlasnika i posjednika do šire zajednice, postaje dio strategije, tj. integralne zaštite u koju se krajem 20. st. uključuje obrt, gospodarstvo, turizam, a u funkciji je očuvanja. Principi zaštite u vrijednost spomenika uključuju i vrijednost njegovog izvornog okruženja koja mu daje prostornu vrijednost i cjelovito značenje. Zaštita kulturne baštine se ograničavala na kulturna dobra posebne vrijednosti, dok su ona manje vrijedna npr. ambijentalnog značenja bila zanemarivana 70-tih godina 20. st. iako i ona oplemenjuju sveukupnu kulturnu baštinu i nenadomjestiva su kao i ona posebne vrijednosti. Ravnopravno je u kulturnu baštinu uključeno i tradicijsko graditeljstvo, vrijedne ruralne cjeline uključujući njihovo krajobrazno okruženje. Uveden je pojam kulturnog krajolika, koji podrazumijeva cjelovit pristup vrednovanju kulturne i prirodne baštine, tj. prostorne baštine. Suvremena teorija očuvanja prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti temelji se na sveobuhvatnoj (integralnoj) zaštiti. Prostorni plan je upravo prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu kulturne baštine.

U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti prostora Grada Ploča planom je izvršena potpuna inventarizacija prirodne i kulturne baštine, a donesene su i smjernice za provođenje konzervatorskih mjera zaštite koje su u skladu s prijedlogom smjernica i preporuka koje su u vezi sa Strategijom za prostorno uređenje Republike Hrvatske. Naime, u okviru suvremenih europskih nastojanja na zaštiti i unapređenju kvalitete životnog okruženja stanovništva, krajolik je definiran kao dio područja čiji je izgled određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i antropogenih čimbenika. Potrebno je, dakle, očuvati vrijedne krajolike sa svim elementima identiteta, a istovremeno omogućiti razvitak naselja pri čemu je potrebno očuvati sliku naselja i kultiviranog krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i strukturne značajke povijesnog naselja, povijesna matrica, oblik i organizacija čestice i druge pojedinačne značajke.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa svojstvima kulturnog dobra, zajedno sa svojim okolišem moraju biti na odgovarajući način, sukladno njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim značajkama, uključeni u budući razvitak. U cilju očuvanja, zaštite i unapređenja kulturne i prirodne baštine navodimo načela koja bi trebala biti polazna osnova budućeg razvitka s gledišta zaštite kulturne baštine:

- Prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevnih područja u vrijedne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i nepovratan gubitak.
- Kulturna i prirodna baština predstavljaju temelj identiteta i čine sadržaj cjelokupnog našeg duhovnog života i neprekinutog slijeda razvitka sredine, pa ih je potrebno štititi od svakog daljnjeg oštećenja i uništavanja njihovih temeljnih vrijednosti.
- Osim pojedinačnih građevina kulturnu baštinu čini i prostorna baština – kultivirani krajolik, nastao antropogenim djelovanjem.
- Osim visoko vrednovanih povijesnih građevina kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene arhitekture i gospodarske građevine, krušne peći, štagljevi.
- Povijesna seoska naselja po tipu i morfologiji čine element identiteta krajolika, i treba ih obnavljati i širiti u skladu s njihovim prostornim i morfološkim obilježjima.

Zaštita kulturne i prirodne baštine postavlja se kao važan proces na kom Grad Ploče treba graditi svoj identitet.

Jedna od osnovnih zadaća zaštite kulturne baštine, osim zaštite i očuvanja fizičke strukture arhitektonskog spomenika, je težnja da se spriječi devastacija neposrednog prostora, kako bi on očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje. Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne povijesne građevine i sklopovi, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim karakteristikama, uključeni u razvoj.

Razvoj treba usmjeriti na očuvanje identiteta kulturnog krajolika, ostvarivanje preduvjeta za odgovarajuće održavanje građevina visoke vrijednosti i njihovu revitalizaciju, kroz odabir namjena kojima se neće izmijeniti njihove prostorne i oblikovne značajke.

Sprečavanje devastacija svih vrsta na kulturnim dobrima trebalo bi se osigurati stalnim praćenjem stanja na građevinama i djelovanjem svih nadležnih institucija i službi.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine koji imaju svojstva kulturnog dobra, zajedno s njihovim okolišem moraju biti na kvalitetan i odgovarajući način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim značajkama) uključeni u budući razvitak.

To prije svega znači:

- očuvanje i stručnu konzervatorsku obnovu svih građevina i sklopova s obilježjima kulturnog dobra,
- očuvanje povijesne organizacije (matrice), parcelacije i građevne strukture unutar povijesne cjeline gradskog, gradsko seoskog i seoskog karaktera,
- očuvanje i obnovu tradicijske arhitekture (stambene i gospodarske), mlinova i ostalih povijesnih građevina kao nositelja prepoznatljivosti prostora,
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog načina obrade zemlje,
- zadržavanje i revitalizaciju povijesnih oblika komunikacije – starih cesta, mostova, pješačkih puteva i staza,
- zadržavanje i očuvanje prepoznatljivih toponima, naziva sela i zaselaka, bregova, jezera i potoka, od kojih mnogi imaju simboličko i povijesno uporište,
- očuvanje karakteristične slike kultiviranog krajolika, parcelacije i tradicijske opreme prostora.

Posebnim vrijednostima hrvatskog prostora smatraju se i strogu zaštitu posebno vrijednih resursa imaju:

- rezerve pitke vode,
- prirodne šume (biljne i životinjske zajednice šuma),
- zaštićena područja prirode,
- graditeljska baština,
- nezagađena kvalitetna tla i
- očuvan prirodni i kultivirani krajobraz.

Posebni cilj prostornog razvoja Grada Ploča može se definirati kao novi pristup iskorištavanju resursa napuštanjem pretežito kvantitativnih i kratkoročnih modela razvoja. Prilikom predviđanja budućih razvojnih potreba trebao bi se uvažavati ne samo ljudski potencijal, već i posebnosti prostora (vrijedni resursi). Naglašava se značaj kvalitativnog razvoja, s osloncem na prirodna i kulturna dobra, raznolikost i osobitosti prostora. Jedan od glavnih razloga za postizanje tog cilja je činjenica da prostor Grada Ploča ima dobro očuvana prirodna obilježja.

S gledišta zaštite osobito vrijednih resursa i naglaskom na sveobuhvatnom i održivom prostornom razvoju mogu se iznijeti sljedeći opći ciljevi:

- Prostorni razvoj Grada Ploča trebao bi težiti ostvarivanju civilizacijskih pretpostavki kvalitetnog života, poštujući karakteristike danog prostora. Njegovim učinkovitim očuvanjem može se postići ujednačena razina kakvoće života.
- Nužno je razvijati svijest o potrebi racionalnog gospodarenja prostorom (resursima), kako bi učinci njegovog korištenja bili trajni, a ne kratkoročni.
- Razvoj u prostoru trebao bi biti kompatibilan s njegovim prirodnim karakteristikama i unapređivati ih. Održivi razvoj podrazumijeva selektivan pristup, poštivanje osobitosti i procjene dopustivosti zahvata.
- Kvaliteta okoliša trebala bi biti jedna od osnovnih kriterija prostornog planiranja. Već degradirana područja potrebno je sustavno sanirati, odnosno izvršiti kvalitetnu prenamjenu prostora.
- U novim programima potrebno je smanjiti devastaciju prostora (kontrola rizičnih aktivnosti), a održavanju očuvanog prostora dati prednost pred drugim mogućnostima.
- Uspostaviti i unapređivati izgradnju informacijskog sustava kao informacijske infrastrukture za gospodarenje i zaštitu prostora i okoliša.
- Poticati izradu detaljnih i urbanističkih planova.
- Težiti zaštiti gradskog prostora kroz uspostavu i vođenje mehanizama vrednovanja prostora s naglaskom na provođenje postupka procjene utjecaja na okoliš.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na prostoru Grada Ploča

Ciljevi prostornog uređenja naselja polaze od važnosti svakog naselja unutar Grada Ploča za njegov razvitak.

Planom se nastoji optimalizirati građevinska područja naselja koja su u dosadašnjim planovima za ovo područje bila neadekvatna, iako površinom veća od onih što se planiraju ovim planom.

Planira se maksimalno korištenje postojećih izgrađenih dijelova građevinskih područja. Nova izgradnja se planira na mjestima gdje to imovinski i prostorni odnosi optimalno podnose.

Za novu stambenu i drugu gradnju prioritetno treba koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom. S obzirom na način života u naseljima unutar granice Grada Ploča, građevinska područja planirana rubno uz poljoprivredna zemljišta doprinose boljem funkcioniranju i lakšem obrađivanju poljoprivrednih područja.

Ovim se nastoji poticati ostanak ruralnog stanovništva u njihovim sredinama ulaganjem u životni standard na selu, omogućavanjem kvalitetnog stanovanja uz potrebu suvremene opreme, povećavanjem vrijednosti prostora dovođenjem infrastrukture.

Prigodom planiranja mreže naselja polazišta su u njihovim dosadašnjim trendovima razvitka, položaja u prostoru, specifičnosti pojedinih prostornih cjelina, opremljenosti središnjim funkcijama i sadržajima, demografske dinamike, planskih pretpostavki. One se zasnivaju na težnji da se u svakom naselju osigura prostor za daljnji prostorni razvoj.

Potrebna je racionalizacija uporabe područja naselja pri čemu se posebna pozornost posvetila usklađivanju stambene i proizvodne (poljoprivredne) funkcije.

Ciljevi prostornog uređenja naselja su:

- * planiranje razvitka prometnog sustava za potrebe dnevne migracije, tj. omogućavanje dobre povezanosti naselja međusobno, kao i s Dubrovnikom i Splitom,
- * planski usmjereno širenje naselja,
- * zaštita identiteta i posebnosti tipologije naselja i lokalne graditeljske tradicije za svako naselje ponaosob,
- * zaštita povijesno-arhitektonskih vrijednosti,
- * vrednovanje postojećeg graditeljskog fonda,
- * zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti,
- * prvenstveno usmjeravanje gradnje u područja bolje opskrbljenih infrastrukturom,
- * omogućavanje gradnje isključivo na potezima gdje su ulice postojeće, te na mjestima gdje je izrađena lokacijska dozvola za novu stambenu ulicu,
- * vrednovanje morfoloških i strukturnih elemenata naselja, posebno njihovih tipološko-arhitektonskih značajki,
- * obnova i uređenje povijesnih vrijednosti,
- * utvrđivanje kriterija i mjera za racionalno planiranje građevinskih područja,
- * praćenje dinamike gospodarskog rasta gradnjom stambenih građevina i građevina društvenog standarda te komunalnom opremljenošću.

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Prostor je jedan od najvažnijih resursa s kojima raspolažemo te ga je potrebno maksimalno očuvati. Zbog toga treba svaki budući razvoj planirati u okvirima opterećenja koja prostor može prihvatiti te trajno poboljšavati zatečeno stanje prostora.

Najvredniji prirodni elementi poput kraškog zaleđa, Baćinskih jezera, doline Neretve, morske obale u sprezi s izgrađenim naseljima i magistralnom infrastrukturom, te njezinim značenjem u odnosu na susjedne prostore, predstavljaju ishodište daljnjeg razvitka.

Nakon analize postojećeg stanja predložena je kategorizacija i drugih slobodnih prostora (šume, poljoprivredna tla).

Promet, jedan od ključnih generatora razvoja i kategorija koja koridorima zauzima i dijeli prostor, posebno vrijedne poljodjelske i šumske površine te ekološke cjeline, kao i magistralna infrastruktura zadržani su u postojećim trasama uz definiranje potrebnih koridora.

Kod gradnje treba voditi računa o racionalnom korištenju i zaštiti prostora s obzirom na njegove prirodne osobitosti (položaj, reljef, tlo, vegetaciju i sl.), te s obzirom na tipologiju postojećih naselja. Revidirana su građevinska područja definirana Prostornim planom iz 1987. g.

Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su:

- Smanjivanje i sprečavanje nenamjenskog korištenja prirodnih resursa, a posebno podzemnih voda, šuma, poljoprivrednog zemljišta visokog boniteta i mineralnih sirovina, morske obale,
- Radikalno sankcioniranje i suzbijanje bespravne izgradnje, posebno u područjima očuvanih krajobraznih vrijednosti, u obalnim područjima i područjima pod posebnom zaštitom,
- Poticanje kvalitetne izgradnje unutar građevinskih područja naselja, s posebnim naglaskom na revitalizaciji postojećih građevina,
- Afirmacija racionalnog korištenja prirodnih resursa u skladu s načelima održivog razvitka, a posebno u domeni eksploatacije prirodnih resursa, poljoprivredne proizvodnje, gospodarskog korištenja šuma i korištenja šuma u turističke i rekreacijske svrhe,
- Sanacija devastiranih površina, posebno eksploatacijskih polja i divljih odlagališta otpada prenamjenom u trajne oblike korištenja ili rekultivacijom,
- Uspostava jedinstvenog sustava za sprečavanje i uklanjanje šteta od elementarnih nepogoda,
- Uspostava složenog sustava za praćenje promjena u okolišu, oslanjajući se na postojeće programe monitoringa koje provode znanstvene i javno-zdravstvene ustanove.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina

Građevinsko područje jedan je od glavnih vidova za odgovarajuće uređivanje prostora. Određivanje njegovih granica zaustavlja stihijsku gradnju građevina i drugih sadržaja u prostoru.

Sprečavanje gradnje obiteljskih kuća i kuća za odmor po šumskom i poljoprivrednom zemljištu uz samu morskobalnu, osobito onom najvrednijem, ili zemljištu pod zaštitom, prioritetni je zadatak prostornog planiranja.

Na području Grada Ploča specifičnost predstavljaju stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe u funkciji poljoprivrede izgrađene izvan građevinskog područja naselja, a naročito intenzivno građene neposredno uz obalu rijeke Neretve.

U planerskom smislu građevinsko područje dijeli se na izgrađeni i neizgrađeni dio.

Formiranje novih i proširivanje postojećih građevinskih područja temelji se na stručnim argumentima i pri tome se iskazuju površine izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja.

Pod neizgrađenim građevinskim područjem smatra se onaj dio koji se Planom namjenjuje novoj gradnji, a danas je neizgrađen. Unutar zaštićenog obalnog područja neizgrađenim građevinskim područjem smatra se jedna ili više neposredno povezanih neuređenih i neizgrađenih građevinskih čestica ukupne površine veće od 5000 m² kao i sve rubne neizgrađene čestice.

Izgrađenim građevinskim područjem smatra se građevinsko zemljište na kojem su izgrađene građevne čestice, izgrađene infrastrukturne građevine i površine, te ostale površine privedene namjeni (parkovi, igrališta i sl.) unutar građevinskog područja naselja definiranih do sada važećim planskim dokumentom (Prostorni plan Općine Kardeljevo / Ploče). Izgrađenim dijelom građevinskog područja unutar ZOP-a smatraju se izgrađene građevne čestice i druge površine privedene različitoj namjeni.

Pod izgrađenim građevinskim zemljištem, podrazumijeva se i zemljište na kojem je započeta ili se namjerava započeti gradnja na osnovi važeće građevne dozvole, kao i za koje postoji važeća lokacijska dozvola.

Razgraničenje izgrađenog dijela obavlja se rubom izgrađenih građevinskih čestica.

Prema obvezama iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (Narodne novine broj 50/99) i na osnovi izvršene analize o izgrađenosti građevinskih područja iz važećih dokumenata prostornog uređenja, građevinska područja u ukupnoj površini na razini Grada Ploča ne mogu se povećavati u odnosu na njihovu površinu u važećem Prostornom planu i Generalnom urbanističkom planu Grada Ploča.

Granice građevinskih područja utvrđene su temeljem detaljne analize demografskog i gospodarskog potencijala, određenih prostornih pokazatelja i iskaza površine izgrađenog i neizgrađenog dijela, uvažavajući sljedeće smjernice:

- ispitati mogućnost gradnje unutar postojećih granica građevinskog područja, a posebno unutar nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitet postojeće infrastrukture,
- povećati površinu građevinskog područja samo ako je iscrpljena mogućnost gradnje unutar postojećih granica tih područja i na temelju argumentiranih razvojnih potreba (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), koje prati program izgradnje i uređenja zemljišta, a prijedlozi za povećanje moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja, osobito kada je neizgrađena površina veća od 10% ukupne površine građevinskog područja,
- prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja sukladno pripadnosti prostoru određenom u ovim Provedbenim odredbama,
- oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

Temelj za dimenzioniranje građevinskih područja naselja je prognoza stanovništva na području Grada Ploča do 2015. godine, po kojoj će broj stanovnika biti 12.000. a gustoća stanovništva 2015. g. 25-50 st/ha.

Za naselja Bačina i Ploče čije se građevinsko područje s više od 50% nalazi unutar ZOP-a dimenzioniranje je vršeno prema Uredbi o ZOP-u.

Za naselja Komin i Rogotin kojima se veoma mali dio građevinskog područja nalazi unutar ZOP-a dimenzioniranje je vršeno prema PPDNŽ-u.

Specifičnost grada Ploča je u velikom lučko-gospodarstvenom kompleksu unutar građevinskog područja naselja.

Ne mogu se formirati nova izdvojena građevinska područja na prostorima na kojima nema izgrađenih građevina.

Građevinska područja naselja ne mogu se širiti ni povećavati uz državne i županijske ceste.

Građevinska područja naselja ne mogu se širiti ni povećavati u pojasu šuma i 50 m od šuma.

Formiranje neizgrađenih građevinskih područja predloženo je tamo gdje postojeća izgradnja nije bila obuhvaćena građevinskim područjem, gdje je bilo ocijenjeno da je povećanje građevinskog područja prihvatljivo (uz postojeće lokalne prometnice u kontaktnim zonama s postojećim izgrađenim područjem, uz postojeće zone rekreacije, kao interpolacije u postojećim naseljima te u blizini novih razvojnih elemenata, poput radnih zona), te u autohtonim selima u zaleđu gdje se predlaže revitalizacija i obnova graditeljskog naslijeđa.

Kriteriji za određivanje granica građevinskog područja bili su:

- * veličina već izgrađenog prostora,
- * ostvarivanje optimalne gustoće izgradnje u naselju,
- * proširenja građevinskog područja planirana su na temelju razvojnih potreba i demografskih procesa, a u skladu s tradicionalnim načinom života stanovnika,
- * građevinska područja formirana su uz postojeće lokalne puteve, rubno u odnosu na kvalitetna poljoprivredna zemljišta,
- * građevinska područja ne šire se uz državne i županijske ceste, na šume i šumska zemljišta, te duž koridora državne i županijske infrastrukture.

Dosadašnji planom određena građevinska područja bila su neracionalna za korištenje. Dijelovi vlasničkih čestica koje se koriste kao poljoprivredno zemljište bili su obuhvaćeni u građevinska područja.

Određivanjem novih granica građevinskih područja i njihovim usklađivanjem sa stvarnim potrebama, a smanjenjem postojećih građevinskih područja na dijelovima gdje nije realno očekivati gradnju, omogućit će optimalan razvoj naselja i potrebnih ostalih funkcija.

U sklopu neizgrađenog dijela građevinskog područja mora se osigurati prostore od javnog interesa (javne i društvene namjene) te opremanje infrastrukturom. Provedba smjernica iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije se može sažeti na sljedeće:

- Granice građevinskih područja utvrđene su na temelju detaljne analize demografskog i gospodarskog potencijala, određenih prostornih pokazatelja i iskaza površine izgrađenog i neizgrađenog dijela, uvažavajući sljedeće smjernice:
 - ispitati mogućnost gradnje unutar postojećih granica građevinskog područja, a posebno unutar nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitet postojeće infrastrukture,
 - povećati površinu građevinskog područja samo ako je iscrpljena mogućnost gradnje unutar postojećih granica tih područja i na temelju argumentiranih razvojnih potreba (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), koje prati program izgradnje i uređenja zemljišta, a prijedlozi za povećanje moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg građevinskog područja, osobito kada je neizgrađena površina veća od 10% ukupne površine građevinskog područja,
 - prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja sukladno pripadnosti prostoru određenom u ovim Provedbenim odredbama,
 - oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseljsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

- U prostoru se zadržavaju svi objekti u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima izgrađeni do dana donošenja PPDNŽ, bez građevne dozvole, osim onih koji su:
 - izgrađeni na poljoprivrednom zemljištu najviše bonitetne klase za svoju kulturu u svojoj katastarskoj općini, a nisu u funkciji korištenja poljoprivrednog zemljišta,
 - izgrađeni na pomorskom dobru, odnosno području koje prekriva plimni val ("crna zona"), a nisu u funkciji korištenja mora i pomorskog dobra radi obavljanja pomorske i ribarske djelatnosti,
 - izgrađeni u koridorima prometne i ostale infrastrukture,
 - u zoni stroge zaštite graditeljske baštine
 - u ZOP-u.

Zatečena izgradnja utvrđuje se preko satelitske fotodokumentacije koja ima datum dana stupanja na snagu PPDNŽ.

Važno je odrediti područja i uvjeti za sanaciju utvrđenih objekata izgrađenih bez građevne dozvole, sukladno prije navedenim kriterijima.

- U PPDNŽ se zauzetost prostora preporuča najviše 300 m²/st pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.
- Prostori visokog intenziteta korištenja su dijelovi naseljenih i izgrađenih područja s visokom koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih. To je područje od Ploča uz Neretvu do Opuzena i Metkovića, koje obilježava koncentracija svih lučkih pretovarnih kapaciteta u Županiji i važnih prometnih središta uz prateće industrijsko-servisne kapacitete.
- Uređenje obalnog područja temeljit će se na sljedećim osnovnim smjernicama:
 - planirati i provoditi izgradnju i uređenje prostora tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te provoditi mjere za sanaciju ugroženih i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine,
 - povećati, ako je nužno, građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području uz morsku obalu ili ušća vodotoka, u pravilu na prostorima udaljenim od obale, a samo iznimno uz obalu, da se izbjegne neprekinuta izgrađena dužobalna zona,
 - osigurati dostupnost obali i javni interes za korištenje tog prostora za rekreaciju i pomorske djelatnosti te provoditi osobito mjere očuvanja prirodnih plaža,
 - temeljiti na funkcionalnim kriterijima i prirodnim uvjetima cjelovito uređenje i zaštitu obalnog područja kao i pomorskog dobra na kopnu, tako da se osigura cjelovitost planskog obuhvata i korištenja prostora pojedinih morfoloških jedinica,
 - očuvati značajke otoka, otočića i hridi s pretežitom ili potpuno prirodnim ambijentom mora i namijeniti prvenstveno istraživanju i ograničenom, isključivo rekreativnom posjećivanju, bez mogućnosti formiranja građevinskih područja.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

2.3.3.1. Unapređenje uređenja naselja

Uređivanje prostora treba se odvijati postupno, polazeći od zatečenog stanja prostora na temelju njegove valorizacije.

Za razvoj gradova određuje se u PPDNŽ primjerenim sljedeći pravac preobrazbe:

Urbana obnova ili reurbanizacija za gradsko područje Grada Ploča kojoj su glavni ciljevi postizanje odgovarajuće kakvoće uvjeta i načina života te revitalizacija za ruralna područja – manja naselja i sela. Srednji gradovi kao Ploče trebaju potvrditi svoj potencijal većih središta i nositelja daljnje urbanizacije.

Glavni cilj i obveza vezani za unapređenje uređenja naselja odnosi se na racionalno korištenje prostora za izgradnju naselja, odnosno određivanje građevinskog područja.

Prostor za razvoj naselja mora biti utemeljen na nekoliko kriterija od kojih su posebno važni:

- optimalna gustoća, argumentirane demografske i razvojne perspektive, očuvanje poljodjeljskih, šumskih i vodnih resursa i optimalna organizacija naselja s naglaskom na uvjetovanost komunalnog infrastrukturnog opremanja.
- U okviru uređenja naselja treba preispitati veličinu građevinskog područja brojnih naselja u odnosu na utvrđeno u Prostornom planu bivše Općine, jer su ona, u nekim slučajevima, neodgovarajuća.
- Važno je sustavno unapređenje uređenja i opremanja naselja, a posebno naselja Ploče.
- Temeljne funkcije za kvalitetan život, a posebno osnovno školovanje, zdravstvena zaštita i opskrba, trebale bi biti osigurane na razini stanovništva prihvatljivog komfora i dostupnosti. Ta dostupnost može se osigurati očuvanjem tradicijskih i gradnjom novih objekata (škole), ali i funkcioniranjem unutar sustava po principu: usluga što bliže potrošaču i korisniku.
- Prostorni razvitak i širenje naselja treba biti u relaciji s povijesnom strukturom naseljskih prostora, koje kod izrade novih planova treba sustavno usklađivati s demografskim kretanjima.
- S ciljem zaštite prostora korisno je obnavljati i zapuštena naselja i kad je to neracionalno glede komunalne infrastrukture, s ciljem postizanja drugih probitaka u temeljnom usmjerenju prostornog uređenja Grada Ploča. Takva obnova treba obvezno uvažavati i očuvati prirodne vrijednosti i kvalitetu krajolika, staru strukturu građenja naselja i domova, tradicionalne građevinske materijale i oblike, uz osiguranje prometne dostupnosti i telekomunikacijskih veza.
- Obveza je planirati i odrediti mjere za komunalno infrastrukturno opremanje područja naselja kao uvjet za daljnji razvoj i izgradnju svakog naselja i doma, s time da se mora osigurati pristupna prometnica, pitka voda, prikladan sustav odvodnje, električna struja, ako postoje mogućnosti plinski priključak i mogućnost telefonske linije.

Temeljni ciljevi razvoja naselja su:

- osiguranje boljih uvjeta života omogućavanjem skladnijeg prostornog, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja i raznolikijim uvjetima života,
- planiranje prostornog razvoja prvenstveno na planski određenim neizgrađenim građevinskim područjima s opremanjem pratećim sadržajima i prostorima,
- racionalizacija korištenja prostora pri čemu se mora posvetiti posebna pažnja usklađivanju stambene, poljoprivredne i proizvodne funkcije,
- uređivanje prostora, infrastrukture i komunikacijskih sustava uz uvažavanje postojeće mreže i strukture naselja, razvojnih koridora i razmještaja resursa.

Planom se definiraju:

- * veličina, struktura i oblik razvoja naselja,
- * uravnotežen razvoj središnjih funkcija,
- * ravnomjerniji razvoj u prostoru,
- * lokalna razvojna središta,
- * granice građevinskih područja,
- * načini i uvjeti gradnje i uređenja prostora.

Planiranje sistema naselja temelji se na prostornoj organizaciji i razradi značenja i karakteristika svakog naselja. Ne planiraju se nova naselja, već se osiguravaju uvjeti za daljnji razvoj postojećih.

Za formiranje skladne slike naselja predviđene mjere razvoja, uređivanja i zaštite temelje se na:

- očuvanju karakteristične slike krajobraza,
- tipologiji čestica karakterističnih za nizinske prostore,
- karakterističnoj organizaciji čestica,
- gradnji niskih stambenih i gospodarskih građevina,
- načinu gradnje s okućnicama i vrtovima,
- elementima tradicijske arhitekture,
- očuvanju vrijednih kulturno-povijesnih i prirodnih građevina i prostora,
- vrijednim neizgrađenim javnim prostorima,
- uređivanju naselja s povećavanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda,
- gradnji proizvodnih i infrastrukturnih građevina,
- poticanju razvitka obiteljskih gospodarskih programa uzgoja voća i povrća.

Stanovanje kao osnovna funkcija naselja i najveći potrošač i korisnik prostora je značajni element prostornog planiranja. Cjelina sustava stanovanja je i stan, usluge, opskrba, obrazovanje, socijalne i zdravstvene djelatnosti, rekreacijski prostor.

Uređivanje prostora naselja temelji se na optimalnim gustoćama, osiguravanju prostora javnih sadržaja i opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom.

Značajan čimbenik je i mogućnost izbora lokacije unutar svakog naselja.

2.3.3.2. Unapređenje prometne infrastrukture

Cestovni promet

Posebnu pozornost u nastupajućem planskom razdoblju treba obratiti unapređivanju stanja cestovne prometne infrastrukture. To je posebno važno s obzirom na značenje razvrstanih i nerazvrstanih javnih cesta za cjelokupni prostor grada Ploča kao i na brojne registrirane nedostatke u cestovnoj mreži (vođenje glavnih pravaca najnaseljenijim područjima, veliki intenzitet prometa sa znatnim učešćem teških teretnih vozila i specifičnih vrsta tereta, nepovoljne prometno-tehničke karakteristike cesta i sl.).

U tu svrhu cilj je što prije pristupiti realizaciji i izgradnji tri ključna koridora iz prve skupine prioriteta: nastavke autoceste A1 prema Dubrovniku i autoceste A10 prema Republici BiH te brze državne ceste koja će povezati denivelirano križanje ovih autocesta i grad Ploče odnosno njegove lučke kapacitete. Sve utvrđene nepovoljne i opasne poteze županijskih, lokalnih kao i nerazvrstanih javnih cesta potrebno je ubrzanim tempom rekonstruirati i modernizirati. Na potezima gdje ovakvim zahvatima nije moguće postići odgovarajuća povećanja stupnja sigurnosti odvijanja prometa, treba razmotriti mogućnost planskog određivanja i postavljanja potpuno novih trasa.

Željeznički promet

Planski zahvati na izgradnji potpuno novog koridora u sustavu željezničkog prometa izuzetno su složeni, a osim toga uvjetovani su i međunarodnim sporazumom s Republikom Bosnom i Hercegovinom. S obzirom na dugoročnost realizacije ovakvog zahvata, unapređenje stanja treba provoditi na postojećem koridoru od Ploča preko Metkovića do državne granice s Republikom BiH.

Budući da je ovaj koridor izvjesni broj godina zapostavljan i nedovoljno ili nikako održavan, potrebno je izvršiti modernizaciju i rekonstrukciju^{26, 27} postojeće željezničke pruge kako bi se prijevozna osposobljenost vratila na predratne količine tereta.

Pomorski promet

Položaj na važnom europskom prometnom koridoru V.c, prirodno zaštićena i dobro pozicionirana luka, vrlo dobra opremljenost pretovarnim i skladišnim infrastrukturnim kapacitetima, dobra povezanost sa zaleđem i sl., višestruke su prednosti koje je potrebno maksimalno iskoristiti u budućnosti. U tom smislu, pored unapređenja stanja drugih vidova prometa (željeznički, cestovni), predviđeno je postojeći kopneni prostor luke od oko 230 ha dograditi novim lučkim kapacitetima. Na taj način dodatno će biti povećan broj i kvaliteta usluga koje će privući nove količine tereta.

²⁶ Gornji ustroj Opuzen (isključivo) – Ploče (uključivo), Izvedbeni projekt, Željezničko projektno društvo Zagreb, Zagreb, lipanj 2002.

²⁷ Idejni građevinski projekt modernizacije MP 13 na dionici D.G. – Metković – Ploče
Željezničko projektno društvo Zagreb, Zagreb, lipanj 2002.

Također, zahvatima na održavanju kao i rekonstrukciji plovnog puta moguće je podići razinu sigurnosti plovidbe. Tako će uplovljavanje i isplavlavanje brodova na samom ušću rijeke Neretve biti znatno olakšano, a to će omogućiti i jednostavniji pristup brodovima do Luke Metković.

Telekomunikacijski promet

Zahvaljujući postojećim postrojenjima izgrađenim unutar granica i u kontaktnom području grada Ploča te na taj način osiguranom kvalitetnom prijemu i prijenosu signala sustava telekomunikacija (fiksne, mobilne, televizijske, radijske), unapređenje stanja prvenstveno treba biti usmjereno uvođenju i primjeni novih tehničkih i tehnoloških rješenja.

2.3.3.3. Unapređenje komunalne infrastrukture

Unapređenje stanja opremljenosti prostora Grada Ploča sustavima komunalne infrastrukture potrebno je provoditi u svakom od sustava, a sve s ciljem stvaranja primjerenih uvjeta za život ljudi.

Sustav vodoopskrbe

Unapređenje stanja unutar ovog sustava planirano je na način da se stvore pretpostavke i izvrše potrebne predradnje za eksploataciju novih izvorišta (Modro oko, Žrnovica). Na taj će način biti osigurane dodatne količine pitke vode, a i smanjit će se ovisnost o postojećem izvorištu Klokun.

Također, određivanjem zona i provođenjem s tim u vezi obaveznih mjera zaštite izvorišta vode za piće te primjenom novijih tehnološki i tehnički kvalitetnijih postrojenja, treba nastojati poboljšati kvalitetu pitke vode. Sve cjevovode kod kojih su registrirani veći gubici u mreži ili su izvedeni od nekvalitetnih i štetnih materijala, potrebno je nadomjestiti novima.

Sustav odvodnje

Svakako najveće napore za unapređenje stanja te s tim u vezi znatna financijska sredstva potrebno je uložiti u izgradnju sustava javne odvodnje. Rješenje ovog problema posebno je zahtjevno budući je uslijed reljefnih karakteristika terena potrebno izgraditi veći broj prepumpnih stanica. Sve prikupljene otpadne vode prepumpavanjem će biti prebačene na zapadnu stranu pločanskog zaljeva i preko planiranog pročistača ispuštene u more.

Sustav plinoopskrbe

S obzirom na činjenicu da ovaj sustav komunalne opremljenosti prostora praktički ne postoji, a da postoje realne mogućnosti da se u sklopu luke izgrade kapaciteti za pretovar i skladištenje većih količina ukapljenog plina, sustav plinoopskrbnih cjevovoda te postrojenja za redukciju tlaka treba ubrzano osmisliti i stvoriti sve planske pretpostavke za njegovu izgradnju.

Sustav elektroopskrbe

U skladu s iznimnim značenjem elektroenergetskog sustava ne samo za prostor grada Ploča nego i šire, unapređenje stanja treba provoditi prema planski postavljenim i utvrđenim prioritetima. To podrazumijeva izgradnju jednog visokonaponskog postrojenja naponske razine 110/x kV te većeg broja srednjenaponskih postrojenja 10(20)/0,4 kV za potrebe novoplaniranih sadržaja kao i radi zamjene postrojenja gdje su utvrđene loše naponske prilike uslijed zastarjelosti, preopterećenosti i sl. S obzirom na planirani razvoj luke Ploče i očekivane znatno veće potrebe za elektroenergijom, najracionalnije je da, izgradnjom visokonaponskog postrojenja u prvoj fazi kao TS 110/35/10(20) kV, postojeća TS 35/10 kV Vranjak preuzme u cijelosti opskrbu lučkog kompleksa.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvitka na području Grada Ploča u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Grad Ploče je jedan od 5 gradova i 17 općina Dubrovačko-neretvanske županije. Sa svojih 9 naselja i površinom od 128,94 km², u odnosu na 226 naselja i 1.782,49 km² područja Županije čini 7,2 % površine Županije.

U odnosu na prostornu strukturu Županije Grad Ploče je značajan kao regionalno središte. Ističe se po svojem kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu i znatnoj površini šuma.

Posebnost prostoru Grada daje luka Ploče.

Turizam bi mogao, koristeći postojeći hotel kao bazu, imati značaj za Grad Ploče.

Izgrađenim građevinskim područjem smatra se građevinsko zemljište na kojem su izgrađene građevne čestice, izgrađene infrastrukturne građevine i površine, te ostale površine privedene namjeni (parkovi, igrališta i sl.) unutar građevinskog područja naselja planiranih do sada važećim Prostornim planom Općine Kardeljevo / Ploče.

Pod izgrađenim građevinskim zemljištem, u smislu ovih Odredbi, podrazumijeva se i zemljište na kojem je započeta ili se namjerava započeti gradnja na osnovi važeće građevne dozvole, kao i za koje postoji važeća lokacijska dozvola. Izgrađenim građevinskim područjem označene su i čestice manje od 5.000 m² (interpolacije) između izgrađenih čestica.

U prostoru se zadržavaju svi objekti u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima izgrađeni do dana donošenja PPUG Ploče, bez građevne dozvole, osim onih koji su:

- izgrađeni na poljoprivrednom zemljištu najviše bonitetne klase za svoju kulturu u svojoj katastarskoj općini, a nisu u funkciji korištenja poljoprivrednog zemljišta,
- izgrađeni na pomorskom dobru, odnosno području koje prekriva plimni val ("crna 237 zona"), a nisu u funkciji korištenja mora i pomorskog dobra radi obavljanja pomorske i ribarske djelatnosti,
- izgrađeni u koridorima prometne i ostale infrastrukture,
- u zoni stroge zaštite graditeljske baštine
- u ZOP-u.

Zatečena izgradnja utvrđuje se preko satelitske fotodokumentacije koja ima datum dana stupanja na snagu PPDNŽ.

Prostori visokog intenziteta korištenja su dijelovi naseljenih i izgrađenih područja s visokom koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih i to:

- područje od Ploča uz Neretvu do Opuzena i Metkovića, koje obilježava koncentracija svih lučkih pretovarnih kapaciteta u Županiji i važnih prometnih središta uz prateće industrijsko-servisne kapacitete

U ovim područjima predviđa se nastavak koncentracije stanovništva i djelatnosti, nastavak gradnje i koncentracija svih namjena, s mogućnošću proširenja građevinskih područja, odnosno razrjeđivanja, ako su infra/suprastrukturno substandardna.

Uređenje zaštićenog obalnog područja temeljit će se na sljedećim osnovnim smjernicama:

- planirati i provoditi izgradnju i uređenje prostora tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajolika te provoditi mjere za sanaciju ugroženih i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine,
- povećati, ako je nužno, građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području uz morsku obalu ili ušća vodotoka, u pravilu na prostorima udaljenim od obale, a samo iznimno uz obalu, da se izbjegne neprekinuta izgrađena dužobalna zona,
- osigurati dostupnost obali i javni interes za korištenje tog prostora za rekreaciju i pomorske djelatnosti te provoditi osobito mjere očuvanja prirodnih plaža,

- temeljiti na funkcionalnim kriterijima i prirodnim uvjetima cjelovito uređenje i zaštitu obalnog područja kao i pomorskog dobra na kopnu, tako da se osigura cjelovitost planskog obuhvata i korištenja prostora pojedinih morfoloških jedinica,
- očuvati značajke otoka, otočića i hridi s pretežito ili potpuno prirodnim ambijentom mora i namijeniti prvenstveno istraživanju i ograničenom, isključivo rekreativnom posjećivanju, bez mogućnosti formiranja građevinskih područja.

Za planiranje građevinskih područja unutar ZOP-a određuju se sljedeći uvjeti:

- postojećim građevinskim područjima podrazumijevaju se građevinska područja naselja i izdvojena građevinska područja (izvan naselja), utvrđena odgovarajućim dokumentom prostornog uređenja, usklađena s namjenom površina i kriterijima određenim Prostornim planom Županije,
- izgrađenim dijelom građevinskog područja smatraju se izgrađene građevne čestice i druge površine privedene različitoj namjeni, a neizgrađeni dio građevinskog područja je jedna ili više neposredno povezanih neuređenih i neizgrađenih građevnih čestica ukupne površine veće od 5.000 m² kao i sve rubne neizgrađene čestice,
- ako se građevinsko područje nalazi izvan granica ZOP-a s više od polovice površine, za planiranje i uređenje toga dijela primjenjuju se smjernice određene Prostornim planom Županije,
- u ZOP-u se ne mogu povećavati niti osnivati nova građevinska područja, osim izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) za ugostiteljsko-turističku namjenu površine najviše 15 ha,
- iznimno, ako je izgrađeni dio građevinskog područja veći od 80% površine ukupnog građevinskog područja, u ZOP-u se građevinsko područje može povećati najviše do 20% površine izgrađenog dijela građevinskog područja,
- ako je izgrađeni dio građevinskog područja manji od 50% od ukupnog građevinskog područja, građevinsko područje mora se smanjiti na 70% postojeće površine,
- ograničiti gradnju u neizgrađenom dijelu postojećih građevinskih područja uz morsku obalu i ušća vodotoka osim za funkcije neposredno povezane uz more, morsku obalu i vodotoke,
- planirati građevine stambene, poslovne i druge namjene tako da namjenom, položajem, veličinom i oblikovanjem poštuju zatečene prostorne vrijednosti i obilježja,
- osigurati slobodan pristup obali i prolaz uz obalu te javni interes u korištenju, osobito pomorskog dobra,
- u građevinskom području naselja, u pojasu do 70 m od obalne crte, ne može se planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za:
 - proizvodnju koja nije funkcionalno povezana s morem i morskom obalom,
 - trgovinu netto trgovačke površine veće od 1.500 m², osim ako to zahtijevaju prirodni uvjeti i konfiguracija terena,
- u neizgrađenom dijelu građevinskog područja naselja u pojasu najmanje 70 m od obalne crte može se planirati samo izgradnja hotela, građevina javne namjene i uređenje javnih površina, infrastrukturnih građevina i drugih građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali (brodogradilišta, luke i sl.)
- prethodne dvije alineje ne odnose se na naselja koja je temeljem članka 26. Zakona o prostornom uređenju određena obveza donošenja generalnog urbanističkog plana (GUP) i na naselja u kojima više od 50% postojećih građevina koriste za stalno stanovanje osobe koje imaju prebivalište u tom naselju,
- u ZOP-u u smislu članka 45a. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, 100/04) ako nije donesen urbanistički plan uređenja, ne može se graditi nova, rekonstruirati, odnosno zamijeniti postojeća pojedinačna ili više građevina na građevnoj čestici ili prostornoj cjelini izgrađenog dijela građevinskog područja naselja površine veće od 5.000 m²,
- pod urbanističkim planom uređenja podrazumijeva se i GUP ako nije u protivnosti s odredbama Uredbe,
- u ZOP-u se može donijeti detaljni plan uređenja za obuhvat određen prostornim planom šireg područja (UPU, GUP, PPUG) ako je prethodno donesen prostorni plan iz prethodne dvije alineje,
- urbanistički plan uređenja u ZOP-u mora se izraditi najmanje u mjerilu 1:1000 ili 1:2000 na topografskom planu, a obuhvaća cijeli neizgrađeni dio građevinskog područja,
- u ZOP-u se građevina može graditi samo na uređenoj građevnoj čestici (pristup na građevnu česticu, odvodnja otpadnih voda i propisani broj parkirališnih mjesta) ili čije je uređenje započeto na temelju Programa izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture prema posebnom propisu, na način da su izvedeni barem zemljani radovi u skladu s urbanističkim planom uređenja za neizgrađeni dio građevinskog područja, odnosno s prostornim planom na temelju kojeg se provodi zahvat u prostoru za izgrađeni dio građevinskog područja,
- granice građevinskih područja naselja unutar ZOP-a detaljno su utvrđene ovim planom.

U ZOP-u u izdvojenom građevinskom području (izvan naselja) ne može se planirati gradnja, niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za:

- proizvodnju i trgovinu u pojasu najmanje 70 m od obalne crte,
- usluge ugostiteljskog smještaja u pojasu najmanje 70 m od obalne crte,
- stalno ili povremeno stanovanje (apartmanske građevine za tržište),
- odmor i rekreaciju (kuće za odmor).

U neizgrađenom dijelu izdvojenog od građevinskog područja (izvan naselja) u pojasu najmanje 70 m od obalne crte može se planirati samo izgradnja infrastrukturnih građevina i drugih građevina koje po svojoj prirodi zahtijevaju smještaj na obali (brodogradilišta, luke i sl.).

Ova točka se ne odnosi na rekonstrukciju građevina izgrađenih na temelju građevne dozvole ili drugog odgovarajućeg akta nadležnog tijela državne vlasti.

Za razvoj Grada Ploča određuje se primjerenim pravac preobrazne urbane obnove ili reurbanizacija gradskog područja.

Unutar ZOP-a nalaze se dijelovi sljedećih naselja: Baćina, Komin, Ploče i Rogotin. U naselju Komin od cca 60 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana cca 26 ha nalazi se unutar ZOP-a. S obzirom da se radi o području na samom ušću Neretve koje je vrlo malo izgrađeno predlaže se da se zadrži građevinsko područje samo za izgrađeni dio. U naselju Rogotin od cca 38 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se samo 0,29 ha koji su neizgrađeni. Slijedom toga građevinska područja naselja Komin i Rogotin dimenzionirana su prema PPDNŽ-u.

U naselju Baćina od cca 78 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se cca 19 ha. U naselju Ploče od cca 240 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se cca 124 ha. S obzirom da je više od 50% građevinskog područja naselja unutar ZOP-a dimenzioniranje građevinskih područja naselja za Baćinu i Ploče vršeno je prema Uredbi o ZOP-u.

3.1.1. Razvoj i urbanizacija

Razvoj

Razvoj grada Ploča će se odvijati tako da će interakcija grada, prometnih tokova, gospodarstva, poljoprivrede, širenja i samostalnog razvoja pojedinih naselja preplitati. U pojedinim elementima će razvojni procesi u gradu utjecati na šire područje i obrnuto. Strateški značajni elementi koji se planom određuju:

- O konačnom rješenju trase autoceste i njenog priključenja na gradsku mrežu grada Ploča ovisit će elementi razvoja samog grada i njegove okolice.
- O razvitku lučkih postrojenja i ulaganja u razvoj luke Ploče ovisit će i razvoj prometnih tokova i izgradnja uz samu morskobalu.
- O smještaju zračne luke Ploče ovisit će i razvoj okolnog prostora uz ograničenje zaštite prirode, a naročito ornitoloških rezervata u dolini rijeke Neretve.
- Vrijedan krajobraz doline Neretve sa svojim kvalitetnim poljoprivrednim zemljištem daju posebnost razvoju gospodarstva i poljoprivrede ovog dijela Županije južno od grada Ploča.
- Utjecaj na razvoj Grada Ploča trebale bi imati i administrativne, obrazovne i kulturne funkcije koje je potrebno razvijati u samom gradu.
- Prerada, malo poduzetništvo, obrti i "male proizvodnje" razvijat će se na području grada i ostalih naselja za što postoje vrlo dobri uvjeti. Daljnji razvoj intenzivnije poljoprivredne djelatnosti jedan je od gradskih razvojnih elemenata i znatno će utjecati na ostale djelatnosti: preradu, otkup, transport poljoprivrednih proizvoda i sl.
- S obzirom na probleme koje izaziva uporaba kemijskih sredstava na poljoprivrednim površinama bilo bi dobro poticati proizvodnju zdrave hrane.
- Razvoj rekreacijskih, lovnih i ribolovnih djelatnosti doprinosit će raznovrsnosti u gospodarskom razvoju.
- Turizam kao iznimno važan element razvoja gospodarstva treba znatne poticaje za razvoj s obzirom na blizinu lučkih postrojenja kao i vojnih kapaciteta smještenih u gradu Ploče.

U odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije najznačajniji elementi prostornog razvoja Grada Ploča su:

- 1) Izgradnja autoceste Split - Dubrovnik
- 2) Razvoj željezničkog prometa
- 3) Očuvanje i unapređenje najkvalitetnijeg poljoprivrednog zemljišta
- 4) Očuvanje, obnova i zaštita dijelova prirode doline Neretve i Baćinskih jezera
- 5) Stimulacija prostornog razvoja tvrtki koje su nositelji razvoja Grada
- 6) Razvoj obrazovnih institucija u funkciji poticanja ukupnog razvoja
- 7) Sustavno zbrinjavanje otpada.

Urbanizacija

U Donjeneretvanskom kraju stvorena je uska i uzdužna okosnica urbanizacije i razvojno područje Ploče - Opuzen - Metković. Tako je nastala jedna razvojna cjelina koja spaja jadranski i neretvanski razvojni pravac. Valorizacija prostora Županije kategorizirana je u pet osnovnih tipova područja:

- 1) područje pretežito gradskih obilježja
- 2) područje koje ima prijelazna obilježja između grada i urbaniziranog prostora
- 3) područje koje ima prijelazna obilježja između urbaniziranog prostora i sela
- 4) područja koja imaju pretežito seoska obilježja
- 5) ostala pretežito seoska područja s manje od 100 stanovnika u osnovnoj prostornoj jedinici.

U PPDNŽ definirane su preporuke i smjernice za ponašanje u pojedinim tipovima urbanizacije. Na osnovi provedenih analiza naselja su grupirana u skupine.

Na području grada Ploče identificirani su sljedeći tipovi žarišta:

T5 – naselje s više od 5000 stanovnika – Ploče

T7 – naselje s više od 1000 stanovnika – Komin i Staševica

a) gradska područja – **naselje Ploče**

- Preporuka je da ključni pravac preobrazbe gradskih područja bude urbana obnova ili neurbanizirana, tj. odgovarajuća kakvoća uvjeta i načina života na gradskom području.

b) prijelazna područja – **naselja Baćina, Komin i Rogotin**

- Zajedničko obilježje ovih naselja je oskudna opremljenost tehničkom i društvenom infrastrukturom. Preporuka daljnjeg pravca preobrazbe je infrastrukturna rekonstrukcija i poboljšanje općih uvjeta života izgrađivanjem tehničke i društvene infrastrukture.

c) ruralna područja – **naselja Staševica, Plina Jezero, Peračko Blato, Šarić Struga, Banja**

- Prostrano uglavnom rijetko naseljeno područje potrebno je revitalizirati, a naročito sela i zaselke koji ostaju bez stanovnika.

Grad Ploče prema tipologiji razvojnih promjena ocijenjen je kao prostor u ekspanziji te je istaknut kao grad koji uz ostale gradove čini i osnovnu razvojnu matricu Županije.

U Kominu je identificiran proces stagnacije.

Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima

Grad Ploče spada u skupinu bivših općinskih središta, odnosno središta lokalne samouprave do donošenja Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 10/97). Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske grad Ploče je jedno od gradskih naselja.

Prema PPDNŽ određeno je da se gradskoj regiji (tj. gradu Pločama i njegovoj urbaniziranoj okolici) posveti pažnja kao višem prostornom obliku urbanizacije, te da se regulira njezin razvoj kao cjeline. Prema sustavu središnjih naselja grad Ploče je kategoriziran kao **regionalno središte – podjela središnjih funkcija s Metkovićem – manje razvojno središte – srednji grad**.

Optimalna veličina grada Ploča određena na temelju analiza postojećih podataka predviđena je 8000-10000 stanovnika.

S obzirom da je područje obuhvata Grada Ploča 1991. imalo 11220 stanovnika, a 2001. 10834, pretpostavka je da će 2015. planirani broj stanovnika biti 12000.

Ciljana gustoća stanovnika predviđena PPDNŽ je 25-30 st/ha kao osnova za izradu planova užeg područja.

Osnovne funkcije gradova su uz dominantno stanovanje i: usluge, opskrba, obrazovanje, socijalne i zdravstvene djelatnosti, komunalni i infrastrukturni uređaji i rekreacijski prostori.

Posebne funkcije grada Ploča se temelje na gospodarskim i prirodnim djelatnostima prostora: luci Ploče i njenim kapacitetima i postrojenjima te poljoprivrednim područjima doline Neretve. Slijedom toga razvoj gospodarstva grada Ploča odvijat će se na temelju intenzivnog razvitka poljoprivrede, manjih proizvodnih pogona (za preradu poljoprivrednih proizvoda), daljnjeg razvitka lučke djelatnosti te obrtništva, ugostiteljstva i turizma kao pratećih djelatnosti.

Sve funkcije u gradu Pločama treba razvijati u skladu s razvitkom cijelog područja, njegovim planiranim brojem stanovnika koji gravitira i koristi te usluge.

U okviru uređenja naselja trebalo je preispitati i po mogućnosti smanjiti veličinu građevinskog područja u odnosu na utvrđeno u Prostornom planu bivše općine Kardeljevo, jer su bila prilično neracionalno utvrđivana.

U Donjoneretvanskom području očekuje se daljnje razvijanje procesa urbanizacije u kojem je grad Ploče važno regionalno središte (uz Metković i Opuzen), a manja lokalna središta su Staševica, Rogotin i Komin. Unutar zaštićenog obalnog pojasa (ZOP-a) nalaze se dijelovi naselja: Bačina, Ploče, Rogotin i Komin. U svim ovim naseljima više od 90% građevina koristi se za stalno stanovanje.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Struktura namjene površina u obuhvatu plana je sljedeća:

a) Za **razvoj i uređenje** prostora **naselja** predviđene su:

- * izgrađeni dio građevinskog područja – obuhvaća postojeću izgradnju unutar do sasda važećih građevinskih područja definiranih Prostornim planom bivše Općine Kardeljevo / Ploče,
- * neizgrađeni dio građevinskog područja – predložene su zone moguće izgradnje - pretežno stambene (koje su ocijenjene kao pogodne za gradnju) uz rubne dijelove poljoprivrednog područja, uz postojeće puteve, te na područjima gdje je uz obaveznu izradu detaljnog plana ili lokacijske dozvole za novu prometnicu moguća gradnja na dosad neizgrađenom građevinskom području,
- * javna i društvena namjena (nisu posebno označene zone u planu); gradit će se prema potrebama i mogućnostima unutar građevinskih područja,
- * gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička
 1. postojeći hotel u Pločama (T1)
 2. planirani hotel i hotelsko naselje (djelomično u naselju Ploče, a djelomično u naselju Bačina), (T1 i T2) – lokalitet "Pod cestom" (ex vojna zona)
 3. kamp Baćinska jezera (T3) u naselju Bačina – lokalitet "Željograd"
 4. luka nautičkog turizma - marina Ploče (uz naselje Bačina)
 5. planirani hotel u naselju Banja – Zmijarevići (T1)
- * Sportsko-rekreacijska namjena
 1. sportska dvorana u Pločama – Vranjak 1 (R4)
 2. nogometna igrališta (R7) u naseljima Banja, Komin i Ploče
 3. vaterpolo (R10) u naselju Rogotin.

b) Za **razvoj i uređenje** prostora izdvojenih građevinskih područja **izvan naselja** predviđene su:

- Gospodarska namjena – proizvodna - pretežito industrijska (I1)
 1. Luka Ploče
 2. Vranjak 2
 3. Vranjak 3
 4. Vranjak 4
- Gospodarska namjena – proizvodna - prehrambeno-prerađivačka (I3)
 1. Rogotin
 2. Komin
 3. Staševica
- Gospodarska namjena – poslovna - pretežito trgovačka (K2)
 1. Rogotin – istočno od mosta
 2. Rogotin – zapadno od mosta

- Gospodarska namjena – mješovita - pretežito trgovačka (K5)
 1. Rogotin
 - Gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička
 1. lokalitet jezero Modrič - Galičak (T*) – zona u istraživanju izvan naselja Komin
 2. hotelsko naselje uz naselje Bačina (T2) – lokalitet Dobrogošće
 - Sportsko-rekreacijska namjena
 1. sportska igrališta kod Baćinskih jezera (R5)
 2. kupališne zone (R6) – Komin, Dobrogošće, Baćinska jezera
 3. sport i rekreacija Male Bare (R8)
- c) Izgradnja izvan građevinskog područja:
- Za **poljoprivredna tla** isključivo osnovne namjene predviđeno je vrijedno obradivo tlo (P2)
 - Za **šume i druge neizgrađene površine**
 1. gospodarske i zaštitne šume (Š1),
 2. šume posebne namjene (Š3)
 - Za **uređenje vodotoka i voda** predviđene su:
 1. vodene površine – vodotoci i jezera,
 2. melioracijski kanali,
 3. retencija za obranu od poplava i akumulacije.
 - Posebna namjena (N):
 1. vojna lokacija "Tatinje" s otočićem "Pločice"
 2. vojni kompleks "Sidrište"
 3. vojni objekt "Višnjica"
 - Površine infrastrukturnih sustava (IS) – novoplanirana trafostanica Ploče
 - Za uređenje groblja (G) predviđena je odgovarajuća površina za sva postojeća groblja na području Grada. To su:
 1. gradsko groblje na Lazinštini
 2. Bačina (u Baćini kod Sv. Jure)
 3. Banja (Mali Gaj)
 4. Komin (Sv. Rok)
 5. Peračko Blato
 6. Plina Jezero (Velika Gospa i Marijinog uznesenja u Obličevcu
 7. Sv. Ivana u Zavali)
 8. Rogotin (Sv. Nikola)
 9. Staševica (Međublance, Grebine, Blance na Spilicama)
 10. Šarić Struga.
 - eksploatacijska polja – kamenolomi – na lokalitetu Obličevac kod Karamatića (E3)
 - odlagalište otpada
 - Za **cestovni promet** predviđene su površine za: planiranu državnu autocestu s priključnim cestama s čvorištima, alternativni pravac – koridor u istraživanju: Otrić Seoci - čvor Kobiljača - čvor Ploče, županijske ceste, lokalne ceste i nerazvrstane ceste s raskrižjima.
 - Za **željeznički promet** predviđeno je korištenje postojeće trase magistralne pomoćne željezničke pruge te planirani koridor jadranske željezničke pruge.

U Planu su primijenjene sljedeće smjernice za planiranje i uređivanje prostora:

Racionalno korištenje i namjena prostora

- Određivanjem prostora za građenje ne smanjuju se šumske i kvalitetne poljoprivredne površine i štite se vode (podzemne i nadzemne).
- Kad je nužna promjena vrijednih površina postojećeg poljoprivrednog korištenja, zahvati se ograničavaju i podređuju uvjetima osnovne namjene i režima korištenja.

- U vrijednim i zaštićenim dijelovima prirode, na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, u vodozaštitnim zonama, u koridorima prometnica i komunalne infrastrukture nisu planirane one djelatnosti koje bi mogle ugroziti osnovnu namjenu ili fenomen.

Ograničavanje korištenja prostora

- Prostor izvan građevinskih područja namijenjen je poljoprivredi, šumarstvu, vodnom gospodarstvu, sportu i rekreaciji s težnjom očuvanja što većih površina prirodnih režima i resursa, i očuvanju biološke raznolikosti, a napose očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti.

Formiranje građevinskih područja

- Građevinska su područja formirana kao cjeline naselja pri čemu se ne proširuju uz državne ceste, na vrijedna poljoprivredna zemljišta, na zaštićena područja i koridore državne i županijske infrastrukture.

Građevinska područja su formirana vodeći računa o postojećoj izgrađenosti, dosadašnjim planiranim, građevinskim područjima, ukupnom značaju Grada te o razvojnim procesima u pojedinim naseljima.

S obzirom na ukupni gospodarski potencijal Grada Ploča znatan dio je predviđen upravo za tu namjenu (Luka Ploče i Vranjak).

Koridori infrastrukture i infrastrukturne građevine

- Infrastrukturu se planira unutar koridora, a gdje je to moguće korištenjem jednog koridora za više sustava infrastrukture.
- Pri tom se koriste postojeći koridori tako da izbjegavaju krčenje šuma, uništenje poljoprivrednog zemljišta, te da ne dijele cjeline prirodnih prostora naselja.

Razvoj gospodarstva i drugih djelatnosti u prostoru

- Određena su prioritetna područja za razvoj gospodarskih djelatnosti koja čine razvojna obilježja pojedinog naselja. Tu se prioritetno lociraju one funkcije koje su vezane uz tu lokaciju i resurs i time se osigurava svrhovito i racionalno gospodarenje dobrima.
- S gledišta zaštite strateških postavki korištenja prostora u slučaju više mogućih namjena i interesa prioritet treba dati poljoprivrednom i šumskom zemljištu, području vodnih sustava, infrastrukturnim koridorima.

3.2.1. Građevinska područja naselja

Prostornim planom uređenja Grada Ploča utvrđene su granice građevinskih područja samog naselja Ploče i svih ostalih naselja koja su u sustavu Grada. Njima se razgraničava površine izgrađenih dijelova i površina za razvoj od površina namijenjenih poljoprivredi, šumarstvu te drugim namjenama.

Osnovni kriteriji za formiranje građevinskih područja naselja su sljedeći:

- postojeća izgrađenost;
- mogući broj stanovnika;
- potrebni prostori za prateće sadržaje druge namjene (gospodarstvo, javne zelene površine, sport i rekreacija i dr.);
- mogućnost komunalnog opremanja i prometnog povezivanja;
- formiranje građevinskih područja u skladu s osnovnim elementima ograničenja (kvalitetna poljoprivredna tla, postojeće šume, vrijedni prirodni i kultivirani krajobrazi, zaštićeni objekti prirode i značajniji infrastrukturni koridori).

Građevinska su područja određena za gradnju i razvoj stambenih, gospodarskih i poljoprivrednih građevina, građevina javne i društvene namjene (vjerske, kulturne, odgojne, obrazovne, zdravstvene, socijalne, turističke i slične namjene), građevina posebne namjene; građevina za sport i rekreaciju, komunalnih, prometnih, infrastrukturnih građevina i sustava, groblja, te za parkove u naselju.

U odnosu na dosadašnji Prostorni plan bivše općine Kardeljevo, površina građevinskog područja naselja je smanjena. Pri određivanju veličine građevinskih područja vođeno je računa o činjenici da je Grad Ploče regionalno središte od značaja za znatno širi prostor.

Pri gradnji treba težiti tome da se građevinska područja postupno šire, uz osiguranje minimuma komunalne opremljenosti. To pokazuje na odgovarajuću širinu građevne čestice javno prometne površine, opremljenost vodom, električnom energijom i na prikladan način riješenu odvodnju.

Novoj gradnji zgrada se ne može pristupiti prije uređenja odgovarajućeg dijela ulice. Odobrenje za gradnju (lokacijska ili građevinska dozvola) mogu se izdavati nakon što je određena građevna čestica ulice ili se to razgraničenje provodi u istom postupku.

U nastavku je dan sažeti prikaz osnovnih obilježja i planskih opredjeljenja razvoja naselja u sastavu Grada Ploča.

1. Baćina

Baćina je naselje smješteno uz Baćinska jezera na zapadnom dijelu Grada Ploča. Dijelovi naselja smješteni su sjeverno i južno od državne ceste D8 (GP Pasjak (gr. R. Slov.) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - GP Klek (gr. R. BiH) - GP Zaton Doli (gr. R. BiH) - Dubrovnik - GP Karasovići (gr. SR. SiC)), dijelovi naselja nalaze se istočno i zapadno od jezera Sladinac, a dio se nalazi uz morsku obalu. Administrativna površina naselja iznosi 27,02 km². Broj stanovnika kretao se u popisima stanovnika od 4551 godine 1857. do najviše 747 godine 1931. Najmanje stanovnika (78) bilo je godine 1981. Prema zadnjem popisu od 2001. godine bilo je 578 stanovnika, gustoća naseljenosti 2001. god. bila je 21,39 st/km². Procjena je da bi planirani broj stanovnika do 2015. godine mogao biti cca 690 stanovnika.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Baćina iznosi 19,00 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 40,68 ha, a od toga je neizgrađenih 23,26 ha. Planirana površina sporta i rekreacije oko Baćinskih jezera iznosi 271,45 ha. Površine posebne namjene (vojske) iznose 12,67 ha. Površina groblja iznosi 0,10 ha. Površine turističkih namjena su: za kamp uz Baćinska jezera 0,5 ha te hotelsko naselje Dobrogošće 12,00 ha, planirani hotel i hotelsko naselje na lokalitetu "Pod cestom" ukupne površine 6,6 ha – od toga u naselju Baćina 1,7 ha i luka nautičkog turizma – marina Ploče površine kopnenog dijela 1 ha.

2. Banja

Banja je naselje smješteno sjeverno od Crne rijeke. Djelomično je smješteno uz lokalnu prometnicu L 69009 (Banja (Ž 6217) - Desne - Kula Norinska (Ž 6217)), a djelomično uz nerazvrstane prometnice u istočnom dijelu Grada Ploča.

Administrativna površina naselja iznosi 5,5 km². Broj stanovnika prema popisima stanovnika kretao se od 158 godine 1857. do najviše 308 stanovnika godine 1910. Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2001. god. naselje je imalo 188 stanovnika. Gustoća naseljenosti 2001. godine iznosila je 34,18 st/km². Procijenjeno je da bi planirani broj stanovnika do 2015. godine mogao biti 200.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskih područja naselja Banja iznosi 5,08 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 20,06 ha, od toga je neizgrađenih 14,98 ha. Površina nogometnog igrališta (R7) iznosi 1,1 ha. Za gospodarsku namjenu – proizvodnu - pretežito prehrambeno-prerađivačku planirana je površina od 0,914 ha neizgrađenog dijela (dio unutar naselja Banja). Ova zona proteže se preko teritorija tri naselja: Rogotin, Komin i Banja. Površina postojećeg groblja s proširenjem iznosi 0,27 ha.

3. Komin

Komin je naselje smješteno uz rijeku Neretvu. Većim je dijelom smješteno uz županijsku cestu Ž 6217 (Rogotin (D8) - Komin - Krvavac - Kula (D62)), djelomično uz državnu cestu D8, a djelomično uz lokalne ceste L69006 (kamp Višnjica - L69007) i L69007 (D8 - Trn - L69010).

Administrativna površina naselja iznosi 19,83 km².

Broj stanovnika prema popisima stanovništva kretao se od 405 stanovnika godine 1857. do 1595 godine 1971. Prema popisu iz 2001. god. naselje Komin imalo je 1303 stanovnika. Gustoća naseljenosti godine 2001. bila je 65,71 st/km². Procijenjeno je da bi planirani broj stanovnika do 2015. god. bio 1.500. Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Komin iznosi 15,17 ha.

Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 33,18 ha, od toga je neizgrađenih 18,01 ha. Osim toga ovim prostornim planom planirana je izdvojena zona turističke namjene u istraživanju – jezero Modrič - Galičak. Površina, kapacitet, namjena i smještaj odredit će se nakon provedenih istraživanja. Također je planirano igralište površine 0,68 ha.

Za gospodarsku namjenu – proizvodnu - pretežito prehrambeno-prerađivačku planirana je površina od 3,73 ha izgrađenog dijela i 13,46 ha neizgrađenog dijela (dio unutar naselja Komin). Ova zona proteže se preko teritorija tri naselja: Rogotin, Komin i Banja. Groblje u Kominu je površine 0,25 ha.

4. Peračko Blato

Naselje Peračko Blato nalazi se istočno od Baćinskog jezera uz lokalnu prometnicu L 69003 (Peračko Blato - D513).

Administrativna površina naselja iznosi 6,9 km². Broj stanovnika bio je 255 stanovnika prema popisu 1991. god. i 280 stanovnika prema popisu iz 2001. god.

(U razdoblju od 1981. do 1991. naselja Istočna Plina i Zapadna Plina ukinuta su, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina jezero i Šarić Struga).

Gustoća naseljenosti 2001. god. iznosila je 40,8 st/km². Procijenjeno je da bi broj stanovnika do 2015. god mogao biti 300.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Peračko Blato iznosi 7,38 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 22,33 ha; od toga je neizgrađenih 14,95 ha.

Planirana površina za sport i rekreaciju uz Baćinska jezera nalazi se djelomično unutar naselja Peračko Blato u površini od 14,65 ha. Površina groblja iznosi 0,84 ha.

5. Plina Jezero

Naselje Plina Jezero nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Grada Ploča, istočno od Peračkog Blata.

Naselje nije formirano već se sastoji od niza zaselaka istočno i zapadno od državne ceste D513 (M. Prolog (D62) - Ploče (D8)).

Administrativna površina naselja iznosi 22,32 km². Broj stanovnika je bio prema popisu od 1991. godine 51 stanovnik a od 2001. god. 35 stanovnika.

(U razdoblju od 1981. god. do 1991. god naselja Istočna Plina i zapadna Plina ukinuta su, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina jezero i Šarić Struga).

Gustoća naseljenosti 2001. godine iznosila je 1,57 st/ha. Procijenjeno je da bi broj stanovnika do 2015. god mogao biti 50.

Površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 6,74 ha, što se sve smatra neizgrađenim, jer dosadašnjim planom nije imalo označenih građevinskih područja. Površina groblja u naselju Plina Jezero iznosi 0,67 ha.

Na području naselja Plina Jezero planira se gospodarska namjena – dvije površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (eksploatacijska polja) - E3 – građevinski kamen.

6. Ploče

Najvažnija karakteristika grada Ploča proizlazi iz njegovog geografskog položaja. Nalazi se na ishodištu prirodnog i povijesnog prometnog puta dolinom Neretve prema središnjim prostorima Federacije BiH i sjevernog dijela Hrvatske. Osim toga nalazi se na približno polovini puta između Splita i Dubrovnika na najvažnijoj državnoj cesti (D8) duž Jadranske obale.

Položaj na središnjem dijelu Jadranske obale i blizina srednjodalmatinskih otoka posebno ističu povoljan položaj grada.

Upravo je položaj i mogućnosti za luku bio najvažniji faktor kod osnivanja grada, te Grad Ploče duguje svoj nastanak potrebi za izgradnjom luke na kraju prometnog toka dolinom Neretve.

Usporedo s izgradnjom krupne infrastrukture, luke i željeznice nastajao je i grad, koji je već nakon dvadesetak godina postojanja dobio važnu ulogu u sklopu naselja u delti Neretve i u čitavom južnom dijelu jadranske regije.

Pogodnost položaja će i u daljnjem razvoju grada igrati odlučujuću ulogu, a naročito za razvoj njegove ekonomske moći.

Na jadranskoj obali koja obiluje vrlo starim urbanim naseljima Grad Ploče predstavlja određen fenomen, jer njegov razvoj kao grada započinje 1948. godine. Od 1948-1961. godine Ploče su samo lučko naselje, a od 1961. do danas formira se Grad Ploče u lučko-industrijski grad, koji preuzima i centralne funkcije koje su bile rezervirane isključivo za tradicionalne centre u dolini Neretve.

Danas možemo reći da su Ploče grad koji zbog naglog razvoja ne predstavlja zaokruženu cjelinu, jer mu pojedine gradske funkcije nisu u dovoljnoj mjeri izražene ni prisutne.

Uloga Luke Ploče kao zone gospodarskih djelatnosti, u ovom kraju je izrazito naglašena.

Servisna, trgovačka, kulturna i zabavna funkcija slabije su razvijene te ih treba razvijati da bi Grad Ploče postao u pravom smislu grad i središte kakvo je ovom kraju potrebno.

Usporedo s razvojem industrije i luke moraju se razvijati i ostale djelatnosti i usluge koje grad mora imati. Razvojem tih djelatnosti Ploče će pored zadovoljavanja potreba stanovništva užeg dijela grada preuzeti i funkcije centra šireg područja.

Uloga grada Ploča na jadranskoj obali sve više dobiva na značaju, što prvenstveno odražava težnju za razvojem snažnijeg centra na potezu obale od Splita do Dubrovnika.

Dio aglomeracije smješten je u ravnici delte Neretve, dok se drugi nalazi na padinama kraških brežuljaka karakterističnih za obalni pojas.

Ovaj položaj grada na dodiru dvaju različitih prirodnih sredina očituje se i u svim vidovima života na ovom području.

Što se tiče urbane strukture i izgleda današnjeg šireg područja grada Ploča izdvajaju se tri tipa naselja. Prvi tip je novoizgrađeni dio jezgre grada s najvećim dijelom kolektivnih stambenih zgrada.

Drugi tip su suburbana naselja nastala uglavnom uz jadransku turističku cestu (državnu cestu D8). Treći tip su naselja ruralnog karaktera.

Današnja struktura jezgre ima karakteristiku odvojenosti stambenih dijelova i javnih namjena centra.

Nedostatak je potpuni izostanak centra kao čvrste jezgre. Očit je nedostatak oblikovno i sadržajno opremljenog gradskog trga te otvorenih urbanih površina prikladnih za odvijanje javnog života.

Cestovni promet odvija se jadranskom magistralnom državnom cestom D8.

Grad Ploče se priključuje na ovu cestu na dva mjesta. Oba ulaza su smještena na neprikladnim mjestima.

Samo naselje Ploče unutar administrativnog područja Grada Ploča smješteno je centralno i zauzima površinu od 14,3 km².

Dosadašnjim prostornim planom najveći dio naselja Ploča je bio obuhvaćen Generalnim urbanističkim planom bivše općine Kardeljevo.

Broj stanovnika kretao se od 201 stanovnik prema popisu iz 1880. godine do 6537 stanovnika prema popisu iz 2001. godine. Gustoća naseljenosti 2001. g. bila je 457,13 st/km².

Procjena je da bi planirani broj stanovnika do 2015. god. mogao biti cca 7.100.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Ploče iznosi 46,62 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 62,73 ha, od čega je 10,51 ha mješovite namjene predloženo za prenamjenu od posebne namjene. Neizgrađenih građevinskih područja je 16,11 ha.

Osim građevinskih područja mješovite namjene ovim planom planirane su i ostale namjene u naselju Ploče.

Zone gospodarskih djelatnosti - proizvodne i poslovne: Luka Ploče, industrijske zone Vranjak 2, 3 i 4 ukupne površine 291,64 ha, zona sporta i rekreacije Vranjak 1 površine 8,86 ha, te groblje površine 1,20 ha (uključujući proširenje). Postojeći hotel u Pločama te planirani hotel i hotelsko naselje na lokalitetu "Pod cestom" ukupne su površine 5,34 ha.

7. Rogotin

Rogotin je naselje smješteno uz jezero Vlaška, kanal Vlaška - more i jezero Parila. Naselje je formirano uz državnu prometnicu D8 (GP Pasjak (gr. R. Slov.) - Šapjane - Rijeka - Zadar - Split - GP Klek (gr. R. BiH) - GP Zaton Doli (gr. R. BiH) - Dubrovnik - GP Karasovići (gr. SR. SiC)), lokalnu prometnicu L 69005 (D8 - želj. kolodvor Rogotin) i nerazvrstane prometnice.

Administrativna površina naselja iznosi 3,12 km². Broj stanovnika kretao se u popisima stanovnika od 187 stanovnika godine 1857. do najviše 771 stanovnik godine 1971. Prema zadnjem popisu od 2001. god. bilo je 747 stanovnika. Gustoća naseljenosti 2001. godine bila je 233,01 st/km². Procjena je da bi planirani broj stanovnika do 2015. godine mogao biti cca 800.

Do sada izgrađeno građevinsko područje iznosi 9,34 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosit će 38,72 ha, a od toga je neizgrađenih 29,38 ha.

Osim građevinskih područja mješovite namjene ovim planom planira se ukupna površina gospodarske namjene 30,33 ha. Od toga je planirano:

- pretežito poslovna namjena (K₂₋₁ u površini 3,25 ha i K₂₋₂ 2,75 ha) - neizgrađeno,
- pretežito poslovna namjena - mješovita (K₅) u površini 3,30 ha - neizgrađeno,
- gospodarska namjena – proizvodna - pretežito prehrambeno-prerađivačka (I3) planirana je u površini od 11,36 ha izgrađenog dijela i 9,67 ha neizgrađenog dijela (dio unutar naselja Rogotin). Ova zona proteže se preko teritorija tri naselja: Rogotin, Komin i Banja.

Groblje je površine 0,29 ha.

8. Staševica

Naselje Staševica nalazi se na krajnjem sjeverozapadnom dijelu Grada Ploča. Središnji dio naselja smješten je uz županijsku cestu Ž6208 (Vrgorac (D62) - Staševica - D513).

Djelomično su dijelovi naselja formirani uz nerazvrstane prometnice južno od rijeke Matice, a dijelom su formirani zaseoci u južnom brdskom dijelu naselja.

Administrativna površina naselja iznosi 26,05 km².

Broj stanovnika kretao se od 566 stanovnika prema popisu iz 1857. god. do 1112 stanovnika prema popisu iz 1991. god. Prema zadnjem popisu stanovnika iz 2001. godine naselje Staševica imalo je 918 stanovnika, a gustoća naseljenosti bila je 35,24 st/km².

Procjena je da bi planirani broj stanovnika oko 2015. godine mogao biti cca 1.100 stanovnika.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Staševica iznosi 21,83 ha. Ukupna površina građevinskih područja planiranih ovim planom iznosi 64,43 ha, a od toga je neizgrađenih 42,60 ha. Planirana je površina za gospodarsku namjenu - proizvodnu - pretežno prehrambeno-prerađivačku, površine 6,73 ha. Površina groblja u naselju Staševica iznosi 0,53 ha.

9. Šarić Struga

Naselje Šarić Struga nalazi se između naselja Rogotin i Banja. Naselje je formirano sjeverno od Crne rijeke uz lokalnu prometnicu L69004 (D 8 - Šarić Struga). U sjevernom dijelu naselja postoji još nekoliko zaselaka.

Administrativna površina naselja iznosi 3,9 km².

Broj stanovnika prema popisu iz 1991. god. iznosi 259 stanovnika, a prema popisu 2001. god. iznosi 248 stanovnika. Gustoća naseljenosti 2001. god. iznosi 63,59 st/km².

(U razdoblju od 1981. do 1991. naselja Istočna Plina i Zapadna Plina ukinuta su, a formirana su naselja Peračko Blato, Plina jezero i Šarić Struga).

Procijenjeno je da bi broj stanovnika do 2015. g. mogao biti 260.

Dosadašnja izgrađena površina građevinskog područja naselja Šarić Struga iznosi 3,04 ha. Ukupna površina građevinskog područja naselja planiranih ovim planom iznosi 11,48 ha, a od toga je neizgrađenih 8,44 ha. Površina groblja u naselju Šarić Struga iznosi 0,17 ha.

3.2.2. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja: poljoprivredne, šumske te vodne površine, posebne namjene i ostale površine)

Tablica 11.

Re d. br.	GRAD PLOČE	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada	stan / ha	ha / stan
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA	Planirani broj stanovnika:	12.000		0,65	1,55
1.1.	Građevinska područja ukupno	GP	300,35	1,61		
	- izgrađeni dio GP		125,88	0,68		
	- neizgrađeni dio GP		174,47	0,94		
	gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička (u naselju)	T	9,87	0,05		
	sport i rekreacija	R	10,64	0,06		
1.2.	Izgrađene strukture izvan građevinskog područja ukupno		674,58	3,63		
	- zone gospodarskih djelatnosti (industrijske i poslovne)	I, K	346,81	1,86		
	- gospodarska namjena – površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (eksploatacijska polja) - kamenolomi	E3	29,67	0,16		
	- turizam	T	12,00	0,06		
	- sport i rekreacija	R	286,10	1,54		
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno		1.703,52	9,16		
	- vrijedno obradivo tlo	P2	1.703,52	9,16		
1.4.	Šumske površine ukupno		4.745,82	25,52		
	- gospodarske i zaštitne	Š1	4.724,32	25,40		
	- šume posebne namjene	Š3	21,50	0,12		
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	5.239,80	28,17		
1.6.	Vodne površine ukupno	V	5.896,18	31,70		
	- vodotoci		222,88	1,20		
	- jezera		194,78	1,05		
	- more		5.337,27	28,70		
	- kanali – melioracije		12,75	0,07		
	- retencije		128,50	0,69		
1.7.	Ostale površine ukupno		17,24	0,09		
	- groblja	G	4,32	0,02		
	- posebna namjena	N	12,67	0,07		
	- površine infrastrukturnih sustava – TS Ploče	IS	0,25	0,001		
	UKUPNO GRAD²⁸		18.598,00	100,00		
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE					
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno		6.241,10	33,56		
	- ornitološko-ihtiološki rezervat zaštićeno ovim planom se predlaže zaštititi	I, O	875,88	4,71		
			221,33	1,19		
			654,55	3,52		
	- značajni krajobraz	ZK	158,88	0,85		
	- park prirode (ovim planom se predlaže zaštititi)	PP	5.206,34	27,99		
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno		87,19	0,47		
	- povijesne graditeljske cjeline:					
	Komin		20,84	0,11		
	Rogotin		27,08	0,15		
	Plina Jezero		3,78	0,02		
	Bačina		23,37	0,13		
	Staševica		12,12	0,07		
	UKUPNO		6.328,29	34,03		
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA					
3.1.	More i morska obala ukupno		2.976,34	16,00		
	- zaštićeno obalno područje - kopno	ZOP	2.131,95	11,46		
	- zaštićeno obalno područje - more		844,39	4,54		

²⁸ Uključena i pripadajuća površina mora

TABLICA 12. PREGLED NAMJENA POVRŠINA PO NASELJIMA (ha)

Naselje	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA										IZDVOJENE POVRŠINE IZVAN NASELJA										Sve- ukupno
	GP izgrađeno		GP neizgrađeno		GP ukupno		Sport i rekreacija		Turistička namjena		Gospodarska namjena				Sport i rekreacija		Turizam		Groblja		
											(pretežno industrijska i pretežno poslovna)		površine za iskorištavanje mineralnih sirovina (eksploatacijska polja) - kamenolomi								
	ha	%*	ha	%*	ha	%**	ha	%**	ha	%**	ha	%**	ha	%**	ha	%**	ha	%**	ha	%**	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Baćina	17,42	42,8	23,26	57,2	40,68	12,4			3,26	1,0					271,45	82,9	12,00	3,7	0,10	0,03	327,49
Banja	5,08	25,3	14,98	74,7	20,06	88,4	1,10	4,8	1,27	5,6									0,27	1,2	22,70
Komin	15,17	45,7	18,01	54,3	33,18	63,5	0,68	1,3			18,11	34,7					***		0,25	0,5	52,22
Peračko Blato	7,38	33,0	14,95	67,0	22,33	59,0									14,65	38,7			0,84	2,2	37,82
Plina Jezero			6,74	100,0	6,74	18,2							29,67	80,0					0,67	1,8	37,08
Ploče	46,62	74,3	16,11	25,7	62,73	17,0	8,86	2,4	5,34	1,4	291,64	78,9							1,20	0,3	369,77
Rogotin	9,34	24,1	29,38	75,9	38,72	55,8					30,33	43,7							0,29	0,4	69,34
Štaševica	21,83	33,9	42,60	66,1	64,43	89,9					6,73	9,4							0,53	0,7	71,69
Šarić Struga	3,04	26,5	8,44	73,5	11,48	98,5													0,17	1,5	11,65
UKUPNO:	125,88	41,9	174,47	58,1	300,35	30,0	10,64	1,1	9,87	1,0	346,81	34,7	29,67	3,0	286,10	28,6	12,00	1,2	4,32	0,4	999,76

* % je izračunat u odnosu na kolonu (5)
 ** % je izračunat u odnosu na kolonu (17)
 *** zona u istraživanju

TABLICA 13. ANALIZA IZGRAĐENIH I NEIZGRAĐENIH GRAĐEVINSKIH PODRUČJA UNUTAR I IZVAN ZOP-a ZA NASELJA KOJA IMAJU GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA UNUTAR ZOP-A VIŠE OD 50%

PROSTORNI PLAN BIVŠE OPĆINE KARDELJEVO / PLOČE

NASELJE	NAMJENA	GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a				GRAĐEVINSKA PODRUČJA IZVAN ZOP-a			
		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO	
		[ha]		[%]*		[ha]		[%]*	
BAĆINA	GP naselja mješovite namjene	52,02	13,16	65,18	20,19	8,24	5,32	13,56	39,23
	Turistička namjena	78,72	1,76	80,48	2,19	/	0,50	0,50	100,00
PLOČE	GP naselja mješovite namjene	159,06	37,84	196,90	19,22	34,36	9,23	43,59	21,17
	Luka, industrija, servisi, skladišta	241,67	108,33	350,00	30,95	6,67	/	6,67	/

PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLOČA

NASELJE	NAMJENA	GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a				GRAĐEVINSKA PODRUČJA IZVAN ZOP-a				
		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO		
		[ha]		[%]*		[ha]		[%]*		
BAĆINA	GP naselja mješovite namjene	8,28	12,18	20,46	59,53	14,98	5,24	20,22	25,91	
	Sport i rekreacija	R8, R5, R6	20,24	/	20,24	/	252,39	/	252,39	/
	Turistička namjena	T1, T2, T3	13,00	1,76	14,76	11,92	/	0,50	0,50	100,00
	Groblje		/	0,10	0,10	100,00	/	/	/	/
PLOČE	GP naselja mješovite namjene	9,21	37,77	46,98	80,40	6,90	8,85	15,75	56,19	
	Gospodarska namjena - industrijska	I1	183,31	108,33	291,64	37,15	/	/	/	/
	Turistička namjena	T1, T2	/	5,34	5,34	100,00	/	/	/	/
	Sport i rekreacija	R4, R7	8,86	/	8,86	/	/	/	/	/
	Groblje		/	1,20	1,20	100,00	/	/	/	/

* postotak izgrađenog GP u odnosu na ukupno

TABLICA 14. a) GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a
 - PROSTORNI PLAN BIVŠE OPĆINE KARDELJEVO / PLOČE

NASELJE	NAMJENA	GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a				ADMINISTRATIVNA POVRŠINA NASELJA UNUTAR ZOP-a	
		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO		KOPNO	MORE
		[ha]		[%]*		[ha]	
BAČINA	GP naselja mješovite namjene	52,02	13,16	65,18	20,19	1.052,24	311,53
	Turistička namjena	78,72	1,76	80,48	2,19		
PLOČE	GP naselja mješovite namjene	159,06	37,84	196,90	19,22	600,02	128,41
	Gospodarska namjena - industrijska	241,67	108,33	350,00	30,95		
KOMIN	GP naselje mješovite namjene	25,78	/	25,78	/	371,03	401,37
	Luka, industrija, servisi, skladišta	120,18	/	120,18	/		
	Turizam i rekreacija	15,41	/	15,41	/		
ROGOTIN	GP naselje mješovite namjene	0,29	/	0,29	/	108,66	3,08
UKUPNO		693,13	161,09	854,22	72,55	2.131,95	844,39

 b) GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a
 - PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA PLOČA

NASELJE	NAMJENA	GRAĐEVINSKA PODRUČJA UNUTAR ZOP-a				ADMINISTRATIVNA POVRŠINA NASELJA UNUTAR ZOP-a		
		Neizgrađeno	Izgrađeno	UKUPNO		KOPNO	MORE	
		[ha]		[%]*		[ha]		
BAČINA	GP naselja mješovite namjene	8,28	12,18	20,46	59,53	1052,24	311,53	
	Sport i rekreacija	R8, R5, R6	20,24	/	20,24			/
	Turistička namjena	T1,T2, T3	13,00	1,76	14,76			11,92
	Groblje		/	0,10	0,10			100,00
PLOČE	GP naselja mješovite namjene	9,21	37,77	46,98	80,40	600,02	128,41	
	Gospodarska namjena - industrijska	I1	183,31	108,33	291,64			37,15
	Turistička namjena	T1,T2	/	5,34	5,34			100,00
	Sport i rekreacija	R4, R7	8,86	/	8,86			/
	Groblje		/	1,20	1,20			100,00
KOMIN	GP naselje mješovite namjene	/	3,25	3,25		371,03	401,37	
	Turistička namjena	T*	u istraživanju					
ROGOTIN	GP naselje mješovite namjene	/	/	/		108,66	3,08	
UKUPNO		237,48	190,17	427,65	589,00	2.131,95	844,39	

* postotak izgrađenog GP u odnosu na ukupno

TABLICA 15. PREGLED NAMJENA POVRŠINA PO NASELJIMA PREMA PROSTORNOM PLANU OPĆINE PLOČE (Sl. Glasnik Općine Ploče, 11/87) (ha)

Naselje	Namjena	unutar ZOP-a	izvan ZOP-a	% unutar ZOP-a	UKUPNO
BAĆINA	građevinska područja	65,18	13,56	82,78	78,74
	turizam i rekreacija	80,48		100,00	80,48
	luka, industrija, servisi, skladišta				
BANJA	građevinska područja		14,47		14,47
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta		2,61		2,61
KOMIN	građevinska područja	25,78	34,04	43,10	59,82
	turizam i rekreacija	15,41		100,00	15,41
	luka, industrija, servisi, skladišta	120,18		100,00	120,18
PERAČKO BLATO	građevinska područja		22,19		22,19
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta				
PLINA JEZERO	građevinska područja		11,76		11,76
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta				
PLOČE	građevinska područja	196,90	43,59	81,87	240,49
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta	349,99	6,67	98,13	356,66
ROGOTIN	građevinska područja		37,34		37,34
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta	64,11	37,93	62,83	102,04
STAŠEVICA	građevinska područja		73,97		73,97
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta		9,21		9,21
ŠARIĆ STRUGA	građevinska područja		8,76		8,76
	turizam i rekreacija				
	luka, industrija, servisi, skladišta				

Unutar ZOP-a nalaze se dijelovi sljedećih naselja: Baćina, Komin, Ploče i Rogotin. U naselju Komin od cca 60 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana cca 26 ha nalazi se unutar ZOP-a. S obzirom da se radi o području na samom ušću Neretve koje je vrlo malo izgrađeno predlaže se da se zadrži građevinsko područje samo za izgrađeni dio. U naselju Rogotin od cca 38 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se samo 0,29 ha koji su neizgrađeni. Slijedom toga građevinska područja naselja Komin i Rogotin dimenzionirana su prema PPDNŽ-u.

U naselju Baćina od cca 78 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se cca 19 ha. U naselju Ploče od cca 240 ha građevinskog područja iz do sada važećeg Plana unutar ZOP-a nalazi se cca 124 ha. S obzirom da je više od 50% građevinskog područja naselja unutar ZOP-a dimenzioniranje građevinskih područja naselja za Baćinu i Ploče vršeno je prema Uredbi o ZOP-u.

TABLICA 16. OBVEZNA TABLICA PROVJERE GP NASELJA I GP IZDOJENIH ZONA

A. Građevinska područja naselja i izdvojenih dijelova naselja	Prostorni plan Općine Ploče			Usklađenje s člankom 4. Uredbe	Prostorni plan uređenja Grada Ploča			Ovjera
	Ukupno GP ha	Izgrađeno GP ha	izgrađenost %		Ukupno GP ha	Izgrađeno GP ha	izgrađenost %	
1. Bačina	78,74	18,48	23,47		40,68	17,42	42,82	
2. Komin	59,82	15,17	25,36		33,18	15,17	45,72	
3. Ploče	240,49	47,07	19,57		62,73	46,62	74,32	
4. Rogotin	37,34	10,68	28,60		38,72	9,34	24,12	
B. Izdvojena građevinska područja sportsko-rekreacijske namjene (R)								
1. Bačina	80,48				271,45	/	/	
2. Komin	15,41							
3. Ploče								
4. Rogotin								
C. Izdvojena građevinska područja gospodarske namjene (I, K)								
1. Bačina								
2. Komin	120,18	3,73	3,10		18,11	3,73	20,60	
3. Ploče	356,66	128,00	35,89		291,64	138,83	47,60	
4. Rogotin	102,04	11,36	11,13		30,33	11,36	37,45	

D. Ugostiteljsko-turistička namjena u izdvojenom građevinskom području							
R. br.	Naselje	Lokalitet	Površina GP ha	Vrsta	Kapacitet	Izgrađenost %	Usklađeno s PPDNŽ-om Ovjera
1.	Komin	jezero Modrič - Galičak	u istraživanju	T*	u istraživanju	0	
2.	Bačina	Dobrogošće	12,0	T2	1.100	0	

D ₁ . Ugostiteljsko-turistička namjena unutar građevinskog područja naselja									
R. br.	Naselje	Površina GP naselja ha	Lokalitet	Površina turističke zone ha	Vrsta	Kapacitet	Izgrađenost %	% udjela turističke zone u GP naselja	Usklađeno s PPDNŽ-om Ovjera
1.	Bačina	40,68	Bačinska jezera – Željograd	0,5	T3	100	100	7,87	
2.	Bačina		luka nautičkog turizma – marina Ploče (kopneni dio)	1,0	T2	120	0		
3.	Bačina		"Pod cestom" (dio)	1,7	T1, T2	80 – T1 1200 – T2	0*		
4.	Ploče	62,73	"Pod cestom" (dio)	4,9	T1, T2	80 – T1 1200 – T2	0*	8,45	
5.	Ploče		hotel (postojeći)	0,4	T1	80 – T1	100		

* lokacija izgrađena postojećim vojnim objektima

Luka nautičkog turizma

GRAD	naselje	naziv / lokalitet	kapacitet (broj vezova)	postojeće / planirano
Ploče	Bačina	Ploče	200	planirano

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Određivanje namjena i njihovog razgraničenja vršeno je prema zatečenom postojećem stanju kao polazištu. Planom se nastojalo omogućiti razvoj gospodarskih i društvenih djelatnosti u skladu s potrebama i mogućnostima gospodarskog i društvenog potencijala Grada Ploča.

Za novoplanirane društvene i djelatnosti javne namjene, dječje vrtiće, škole i manje vjerske građevine nisu planom predviđene izdvojene zone već će se one graditi unutar granica pojedinog građevinskog područja prema mogućnostima i potrebama kad se one ukažu.

3.3.1. Zone gospodarskih djelatnosti

Zone gospodarskih djelatnosti planirane su za izgradnju poslovnih (gospodarskih) građevina, bez stanovanja na čestici (radni pogoni, skladišta i sl.). Definirane su kao bruto zona, koja će se prema potrebi parcelirati za više korisnika i izgrađivati po sljedećim odredbama:

- Svi će se priključiti na infrastrukturu ili osigurati vlastite sisteme posebno za sigurno otklanjanje otpadnih voda zbog zaštite tla i vodotoka;
- Pri izgradnji proizvodnih pogona vodit će se posebno računa o preventivnoj ekološkoj zaštiti, pa se neće locirati pogoni koji štetno utječu na okoliš onečišćenjem zraka, a posebno agresivnim otpadnim vodama (kao što su npr. klaonice i slično).

Rubne čestice industrijske zone koje su u neposrednom kontaktu s građevinskim zonama naselja moraju obavezno imati zonu visokog zelenila u naselju kao zaštitu od štetnih utjecaja buke, prašine i sl. u širini od 10 m.

a) gospodarska namjena – proizvodna - pretežito industrijska (I1)

1. Luka Ploče

Luka Ploče je kapitalna zona gospodarske djelatnosti na prostoru Grada i u tom smislu razvrstana kao luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa²⁹ za Državu. Normalizacijom stanja u široj regiji te zahvatima i ulaganjima na obnovi lučkih kapaciteta (sanacija obale 5, nabavljena i modernizirana pretovarna oprema, obale opremljene odbojnicima i sl.) postupno se vraćaju tradicionalni lučki tereti (rasuti, tekući, generalni). Također su se pojavili i novi tereti u sklopu integralnog transporta. Kontejnerski promet³⁰ ubrzano raste:

- 4126 TEU - 2001. g.
- 8638 TEU - 2002. g.
- 6978 TEU - 2003. g. (prvih šest mjeseci).

U skladu s trendom porasta svih vrsta tereta određeni su i planovi razvoja lučkih kapaciteta. Kao prioritet predviđena je izgradnja kontejnerskog terminala (uz buduću obalu 7, gaz 13,5 m, pretovar 40000 TEU / god.) u sklopu kojeg je i Ro-Ro terminal. Dugoročno, u zoni pretovara koristit će se oprema čije tehničke karakteristike omogućuju pretovar kontejnerskih brodova treće generacije. U prijelaznom razdoblju predviđena je nabavka mobilne višenamjenske portalne dizalice koja će biti korištena za pretovar i drugih vrsta tereta. Prva faza izgradnje ne zahtijeva ulaganja u pretovarnu opremu.

Osim kontejnerskog drugi prioritet je izgradnja terminala za rasute terete. Terminal je planiran na ulazu u kanal Vlaška – more, a moći će prihvaćati brodove do 120.000 DWT.

S obzirom na današnje stanje strateške i lučke infrastrukture, realizacija planiranih terminala kao i normalno funkcioniranje postojećih kapaciteta nije moguće provesti bez:

- osiguranja planski potrebnih količina električne energije (sveukupno vršno opterećenje $P_V = P_{V3post.} + P_{Vplan} = 2,0 \text{ MW} + 9,5 \text{ MW} = 11,5 \text{ MW}$),
- izgradnje cestovnih prometnica i skupine željezničkih kolosijeka,
- izgradnje sustava odvodnje čime će biti zapriječeno slobodno otjecanje onečišćenih oborinskih voda u more,
- izgradnje vodoopskrbnog sustava s hidrantskom mrežom,
- izgradnje telekomunikacijskog sustava te sustava vatrodojave i sl.

²⁹ Odluka o osnivanju Lučke uprave Ploče, "Narodne novine" br. 19/97

³⁰ Izgradnja 1. faze Kontejnerskog terminala u Luci Ploče, Lučka uprava Ploče, Ploče, svibanj 2003.

Svi drugi mogući interesantni sadržaji (hladnjača, silos, terminal za stoku, skladišta nafte i derivata, LPG i sl.) realizirat će se u skladu s interesom mogućih koncesionara.

2. Vranjak 2, Vranjak 3 i Vranjak 4

Predviđene su zone za gospodarsku namjenu – proizvodnu - pretežito industrijsku. Ove zone planirane su bile dosadašnjim planovima (GUP-om) te su ovim planom zadržane. Unutar ovih zona nema poznatih korisnika te će potencijalni investitori, kada budu poznati, definirati programe izgradnje.

b) gospodarska namjena – proizvodna - prehrambeno-prerađivačka (I3)

Predviđene su dvije zone – jedna u Staševici, a druga se proteže kroz tri statistička naselja: Rogotin, Komin i Banja. Na ovim se prostorima mogu graditi pogoni male privrede, prerade poljoprivrednih proizvoda (ratarskih, stočarskih, peradarskih) uz obavezne mjere zaštite okoliša za djelatnosti koje će se obavljati u ovim zonama. Obavezna je izrada urbanističkog plana uređenja.

c) gospodarska namjena – poslovna - pretežito trgovačka (K2)

Predviđene su dvije zone u Rogotinu (istočno i zapadno od mosta na Neretvi). U ovim se zonama mogu graditi poslovne zgrade pretežito trgovačke namjene. Obavezna je izrada urbanističkog plana uređenja.

c) gospodarska namjena – mješovita - pretežito trgovačka (K5)

Predviđena je jedna zona u Rogotinu.

Pretpostavlja se da će se na ovim prostorima graditi građevine mješovite namjene (male privrede, prerade i proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, obrt i sl. ali pretežito trgovačke namjene). Potrebno je osigurati propisane mjere zaštite okoliša za djelatnosti koje će se obavljati unutar ovih zona. Obavezna je izrada urbanističkog plana uređenja.

d) gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička (T1, T2, T3, T*)

Unutar građevinskog područja naselja moguća je gradnja građevina ugostiteljsko-turističke namjene. Unutar zaštićenog obalnog pojasa maksimalno je dozvoljena izgradnja hotela kapaciteta 80 kreveta. Na području Grada Ploča označen je postojeći hotel u Pločama, u građevinskom području naselja. U naselju Banja – Zmijarevići planiran je hotel kapaciteta 80 kreveta. U naselju Ploče planiran je hotel i hotelsko naselje na lokalitetu "Pod cestom". Na Baćinskim jezerima planiran je autokamp na lokalitetu Željograd.

Planirana je zona izdvojenog građevinskog područja izvan naselja Komin (lokalitet jezero Modrič - Galičak), zona u istraživanju (T*). Namjena ove zone definirat će se u postupku istraživanja. Tražena istraživanja trebaju obuhvatiti analizu svih prirodnih i stvorenih elemenata prostora i provedbu postupka procjene utjecaja na okoliš sukladno posebnom propisu kao preduvjet za provođenje postupka izmjena i dopuna PPDNŽ-e.

Planirano je hotelsko naselje na lokalitetu Dobrogošće. Također je planirana luka nautičkog turizma – marina Ploče kapaciteta 200 vezova. Površina kopnenog dijela luke je 1 ha. Turističko-ugostiteljska namjena kopnenog dijela luke nautičkog turizma je T2 – hotelsko naselje, kapaciteta 120 smještajnih jedinica.

3.3.2. Popis pravnih osoba na području Grada Ploča

1. "MAKSI MAR 5" d.o.o. Rogotin,	15. TEHNOMOBIL elektinst. radovi METKOVIĆ
2. "FLEMACO" d.o.o. Ploče,	16. C-COMPANY d.o.o. Ploče
3. "INTERFER" d.o.o. Ploče,	17. VEBECOT d.o.o. Ploče
4. CRO-TRADE d.o.o. Ploče,	18. NERETVA TRANS d.o.o. Rogotin
5. ILIGIN d.o.o. Ploče,	19. "P&D IVANČEVIĆ COMPANY" d.o.o. Ploče
6. EURO p.o. Ploče,	20. RAZVITAK PRIMOT d.o.o. METKOVIĆ
7. PROMIN d.o.o. Vrgorac	21. "IMEX BANKA" d.o.o. SPLIT
8. AUTO-HRVATSKA d.o. Split,	22. TUBOFLEX d.o.o. PLOČE
9. DAMAL d.o.o. Ploče,	23. POINT d.o.o. PLOČE
10. TONI-COOP s.p.o. Ploče	24. "ROJAL COMPANY" d.o.o. PLOČE
11. REX COMMERCE PLOČE d.o.o. Ploče,	25. "I & N - LEŠIĆ - TRADE" d.o.o. STAŠEVICA
12. KOMING d.o.o. Komin,	26. A.H. TRGOVINA d.d. SPLIT
13. ZEČIĆ '94 s.p.o. Ploče,	27. MARKIĆ - G & T d.o.o. PLOČE
14. PLINA - COMMERCE s.p.o. Ploče	28. M - PIPI - K d.o.o. KOMIN

29. PLOČE - ŠPED d.o.o. PLOČE	79. PLOČE PILOT d.o.o. Ploče,
30. DM SIGNAL d.o.o. GRADAC	80. POMORSKI SERVIS-LUKA PLOČE d.o.o. Ploče,
31. "VERITAS OSIGURANJE" d.d. ZAGREB	81. RM PRESTIGE d.o.o. Ploče,
32. NOVA LINIJA d.o.o. DUBROVNIK	82. VAŠA VENERA d.o.o. Ploče,
33. "ASTRUM" d.o.o. DUBROVNIK	83. ZRAČNO PRISTANIŠTE PLOČE d.o.o. Ploče,
34. ŽELJEZNIČKO UGOSTITELJSTVO d.o.o.	84. ADRIATIK AGENT d.o.o. Ploče,
35. "GALI-KOCKA" d.o.o. PLOČE	85. AMADEUS II s.p.o. Opuzen,
36. "DIGITRON PELJEŠAC" d.o.o. TRPANJ	86. AUTO AGENT d.o.o. Metković,
37. "PRIJEVOZ OBAD PLOČE" d.o.o. PLOČE	87. AUTO CLUB d.o.o. Ploče,
38. SEA ORKA d.o.o. za trg. i usl. ZAGREB	88. BOROVO - trgovačka mreža d.o.o. VUKOVAR
39. LUKA SERVIS d.o.o. za održ. trg. PLOČE	89. CENTAR ZA VOZILA HRVATSKE d.d. ZAGREB
40. "KONDAK ZGB" d.o.o. ZAGREB	90. COMERC - BRAČA PIVAC p.o. VRGORAC
41. "ŠKORPUT" d.o.o. PLOČE	91. COMET d.o.o. PLOČE T.K.T.
42. SERVO d.o.o. za trgovinu DUBROVNIK	92. CROATIA BANKA N d.d. ZAGREB
43. VAN SOMMEREN EKOLOŠKE TEHNOLOGIJE	93. CROATIA OSIGURANJE d.d. ZAGREB
44. "JUKIĆ" VRGORAC - Prodav. br. 2.	94. ĆENDO d.o.o. METKOVIĆ
45. "TISAK" d.o. Zagreb,	95. DUBROVNIK ŠPED d.o.o. PLOČE
46. "JADRANSIROVINA" d.o.o. Ploče	96. ĐUGUM d.o.o. PLOČE
47. "MATEO" d.o.o. PLOČE,	97. ECOM d.o.o. PLOČE
48. "PLOČE-KRISTAL" PLOČE	98. ENERGOPETROL PLOČE d.d. PLOČE
49. ITP d.o.o. PLOČE,	99. EUROHERC d.d. ZAGREB
50. TRANSJUG d.o.o. RIJEKA,	100. EUROSPED d.o.o. ZAGREB
51. RAMATRADE d.o.o. PLOČE	101. FLEMACO d.o.o. PLOČE
52. INTERAGENT RIJEKA, Rijeka	102. GAMIS d.o.o. PLOČE
53. ENERGOPETROL PLOČE, d.d. Ploče,	103. GRAĐA d.d. SOLIN
54. BRODOKOMERC d.d. Rijeka,	104. HRVATSKA LUTRIJA d.d. ZAGREB
55. "VEKTOR-CAR" d.o.o. Ploče,	105. HP d.d. PODRUČNA UPRAVA DUBROVNIK
56. "GRASING" d.o.o. Ploče,	106. HŽ d.o.o. ZAGREB
57. "KLIMATERM" d.o.o. Gradac	107. HT d.d. ZAGREB
58. NOVI PLOBEST d.o.o. Ploče,	108. INSPEKT - RGH d.o.o. PLOČE
59. BRISTOVAC d.o.o. Metković,	109. INTEREUROPA d.o.o. SPLIT
60. ZADOVOLJŠTINA d.o.o. Gradac,	110. INTERFER d.o.o. PLOČE
61. STUDENAC d.o.o. Duće,	111. INTERŠPED d.o.o. PLOČE
62. MARINA NOVA d.o.o. Ploče,	112. JAMATVA p.o. VRGORAC
63. FELGA d.o.o. Split,	113. KONZUM d.d. ZAGREB
64. ABC ASTORIJA d.o.o. Zagreb,	114. METAFLOK d.o.o. PLOČE
65. HERING d.o.o. PLOČE,	115. NERETVA ŠPED d.o.o. METKOVIĆ
66. SVITANJE d.o.o. Pazin,	116. NIKOLAC d.o.o. ROGOTIN
67. PETROL TRGOVINA d.o.o. Zagreb,	117. NOVA LINIJA d.o.o. DUBROVNIK
68. POINT SOFTWARE d.o.o. Ploče,	118. ORTAK d.o.o. PLOČE
69. BH STEEL ŽELJEZARA ZENICA d.o.o. Zagreb,	119. PETROL TRGOVINA d.o.o. ZAGREB
70. KARTONPLAST d.o.o. Ploče,	120. PLANTA d.o.o. PLOČE
71. NERETVAINŽINJERING d.o.o. Ploče,	121. POLJOPROMET d.o.o. METKOVIĆ
72. LUKA PLOČE - GRADNJA, d.o.o. Ploče,	122. PROM d.o.o. METKOVIĆ
73. DP LUČKA UPRAVA PLOČE, Ploče,	123. SLOBODNA DALMACIJA d.o.o. SPLIT
74. LUKA PLOČE d.d., Ploče	124. SPLITSKA BANKA d.o.o. SPLIT
75. LUKA PLOČE ODRŽAVANJE d.o.o. Ploče,	125. ŠAMBABENZ d.o.o. ROGOTIN
76. LUKA PLOČE TRGOVINA, d.o.o. Ploče,	126. VEBECOT d.o.o. PLOČE
77. LUKA SERVIS d.o.o. Ploče,	127. VENERA d.o.o. PLOČE
78. LUKA ŠPED d.o.o. Ploče,	128. VJEKO TRADE d.o.o. PLOČE

3.3.3. Poželjan razvitak gospodarstva

Na³¹ razvitak gospodarstva na području Grada Ploča utjecat će izgradnju suvremene brze ceste od Splita prema Pločama i dalje do Dubrovnika.

Brodarstvo, cestovni promet lučki promet i luka Ploče imaju dugoročnu perspektivu razvitka.

Razvitak trgovine vidi se u modernizaciji i specijalizaciji prodajne mreže, obogaćivanju ponude i povećanju kvalitete turističke usluge.

Razvitak poljoprivrede na području Grada Ploča moguć je putem proizvodnje raznovrsnog povrća uz rijeku Neretvu, a na zaštićenim površinama oko Rogotina, Šarić Struge moguć je uzgoj mandarina i voća. Na području Staševice vinova loza će i dalje biti glavna kultura, a uzgoj stoke i držanje pčela moguće je na velikim pašnjačkim površinama.

Budući da ni jedno poljoprivredno obiteljsko gospodarstvo nije samo sebi dostatno, upućena su na korištenje pojedinih zajedničkih servisa ili djelatnosti u svojoj najbližoj okolini. Iz toga razloga će se na svakom poljoprivrednom proizvodnom području pojaviti određena središta koja će za bližu i širu okolinu opsluživati poljoprivredna obiteljska gospodarstva.

Poljoprivredno središte III ranga predviđeno je za Grad Ploče, naselja Komin i Staševica .

Lovna područja

Oblik turističke ponude predstavljaju i lovišta.

- Vlastito otvoreno lovište broj XIX/6 - "RILIĆ - BAĆINSKA JEZERA" - površine 11.851 ha lovište je brdskog tipa, a nalazi se najveći dijelom na Biokovu u Splitsko-dalmatinskoj županiji i ide do Baćinskih jezera u Dubrovačko-neretvanskoj županiji;
- Vlastito otvoreno lovište broj XIX/9 - "STRIŽEVO" - površine 1.146 ha brdski je masiv zapadno od luke Ploče.

Park prirode Donja Neretva, poklapa se s područjima postojećih lovišta koja ne bi morala promijeniti način korištenja, osim ako to ne bude određeno posebnim aktom o proglašenju.

Potrebno je definirati granice lovnih područja, budući da lovište ne obuhvaća:

- neizgrađeno i izgrađeno građevinsko zemljište te površine na udaljenosti do 300 m od naselja
- javne prometnice i druge javne površine uključivši i zaštitni pojas
- određene dijelove prirode koji su proglašeni posebno zaštićenim objektima prirode
- more i privredne ribnjake s obalnim zemljištem koji služi za korištenje ribnjaka
- rasadnike, voćne nasade i nasade loze namijenjene intenzivnoj proizvodnji u površini do 100 ha, ako su ograđeni ogradom koja sprečava prirodnu migraciju sve dlakave divljači
- druge površine na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.

Lokaliteti pogodni za turizam i rekreaciju

U Gradu Ploče moguća je izgradnja turističkih sadržaja ograničenih kapaciteta u okviru postojećih građevnih područja do 80 kreveta. Unutar naselja Baćina postojeći je kamp "Željograd" te je predložena zona turističke namjene "Pod cestom" (ex vojna zona).

Izmjenama i dopunama PPDNŽ planirana je izdvojena zona turističke namjene izvan naselja Baćina – lokalitet Dobrogošće. Također je predložena turistička zona u istraživanju na lokaciji jezero Modrič – Galičak izvan naselja Komin.

Vizije razvitka gospodarstva Grada Ploča

Razvoj gospodarstva Grada Ploča odvijat će se u pravcu intenzivnijeg razvitka poljoprivrede, razvitka manjih proizvodnih pogona, razvitka djelatnosti prometa i veza (lučka djelatnost) sukladno novim geopolitičkim okolnostima te razvitku obrtništva, ugostiteljstva i turizma kao pratećih djelatnosti.

Kako u ovom trenutku privatizacija nije do kraja završena, vlasnička struktura nije konačna, a time ni razvojni programi nositelja kapitala, teško je definirati buduću strukturu industrije ovog područja.

Pouzđano se, međutim, može naznačiti da budući razvoj industrije mora potvrditi postojeće, prihvatljive industrijske pogone i razvijati nove sa zadaćom prerade poljoprivrednih proizvoda s ovog područja.

³¹ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

S druge strane, realno je očekivati razvoj novih industrijskih grana, koje dosad nisu bile zastupljene (povezano s interesom kapitala).

Temeljni nositelj razvoja ovog područja, poljodjelstvo, ima izuzetno velike mogućnosti daljnjeg razvoja i realno je predvidjeti njegov gubitak statusa dopunske djelatnosti i intenzivniju valorizaciju izuzetno vrijednih resursa i potencijala ovog područja, a time i značajnije mjesto u gospodarskoj strukturi.

Intenzivirat će se ulaganja u razvoj ratarstva i povrtlarstva, voćarstva (obnova smokovnika i vinograda), ribarstva (realizacija projekta uzgoja jegulja kojim bi se osiguralo 250 tona jegulja godišnje), te lova u dva otvorena lovišta s osobitim interesom za lov muflona i ptica močvarica.

Razvoj poljodjelstva u uskoj je vezi sa sustavnom državnom pomoći putem poticajnih mjera (kredita, poreskih olakšica, sigurnosti plasmana gotovih proizvoda, opskrbom reprodukcijским materijalima, mogućnosti davanja u zakup zemlje velikih poljoprivrednih kombinata bivšim vlasnicima, savjetodavne pomoći).

Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva i mini-farmi predstavlja temeljni organizacijski oblik razvoja poljodjelstva na ovom području.

Lučka djelatnost - djelatnost prometa i veza, temeljni nositelj razvoja ovog područja razvijat će se dijelom u skladu s razvojem gospodarstva Bosne i Hercegovine, a dijelom i s novonastalim geopolitičkim i strateškim okolnostima na longitudinalnim pravcima - preko orijentacije na pojedine vrste tereta potrebne gospodarstvu Republike Hrvatske.

Ostale gospodarske djelatnosti - graditeljstvo, trgovina, komunalna djelatnost, obrtništvo, poslovne, financijske usluge, kao nositelji razvoja - svoj će razvoj temeljiti korištenjem pogodnosti koje će nastati razvojem gospodarskih djelatnosti.

Za sve navedeno preduvjet je razvoj infrastrukture koja na pojedinim područjima predstavlja usko grlo.

U zaštićenom obalnom pojasu se ne može planirati gradnja niti se može graditi pojedinačna ili više građevina za uzgoj plave ribe.

U zaštićenom obalnom pojasu se ne može planirati gradnja niti se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za istraživanje ili iskorištavanje mineralnih sirovina osim morske soli.

3.3.4. Zone društvenih djelatnosti

Za planiranje društvenih djelatnosti korištena je planirana klasifikacija središnjih funkcija i kategorizacija središnjih naselja iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Prema toj kategorizaciji naselje Ploče je kategorizirano kao **"regionalno središte – podjela središnjih funkcija s Metkovićem – manje razvojno središte – srednji grad"**.

Sljedeće društvene djelatnosti su zastupljene na području Grada Ploča:

PROSVJETA:

Na području Grada Ploča postoje tri osnovne škole i jedna srednja škola.

Osnovne škole: U Kominu postoji osnovna škola "Ivo Dugandžić" sa 125 učenika. Nastava se odvija u osam razrednih odjela. Ova škola trenutno zadovoljava potrebe s brojem učenika. Školu pohađaju djeca iz Komina, Banje i Modrog oka.

U Staševici postoji osnovna škola "fra Ante Grnječa" koja trenutno broji 135 učenika a pohađaju je djeca iz okolnih mjesta Draževitići, Barbiri, Crpala i Spilice. Ova škola trenutno zadovoljava potrebe osnovnog školstva, osim u dijelu nastave tjelesne i zdravstvene kulture, jer nema sportsku dvoranu koja je potrebna za rad u redovitoj nastavi.

Najveća škola u Gradu Ploča je osnovna škola "V. Nazor" u kojoj nastavu pohađaju djeca iz grada Ploča, susjedne Baćine, Peračkog Blata, Stabline, Rogotina i Šarić Struge. Udaljenost škole je dosta velika za pojedina mjesta, pa se prijevoz učenika vrši organiziranim prijevozom. U ovoj školi nastava se odvija od I do VIII razreda. Školu pohađa oko 740 učenika u dvije smjene. Položaj škole nikako ne odgovara uvjetima rada škole; blizina prometnice i blizina vojnih objekata samo su neki od razloga zbog kojih bi trebalo izmjestiti školu na drugu lokaciju. U sklopu ove škole postoji područna škola u Rogotinu samo za niže razrede. Ova škola koja broji oko 45 učenika iz Rogotina i Šarić Struge smještena je u sklopu zadružnog doma, mjesnog odbora i pošte, što nikako ne zadovoljava uvjetima održavanja nastave.

SREDNJA ŠKOLA: Zgrada srednje škole s nazivom "fra Andrije Kačića Miošića" u Pločama prislonjena je na zgradu osnovne škole. Nastava se odvija u dvije smjene i nikako ne odgovara propisima i uvjetima za održavanje srednjoškolske nastave. Napominjemo da je ovo jedina srednja škola na području Grada Ploča. Skućenost prostora možda je jedan od razloga što u posljednje vrijeme veći broj učenika odlazi u susjedne gradove Opuzen i Metković.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB: Na području Grada Ploča postoji samo jedan Dom zdravlja sa zdravstvenom stanicom u Kominu. Dom zdravlja nakon svoje adaptacije zadovoljava potrebama pružanja pomoći i liječenju građana, ali nikako ne zadovoljava svojim smještajem te nema normalne uvjete za rad. U sklopu Doma zdravlja također postoje stomatološke ordinacije i Zavod za javno zdravstvo koji trenutno zadovoljavaju sve potrebe.

Preseljenjem u nove prostorije Centar za socijalnu skrb dobiva adekvatan prostor i uvjete za normalan rad i obavljanje ove djelatnosti.

KULTURNA DJELATNOST:

U Pločama postoji pučko otvoreno učilište kao nositelj kulturnih djelatnosti na području Grada Ploča. U okviru ovog učilišta s višegodišnjom tradicijom postoji i radi osnovna glazbena škola, likovna radionica kao i narodna knjižnica. Vlasnik objekta koji se nalazi u Grčkoj ulici je Grad Ploče. Pored navedenih djelatnosti postoji još i druge djelatnosti. Djelatnost glazbene škole nije u adekvatnom prostoru jer taj prostor koristi radio postaja Ploče.

U mjesnim odborima Komin, Peračko Blato, Staševica, Rogotin, Bačina, Šarić Struga postoje domovi kulture čiji je vlasnik Grad Ploče. Svi ovi domovi nisu iskorišteni za svoje namjene i potrebno ih je preurediti i iskoristiti za predviđenu namjenu. Napominjemo da se u zadnje vrijeme ponovno aktiviraju udruge za očuvanje kulturne baštine u mjesnim odborima gdje postoje domovi kulture.

Za napomenuti je neriješen status časničkog doma u Pločama čiji je vlasnik Hrvatska vojska, koji bi mogao u mnogome riješiti sve prostorne (smještajne) probleme u kulturi Grada Ploča.

SPORTSKA DJELATNOST:

Grad Ploče broji dosta velik broj sportskih udruga koje su registrirane u Uredu državne uprave, prema Zakonu o sportu. Najvažniji sportski klubovi u Gradu su NK "Jadran-LP" Ploče, NK "Gusar" Komin, rukometni klub "Dalmatinka" Ploče (žene), košarkaški klub "Ploče" te ragbi klub Ploče. U Pločama postoje dva igrališta za veliki nogomet s odgovarajućim prostorijama. Vlasnik ovih objekata je Grad Ploče, a koristi ih NK "Jadran" - LP" član III hrvatske lige - jug. Igrališta su smještena u Dalmatinskoj ulici (industrijski dio) NK "Gusar" Komin, županijski ligaš ima također velik teren s odgovarajućim prostorom (još nije završen), također vlasništvo Grada Ploča. Ovaj teren nalazi se u sklopu osnovne škole u Kominu.

U Gradu Pločama još postoji Dom sportova koji u svom sastavu ima sportsku dvoranu i otvorene terene za mali nogomet, košarku, teniski teren i bočalište. Sportsku dvoranu još koriste učenici osnovne i srednje škole u Pločama jer se nalazi u njihovoj blizini. Za vanjske terene potrebno je uložiti mnogo sredstava da bi se se priveli svrsi. Rukometni klub "Dalmatinka", KK "Ploče", Karate klub, streljački klub koriste za svoj rad Dom sportova u Pločama. Građani mjesnog odbora Rogotin imaju tradiciju vaterpola. Koriste otvoreno plivalište koje je napravljeno u ljetnom periodu u njihovoj lučici. Potrebno je planirati gradnju zatvorenog plivališta za sve ljubitelje ovog vodenog sporta.

3.3.4.1. Ocjena stanja zastupljenosti javnih funkcija

*Temeljne djelatnosti:*³²

- 1 Uprava
- 2 Pravosuđe
- 3 Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
- 4 Vjerske zajednice
- 5 Prosvjeta (obrazovanje, školstvo)
- 6 Visoko školstvo i znanost
- 7 Kultura, umjetnost i tehnička kultura
- 8 Sport, rekreacija, zabava i odmor
- 9 Zdravstvo

³² Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

- 10 *Socijalna skrb*
- 11 *Financijske i druge slične uslužne djelatnosti*
- 12 *Prometne usluge*
- 13 *Trgovina i ugostiteljstvo*
- 14 *Obrt i druge usluge.*

Dosadašnji razmještaj i razvitak središnjih funkcija i s tim u vezi uspostavljen sustav središnjih naselja u prostoru Dubrovačko-neretvanske županije ne zadovoljava u cijelosti, ali je uglavnom u skladu s dostignutim stupnjem društveno-gospodarskog i kulturnog razvitka tog dijela zemlje.

Ploče su već ranije, kao bivše općinsko središte, imale i razvijale brojne središnje funkcije srednjeg reda, koje su služile ne samo Pločama, nego i drugim naseljima na području bivše općine. Stvaranjem novih manjih jedinica lokalne samouprave Ploče su nastavile razvijati svoje funkcije. Povoljan geografski položaj Ploča podržava razvitak njegovih funkcija.

OSNOVE MREŽE DRUŠTVENIH DJELATNOSTI - PROCJENA DO 2015.

Skupine središnjih funkcija (djelatnosti) i sadržaji
Središte grada (regionalno i manje regionalno središte)
1. UPRAVA gradsko administrativno središte - samoupravni organi - upravni odjeli (ispostave županijskih ureda), matični ured, grad. služba motrenja i obavješćivanja, policijska postaja, gradske postrojbe i stožer civilne zaštite, gradska vatrogasna zajednica (profesionalne vatrogasne postrojbe), ispostava porezne uprave, carinska ispostava ili carinski referati (postaja finan. polic.), (ispostave državne revizije), lučka ispostava, reg. zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, (dopisništvo HINA), (sinoptička hidrometeorološka postaja)
2. PRAVOSUĐE općinski sud s gruntnicom, prekršajni sud, općinsko državno odvjetništvo, više odvjet. ureda, javnobilježničko mjesto-ured
3. UDRUGE GRAĐANA, POLITIČKE STRANKE I DR. ORGANIZ. gradska razina raznih udruga, klubova, liga, sekcija i drugih udruženja građana, gradska razina političkih stranaka i sindikalnih organizacija (gradska razina zaklada i fondacija), gradska razina organizacije crvenog križa, HAK - autoklub; auto škola
4. VJERSKE ZAJEDNICE gradska komisija za odnose s vjerskim zajednicama, (rimokatolički dekanat), samostan, (ostale vjerske zajednice)
5. PROSVJETA-ŠKOLSTVO-OBRAZOVANJE dječji vrtić, više osnovnih škola, osnovno školovanje odraslih, osnovna umjetnička škola-glazba, ples, srednje škole i strukovne škole, (srednjoškolsko obrazov. odraslih), (učenički dom)
6. VISOKO ŠKOLSTVO I ZNANOST (pojedinačne znanstv. instituc.), (pojedini stručni zavodi)
7. KULTURA, UMJETNOST I TEHN. KULTURA javne ustanove u kulturi kojima su osnivači ili vlasnici gradovi, dom kulture, galerija, muzej, gradska knjižnica, amatersko kazalište, lokalna postaja, dvotjedne novine, (gradski orkestar); (pjevački zbor), klape; gradska limena glazba; KUD sa sekcijama, otvoreno pučko učilište, 1-2 kinematografa, samostalni umjetnici; ogranak Matice hrvatske, zajednica saveza udruženja za tehničku kulturu
8. SPORT, REKREACIJA, ZABAVA I ODMOR zajednice sportskih udruga, sportska društva i klubovi - predstavnici raznih sportova, državna, županijska i gradska natjecanja i priredbe otvoreni sportski objekti sportska igrališta za razne vrste sportova s izgrađenim gledalištem, zatvoreni sportski objekti, dvorana, bazen, kuglana i dr., pojedinačni objekti za rekreaciju, zabavu i odmor

Uprava i pravosuđe

U Pločama koje su prema Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije ujedno i jedno od središta optimalnih temeljnih prostorno-planerskih cjelina i gravitacijskih područja unutar Županije, moraju se nalaziti ispostave županijskih službi, matični ured, gradski organi vlasti, kao i sudbena vlast s pratećim službama. U mreži sadržaja pravosuđa, neovisno o teritorijalnoj podjeli, određuju se sjedišta javnih bilježnika.

U Pločama kao sjedištu jedinica lokalne samouprave nalaze se institucije lokalne samouprave kao i institucije policije - policijske postaje.

Tako se u Pločama nalaze:

- ispostave županijskih ureda, matični ured, ured za obranu, policijska postaja, carinarnica, carinska ispostava, ispostava porezne uprave, državni ured za reviziju, uredi državne uprave - ispostava Ploče i kapetanija lučke uprave;
- općinski sud, prekršajni sud, sjedište javnog bilježnika.

Kultura i sport

Prijedlog mreže kulture i sporta zasniva se na postavkama (standardima i normativima) iz zakonske regulative kao i nekim usmjerenjima iz dokumenata prostornog uređenja.

Lociranje školsko-sportskih dvorana direktno je povezano uz lokacije samostalnih osnovnih i srednje škole. U Pločama je: Gradska knjižnica i čitaonica, Narodno sveučilište (u kojem djeluje i Kazališnu grupu "Mariani"), Zavičajnu zbirku Grada Ploča te Ogranak Matice hrvatske.

Od sportskih objekata u gradu se nalaze: igralište za tzv. male sportove "Močvara", sportska dvorana s približno 1600 sjedećih mjesta i nogometno igralište NK "Jadran LP". Sredinom 2001. godine na SC-u "Močvara" obnovljen je košarkaški teren te je od zemljanog terena za tenis napravljeno bočalište.

Ovim Planom planirani su kapaciteti sporta i rekreacije:

- a) unutar građevinskog područja naselja
 1. sportska dvorana u Pločama (R4)
 2. nogometna igrališta (R7) u naseljima Banja, Komin i Ploče
 3. vaterpolo (R10) u naselju Rogotin.
- b) u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja
 1. sportska igrališta kod Baćinskih jezera (R5)
 2. kupališne zone (R6) – Komin, Dobrogošće, Baćinska jezera
 3. sport i rekreacija Male Bare (R8)

Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstvena djelatnost je organizirana kroz dom zdravlja, hitnu službu, polikliniku i ljekarne.

U Pločama je i Centar za socijalnu skrb, dom za djecu, Zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina određeni ovim planom podređeni su tipologiji graditeljskog naslijeđa.

Omogućava se gradnja građevina unutar građevinskog područja uz prilagodbu postojećim katastarskim česticama.

Osim ako nije drugačije određeno detaljnijim planom užeg područja izgrađenost građevnih čestica ne može biti veća od 40 %, a visina građevina mora biti usklađena s okolnim građevinama. Mogu se predvidjeti prostori za rad u građevini ili u posebnim građevinama na građevnoj čestici.

Omogućava se gradnja niskih slobodnostojećih i poluugrađenih građevina u skladu s lokalnim uvjetima. Najveća visina građevina je podrum, dvije etaže i potkrovlje (Po+P+1+Pk).

Postojeća služnost puteva i pristupa preko čestica se Planom zadržava ili dogovorom uređuje.

Prilikom izgradnje može se ukazati potreba javnog puta ili pristupa građevini ili proširenju postojećeg puta, što se Planom omogućava.

Unutar primarne namjene može se zateći i druga namjena (npr. poljoprivredne površine unutar zone predviđene za privredne djelatnosti), što će se uzeti u obzir kod detaljne razrade.

Prijedlog namjene površina, korištenje i namjena prostora određen je prema raspoloživim podacima i saznanjima. Eventualna detaljnija razgraničenja unutar područja vršit će se lokacijskim dozvolama, uvažavajući pri tom i vlasničke odnose.

Prilikom određivanja lokalnih uvjeta u postupku izdavanja lokacijskih dozvola treba analizirati i uvažiti sva ograničenja kao i druge elemente dobivene analizom pojedine lokacije.

Unutar pojedinih zona mogu se zadržati postojeće čestice ili formirati nove u skladu s provedbenim odredbama ovog plana.

Garažno-parkirališne potrebe za svaku namjenu (građevinu) treba riješiti prvenstveno na vlastitoj građevnoj čestici, a ako to nije moguće, u neposrednoj blizini.

Mjere zaštite od požara i eksploziva, te zaštitu od ratnih opasnosti rješavat će se prilikom izdavanja lokacijske dozvole, a u skladu s propisima. U Planu su određeni prometni koridori koji služe kao vatrogasni putevi.

U postojećim naseljima i izgrađenim dijelovima naselja će se obnavljati ili graditi stambene i gospodarske građevine na pojedinačnim, dosad neizgrađenim česticama unutar naselja ili neposredno nastavno na dosadašnje naselje.

Ta obnova i izgradnja odvijat će se u skladu s postojećom tipologijom čestica. One imaju stambenu i gospodarsku izgradnju s radnim prostorom po potrebi te s vrtovima na okućnici.

Gabariti građevina i tipologija izgradnje trebaju poštovati osobitost naselja.

Očuvanju cjelovite fizionomije pojedinog naselja doprinijet će se obnovom ili gradnjom zajedničkih javnih prostora i sadržaja.

Ako će se organizirati izgradnju novih grupacija obiteljskih kuća tada će se nova parcelacija na dosad neizgrađenom zemljištu planirati detaljnim planom uređenja. Takav plan će osigurati koridore stambenih ulica i priključke na višu kategoriju cesta, te veličinu i tipove građevnih čestica kao i gabarite građevina u suglasju s fizionomijom postojećih naselja i prirodnim okolišem. Odluka o tome će se donijeti Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Novi prateći sadržaji trebaju biti kapacitetom prilagođeni potrebama, a oblikovanjem fizionomiji naselja (u pogledu visine, građevinskog materijala, tipa izgradnje).

a) Prirodna baština - zaštićena i ostala vrijedna područja

Strategija³³ prostornog uređenja Republike Hrvatske planira proglašenje donjeg toka rijeke Neretve parkom prirode.

*Temeljem Zakona o zaštiti prirode sljedeći dijelovi prirode **zaštićeni su** kao:*

- posebni rezervat ihtiološko-ornitološki – jugoistočni dio delte Neretve i otočić Osinj
- značajni krajobraz Modro oko i jezero Desne.

Ocjena postojećeg stanja: Neretva je važna zbog:

- 1) činjenice da je stanište gdje se mnoge ptičje vrste gnijezde, većina ih je u selidbi na preletu ili tamo zimuju,
- 2) raznolikosti biljnog pokrova,
- 3) prisutnosti velikog broja endemičnih svojti riba jadranskog sliva,
- 4) kulturnih, pejzažnih i drugih vrijednosti.

Ova zaštićena područja su gotovo bez kontrole prepuštena postupnoj devastaciji, krivolovu i drugim nedopuštenim radnjama. Tijekom melioracijskih radova isušena su i uništena neka vrlo važna staništa kao jezero Modrič. Za potrebe poljoprivrede koriste se znatne količine umjetnih gnojiva i bez kontrole vrlo štetna zaštitna sredstva.

Problem donjeg dijela rijeke Neretve od izuzetne je državne važnosti koji se mora rješavati i dogovorom sa susjednom Državom, koja gospodari glavninom neretvanskog porječja.

***Konflikt:** Mjesta uz Neretvu nemaju adekvatno riješenu odvodnju, a luka Ploče potrebnu opremu za zbrinjavanje brodskog krutog i tekućeg otpada, kao i prikladnih tehničkih sredstava za prikupljanje i uklanjanje ispuštene nafte. Nije poznata sudbina balastnih voda preko kojih je moguće unijeti egzotične organizme pogubne za autohtone populacije.*

***Mjere za zaštitu:** Zbog velike vjerojatnosti od mogućeg zagađenja vodotoka i mora, potrebno je osigurati trajno praćenje relevantnih kemijskih parametara i indikatora fekalnog zagađenja. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza treba izraditi poseban pravilnik o prolazu brodova kroz Korčulanski i Neretvanski kanal, sidrenju i mjerama prilikom prekrcanja toksičnih tvari, nafte i njenih derivata te odlaganju krutog i tekućeg otpada te ispuštanju balastnih voda.*

*Temeljem Zakona o zaštiti prirode **predlaže se zaštititi** dijelove prirode:*

- a) park prirode Donja Neretva,
- b) posebni rezervat zoološki (ornitološki) Delta Neretve – (Ploče - Parila)

³³ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Posebni rezervat zoološki (ornitološki) Jezero Parila

Područje: Delta Neretve koja uz Parila i deltu te Osinj uključuje šire područje donje Neretve i pripadajući akvatorij od 200 m od obalne linije. Prijedlog granica će se revidirati prilikom izrade konačnog prijedloga za zaštitu kroz stručnu podlogu Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, Uprave za zaštitu prirode.

Mjere za zaštitu: Delta Neretve je područje potencijalno vrijedno za zaštitu u kategoriji parka prirode. Uzimajući u obzir sadašnje stanje, treba izvršiti neke radnje kao npr. revitalizirati jezero Modrič, te spriječiti vađenje pijeska. Za eventualno iskorištavanje školjkaša u zaštićenom akvatoriju, na temelju znanstvenih analiza, potrebno je izraditi pravilnik kojim bi se točno utvrdile kvote za izlovljavanje.

Predlaže se nadležnoj službi zaštite prirode da prilikom izrade konačnog prijedloga za zaštitu Parka prirode Donja Neretva razmotri proširenje obuhvata parka prirode Donja Neretva na način kako je Prostorni plan Dubrovačko–neretvanske županije ustanovio temeljem sektorske studije "Korištenje i zaštita mora" Oceanografskog instituta Split – Laboratorij Dubrovnik.

Navedena studija je temeljito obradila čitavo obalno područje Županije, te je sukladno stručnoj podlozi pobliže opisala fenomen koji se štiti i područje na kojem se pojavljuje. Sukladno tome predlaže se da nadležna služba zaštite prirode razmotri mogućnost da granice parka prirode Donja Neretva proširi na akvatorij unutar spojnice 500 m južno od ulaza kanala jezera Vlaška na zapadu do rta Osik na istoku ispred uvale Blace.

OSOBITO VRIJEDNA PODRUČJA - PRIRODNI KRAJOBRAZI

- akvatorij delte Neretve
- jezero Vlaška kod Ploča
- Baćinska jezera
- područje Vrgorskog polja (jezera) kod Ploča
- Višnjica kod Ploča.

OSOBITO VRIJEDNI PREDJELI - KULTURNI KRAJOBRAZI

- kulturni krajolik – područje oko Neretve uz deltu.

Prilikom izrade ovog plana izrađena je Prirodoslovna podloga u kojoj je dan planske smjernice za zaštitu prirodne baštine kako slijedi:

PLAN - Uvjeti i mjere korištenja, uređenja i zaštite prostora

Krajobraz

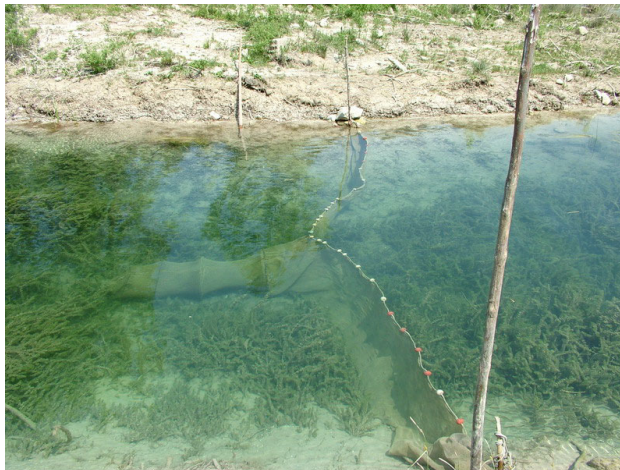
- Uređenje postojećih i širenje građevinskih područja planirati na način da se očuvaju postojeće krajobrazne vrijednosti
- Zaustaviti divlju gradnju i ukloniti barem najproblematičnije objekte bez građevinske dozvole, a naročito u području ušća Neretve (obala uz jezera Parila i Vlaška)
- Ograničiti gradnju na Baćinskim jezerima na postojeće izgrađeno područje te osigurati uklopljenost eventualnih novih objekata u krajobraz
- Zaustaviti gradnju novih plastenika na račun močvare
- U planiranju vodnogospodarskih zahvata voditi računa o krajobrazu i vodama kao krajobraznom elementu.

Baćinska jezera

Biološka raznolikost

- Zaustaviti daljnju degradaciju preostalih močvarnih i obalnih staništa, te prema mogućnostima izvesti njihovu revitalizaciju (jezero Modrič)
- Ne planirati širenje građevinskog područja na račun ugroženih močvarnih i obalnih staništa
- Sustavno suzbijati divlju gradnju na ugroženim staništima i uklanjati bespravne objekte
- Zaustaviti pretvaranje močvarnog područja u poljoprivredno zemljište
- Strogo regulirati lov i ribolov na područjima prirodnih vrijednosti i osigurati nadzor
- Sustavno suzbijati krivolov
- Strogo regulirati sakupljanje školjke kućice na ušću
- Prekinuti eksploataciju pijeska na ušću (sprud Škanj)
- Sve vodnogospodarske regulacije u području delte Neretve usuglasiti sa zaštitom prirode
- U sve planove gospodarenja prirodnim dobrima (šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, vodnogospodarstvo) ugraditi uvjete zaštite prirode
- Prilikom planiranja prometnih koridora birati varijantu najmanje pogubnu za ugrožena staništa i područja važna za ugrožene vrste
- Ograničiti razvoj masovnog turizma i popratnih objekata u područjima prirodnih vrijednosti, poticati ekološki turizam i promatranje ptica u kombinaciji s obilaskom kulturno-povijesnih znamenitosti i arheoloških lokaliteta
- Zakonski zaštititi važna područja prirodnih vrijednosti (proglašavanje parka prirode Delta Neretve s posebnom zaštitom ušća, Baćinskih jezera, eventualno i drugih područja)
- Osmisliti i provesti akcijske planove za zaštitu ugroženih ptičjih i ribljih vrsta te programe monitoringa populacija važnih vrsta.

Područja prirodnih vrijednosti

Utvrđena područja prirodnih vrijednosti na teritoriju Grada Ploče su: Ušće Neretve, Modro oko i jezero Desne, Baćinska jezera, Krotuša i Špilja Banja.

Ušće Neretve

- Provesti do kraja zakonsku zaštitu ušća te donijeti plan upravljanja sukladno Zakonu o zaštiti prirode i osigurati nadležnu upravu (županijska javna ustanova za zaštićena područja ili uprava budućega parka prirode Delta Neretve)
- Obilježiti rezervat tablama i drugim odgovarajućim oznakama
- Urediti postojeće ruševne objekte na samom ušću za namjenu istraživačke postaje za promatranje ptica
- Urediti poučnu stazu u rezervatu
- Organizirati posjećivanje i promatranje ptica temeljem programa kojega odobrava ministarstvo nadležno za zaštitu prirode
- Ne planirati uređenje kupališne zone niti kampa na području ušća
- Osigurati provedbu zabrane lova i ribolova na ušću, odnosno stroge regulacije ribolova i korištenja ribolovnih alata sukladno propisima

- Strogo regulirati sakupljanje školjke kućice na ušću
- Zaustaviti uništavanje pojasa caklenjače (*Salicornia*) na ušću (tzv. 'trokut') od strane krivolovaca
- Ne planirati nikakvu gradnju na području ušća niti popratnu infrastrukturu, izuzev eventualnog uređenja postojećih ruševnih objekata za istraživačku postaju ili neku sličnu namjenu u skladu sa zaštitom prirode
- Načiniti projekt revitalizacije dijela nekadašnje lagune Modrić (vidi kartu ekološke mreže s ucrtanom zonom revitalizacije) s analizom posjedovnog stanja, mogućnosti otkupa zemljišta te financiranja od strane države i/ili međunarodnih fondova
- Nikako ne legalizirati postojeću divlju gradnju na ušću Neretve (obala uz jezera Parila i Vlaška) – vjerojatno su objekti smješteni i na pomorskom dobru (vidi kartu s područjem stroge zaštite)
- Zabraniti vađenje pijeska na ušću (sprud Škanj).

Modro oko i jezero Desne

- Sve aktivnosti planirati na način da se očuvaju krajobrazne vrijednosti i postojeći vodni režim.

Špilja Banja

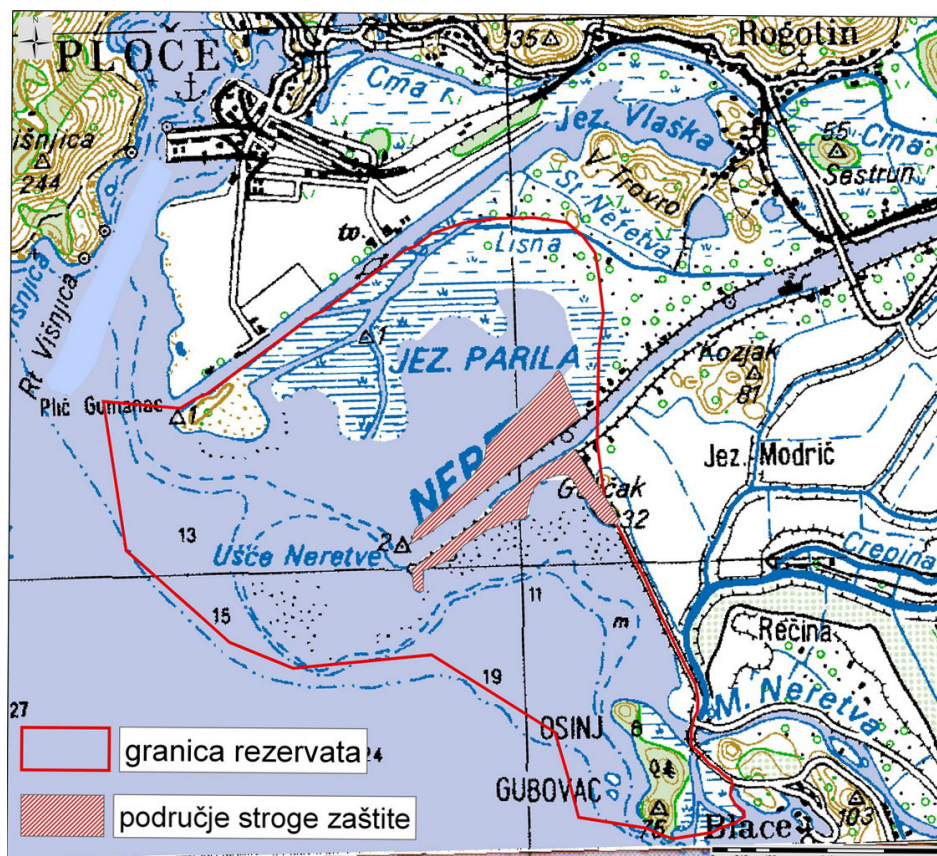
- Sve špilje kao speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti temeljem Zakona o zaštiti prirode ("NN" br.70/05) i u vlasništvu su Republike Hrvatske, te je za sve aktivnosti u njima potrebno ishoditi dopuštenje ministarstva nadležnog za zaštitu prirode (Ministarstvo kulture).

Baćinska jezera

- Obale južnog dijela jezera već su u velikoj mjeri izgrađene (uz magistralnu cestu kod mjesta Šipak i Pijavice), no preostali dio jezera je još krajobrazno očuvan te bi ga trebalo takvoga očuvati i barem u jednom dijelu ostaviti potpuno u prirodnom stanju (bez gradnje, kupališta i sličnih sadržaja).
- Sanirati obližnje odlagalište otpada Grada Ploče koje ugrožava vodeni ekosustav jezera
- Istražiti postojeće stanje flore i faune jezera, utvrditi stupanj degradiranosti i osmisliti mjere revitalizacije i zaštite (ribe, barska i riječna kornjača, trščaci i dr.)
- Sagledati utjecaj dosadašnjih vodnih regulacija na ekosustav jezera i potrebne mjere.

Krotuša

- Očuvati retencijsku funkciju područja, ne planirati gradnju niti poljoprivredno zemljište
- Sagledati utjecaj vodnih regulacija (sprječavanje otjecanja voda Matice u podzemlje i skretanje svih voda kroz tunel u Baćinska jezera) na vodni režim u delti Neretve (izvori na području Desne i močvara uz Norin) te prema potrebi prilagoditi regulaciju
- Prilikom izvedbe planirane trase autoceste osigurati adekvatne zaštitne mjere za ovo područje

b) Zaštita kulturnih dobara**OPĆE SMJERNICE ZA PROSTORNO UREĐENJE POVIJESNIH I KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI**

Povijesna naselja i njihovi dijelovi, graditeljski sklopovi, povijesne građevine s okolišem, prirodni i kultivirani krajolici, povijesno memorijalni spomenici i arheološki lokaliteti moraju biti na stručno prihvatljiv način uključeni u budući razvitak Grada Ploče. Očuvanje kulturno povijesnih obilježja prostora podrazumijeva prije svega:

- zaštitu i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora
- očuvanje i unapređenje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih površina uz zadržavanje tradicijskog načina korištenja i parcelacije
- očuvanje povijesnih trasa putova (starih cesta, poljskih putova, pješačkih staza često obilježenih kapelicama-pokloncima)
- očuvanje tradicionalnih cjelina (sela, zaselaka, osamljenih gospodarstava) u njihovu izvornom okruženju, zajedno s povijesnom građevnom strukturom i pripadajućom parcelacijom)
- oživljavanje starih zaselaka i osamljenih gospodarstava etnološke, arhitektonske i ambijentalne vrijednosti
- očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, naročito kamenih tradicijskih kuća i gospodarskih građevina, kao nositelja povijesnog identiteta prostora
- očuvanje povijesne slike prostora koju čine volumen naselja, njegovi obrisi i završna obrada građevina te vrijednosti krajolika kojim je okruženo
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog (ekološkog) načina obrade zemlje
- očuvanje i zadržavanje karakterističnih toponima, naziva sela, zaselaka, brda gomila kojih neka imaju simbolička i povijesna značenja
- očuvanje prirodnih značajki kontaktnih područja uz povijesne građevine i sklopove, kao što su obale, šume, kultivirani krajolik, budući da pripadaju integralnoj (prirodnoj i kulturnoj) baštini.

Smjernice za prostorno uređenje poluurbanih i ruralnih cjelina

Povijesna naselja kao životna sredina nositelji su identiteta kulturnog krajolika i specifičnosti regionalnih obilježja. Kao živi organizmi izložena su trajnim utjecajima. Promjenama načina života i djelatnosti stanovnika ili njihovim odseljavanjem mijenjaju svoja povijesna obilježja, a time i svoj prostorni identitet. Područja zaštite kulturno povijesnih vrijednosti sela i zaselaka provode se u svrhu očuvanja tradicionalne-povijesne slike naselja, njegovog volumena, povijesne matrice i građevne strukture.

Planskim dokumentima potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja. Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela s neposrednim agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama. Ne preporučuje se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalne fuzije u veće prostorne sklopove koje bi mogle dovesti do gubitka prostornog identiteta. Izgradnju poslovnih prostora opće namjene (trgovina, servisi, obrti ugostiteljstvo, usluge) potrebno je osigurati u prizemnim dijelovima postojećih i novih objekata. Uređivanje svih vanjskih ploha objekata unutar povijesnih poluurbanih i ruralnih cjelina mora se temeljiti na korištenju isključivo lokalnih arhitektonskih izraza i građevinskih materijala. Režim prometa unutar povijesne jezgre potrebno je prilagoditi mjerilu povijesne jezgre te karakteru i obimu djelatnosti osiguravajući pritom posebne režime prometa u mirovanju za stanovnike. U povijesnim jezgrama čiji obuhvat graniči s morem ili rijekom potrebno je osigurati izgradnju i uređenje obale na način koji je sukladan urbanom ili ruralnom ambijentu, a tako nastale površine koristiti isključivo kao javne površine.

U daljnjem procesu svako od evidentiranih naselja potrebno je detaljno inventarizirati s obzirom na građevnu strukturu (stambene i gospodarske zgrade) i prostornu matricu, koju čini mreža putova (cesta) i pripadajuća parcelacija. Tradicijsku arhitekturu, stambenu i gospodarsku treba dokumentirati, arhitektonski snimiti i obraditi kako bi se odredili uvjeti zaštite, te način i metode obnove kojima bi se prilagodili suvremenim uvjetima življenja. Proširenje građevinskih područja postojećih naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja.

U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju, treba nastojati očuvati njegov karakter, s obzirom na tip (zbijeni zaselak, ili longitudinalni niz), i karakter naselja (selo sa središnjim funkcijama, zaselak).

Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje.

Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito, zajedno s njihovim okolišem (vrtom, perivojem, voćnjakom, dvorištem, pristupom i sl.): Raznim mjerama na razini lokalne zajednice poticati obnovu i održavanje starih, umjesto izgradnje novih kuća; Vlasnici (korisnici) građevina kod kojih su utvrđena spomenička svojstva mogu putem nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine iz državnoga proračuna zatražiti novčanu potporu za održavanje i vrsnu obnovu povijesno vrijednih zgrada.

Smjernice za prostorno uređenje etnozona

Etnozone se uređuju stvaranjem međusobne mreže naselja u kojima se planskim pristupom revitaliziraju lokalne tradicije. Kako je očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fondacija promovirati kulturno stvaralaštvo stanovnika etnozona, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima).

U prostor etnozona ne mogu biti uključena naselja morfološke, tipološke, strukturalne ili funkcionalne osobine tradicionalnog uređenja ruralnog prostora.

Unutar prostora etnozona potrebno je uspostaviti posebne mehanizme nadzora građenja van građevinskih područja ili zona izgradnje u agrarnim područjima, te usmjeravati izgradnju objekata unutar područja tradicionalne izgradnje ruralnih naselja.

Također se propisuje mjera zaštite obvezne izrade detaljnije konzervatorske dokumentacije, kojom će se odrediti - inventarizirati posebno vrijedni prostori i građevine koji se štite kao pojedinačna nepokretna kulturna dobra.

Smjernice za prostorno uređenje kultiviranog agrarnog krajolika

Treba sačuvati tipološki prepoznatljive oblike naselja, tako da se građevinska područja planiraju na način koji će nastaviti povijesnu matricu i karakterističnu sliku naselja. U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter, s obzirom na tip (izbijeni zaselak, ili longitudinalno selo), i karakter naselja (selo sa središnjim funkcijama, zaselak). Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl. jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje. Ispitati potrebu širenja građevnih područja naselja, budući da većina ima velik broj napuštenih zgrada u povijesnim jezgrama. Razvitak naselja usmjeravati na revitalizaciju postojeće građevne strukture, a iznimno planirati nova građevna područja. Novu građevnu strukturu - stambena i gospodarska projektirati na načelu uspostave harmoničnog odnosa s tradicionalnim oblicima. To znači da se mora gabaritom, oblikovnim karakteristikama i upotrebom građevnih materijala uspostaviti harmoničan odnos s postojećim vrijednostima naselja i prostora kao povijesnog kulturnog krajolika. Kod izdavanja uvjeta za izgradnju bilo koje vrste zgrade potrebno je paziti na mikro ambijent naselja, tj. novogradnju uskladiti sa zatečenim florisnim i visinskim veličinama postojeće zgrade (ili postojećih zgrada) kako bi se ustrojio skladan graditeljsko-ambijentalni sklop.

Kultivirani agrarni krajolik potrebno je očuvati od daljnje izgradnje u najvećoj mogućoj mjeri, te usmjeravati izgradnju objekata interpolacijama unutar izgrađene strukture naselja. Izuzetno se dozvoljava izgradnja pojedinačnih stambeno-gospodarskih cjelina u agrarnom prostoru ruralnih naselja, ali na način da izgradnja ne izmjeni tradicionalne osobitosti šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Mjere pošumljavanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije. Također se treba propisati mjera obvezne izrade detaljnije konzervatorske dokumentacije, kojom će se odrediti - inventarizirati posebno vrijedni prostori i građevine koji se trebaju štiti kao pojedinačna nepokretna kulturna dobra.

Smjernice za prostorno uređenje arheoloških i hidroarheoloških zona te pojedinačnih arheoloških lokaliteta

Arheološki i hidroarheološki lokaliteti koji su potencijalni ili već istraženi, predstavljaju važan element kulturne baštine, značajan za povijesni i kulturni identitet prostora. Označeni su približnom lokacijom na karti, a samo ih je vrlo malen broj istražen, dokumentiran i prezentiran. Upravo zbog stupnja neistraženosti svrstavaju se u grupu ugroženih i najmanje zaštićenih kulturnih dobara. Većina lokaliteta indicirana je na temelju slučajnih nalaza, no veći broj čini skupina potencijalnih nalazišta, pretpostavljenih na temelju

indikativnih toponima, geomorfološkog položaja, povijesnih podataka, kontinuiteta naseljavanja, te brojna područja uz materijalne ostatke povijesnih građevina.

Na dosad neistraženim arheološkim lokalitetima potrebno je provesti pokusna arheološka sondiranja, kako bi se mogle odrediti granice zaštite lokaliteta. Prioritetna istraživanja treba provoditi na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukturnih sustava. Radi njihove identifikacije potrebno je na temelju istražnih radova i rekognosciranja obaviti detaljno kartiranje i dokumentiranje. Na svim rekognosciranim područjima prije građevinskih zahvata izgradnje infrastrukture ili drugih objekata, treba provesti arheološke istražne radove sondiranja, radi utvrđivanja daljnjeg postupka.

Ukoliko se prilikom izvođenja zemljanih radova nađe na predmete ili nalaze arheološkog značenja, potrebno je radove odmah obustaviti, a o nalazu obavijestiti najbliži muzej ili Upravu za zaštitu kulturne baštine.

Šire arheološke i hidroarheološke zone utvrđene ovim planom potrebno je detaljno istražiti, te planskim dokumentima utvrditi način njihova korištenja. Unutar izgrađenih područja naselja ili oko sakralnih građevina i groblja nositelj zahvata se treba obvezati da osigura arheološka istraživanja radi detaljnog pozicioniranja i valorizacije nalaza. Tako istraženi prostori prezentiraju se in situ, a planovi i projekti izgradnje objekata i uređenja zemljišta moraju se prilagoditi projektu konzervacije i prezentacije nalaza. Izvan izgrađenih područja, kao i u podmorju, preporuča se detaljno istraživanje i konzervacija nalaza.

Šire arheološke i hidroarheološke zone utvrđene ovim planom potrebno je detaljno istražiti, a planskim dokumentima utvrditi način korištenja zona.

Smjernice za prostorno uređenje fortifikacija

Fortifikacije se moraju se čuvati i održavati i nisu dozvoljene nikakve intervencije kojima se mijenja njihovo svojstvo. U posljednje su vrijeme zbog intenzivnog razvoja komunikacija fortifikacije zbog svojeg strateškog položaja ugrožene postavljanjem različitih odašiljača. Pojedinačni dijelovi fortifikacija mogu se u izuzetnim slučajevima, rekonstruirati po načelu anastilozne ili tipološke rekonstrukcije (ako se temeljem povijesno-prostornih istraživanja može nedvojbeno utvrditi oblik i detalji fortifikacije).

Dijelovi fortifikacija ili fortificiranih stambenih objekata mogu se privesti namjeni (metoda revitalizacije) ali na način da se novom namjenom ne utječe na svojstvo kulturnog dobra, odnosno da se ne oštećuju izvorni dijelovi konstrukcije fortifikacija. Također se određuje da projekti uređenja moraju imati konzervatorski elaborat te da arhitektonski projekti moraju ishoditi konzervatorsku suglasnost.

Smjernice za prostorno uređenje pojedinačnih sakralnih i civilnih povijesnih građevina

Sve povijesne građevine navedene su u popisu i označene na kartografskom prikazu bez obzira na njihov trenutni pravni status zaštite. Kako se osnovna načela zaštite temelje na integralnom sagledavanju spomenika i njegove neposredne okoline, uspostavlja se i zona "zaštite ekspozicije" na prostoru oko pojedinačnog kulturnog dobra u svrhu zadržavanja građevina u okviru njihovog autentičnog okruženja, sprječavanja nove izgradnje u njihovoj neposrednoj blizini, posebno one predimenzioniranih gabarita, neprimjerenih materijala i oblikovanja koje mogu zakloniti vizure na kulturno dobro ili s njega na neposredni kontaktni prostor. Ovo se odnosi na povijesne građevine koje se ne nalaze unutar naselja te na one koje imaju znatnu ulogu u oblikovanju šireg prostora, odnosno kada ovaj prostor sudjeluje u formiranju slike povijesne vrijednosti (crkve s vertikalom tornja ili preslice, tvrđava, svjetionik i sl.).

Sve građevinske i druge intervencije podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je na temelju odgovarajuće tehničke dokumentacije kojoj će po potrebi prethoditi konzervatorsko-restauratorski istražni radovi, ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole) nadležnog konzervatorskog odjela. Za svaku pojedinačnu povijesnu građevinu kod koje su utvrđena svojstva kulturnog dobra (prema popisu kulturnih dobara) kao najmanja granica zaštite utvrđuje se pripadna parcela ili, ako je to posebno istaknuto, njen povijesno vrijedni dio.

Osim definiranja režima zaštite prema određenim zonama, predviđaju se smjernice i mjere za zahvate na graditeljskoj baštini, kako bi se zaštitila od daljnjeg propadanja i degradiranja arhitektonskih i stilskih vrijednosti, te uključila u suvremeni život. Od općih intervencija na građevinama, s obzirom na njihovu visoku spomeničku vrijednost kao kulturne baštine, predviđaju se: konzervacija, restauracija, građevinska sanacija, rekonstrukcija. Oko pojedinačnih zaštićenih ili evidentiranih kulturno povijesnih vrijednosti propisuju se mjere zaštite kojima se ne dozvoljava nova izgradnja. Posebne uvjete za zahvate na postojećoj strukturi će propisati nadležna Uprava za zaštitu kulturne baštine.

Sakralni i civilni kompleksi uređuju se isključivo temeljem detaljne planske dokumentacije i projekata. Sakralni i civilni kompleksi mogu mijenjati namjenu tek temeljem izvršene konzervacije koja može uključivati metodu anastilozije, restauracije i tipološke rekonstrukcije ukoliko se takve metode potvrde kao poželjne u postizanju integriteta kulturnog dobra. Također se određuje da arhitektonski projekti ili projekti uređenja koji se na bilo koji način odnose naspram pojedinačnog nepokretnog kulturnog dobra (registriranog, preventivno zaštićenog ili evidentiranog) trebaju imati posebne uvjete i prethodno odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela, odnosno konzervatorsku suglasnost istog. Projektima uređenja ili arhitektonskim projektima pojedinačnih kulturnih dobara najvišeg (međunarodnog i nacionalnog značaja) trebaju prethoditi konzervatorske studije kao primarni ulazni podatak.

Smjernice za prostorno uređenje povijesno-memorijalnih područja i obilježja (grobља, spomen obilježja)

Vrijedne ambijentalne cjeline groblja, okružene kamenim zidovima, s očuvanim starim nadgrobnim spomenicima klesanim u kamenu te zelenilom; treba održavati i čuvati u okviru prostorne organizacije i kamene plastike nadgrobnih ploča. Potrebe za širenjem groblja treba rješavati u zoni manje ekspozicije groblja, uz očuvanje intaktnosti postojećeg. Sve zahvate koji se odnose na obnovu i rekonstrukciju postojeće strukture groblja, moguće je rješavati uz posebne uvjete, odnosno prethodnu dozvolu Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Dubrovniku. Preporuča se da se stara likovno kvalitetna spomenička obilježja u slučaju preuređenja grobnica i zamjene novima, budu pohranjena u zasebnom dijelu groblja koje se može kao mali lapidarij.

Memorijalna obilježja iz vremena II svjetskog rata, među kojima su ranije posebno evidentirani spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora u Staševici br. reg. RST 784, spomen-park u Pločama br. reg. RST 940, zadružni dom u Baćini br. reg. RST 746 i spomenik palim borcima u Baćini br. reg. RST 681, treba interdisciplinarno valorizirati analizirajući im estetsku, ali i spomeničku vrijednost mjesta na kojem su postavljena, posebno koliko su poštovala cjelovitost i spomeničku vrijednost lokacije, bez obzira jesu li postavljena unutar povijesnih cjelina, arheoloških lokaliteta ili na zidovima povijesne građevine.

Inventarizacija i klasifikacija kulturne baštine na području Grada Ploča obavljena je sukladno Zakonu o zaštiti kulturnih dobara Republike Hrvatske. Nepokretno kulturno dobro kao pojam obuhvaća: naselja (gradska i seoska) ili njihove dijelove; građevine, sklopove ili njihove dijelove s pripadajućim okolišem (sakralne, stambene, javne, gospodarske) s pripadajućim im inventarom; elemente povijesne opreme naselja; područje, mjesto ili spomen-obilježje vezano uz povijesne događaje ili osobe; arheološka nalazišta i zone; etnološki sadržaji i zone, te krajolici i dijelovi krajolika koji sadrži povijesne strukture kao pokazatelje čovjekove prisutnosti u prostoru.

PREGLED SPOMENIČKIH SKUPINA INVENTARIZIRANIH NA PODRUČJU GRADA PLOČA

ARHEOLOŠKI LOKALITETI I ZONE

a) Prapovijesni arheološki lokaliteti

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Gomile oko zaselka Eraci		
2.	Gomile na vrhu Obličevca		
3.	Gomile na lokalitetu Zavod u Baćini		
4.	Gomile na Vranini		
5.	Gomile u Bristi		

b) Antički arheološki lokaliteti

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Baćina Zađe	sjeverno od zaselka Tomaševići	RST 469
2.	Baćina Zavod	baćinsko groblje	RST 468
3.	Ranokršćanska bazilika u Baćini	Sladinac	RST 413
4.	Lokalitet „Arstina zidina“ na kraju Vrila		
5.	Ostaci crkve u Staševici		

c) Srednjovjekovni arheološki lokaliteti

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Nekropola stećaka na Sladincu u Baćini		
2.	Okolica crkve Sv. Luke u Baćini		
3.	Nekropola Grebine		
4.	Nekropole oko crkve sv. Ivana na Zavali		
5.	Srednjovjekovna nekropola u Eracima		
6.	Srednjovjekovna nekropola na Ogradi u Eracima		
7.	Srednjovjekovna nekropola u istočnoj Plini između Šarić-Struge i Vrbice		
8.	Nekropola uz crkvu Svih Svetih u Bristi		

RURALNE CJELINE I SKLOPOVI TRADICIJSKE ARHITEKTURE

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Sklop Tomašević u Podmeđinama u Baćini		RST 469, 489
2.	Sklop Damić u Rogotinu		

SAKRALNA KULTURNA DOBRA

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Crkva Jure u Baćini		
2.	Crkva sv. Luke u Baćini		RST 369
3.	Crkva sv. Ante na Pasiki		
4.	Crkva sv. Jure u Pasićini		
5.	Crkva svih Svetih u Bristi		
6.	Crkva Uznesenja Marijina na Obličevcu u Plini		
7.	Crkva sv. Ivana na Zavali		
8.	Kapela sv. Paskala		
9.	Župska crkva Presvetog Trojstva u Rogotinu		
10.	Kapela sv. Nikole na groblju u Rogotinu		
11.	Crkva sv. Ante Padovanskog u Kominu		
12.	Grobišna kapelica i groblje sv. Roka i Liberana u Kominu		

FORTIFIKACIJE

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Kula u Zavali		
2.	Utvrdeni sklop u komšiluku Eraci		
3.	Ruševine „Grupkovića kule" na Obličevcu		
4.	Kula u Karamatićima u Plini		

CIVILNA KULTURNA DOBRA

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Škola u Baćini		
2.	Željeznička stanica u Rogotinu		
3.	Željeznička stanica u Kominu		
4.	Ostaci stare župske kuće u „Kuli" u Plini		

POVIJESNO-MEMORIJALNA PODRUČJA I OBILJEŽJA

R. br.	Spomenik/element baštine	Adresa/lokalitet	Broj registra
1.	Spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora	Staševica	RST 784
2.	Spomen-park	Ploče	RST 940
3.	Zadružni dom	Baćina	RST 746
4.	Spomenik palim borcima	Baćina	RST 681

IZVOD IZ PPDNŽ

PREGLED SPOMENIČKIH SKUPINA INVENTARIZIRANIH NA PODRUČJU GRADA PLOČA KULTURNA DOBRA - GRADITELJSKA, ARHITEKTONSKA BAŠTINA I POVIJESNE GRADITELJSKE CJELINE³⁴

Registrirana kulturna dobra

VRSTA	NAZIV SPOMENIKA	NASELJE	VRSTA
12_2	Zaseok Tomaševići	Baćina	R
25	Starokršćanska bazilika Sv. Andrije	Baćina	R
25	Crkva Sv. Luke	Baćina	R
25	Crkva Sv. Jurja	Baćina	R
33	Vila rustika- položaj Zađe	Baćina	R
33	Arheološka zona Zavod	Baćina	R

Evidentirana kulturna dobra

VRSTA	NAZIV SPOMENIKA	NASELJE	VRSTA
12_2	Ruralna cjelina Plina	Plina	E
12_2	Ruralna cjelina Komin	Komin	E
33	Delta Neretve s visovima unaokolo		E
4	Prostori zapadne Pline		E
4	Prostori istočne Pline		E
5	Prostor uz obale Baćinskih jezera		E
6	Kulturni krajolik doline Neretve - područje oko Neretve uz deltu		E

Na području Grada Ploča je registrirano i preventivno zaštićeno 6 spomenika kulture, a evidentirano je još 7.

Smjernice za prostorno uređenje kulturnih dobara nacionalnog i županijskog značenja

Poluurbane i ruralne cjeline

Planski dokumenti moraju osigurati da se matrica povijesne jezgre naselja zadrži i revitalizira u najvećoj mogućoj mjeri. Na isti način izgradnja u neizgrađenim dijelovima jezgre rješavala bi se interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije.

Pod tipološkom rekonstrukcijom podrazumijeva se izgradnja koje je unutarnjom organizacijom prostora, komunikacijom s javnim površinama, gabaritima i namjenom usklađena s postojećim okolnim povijesnim objektima, ne narušavajući siluetu i osnovne vizure te komunikacijske tijekove unutar povijesne jezgre. Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela povijesnih poluurbanih i ruralnih jezgri s neposrednim agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama unutar povijesnih jezgri.

Ne preporuča se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalne fuzije u veće prostorne sklopove, jer bi takvi zahvati mogli dovesti do gubitka prostornog identiteta pojedinih građevina.

Uređenje svih vanjskih ploha objekata unutar povijesnih poluurbanih i ruralnih cjelina mora se temeljiti na korištenju isključivo lokalnih arhitektonskih izraza i građevinskih materijala.

Kultivirani agrarni krajobraz

U kultiviranom agrarnom krajobrazu mora se u najvećoj mogućoj mjeri spriječiti daljnja izgradnja, te izgradnju usmjeravati interpolacijama unutar izgrađene strukture naselja. Iznimno dozvoljava se izgradnja pojedinačnih stambeno-gospodarskih cjelina u agrarnom prostoru ruralnih naselja, ali tako da izgradnja ne izmijeni tradicionalne osobitosti šireg prostora (terase, suhozidi, vegetacija). Mjere pošumljivanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije.

³⁴ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline)

Red. br.	GRAD PLOČE	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada	stan / ha	ha / stan
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE					
2.1.	Zaštićena prirodna baština ukupno		6.241,10	33,56		
	- ornitološko-ihtiološki rezervat zaštićeno ovim planom se predlaže zaštititi	I, O	875,88 221,33 654,55	4,71 1,19 3,52		
	- značajni krajobraz	ZK	158,88	0,85		
	- park prirode (ovim planom se predlaže zaštititi)	PP	5.206,34	27,99		
2.2.	Zaštićena graditeljska baština ukupno		87,19	0,47		
	- povijesne graditeljske cjeline:					
	Komin		20,84	0,11		
	Rogotin		27,08	0,15		
	Plina Jezero		3,78	0,02		
	Baćina		23,37	0,13		
	Staševica		12,12	0,07		
	UKUPNO		6.328,29	34,03		

3.4.2. Prostorno-estetski elementi

Očuvanost pejzažno-bioloških raznolikosti na području Grada Ploča daje skladnu sliku prostora. Iako ima konfliktnih situacija, pejzažne raznolikosti daju prostoru visoku kategoriju. To se posebno odnosi na istočni dio Grada uz Neretvu gdje ima i najviše očuvanih aglomeracija u izuzetnom nizinskom krajoliku u kojem se isprepliću poljoprivredne površine, šume i vodotoci. Tu se pružaju izuzetne vizure prema moru te prema neizgrađenom dijelu doline Neretve. Isto tako izuzetne su vizure prema jugu s brdskih područja Grada Ploča.

Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske zacrtana je u tom smislu uspostava *Krajobrazne osnove Hrvatske* kao dugoročni projekt, pri čemu je nužna suradnja nadležnih službi za prostorno uređenje, zaštitu prirode i zaštitu kulturne baštine.

U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti u Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske propisuje se sljedeće:

- Izbjegavati pravocrtnu regulaciju vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata;
- Duž međa vratiti živicu u svrhu biološke i krajobrazne raznolikosti;
- Otvarati proplanke u šumovitim predjelima, osobito oko mogućih vidikovaca;
- Sprječiti daljnju neplansku izgradnju ladanjskih zgrada i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima;
- Očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskoga gospodarstva, biopoljodjelstva, šumarstva, obrtništva, rukotvorskijh vještina, turizma, te poticanja seoskoga stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je potrebno očuvati sliku naselja i kultiviranoga krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i ustrojbene (strukturne) značajke graditeljske baštine, poglavito oblik čestica, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem moraju biti na vrstan način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim označnicama) uključene u budući razvitak. To prije svega podrazumijeva sljedeće:

- Zadržavanje povijesnih oblika komunikacija – starih cesta, pješačkih putova i planinarskih staza, često praćenih pokloncima;
- Očuvanje povijesnoga naseobinskoga ustroja, parcelacije i tradicijske građevne tvorevine;

- Oživljavanje starih zaselaka i osamljenih gospodarstava, koji su danas katkada gotovo bez stanovnika, prometno su odijeljeni i teško pristupačni, a izuzetne su etnološke, arhitektonske i ambijentalne vrijednosti;
- Očuvanje i obnovu tradicijskih drvenih zgrada (stambenih i gospodarskih), kljeteri, mlinova i svih ostalih povijesnih građevina spomeničkih svojstava kao nositelja prepoznatljivosti prostora;
- Očuvanje povijesnih slika krajolika i prepoznatljivih vidika;
- Očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskoga načina obrade zemlje;
- Zadržavanje i očuvanje prepoznatljivih toponima, naziva sela, zaselaka, brijegova i potoka – od kojih neki imaju simbolično, ali i povijesno značenje;
- Očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova sa spomeničkim obilježjima;
- Istraživanje i izlaganje arheoloških nalaza i mjesta.

U cilju očuvanja zaštite i unapređenja kulturne i prirodne baštine, što znači očuvanje prepoznatljivosti prostora, dajemo sustav mjera zaštite i očuvanja koja bi trebala biti polazna osnova budućega razvitka:

3.4.3. Sustav mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara

Cilj je da se popisana i valorizirana kulturna dobra, adekvatno njihovoj vrijednosti, zaštite, obnove i u budućnosti koriste. Krajolik, malobrojne povijesne cjeline kao i pojedinačne građevine označene kao kulturno dobro treba primjereno njihovim prostornim, arhitektonskim, povijesnim, etnološkim i estetskim vrijednostima zaštititi i uključiti u život i daljnji razvoj prostora. Da bi se osigurala zaštita kulturne baštine koja je neodvojiv segment sveukupnog čovjekovog življenja u prirodnom okruženju polazišta za njeno ostvarivanje moraju se osigurati već na nivou prostornog planiranja.

U prostoru čiju osnovu čine prirodni elementi cjelovita slika prostora je dopunjena antropogenim oblicima. Stoga očuvanje graditeljskog nasljeđa mora biti u skladu s cjelokupnim prostorom koji ga okružuje. S obzirom na stupanj očuvanosti tj. devastacije prirodnih i krajobraznih vrijednosti te oblika gradnje i naseljavanja područja Grada Ploča potrebno je usmjeriti razvoj koji će se temeljiti na uvažavanju i racionalnom iskorištavanju temeljnih vrijednosti područja. To prije svega znači očuvati ravnotežu i harmoničan odnos izgrađenog i kultiviranog krajolika, tj. integralnih vrijednosti prostora. S obzirom da prostor Grada Ploča ima neujednačene prostorne vrijednosti, važno je da se gospodarske zone smještaju u već devastirani prostor, a ne na neke nove pozicije ili da budu smještene u neke neekspozirane pozicije, pažljivo dimenzionirane. Integralni prostor, njegovu kulturnu i prirodnu baštinu moguće je štititi kroz zoniranje prostora, a zaštitu pojedinačnih vrijednosti kulturne baštine metodom režima zaštite.

Za sve zone zaštite kulturne i prostorne baštine, naselja i pojedinačnih kulturnih dobara potrebno je izraditi detaljnu konzervatorsku dokumentaciju koja bi sadržavala analizu povijesne građe i dokumentacije, analizu postojećeg stanja, te konzervatorske propozicije i smjernice za moguće i potrebne zahvate kojima bi se očuvale, zaštitile i unaprijedile prepoznate vrijednosti a umanjio utjecaj negativnih intervencija u prostoru.

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav

3.5.1.1. Cestovni promet

Okosnica cjelokupnog cestovnog sustava na prostoru kako Grada tako i Županije odnosno ovog dijela Republike dvije su postojeće državne ceste D8 i D513. Posebno se to odnosi na Jadransku turističku cestu (D8) budući pripada grupi od 13 cestovnih koridora s PGDP > 4000 vozila/dan. Uvažavajući ovu činjenicu te planske prognoze³⁵, prema prosječnom scenariju prognozirani PGDP za 2010.g. iznosi:

$$PGDP_{D8} = 11581 \text{ vozila/dan}$$

od čega je na dionici Split – Opuzen:

$$PGDP_{\text{Split-Opuzen}} = 12200 \text{ vozila/dan.}$$

³⁵ Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske, "Narodne novine" br. 139/99

Stoga je ovim Planom kao i planovima šireg područja³⁶ predviđena izgradnja nekoliko novih cestovnih koridora vrlo visoke i visoke razine usluge. Za odvijanje daljinskog prometa kako unutar Države tako i znatno šire, od iznimnog je značaja izgradnja koridora planskih autocesta. Budući da trase autocesta, s obzirom na vrlo zahtjevan teren, pripadaju "teškim" trasama, za postizanje primjerenih prometno-tehničkih elemenata bit će potrebno izgraditi veći broj vijadukata i tunela.

Planirane su dvije autoceste. jedna je autocesta od Splita prema Dubrovniku, a dio je Jadranske odnosno Jadransko-Jonske autoceste (autocesta A1: Zagreb-Bosiljevo-Split-Dubrovnik). Druga je autocesta od Ploča do granice s Republikom Bosnom i Hercegovinom, a dio je transeuropske magistrale TEM II. (autocesta A10: Opuzen-Metković). Predviđeno je da autoceste međusobno formiraju četverokrako denivelirano križanje. Osim ovog čvora planiran je još samo jedan priključak na autoceste s postojeće mreže cestovnih prometnica. To je priključak s autoceste A1 na županijsku cestu Ž6208.

Uz navedene autoceste planirana je i izgradnja novog cestovnog koridora prema luci Ploče. Ova prometnica predviđena je uz planskoj kategoriji brze državne ceste, ali je, s obzirom na iznimno složene uvjete polaganja trase (konfiguracija, prijelaz koridora magistralne pomoćne željezničke pruge MP13, formiranje deniveliranog čvora s državnom cestom D8) realnije da prometnica bude u kategoriji ostalih državnih cesta. Priključak na autoceste predviđen je kao četvrti krak u čvoru kojeg autoceste formiraju međusobno.

Sva tri navedena koridora u prvoj su skupini prioriteta cestovnih prometnih koridora, a preko njih bit će omogućena znatno bolja povezanost s drugim županijama kao i sa susjednim zemljama i Europom.

Za predloženu varijantu rješenja ispitani su i mogući utjecaji³⁷ na prostor kojim su koridori položeni.

Na širem području polja Jezero po zahtjevu Hrvatskih autocesta planira se alternativni pravac – koridor u istraživanju trase Jadransko-jonske autoceste koja prolazi sjeverno od polja Jezero i ima spoj s koridorom V.c na području Kobiljače (interregionalni čvor) te se dalje preko čvora Ploče pruža prema Dubrovniku. Na čvoru Ploče odvaja se prometnica prema luci Ploče kao završetak koridora V.c. Planiran je još jedan alternativni pravac – koridor u istraživanju trase autoceste TEM II. Na dijelu od čvora Kobiljača do čvora Ploče preklopio bi se koridor Jadransko-jonske i TEM II. autoceste da bi se nakon čvora Ploče pružio sve do luke Ploče.

Osim izgradnje novih cestovnih koridora osnovne mreže prometnica planirano je sve postojeće cestovne prometnice, a kod kojih su utvrđeni određeni nedostaci (nezadovoljavajući poprečni presjeci, nagibi, polumjeri krivina, nedostatak preticajnih prometnih trakova na usponima, loša horizontalna i vertikalna signalizacija i sl.), dovesti na razinu primjerenu suvremenim zahtjevima cestovnog prometa. Ove nedostatke moguće je otkloniti u postupcima redovitog godišnjeg održavanja.

Unutar postojećih i planskih građevinskih područja predviđena je izgradnja novih javnih cesta i/ili njihovih dijelova. Ceste su planirane kao razvrstane i nerazvrstane, a u funkciji su ostvarivanja neposrednih prometnih veza odnosno boljeg povezivanja unutar pojedinih zona kao i osiguranja veza s kontaktnim prostorom.

U svim naseljima na prostoru Grada ploča gdje su uslijed nepovoljnih konfiguracijskih i drugih karakteristika utvrđeni otežani pristupi u pojedine izgrađene dijelove, treba izvesti nove cestovne poteze ili rekonstruirati postojeće koji omogućuju primjereniji pristup. Novi, odnosno rekonstruirani potezi mogu biti dio postojeće mreže nerazvrstanih cestovnih prometnica ili novoplaniranih lokalnih cesta (npr. "francuski put" uzduž obale od naselja Ploče do naselja Gradac, istočni ulaz u naselje Rogotin spojem na Ž6217 i sl.).

Sve cestovne prometnice, bilo da su u kategoriji razvrstanih odnosno nerazvrstanih javnih cesta, potrebno je prema utvrđenim³⁸ mjerilima valorizirati u skladu s njihovim značenjem u prostoru.

³⁶ Odluka o donošenju Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, "Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije" br. 6/03

³⁷ Jadranske autoceste, Studija o utjecaju na okoliš, Sektor: Ploče - Dubrovnik, dionica: Ploče 1 - Ploče 2, Spojna cesta: Jadranska autocesta (čvorište Ploče 2) - Luka Ploče, Institut građevinarstva Hrvatske d.d., Zavod za studije i projekte, Zagreb, srpanj 2005. g.

³⁸ Odluka o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta, "Narodne novine" br. 19/97

3.5.1.2. Željeznički promet

Željeznički promet od posebne je važnosti za Grad odnosno za Luku Ploče. Činjenica da su u predratno vrijeme ovdje ostvarivane respektabilne količine tereta (1986.g.: 4,577 mil. t), da se ti tereti poslije desetak godina stagnacije postupno, ali sigurno vraćaju (2002.: 1,063 mil. t), kao i to da najveći dio tih tereta dovozi ili odvozi željeznica, postavljaju visoke zahtjeve da i željeznička infrastruktura bude na potrebnoj razini.

U tom smislu postojeću prugu (magistralna pomoćna pruga MP 13) treba rekonstruirati na cijelom potezu do Metkovića odnosno granice s Republikom Bosnom i Hercegovinom.

3.5.1.3. Pomorski promet

Postojeće dvije luke otvorene za javni promet, a nalaze se na prostoru Grada Ploča, predviđeno je u narednom planskom razdoblju osposobiti za prihvaćanje kako novih količina tako i specifičnih vrsta tereta koje zahtijevaju znatno bolju tehnološku i tehničku opremljenost. Prema veličini i značenju za Republiku Hrvatsku luke su razvrstane³⁹ kao:

- luka Ploče – luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog značaja i
- luka Komin – luka od lokalnog značaja.

U pomorskom prijevozu iskazani trend povratka tereta očekuje se i u narednom planskom razdoblju. Geopolitičke prednosti položaja, uspostavljanje stalnih veza s drugim međunarodnim morskim lukama (npr. s talijanske strane Jadranskog mora) kao i sve veća ulaganja u poboljšanje tehnološke opremljenosti luke te u prometnu i komunalnu infrastrukturu, rezultirat će značajnim oživljavanjem prijevoza.

U svrhu podizanja plovidbenih karakteristika lučkog akvatorija planirani su brojni različiti zahvati. Tako je predviđen nastavak produbljivanja dna uz drugi vez obale 5 za gaz do 15,0 m. Također, zahvatima na održavanju i rekonstrukciji plovnih puteva planirano je podizanje razine sigurnosti plovidbe tako da i brodovi do 110 m dužine mogu ploviti do luke u Metkoviću. U kopnenom dijelu planirani su značajni zahvati rekonstrukcije u sustavima prometne (željezničke, cestovne i telekomunikacijske) i komunalne infrastrukture (odvodnja, napajanje električnom energijom, vodoopskrba).

Poboljšanje tehnološke opremljenosti treba nastaviti nabavkom nove mehanizacije kao i postupnom zamjenom zastarjele i/ili dotrajale. Od kapaciteta koji su od posebnog interesa s obzirom na stalni veliki porast prometa svakako je izgradnja kontejnerskog terminala s Ro-Ro rampom, skladištem rashladnih i klasičnih kontejnera te terminala za rasute terete. Pored toga planirana su ulaganja u još neke sadržaje kojih trenutno nema ili su nedostatnog kapaciteta (hladnjača, silos, skladišta nafte i naftnih derivata, terminal za stoku, skladište ukapljenog naftnog plina).

Osim toga planirana ovim planom je i luka nautičkog turizma – marina Ploče (planirana PPDNŽ-om).

3.5.1.4. Zračni promet

U sustavu zračnog prometa predviđene su značajne izmjene. Naime, postojeći kapaciteti u funkciji zračnog prometa (sletna staza, stajanke, pristanišna zgrada i dr.) vrlo su nepovoljno smješteni budući se nalaze unutar kompleksa pomorske luke. Pored toga što je zračna luka u cijelosti smještena unutar međunarodnog pomorskog graničnog prijelaza I kategorije, veliki nedostaci su što pored međusobne odvojenosti pojedinih njezinih dijelova (sletna staza i stajanke od pristanišne zgrade) funkcionalno dijeli i prostor pomorske luke sprečavajući njezin razvoj i neposrednu vezu.

S obzirom na neodrživost postojeće pozicije kao i nisku kategoriju, zračnu luku je planirano izmjestiti na za sada neutvrđenu poziciju u dolini Neretve. Točna će pozicija biti utvrđena naknadno, u sklopu izrade Prostornog plana posebnih obilježja Parka prirode Donja Neretva.

3.5.1.5. Poštanski promet

Otvaranje i uvođenje u rad novih jedinica poštanskog prometa na prostoru Grada nije planirano.

³⁹ Naredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Županije dubrovačko-neretvanske, "Narodne novine" br. 96/96

3.5.1.6. Telekomunikacijski promet

Dostignutu visoku razinu opremljenosti prostora uređajima i postrojenjima sustava telekomunikacijskog prometa potrebno je ne samo održavati nego je i dalje podizati.

Unutar pokretnog podsustava javnih telekomunikacija nije predviđeno postavljanje novih baznih radijskih stanica. Međutim, uslijed spoznaje da će, uz postojeće dvije tehnološki različite generacije (analogni NMT i digitalni GSM) ubrzo biti uvedena i treća (opći pokretni telekomunikacijski sustav UMTS), moguće je i naknadno postavljanje pokretnih baznih radijskih stanica. Pozicije stanica, za koje je potrebno osigurati tek minimalne prostorne uvjete, bit će određene naknadno, a sastavni su dio Plana. Pri tome, osim usko tehničko-tehnoloških potreba koncesionara, svakako treba uvažavati i stanje, izgrađenost te karakteristike prostora u koji se stanice uvode. To znači da lokacije trebaju biti na primjerenim mjestima odnosno da obavezno treba izbjegavati vrijedne gradske prostore. U tom smislu potrebno je razmotriti i postojeću lokaciju baznih radijskih stanica u naselju Bačina, budući da pozicija u blizini crkve sv. Luke nije sretno izabrana. Stoga je ovim Planom predviđeno njihovo izmještanje na pozicije u okolnom prostoru, a gdje neće biti narušena sadašnja mogućnost pristupa unutar sustava pokretnih i nepokretnih telekomunikacija.

U sustavima radio i televizijskih veza nije predviđeno postavljanje novih baznih radijskih stanica odnosno televizijskih pretvarača.

Prilikom polaganja novih telekomunikacijskih kabela ili distributivne kanalizacije treba koristiti prvi podzemni sloj unutar postojećih i planiranih javnih prometnih koridora uz obavezno pridržavanje minimalnih⁴⁰ udaljenosti u situativnom i/ili visinskom smislu.

3.5.2. Energetski sustav

3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina

Proizvodni ili skladišni kapaciteti kao ni cjevovodi za transport nafte nisu planirani.

Unutar kompleksa luke postoje postrojenja i uređaji za pretovar i skladištenje naftnih derivata. Njihovo redovito održavanje, zamjenu dotrajalih i dogradnju novih dijelova treba provoditi ne samo u funkciji povećanja efikasnosti i iskoristivosti nego i u funkciji podizanja stupnja sigurnosti kako bi mogućnost akcidentnih situacija bila svedena na najmanju moguću mjeru.

Planirana je i izgradnja postrojenja i uređaja za pretovar i skladištenje ukapljenog naftnog plina. Grad Ploče u tom bi smislu trebao postati centralna točka odakle bi ovaj energent, nakon istovara s brodova, bio distribuiran dalje prema Srednjoj Europi.

Na prostoru Grada od uređaja za transport plina planirana je izgradnja magistralnog visokotlačnog plinovoda radnog tlaka 50 bara. Od postrojenja za regulaciju tlaka treba biti izgrađena jedna mjerna plinsko redukcijska stanica iz koje će preko distributivne srednjetačne mreže biti opskrbljivan konzum.

Do izgradnje uređaja za transport plina i postrojenja za regulaciju tlaka, a s obzirom na relativno kratke vremenske rokove u kojima je moguće izgraditi plinoopskrbnu infrastrukturu, racionalno bi bilo izvršiti plinifikaciju većih naselja ukapljenim plinom (miješani odnosno ispareni ukapljeni naftni plin).

3.5.2.2. Elektroenergetika

U funkciji sigurne i stabilne opskrbe električnom energijom na prostoru Grada planirani su zahvati na izgradnji postrojenja za transformaciju i uređaja za prijenos kojima je cilj kompletiranje elektroenergetskog sustava ovog dijela Županije.

Od postrojenja visokog napona bit će izgrađena jedna trafostanica TS 110/10(20) kV. Ovo postrojenje na trasi je postojećeg visokonaponskog dalekovoda D 110 kV položenog između visokonaponskih postrojenja u Makarskoj i Opuzenu.

Od visokonaponskih uređaja za prijenos električne energije planirana su dva. Prvi dalekovod D 110 kV bit će položen između novoplaniranih transformatorskih postrojenja u Pločama i Vrgorcu. Drugi, iste naponske razine, samo je sjeveroistočnim rubom položen prostorom Grada, a povezivat će postrojenja u Vrgorcu i Opuzenu.

⁴⁰ Pravilnik o tehničkim uvjetima gradnje i uporabe telekomunikacijske infrastrukture, "Narodne novine" br. 88/01

S obzirom da je postojeću mrežu naponske razine 35 kV moguće još koristiti, planirano transformatorsko postrojenje u prvoj fazi bit će izgrađeno kao TS 110/35/10(20) kV. Imat će jedan transformator nazivne snage 20 MVA s dva niženaponska namota (35 kV i 10 kV) dimenzionirana na punu nazivnu snagu.

U postrojenje će biti "uvučeni" vod naponske razine 35 kV (Vranjak - Brist) i nekoliko vodova 10 kV (Brist, Vrgorac, Ploče). Ovakvo rješenje omogućit će da kao drugi transformator (u prvoj fazi izgradnje TS 110/x kV Ploče) postojeća TS 35/10 kV Vranjak preuzme napajanje Luke Ploče⁴¹ (sveukupno vršno opterećenje $P_v = P_{v \text{ post.}} + P_{v \text{ plan.}} = 2,0 \text{ MW} + 9,5 \text{ MW} = 11,5 \text{ MW}$) i izvode 10 kV za naselje Komin.

Postojeća postrojenja naponske razine 10 kV samo u manjem dijelu ne zadovoljavaju u pogledu naponskih prilika. Stoga je planirano otklanjanje ovakvog stanja prvenstveno kroz zahvate rekonstrukcije svih zastarjelih postrojenja kao i onih na granici opterećenosti odnosno nezadovoljavajuće instalirane snage. Širenjem građevnih područja predviđena je izgradnja i novih transformatorskih postrojenja TS 10(20)/0,4 kV.

Polaganje vodova u najvećoj mjeri treba vršiti kabelski posebno na potezima kroz građevna područja. Za polaganje vodova gdje god je moguće treba koristiti zasebne pojase prvog podzemnog sloja unutar cestovnih prometnih koridora.

Planirani zahvati na izgradnji i razvitku elektrodistributivne mreže dugoročno su usmjereni uvođenju izravne transformacije sa 110 kV na 10(20) kV odnosno postupnom odumiranju 35 kV i 30 kV naponske razine, a što je u skladu s praksom europskih država.

3.5.2.3. Korištenje obnovljivih izvora energije

Planiranje i građenje građevina za iskorištavanje snage vjetra za proizvodnju električne energije nije dopušteno u zaštićenom obalnom pojasu.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

3.5.3.1. Vodoopskrba

U narednom razdoblju planirani su značajni zahvati unutar sustava vodoopskrbe. Svakako jedan od osnovnih je određivanje zona sanitarne zaštite postojećeg i planiranog izvorišta vode za piće u skladu s provedenim istražnim radovima kojima je obuhvaćen cjelokupni hidrogeološki i hidrološki sliv. Unutar utvrđenih granica, ali i u svim ostalim dijelovima Grada potrebno je provoditi sve moguće mjere zaštite prostora od onečišćavanja i zagađivanja. Izgradnjom nedostajućih sustava javne odvodnje i saniranjem odlagališta otpada u najvećoj mjeri bit će zapriječena mogućnost prodiranja različitih otpadnih tvari u podzemlje te time stvorene pretpostavke za poboljšanje kakvoće pitke vode.

Budući je danas, osim naselja Staševica koje opskrbljuje vodozahvat Butina, gotovi cijeli vodoopskrbni sustav orijentiran isključivo na postojeći vodozahvat Klokun, treba stvoriti sve pretpostavke za stavljanje u funkciju drugog vodozahvata. Na taj način bit će uz dodatne količine osiguran i alternativni izvor vode za piće za slučaj da iz bilo kojeg razloga postojeći vodozahvat nije moguće koristiti. Ovaj novi vodozahvat je izvorište Modro oko za koje su određene predradnje izvršene. Vodozahvat se nalazi u jugoistočnom dijelu naselja Banja. Voda izvire u jezeru kružnog oblika polumjera $R = \text{oko } 50 \text{ m}$. Od tuda otječe u Desansko jezero te u nastavku vodotokom Desanka odnosno Crna rijeka u deltu rijeke Neretve. Kanal i jezero pod utjecajem su djelovanja mora (plima i oseka).

S obzirom na vrlo dobre mogućnosti vodozahvata Modro oko (procijenjena izdašnost $Q = \text{oko } 750 \text{ l/s}$) planirano ga je adekvatno i koristiti.

Tako je, u skladu s dugoročnom koncepcijom vodoopskrbe⁴² predviđena podjednaka zastupljenost postojećeg i planiranog izvorišta u opskrbi prostora Grada pitkom vodom (vodozahvat Modro oko: $Q = \text{oko } 50 \text{ l/s}$, vodozahvat Klokun: $Q = \text{oko } 56 \text{ l/s}$). U tom smislu su dimenzionirani i cjevovodi ($\phi 300 \text{ mm}$) od Modrog oka te vodosprema VS "Banja 1" ($V = 500 \text{ m}^3$, $KD = 64,0 \text{ m n.m.}$). Budući ovakvo rješenje ne osigurava u cijelosti potrebne količine vode za piće bez vodozahvata Klokun, ovim Planom predviđen je još jedan cjevovod i vodosprema VS "Struga".

⁴¹ Idejni projekt cjelovitog rješenja napajanja električnom energijom Luke Ploče, Ravel d.o.o., Zagreb, ožujak 2003.

⁴² Sanacija i dogradnja sustava vodoopskrbnog sustava grada Ploča, Gospodarsko-tehnička analiza Akvaproyekt d.o.o., Hidroekspert d.o.o., Split 1999.

Od vodozahvata Modro oko planiran je i magistralni cjevovod ϕ 500 mm i priključak na sustav vodoopskrbe Neretva - Pelješac - Korčula - Lastovo. U opciji su tri varijante ovog cjevovoda od kojih je za prostor Grada najprihvatljivija treća budući bi od nje bilo moguće najkraćim putem u vodoopskrbni sustav uključiti i dio naselja Komin.

Potencijalno izvorište vode za piće sjeverno od uvale Žrnovica (naselje Baćina uz granicu sa susjednom Splitsko-dalmatinskom županijom) treba štititi kao rezervu za budućnost.

Od zahvata unutar postojećeg vodoopskrbnog sustava planirana je izgradnja tlačnih cjevovoda od izvorišta Klokun do vodospreme "Dobrogošće" i od izvorišta Modro oko do vodospreme "Šarić Struga". U funkciji osiguranja stalne i stabilne opskrbe uz spomenute vodospreme planirano je izgraditi još i vodospreme "Stablina", "Rogotin", "Kozjak" te drugu fazu "Ploča".

U skladu s planiranim zahvatima unutar sustava opskrbe pitkom vodom (uključivanje novih izvorišta, širenje opskrbe mreže cjevovoda prema postojećim i novim dijelovima naselja i dr.) pojedine poteze cjevovoda potrebno je rekonstruirati (ugradnja cijevi većih presjeka, ventila, muljnih ispusta, zamjena nekoliko crpki unutar CS "Klokun" i dr.). S obzirom na složenost i veliki opseg radova na rekonstrukciji i dogradnji sustava vodoopskrbe, sve planske zahvate predviđeno je izvesti u više etapa.

3.5.3.2. Odvodnja

U narednom razdoblju puno veću pozornost potrebno je obratiti zaštiti voda i mora od onečišćavanja i zagađivanja otpadnim vodama. S obzirom na značaj, složenost i velika materijalna ulaganja, rješavanju ovog problema odnosno izgradnji sustava javne odvodnje potrebno je pristupiti što prije. Sve prikupljene otpadne vode moraju prije upuštanja u prirodne prijemnike (recipijente) biti pročišćene u skladu s razinom osjetljivosti područja (osjetljiva i posebno štitićena područja) odnosno kategorijom recipijenta. U tom smislu za prostor Grada propisana je II kategorija kakvoće⁴³ voda i mora, a stupanj pročišćenosti mora udovoljiti propisima zaštite^{44, 45}.

Planskim rješenjem predviđena je izgradnja polurazdjelnog sustava javne odvodnje. To znači da će zapravo u funkciji biti dva odvojena podsustava. Preko jednog predviđeno je prihvaćati sanitarne i industrijske otpadne vode kao i prve oborinske vode (voda prvog pljuska odnosno voda od pranja javno-prometnih površina i sl.). Drugi podsustav namijenjen je isključivo odvodnji oborinske vode s javno-prometnih površina. Treba ga graditi poštujući gravitacijski princip odvodnje i u kraćim potezima. Na mjestima ispusta, a prije upuštanja u vodotoke ili okolni teren, potrebno je izgraditi retencijske bazene.

Sve tehnološke vode industrije, servisa i sl. obavezno prije upuštanja u sustav javne odvodnje moraju biti prethodno pročišćene do stupnja sanitarne otpadne vode. Problem rješavanja mulja iz uređaja za pročišćavanje treba riješiti studijom zbrinjavanja.

U funkciji učinkovitog rješenja odvodnje planirano je u dugoročnom planskom razdoblju izgraditi tri odvojena sustava, jedan veći i dva manja.

Veći sustav planiran je za naselja Baćina, Peračko Blato, Ploče, Rogotin i Šarić Struga, a realizacija je predviđena do 2030. godine.

Prikupljene otpadne vode bit će tlačnim cjevovodom (sifon) provedene na zapadnu stranu zaljeva do uređaja za pročišćavanje na rtu Višnjica (kapacitet uređaja 15320 ES). Pročišćene otpadne vode u more će biti upuštene preko podmorskog ispusta smještenog na udaljenosti od obale minimalno 500 m i na dubini većoj od 20 m.

Složenost ovakvog sustava i potreba osiguranja znatnih financijskih sredstava predodredili su da se i realizacija odvija u etapama⁴⁶. Ukupno su predviđene tri etape. U prvoj planirano je postojeće sustave i naselja Ploče i naselja Rogotin povezati u jedinstvene sustave. Za svako od naselja planirano je izgraditi i uređaje za pročišćavanje (uređaj Višnjica kapaciteta $Q = 3563$ ES i uređaj Mostine kapaciteta $Q = 280$ ES).

⁴³ Državni plan za zaštitu voda, "Narodne novine" br. 8/99

⁴⁴ Uredba o standardima kakvoće mora na morskim plažama, "Narodne novine" br. 33/96

⁴⁵ Pravilnik o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama, "Narodne novine" br. 40/99 i 6/01

⁴⁶ Etapna izgradnja kanalizacijskog sustava fekalnih otpadnih voda područja obuhvaćenog GUP-om Ploče, Idejno rješenje Hidroing d.o.o. Split, Split, srpanj 2002.

U drugoj etapi (realizacija do 2010. god.) predviđeni su zahvati na dogradnji navedenih sustava i povećanju kapaciteta uređaja za pročišćavanje (Višnjica: $Q = 7553$ ES i Mostine: $Q = 1040$ ES) te izgradnja novih sustava s vlastitim uređajima za pročišćavanje (Bačina: $Q = 240$ ES i Galičak: $Q = 1433$ ES).

Za slučaj da u dugoročnom planskom razdoblju (2030. god.) ne uspije realizacija jedinstvenog sustava javne odvodnje s centralnim uređajem za pročišćavanje ili razdoblje druge etape potraje duže, predviđena je rezervna varijanta kojom će biti povećan kapacitet uređaja za pročišćavanje (Višnjica: $Q = 10265$ ES, Mostine: $Q = 1130$ ES, Bačina: $Q = 2055$ ES i Galičak: $Q = 1700$ ES).

Za naselje Komin planirano je izgraditi manji sustav javne odvodnje mješovitog tipa s vlastitim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda (kapacitet uređaja do 2500 ES). Pročišćene vode bit će preko obalnog ispusta (ispust na obali ili na manjoj udaljenosti od obale i na dubini do 20 m od površine) upuštene u recipijent vodotok rijeke Neretve.

S obzirom na izdvojeni položaj u sjevernom dijelu Grada i mogući utjecaj na postojeće vodocrpilšte "Klokun", jedan od prioritetnih zahvata izgradnja je zasebnog sustava javne odvodnje za naselje Staševica. Planirani sustav mješovitog je tipa, manjeg kapaciteta i moguće ga je izvesti kao gravitacijski. Prikupljene otpadne i oborinske vode bit će preko retencijskog bazena i obaveznog postupka pročišćavanja na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda (kapacitet uređaja do 2000 ES) upuštene u recipijent vodotok Maticu Vrgorsku.

Za ostala naselja na prostoru Grada (Banja i Plina Jezero), budući nije racionalno graditi zasebne javne sustave niti ih priključiti na planirane, rješenje problema odvodnje obavezno je riješiti izgradnjom vodonepropusnih sabirnih jama.

3.5.3.3. Uređenje vodotoka i voda

Svi vodotoci i vode na prostoru Grada dio su vodnog područja dalmatinskih slivova⁴⁷. Sjeverni dio pripada⁴⁸ slivnom području "Matica", a južni slivnom području "Neretva - Korčula".

Rijeka Neretva, najveći vodotok cijelog jadranskog sliva, bilježi najveće vodostaje u zimskom dijelu godine, a između mjeseca studenog i travnja. Iako, s obzirom na uzvodno izgrađena hidroenergetska postrojenja i hidrotehničke građevine, postoji mala vjerojatnost za pojavu velikih vodnih valova, potrebno je nastaviti sa zahvatima u funkciji zaštite od štetnog djelovanja voda Neretve. Zaštitom najnižih naselja uz Neretvu i uz uvjet rekonstrukcije brane u Opuzenu, stvoreni su preduvjeti za promjenu koncepta obrane od poplava kojim se dio velikih voda propušta kroz korito Male Neretve. Nastavak regulacijskih radova planiran je na Crnoj rijeci i kanalu Vlaška.

Nasipi i ostali zaštitni objekti izgrađeni uz korito rijeke Neretve predstavljaju dio sustava obrane od poplava od velikih voda Neretve. Na području Grada Ploča najznačajniji objekti iz ovog sustava su:

- Zaštitni betonski zid u Kominu. Komin se štiti od voda Neretve betonskim zidom dužine 1,3 km koji započinje i završava na uzdignutim dijelovima ceste Ploče - Komin - Metković. Zid je izgrađen uz samu obalu Neretve, a uklopljen je u šetnicu i pješački hodnik ceste.
- Desni regulacijski nasip od Komina do mora, dužine 7,41 km. Nasip ima isključivo regulacijsku svrhu (održavanje pravca korita, utvrđivanje i smanjenje erozije ili skretanje korita). Od Komina do Rogotinskog mosta po nasipu je položena cesta, dok je prema ušću nasip mjestimično izveden od kamenog suhozida. U nasipu je ostavljen niz otvora radi osiguranja cirkulacije vode kroz nekadašnje rukavce.
- Dio lijevog obrambenog nasipa uz Neretvu od mosta u Metkoviću do mora, ukupne dužine 20,85 km. Na ovom nasipu se pojavljuje deset dionica s različitim karakterističnim presjecima. Kontinuitet nasipa prekida ustava (brana) u Opuzenu. Na cijelom nasipu postoji jedan kombinirani otvor (Nokat), 4 velika otvora preko 3 m (Kula Norinska, dva velika kod Komina i jedan kod Rogotina) i 32 mala otvora do 1,0 m s čeličnim regulacijskim zatvaračima.
- Dio nasipa "Diga". Nasip je izgrađen uz more u svrhu zaštite područja između Neretve i Male Neretve od prodiranja mora. Ukupna dužina nasipa je 2623 m.
- Obrambeni nasip u Lukama dužine 675 m od otvora "Luke" do CS Luke. Nasip štiti od poplava područje Luke uz desnu obalu Neretve.

⁴⁷ Odluka o utvrđivanju granica vodnih područja "Narodne novine" br. 20/96, 98/98 i 5/99

⁴⁸ Odluka o utvrđivanju slivnih područja, "Narodne novine" br. 20/96, 98/98 i 5/99

Osim zaštite od velikih voda Neretve, na prostoru Grada odnosno u kontaktnom prostoru vrlo važna je zaštita od štetnog djelovanja voda s Vrgorskog polja. Do sada izvršenim zahvatima:

- regulirano je korito Matice Vrgorske,
- izgrađena je razdjelna građevina za razdvajanje voda Matice na vodu prema tunelu "Krotuša" odnosno prema Crnom viru,
- izgrađen je vrgorski tunel odnosno tunel "Krotuša" ($L = 2130$ m, $Q = 45$ m³/s) s odvodnim kanalom do Baćinskih jezera,
- izgrađen je tunel "Baćina" ($L = 160$ m, $Q = 68$ m³/s) s odvodnim kanalom do mora i dr.

Time, međutim, nije otklonjen problem dugotrajnijeg zadržavanja poplavnih voda. Stoga je predviđeno izvršiti dodatne hidrotehničke zahvate i izgraditi građevine^{49,50} čiji je cilj:

- osigurati zaštitu stanovništva i infrastrukture,
- omogućiti rad planiranog tunela "Rastok" između polja Rastok i Vrgorskog polja,
- smanjiti mogućnost plavljenja Vrgorskog polja između veljače i studenog, a trajanje ograničiti na najviše tri dana,
- osigurati da podzemne vode u području polja budu za vegetativnog razdoblja biljaka na optimalnoj razini,
- smanjiti nepovoljne utjecaje na Baćinska jezera i izvore vodoopskrbe (erozija, ispiranje nutrienata i zaštitnih sredstava, pronos nanosa, onečišćenja i sl.) i dr.

Planirani zahvati su:

- izgradnja tunela "Vrgorac 2" prema jezeru Birina ($L =$ cca 3800 m, $Q = 60$ m³/s),
- uređenje kanala do ulaznog portala u tunel,
- izgradnja betonskih (dvije) preljevniha građevina oko 80 m uzvodno od tunela "Vrgorac 2" i "Krotuša" (kote krune građevine su na 18 m n.m., dužina u kruni 24 m i 6 m),
- uređenje kanala od tunela "Vrgorac" do jezera Birina,
- rekonstrukcija kanala Baćinska jezera – more,
- produbljivanje i proširenje postojećih korita spojnih kanala od jezera Birina do Crne rijeke i mora,
- osiguranje obala jezera Birina, korita Crne rijeke i spojnih kanala nasipima ukupne duljine $L =$ cca 4240 m i dr.

Kod zahvata na produbljivanju dna spojnih kanala između jezera Birina i Crne rijeke te korita Crne rijeke, u opciji su dvije koncepcije odvodnje planskog dotoka $Q = 60$ m³/s. Prva i u vodnogospodarskom smislu povoljnija je varijanta kod koje je predviđeno cca 64 % ili cca 38,4 m³/s vode iz jezera Birina odvodniti istočno prema Mostini odnosno jezeru Vlaška. Pri tome bi, osim obaveznog podizanja krana zaštitnih nasipa (2,04 m n.m. uz jezero Birina, odnosno 1,91 m n.m. uz Crnu rijeku), trebalo produbiti korita istočnog spojnog kanala i korito Crne rijeke uzvodno do željezničkog mosta na kotu dna -2,00 m n.m. Uz to potrebno je rekonstruirati postojeći cestovni most između jezera Birina i Crne rijeke na D 413 i proširiti protočni presjek ispod mosta na širinu od 5 m. Zapadni spojni kanal kao i kanal na zapad prema moru u ovoj varijanti bili bi zadržani u postojećem stanju.

Osim navedenih hidrotehničkih zahvata potrebno je izvršiti zaštitu postojeće lokalne ceste L 69005 od povremenih plimnih valova. U tom smislu predviđeno je na kritičnom mjestu željezničkog nadvožnjaka u naselju Rogotin podizanje zaštitnog zida, budući da prostorne mogućnosti za podizanje nasipa nema, s obzirom da je cesta položena neposredno uz korito Crne rijeke. Zaštitni zid treba biti duljine oko 50 m.

U funkciji tehničkog i gospodarskog održavanja te djelotvornog provođenja obrane od poplava i drugih oblika zaštite od štetnog djelovanja voda, u skladu s važećom regulativom⁵¹ donijeto je na razini Županije dubrovačko-neretvanske te Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva niz odluka o uređenom i neuređenom inundacijskom pojasu za područje Grada. Njima je utvrđena vanjska granica uređenog i neuređenog inundacijskog pojasa⁵² jezera, močvara, vodotoka, hidromelioracijskih kanala i drugih vodnogospodarskih građevina na području Donje Neretve.

⁴⁹ Studija odvodnje viška voda iz Vrgorskog polja, Hrvatske vode, 1999.

⁵⁰ Studija o utjecaju na okoliš odvodnje viška vode s Vrgorskog polja, EKONERG d.o.o., Vrgorac, Ploče, 10. veljača 2004.

⁵¹ Zakon o vodama, "Narodne novine" br. 107/95 i 150/05

⁵² Klasa: 034-01/03-01/28, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 24.04.2003.

Klasa: 034-01/03-01/31, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 24.04.2003.

Klasa: 034-01/03-01/60, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 16.06.2003.

Za sve ostale vodotoke i kanale te čestice javnog vodnog dobra u svrhu tehničkog održavanja i izgradnje, a koji nisu obuhvaćeni ovim odlukama, treba osigurati inondacijski pojas minimalne širine od 5,0 m mjereno od gornjeg ruba korita odnosno ruba čestice javnog vodnog dobra.

U inondacijskom pojasu zabranjena je svaka gradnja kao i svi drugi zahvati koji mogu zapriječiti izgradnju i/ili održavanje vodnih građevina ili koji mogu na bilo koji način umanjiti poprečni presjek vodotoka i pogoršati vodni režim odnosno povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja vodotoka.

U skladu s veličinom i stanjem uređenosti vodotoka, širina inondacijskog pojasa odnosno udaljenost novih građevina od gornjeg ruba korita ili ruba čestice javnog vodnog dobra može biti i manja, ali ne manja od 3,0 m. Minimalna udaljenost biti će utvrđena vodopravnim uvjetima za svaku građevinu posebno.

3.6. Postupanje s otpadom

U skladu sa značajem rješavanja problema odlaganja i zbrinjavanja otpada, za prostor Županije utvrđena je strategija postupanja s komunalnim otpadom i izrađen prijedlog gospodarenja otpadom. Na osnovi toga određene su potencijalne makrolokacije za objekte gospodarenja otpadom pri čemu je hidrogeološki faktor, s obzirom na kraški teren, bio i najvažniji. Jedna od potencijalnih lokacija za sabirno mjesto opasnog otpada, građevina za biološku i termičku obradu otpada te odlagalište komunalnog otpada je i lokacija Lovornik kod Ploča.

Prema utvrđenom⁵³ terminskom planu treba dovršiti sanaciju odlagališta Lovornik. Na taj način steći će se pretpostavke da bude zapriječeno nekontrolirano razlijevanje procjednih voda i njihov prodor u podzemne slojeve te tako smanjen štetni utjecaj odlagališta otpada na zdravlje ljudi i okoliš. Do zatvaranja (prema procjenama do 2015. godine) potrebno je zadržati odlagalište u funkciji samo za odlaganje komunalnog otpada, a u narednom razdoblju izvršiti sve predradnje za otvaranje centra za gospodarenje otpadom. Za izgradnju centra potrebno je provesti istražne radove na predviđenoj lokaciji i izabrati tehnološki postupak obrade otpada. Puštanjem u rad centra za gospodarenje otpadom postojeće odlagalište Lovornik moguće je organizirati kao pretovarnu stanicu ili privremeno odlagalište (sortiranje, obrada i sl.).

Za prikupljanje otpada kojeg je moguće ponovo koristiti u tehnološkim procesima, predviđeno je unutar industrijske zone osigurati sabirno mjesto za prikupljanje reciklažnog otpada.

Planiranje i gradnja pojedinačnih ili više građevina namijenjenih za skladištenje, obradu i odlaganje otpada se ne može dopustiti u zaštićenom obalnom pojasu, osim ako to zahtijevaju prirodni uvjeti i konfiguracija terena.

3.7. Sprečavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

3.7.1. Zaštita voda

Zaštita voda od onečišćavanja i zagađivanja od primarnog je značenja za život i zdravlje ljudi te zaštitu okoliša. Mjere koje je u tom smislu obavezno poduzimati razvrstane su u dvije skupine, a podrazumijevaju sve radnje u cilju sprečavanja i zabrane bilo kakvih zahvata i ponašanja koja utječu na onečišćenje voda i stanje okoliša. Prve su mjere zabrane i ograničenja izgradnje na osjetljivim područjima odnosno u okviru zona sanitarne zaštite izvorišta vode za piće. Druge su mjere za sprečavanje i smanjivanje onečišćenja odnosno izgradnju sustava odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda. Zbog toga je, prilikom izdavanja lokacijskih dozvola potrebno propisati sljedeće mjere zaštite:

Klasa: 034-01/03-01/58, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 16.06.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/66, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 23.06.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/65, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 23.06.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/68, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 09.07.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/69, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 09.07.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/74, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 10.07.2003.
 Klasa: 034-01/03-01/86, Urbroj: 527-1/2-14-03/1/2 od 31.07.2003.
 Klasa: 034-01/04-01/06, Urbroj: 525-10/2-14-03/1/2 od 19.01.2004.
 Klasa: 034-01/04-01/07, Urbroj: 525-10/2-14-03/1/2 od 26.01.2004.
 Klasa: 034-01/04-01/08, Urbroj: 525-10/2-14-03/1/2 od 26.01.2004.
 Klasa: 034-01/04-01/10, Urbroj: 525-10/2-14-03/1/2 od 28.01.2004.
 Klasa: 034-01/04-01/11, Urbroj: 525-10/2-14-03/1/2 od 28.01.2004.
 Klasa: 325-01/04-01/06, Urbroj: 2117/1-04-04-4 od 24.03.2004.

⁵³ Pravilnik o uvjetima za postupanje s otpadom, "Narodne novine" br. 123/97 i 112/01

- izgraditi vodonepropusne sustave mješovite odvodnje oborinskih i otpadnih voda,
- preko slivnika s taložnicama odvoditi u sustav javne odvodnje oborinske vode sa svih prometnih površina,
- kod uređenja groblja posebnu pažnju obratiti drenaži i odvodnji u sustav javne odvodnje kako bi bilo izbjegnuto ugrožavanje naseljenih dijelova.

Zaštitu površinskih voda treba provoditi u okviru zaštite podzemnih voda i izvorišta od kojih nastaju površinski tokovi. Radi zaštite vodotoka potrebno je uvesti kontrolu svih ulaznih tokova i inventarizirati zagađivače, posebno one kod kojih postoji mogućnost unošenja ili odlaganja opasnih tvari.

S obzirom na međunarodni značaj rijeke Neretve obavezno je provoditi ispitivanje kakvoće njene vode⁵⁴.

3.7.2. Zaštita mora

More kao osjetljivi eko-sustav i najznačajniji obnovljivi prirodni resurs zahtijeva sustavnu brigu u planiranju korištenja i gospodarenja, a zaštitu treba provoditi od onečišćenja i s kopna i s mora.

Zaštitu od onečišćenja s kopna treba provoditi na način da se ograniči izgradnja uz obalu kao i da se spriječi i smanji onečišćenje koje dopijeva s kopna u more. U tom smislu najučinkovitija mjera je izgradnja javnog sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda za grad Ploče. To je ujedno osnovni sanitarno-zdravstveni standard. Sustav na završetku obavezno mora imati izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Pročišćene otpadne vode bit će upuštene u more preko podmorskog ispusta.

S obzirom da lučki kompleks i industrijska zona nemaju riješen problem odvodnje, potrebno je izgraditi izdvojeni sustav. Prikupljene vode unutar ovog sustava nakon predtretmana i pročišćavanja na razinu komunalnih otpadnih voda može se upuštati u zajednički sustav.

U svrhu sprečavanja onečišćenja obalnog mora uslijed odvijanja pomorskog prometa i obavljanja lučkih aktivnosti, potrebno je provoditi posebne mjere zaštite. U sklopu ovih mjera unutar lučkog kompleksa treba osigurati uređaje za prihvat zauljenih voda i starog ulja, sanitarnih voda i sl.

3.7.3. Zaštita tla

Oštećenja⁵⁵ tla mogu biti mehanička, kemijska i biološka, a potječu od naselja, industrije, prometa ili poljodjelstva. Tlo je oštećeno:

- otpadnim vodama naselja i industrije
- eksploatacijom kamena u kamenolomima
- odlaganjem krutog otpada na nesanitarnim odlagalištima
- kemijskim sredstvima koja se koriste u poljodjelstvu
- erozijskim djelovanjem bujičnih tokova
- šumskim požarima koji uništavaju šume i poljodjelske površine.

Osobito aktualan problem vezan za dolinu Neretve je pojava pretvaranja melioriranih obradivih površina u građevinsko zemljište.

U cilju utvrđivanja stanja onečišćenja tla i provođenja mjera zaštite potrebno je organizirati monitoring tla na poljodjelskim površinama (dolina Neretve).

Predlažu se sljedeće mjere zaštite i sanacije:

- izgradnja kanalizacijskih sustava za komunalne i industrijske otpadne vode grada Ploča
- uređenje sanitarnih deponija
- ograničenje upotrebe umjetnih gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu bilja.

3.7.4. Zaštita zraka

Industrijski izvor onečišćenja je luka Ploče.

Onečišćenje zraka emisijama iz prometa prijete posebice naselju Ploče i uz Jadransku cestu u turističkoj sezoni.

⁵⁴ Državni plan za zaštitu voda, "Narodne novine" br. 8/99

⁵⁵ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

Onečišćenje se može smanjiti u naseljima ubrzanjem protoka vozila koje zahtijeva unapređenje gradske mreže prometnica, bolju regulaciju prometa i izgradnju obilaznica naselja. Realizacijom Jadranske autoceste, čija bi trasa išla zaleđem obalnog pojasa, tranzitni promet s glavninom onečišćenja odmaknuli bi se u slabije naseljena područja.

Onečišćenje česticama nastaje i prilikom pretovara i transporta rastresitih i praškastih materijala u luci Ploče. Naročito je opasna azbestna prašina koja je nastajala u procesu proizvodnje pogona "Plobest" u Pločama dok je bio u funkciji.

U svrhu podizanja razine kakvoće zraka na prostoru Grada, potrebno je izraditi Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka⁵⁶. Navedenim Programom bit će za postojeća postrojenja određene mjere i aktivnosti čiji je cilj poboljšati kakvoću zraka. U tom cilju predviđeno je vršiti stalne kontrole emisije dimnih plinova. Kao pogonsko gorivo bilo bi povoljno koristiti plinovito gorivo što znači ubrzati plinifikaciju prostora.

Za sve nove zahvate izgradnje u prostoru potrebno je odrediti granične vrijednosti emisije štetnih plinova i propisati tehničke standarde u skladu s visokim stupnjem tehnološkog razvoja.

3.7.5. Zaštita od buke

Ugroženost⁵⁷ bukom najizraženija je u većim naseljima, te uz najopterećeniju Jadransku državnu cestu, državnu cestu Ploče-Opuzen-Metković. Najproblematičnije su dionice gdje je cesta u ravnini ili iznad okolnog terena u naseljenim područjima (Ploče – Rogotin).

Utjecaj buke bi se smanjio poduzimanjem mjera koje su navedene kod zaštite zraka: unapređenjem gradske mreže prometnica, izgradnjom obilaznica naselja, te hortikulturnim mjerama.

Nepovoljno djelovanje buke na zdravlje ljudi treba smanjiti različitim mjerama zaštite. U tom smislu obavezno je izraditi kartu buke⁵⁸ na kojoj će biti registrirana sva kritična mjesta na kojima postojeća razina imisije buke prelazi dozvoljenu. Na osnovi karte buke treba izraditi akcijske planove s točno utvrđenim mjerama zaštite za sprečavanje odnosno smanjenje postojeće razine buke.

Svi planirani zahvati u prostoru moraju imati procjenu mogućeg utjecaja odnosno razine buke na okoliš te točno utvrđene mjere zaštite kako bi štetni utjecaj bio što manji i u okviru dozvoljenih vrijednosti⁵⁹. Novi veći izvori buke odnosno emitenti povoljno je da budu dislocirani od prostora ili sadržaja koje treba štiti od buke. Najviše dozvoljene ocjenske razine buke propisane su za vanjske prostore, zatvorene boravišne prostore, radne prostore, prostore sporta, rekreacije, zabave i sl.

3.7.6. Zaštita od požara

Planom su osigurane mjere zaštite prilagođene ovoj vrsti plana. Efikasnost zaštite od požara postiže se adekvatnom organizacijom prostora: načinom uređenja, razmještanjem zona naselja i pristupnošću javnim kolnim površinama do svih dijelova naselja.

Potrebno je osigurati dovoljan tlak vode te adekvatni raspored hidranata.

Potrebno je osigurati vatrogasne pristupe do svih dijelova naselja.

3.7.7. Izgradnja skloništa osnovne zaštite

U "Pravilniku o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora" određeni su pojedini sadržaji prostornih planova, smjernice za planiranje prostora koji su od važnosti za zaštitu od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti.

U ovom Prostornom planu uređenja Grada Ploča poštivane su mjere zaštite iz Pravilnika te Smjernica za planiranje izgradnje skloništa u postupku izrade prostornih planova, što ih je izradio MUP, Policijska uprava dubrovačko-neretvanska, Odjel zaštite od požara i civilne zaštite. Zaštita i spašavanje stanovnika

⁵⁶ Zakon o zaštiti zraka, "Narodne novine" br. 178/04

⁵⁷ Tekst pisan "kurzivom" preuzet je iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije

⁵⁸ Zakon o zaštiti od buke, "Narodne novine" br. 20/03

⁵⁹ Pravilnik o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave, "Narodne novine" br. 178/04

treba se rješavati izgradnjom zaklona (podruma), gdje god je to moguće, s obzirom na geološko-hidrološke uvjete.

3.7.8. Nesmetano kretanje invalidnih osoba

Pristupni putovi moraju biti tako predviđeni da je moguć pristup invalida do svih građevina preko skošenih rubnjaka. Kod izdavanja lokacijske dozvole i projektiranja potrebno se pridržavati važećih propisa o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprečavanje urbanističko-arhitektonskih barijera u urbanističkom planiranju i projektiranju.